

Holy Bible

Aionian **Edition®**

Ajigha Bible

Ajiya Bible

Holy Bible Aionian Edition ®

Ajigha Bible

Ajiya Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/20/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Mission For Scripture Translation And Language Development, 2025

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 5/31/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ajiya at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Ajiya at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

IMatta	1
IMarkus	26
ILuka	42
IYahaya	70

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

*IYesu vasa tersi, “Ate mi, ɛsɔ shɔr ngo kpaa bɔ uvulu kɔ, ka aye bu inumani asɔ ju ba.”
Avasa kɔ ace bɔ ugbang nga kɔ hugha ace bɔ.
ILuka 23:34*

IMatta

1 Awô iwôô iMusa ute iYesu iKristi, anô iDauda, anga ute Ibrahim. **2** Ibrahim jee Ishaku, Ishaku jee iYakubu, iYakubu jee iYahuza kina anayuru nga, **3** iYahuza ate iFeresa kina iZera ayuru bô nga shi iTama, iFeresa nga shi ate iHesruna, iHesruna nga shi ate Aram, **4** Aram nga shi ate Amminadab, Amminadab nga shi ate iNashon, iNashon nga shi ate iSalmôn, **5** iSalmôn nga shi ate iBô'aza, ayuru jee nga anga shi iRahab, iBowaz nga shi ate Obida, ayuru nga anga shi iRut, Obida nga shi ate iYesse, **6** iYesse nga shi ate agôm iDauda, iDauda nga shi ate iSulemanu ayuru nga anga sa shi ayiri Uriya, **7** iSulemanu nga shi ate iRehobowam, iRehobowam nga shi ate Abiya, Abiya nga shi ate Asa, **8** Asa nga shi ate iYehoshafat, iYehoshafat nga shi ate iYoram, iYoram nga shi ate Azariya, **9** Azariya nga shi ate iYotam, iYotam nga shi ate Ahaz, Ahaz nga shi ate iHezekiya, **10** iHezekiya nga shi ate iManassa, iManassa nga shi ate Amôn, Amôn nga shi ate iYosiya, **11** iYosiya nga shi ate iYekoniya kina anayuru nga akyua mani ayeri bu ki kya bu aBabila wu. **12** Aya kya bô aBabila ni, iYekoniya va jee iSheyaltiyel, iSheyaltiyel nga shi ate iZarubabel, **13** iZarubabel nga shi ate Abihudu, Abihudu nga shi ate Eliyakim, Eliyakim nga shi ate Azuro, **14** Azuro nga shi ate iSaduku, iSaduku nga shi ate Akimu, Akimu nga shi ate Aliyudu, **15** Aliyudu nga shi ate Eliyazara, Eliyazara nga shi ate iMatana, iMatana nga shi ate iYakubu, **16** iYakubu nga shi ate iYusufu aghemê iMaryamu aghômani ajee iYesu mani ayorô nga si iKristi. **17** Ko kpaa kô ute Ibrahim ki ta ka iDawuda, ite usho na inari yô, kô kpaa ka iDauda ki ta kô uyeri bô ki kyaa aBabila ite usho ni inari yô, kô kpaa ki uyeri bô ka aBabila ki ta ka iKristi ite usho ni inari yô. **18** Umani ujee iYesu iKristi sa shi, ayuru nga iMaryamu akô cira nga ki ma iYusufu, ata kô takwyue ni avasa nu nga na afo anga aghing Qnong. **19** Ni aghemê nga iYusufu, aghômani aka ju ima ushi na kikya, ata wang ôsa nga ighong ba, na ava wang usheri nga ya naiker. **20** Ashi kide uwang uju kindô ni, ba irishu, atuma Qnong va yeni êrekwyue nga kide amôgo, ki teri si, "iYusufu, anô iDauda, ma kông êrebata ukpaa iMaryamu sa ayiri ngô ba, ki imumani ishi kide

afo nga ni iba kukushi aghing Qnong ko. **21** Aki jee anô, ni ingô ki ma nga uca si iYesu, ka aki foo ajiya kô wulu bô." **22** Uma ri ba kô ma hwura umumani Ate aYaya teri ka anyu Atina nga, **23** "Uwê ni, anayiri mani aye nga aghemê ba ki kpaa afo ka jee anô anaghême, na aki yorô nga si Immanuwel." (Uwu shi si, Qnong shi ni yi). **24** iYusufu ya shira kô mor ni, ava ju kôngo mani Atuma Qnong teri nga ni, A kpaa ayiri nga, **25** ara ye êrenoma nga ba ki ta kô jee anô. Ava ma nga uca si iYesu.

2 Ajee iYesu ki ifông aBaitalami ka aYahudiya, ka akyua agôm iHiridus, na ace aghô uye eyêrê ba ki shii iripiya ki ba Urushelima **2** na aba wulu si, "Abi wô ni anô mani ajee ki tee agôm aYahudawa shi wô? Iyi nu eyêrê nga mani ikunu ka iripiya, ni iyi ba ki ma jôo nga." **3** Agôm iHiridus ya kông kindô ni, ikwyi nga va bra yô, kindô wô nô ushê ajiya Urushelima. **4** Aba curu nadidu agha kakông afirist kina aghômê umê iMusa ki wulu bô, "Abi wô ni aki jee aghôfoo wô?" **5** "Ki ifông aBaitalami ki êrêbông aYahudiya," Aba yira nga. "Ka umani aghô pii kô ôto Qnong wôo wudu. **6** 'Ni ingô aBaitalami kide êrêbông aYahudiya, ki ba si ingô shi aghôcêe nô ojii ka êrêgôm aYahuza ba, ka kide ngô yô ni akwyite mani aki kyeng na ajiya Israila ki kunu wô.'" **7** Ni iHiridus ba yorô akyeng ôba ki shii iripiya kô uyuyi ka kông ka anyu bô agolô mani eyêrê nyeni wô. **8** Aba tuma bô ka aBaitalami kina udi uwaga atông "Ôkya kô uya wang ôka mani anô shi wô nabiborô, insi inu peni ngaa ni, inu ba ki inu ba teri mi, ki imê ya kô jôo nga." **9** Aya kpêê ôkông upii agôm ni, ava wolu. Eyêrê umani anu ki shii iripiya ra ni shi kite bô, ni ibô sô yii yô ki ta kô umani iya tara kô ôka mani anô shi wô. **10** Aya nu eyêrê ni, ava kông ikwyifu nagigang. **11** Aya ghila ôna ni, aba ya nu anô kina ayuru nga iMaryamu, aba ta aghong ki jôo nga. Aba wuli uma bô, utii uyeri, kina ima uta ugha ôvông, kina anyê ôvông ki ma nga. **12** Na ava vuu bô êrêbông bô ka uce utra, ka Qnong teri bô ka amôgo si ama vuu ukushi iHiridus ba. **13** Aya kô uya ukadu ni, atuma Qnong ba kunu kide amôgo kushi iYusufu ki teri si, "iHiridus ki wang anô ka pii wô. Sisang, kpaa anô kina ayuru nga kô ti kô kya nô aMasar, kô ya ci kô ukadu si imê teri ngô si ingô sher." **14** iYusufu va sisang, ki kpa anô kina ayuru nga, ki kya bu aMasar kina ating,

15 kiya ci ki ta kọ ukpo iHiridus. Aju kindọ ka ahura imumani Ate ƚeri ka anyu atina nga, “I yorọ anọ mi wu ka aMasar.” 16 iHiridus ya kpẹlẹ si akyeng ra tee ni nga abo ni, ava sang anang. Ava sa si aya pili anọ aniraghẹmẹ aBaitalami kina irihoo anyi apai ki ta ka ataa ka akyua mani akpili kukushi akyeng eyẹrẹ kunu. 17 Owe wu sa ni imumani aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Irimiya ƚeri hwura, 18 “A kọng ice ẹrẹwyuẹ ka aRama, ẹrẹwyuẹ ukukas kina ayiri. IRahila nga su nira ayiri kaya anọ nga. Ara kọng udoru ba, ka aku kpuru bu.” 19 Utumu ukpo iHiridus, atuma Ate kunu iYusufu kide amọ ka aMasar 20 ki ƚeri si, “Sisang, kpaa anọ kina ayuru nga ku kya nu ẹrẹbọng Israila, ka aghomani awang pii anọ sọ shi bọ nọ ọkyuọ ba.” 21 iYusufu va sisang ki kpa anọ kina ayuru nga ki vuu bọ ẹrẹbọng Israila. 22 Ni iYusufu ya kọng si Akilayus tee agom ka utumu ukpo ate nga iHiridus ka aYahudiya, ava kọng ẹrẹbata okyaa. Ako waa iYusufu nga atong ka amọ ava geni ki kyaa ẹrẹbọng aGalili, 23 kiya vra ọna nga ki ice ifong si aNazaret, ka ahwura upii aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng si, “Aki yorọ nga si agha aNazaret.”

3 Ka akyua ra ni iYahaya aghila iminimini ba okọ taa ashi ka aYahudiya na atẹri upii Ọnọng. 2 “Inu lọkpaa,” atẹri si, “Ka ẹrẹgom ayaya ishi ayayo!” 3 iYahaya nga shi ajiya mani Ishaya aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng pii si, “Ace aghọ sọ taa akpa kide okọ taa ashi, ‘Kyeri utra Ate ayaya; nawa nga itra ka kyeng!’” 4 Uma iYahaya ni aju kina idang ọrahimi; aloru abugu nga kina edang, imila nga ni agiya yọ kina ẹrẹtong. 5 Ajiya Urushelima, kina anga aYahudiya, kina anga ahwo ẹrẹyema Urdun, aba ukushi nga. 6 A ƚeri avulu bọ, ava ju bọ iminimini bu na amusum ẹrẹyema Urdun. 7 iYahaya ya nu ikir aFarisiyawa kina aSadukiyawa, aba si ama ju bọ iminimini, aba ƚeri bọ si, “Inu iyọọ na kang! inga ƚeri nu si oki ti anang mani Ọnọng ki tuma?” 8 Uju uma mani uki nyeni ọlọkpaa nu. 9 Uma kpaa ka inu ƚeri si Ibrahim nga shi ate nu ba. Iso ƚeri nọ Ọnọng ki bra ukpa atighi ri ka tee anọ nga! 10 Akperi nga sha ka a kẹri ashe ka akang; ọshe mani ura ma wu ikolọ ba ni aki kpa wu ka taa kide ugha. 11 Iju nu iminimini kina amusum ki nyeni si inu lọkpaa, aghomani aki ba ko utumu mi ni aki sumu nu kina aghing Ọnọng kina ugha. Aceri mi; ira maa mi ni ikpa akpo nga ba. 12 Ofọọ upẹr nga shi ka avọ nga,

aki pẹr ikir imila. Aki curu alkama nga ka sa ka afo, ni ẹrẹwọ ni aki ta ugha wọ ọnga mani oki kpẹri wọ ba.” 13 Akyua ra ni iYesu ba ka aGalili ki ba ukushi iYahaya ka vọng Urdun ka ju nga iminimini. 14 Ni iYahaya sheri ka tee ikwyi nga. “Imẹ shi mani uju mi iminimini,” iYahaya ƚeri, “Uwe ni ingọ ba ukushimi ki iba ju nu iminimini!” 15 Ni iYesu ba yira nga si, “Tara ni ushi kindi ka akyua ri. Kindi wọ ni iyi ki ju uma ọdọdoma mani Ọnọng wang kọ.” iYahaya va yira. 16 Aya ju iYesu iminimini ni, aba kunu kide amusum. Ayẹrẹmọọ va yemi nga, ava nu aghing Ọnọng na asọ shulu kina ikhimi ni na uta uyeri kaya nga. 17 Ni ẹrẹyue va ƚeri ka ayaya, “Anọ mi wẹ, aghomani ikwyi mi ka tọmọ wọ.”

4 Aghing kyeng ni iYesu ki kyaa ni nga kọ ka ọta shi ki Ishẹ mra nga. 2 iYesu la awii ishi nari ating na atinong na asọ kpẹnẹ anyu, na ba kọng idafo. 3 Ni Ishẹ va ba ukushi nga ki ƚeri nga si, “Insi ingọ shi Anọ Ọnọng ni, ƚeri atii ri ka tee ubiredi.” 4 Ni iYesu va yira nga si, “Upii Ọnọng si, Ba ọla imila yọ kiyuyu na ajiya ki lang kọ ba, si nu upii mani ukunu ukushi Ọnọng.” 5 Ni Ishẹ va kpaa iYesu ki kyaa ni nga Urshalima, ifong upipar, akyo nga ka yaya ọna Ọnọng, 6 ki ƚeri nga si, Insi ingọ shi Anọ Ọnọng ni, funu ẹrẹbọng, ka upii Ọnọng si, ‘Ọnọng ki ƚeri atuma nga kaya ngo; aki go ngo ni ivọ bọ, ki ifra ngo ki kọng yọ ọlọ kaya atii ba.” 7 iYesu va yira nga si, “Upii Ọnọng ƚeri si, ‘Ma mra Ate Ọnọng ngo ba.” 8 Ni Ishẹ va kpaa nga ki kyaa ayaya ọpang utitugu ki nyeni nga nadidu ẹrẹgom asing kina ujọ bọ. 9 “Nadidu ni iki ma ngo,” Ishẹ ƚeri nga si, “Insi uta aghong ki jọọ mi ni.” 10 iYesu va ƚeri nga si, “Sang ngo, Ishẹ! Upii Ọnọng si, jọọ Ate Ọnọng ngo ni yii nga kayu nga!” 11 Ni Ishẹ ba ya iYesu; atuma Ọnọng ba ki ma she nga wọ. 12 iYesu kọng si iYahaya na asa nga kọ ubọọ iting ni, ava sang nga ki kyaa aGalili. 13 Aya aNazaret, aya ci ka aKafarnahum, ifong uhwo ẹrẹyema aGalili, ka ẹrẹbọng aZabaluna kina aNaftali. 14 Aju kindi ka a hwura upii Ishaya aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ƚeri, 15 “Ẹrẹbọng aZabaluna kina ẹrẹbọng aNaftali, kọ utra ẹrẹyema ka uda ugha Urdun, aGalili ẹrẹbọng aghomani ashi bọ aYahudawa ba! 16 Ajiya mani ashi kide iting ki nu uyeri oghoghe. Aghomani ashi ki ẹrẹbọng aghọ kpuru uyeri ki taa bọ.” 17 Ko kpaa ka kyua ra ni iYesu lite nọ

teri upii Qnong, “Inu lõkpaa, ka ẹrẹgọm ayaya tọ ayayo!” 18 IYesu sọ kyeng ka anyu ẹrẹyẹma aGalili, ava nu anayuru apai na asọ sa isha bọ, iSaminu mani ayọrọ nga si iBitrus kina anayuru nga Andarawus asọ fẹri isha bọ. 19 IYesu va teri bọ si, “Inu yii mi, iki mẹẹ nu uhuri ajiya.” 20 Kide akyua, aba ya isha bọ ya ki yii nga. 21 Ava kyeng ki ya nu ace anayuru apai, iYakubu kina iYahaya, anọ iZabadi. Ashi kide ogbọlo kina ate bọ iZabadi, asọ kyeri isha bọ. IYesu va yorọ bọ, 22 kide akyua ra, aya ogbọlo bọ kina ate bọ ki yii iYesu. 23 IYesu ghila idẹ ofong aGalili, na mẹẹ kide okọ takwyue aYahudawa, na teri ila ididuma uka ẹrẹgọm Qnong, na leni ni idumu kina adumu. 24 Ila nga kpa kwabi ki ẹrẹgọm aSuriya, ava ba nga kina adumu, asọ kọng ẹrẹnoma ni idumu ighi-gho, kina agho shi nọ Usheẹ, ni itehu, ni ushumu avọ, iYesu leni ni bọ. 25 Ikir yii nga kọ kpaa ka aGalili kina ufong osho, ko kpaa ka Urushelima, aYahudiya, kina ushi bulu ẹrẹyẹma Urdun.

5 IYesu ya nu ikir baijiya ni, ava kila nga aya opang, ki cica, atina nga curu ki ghẹmẹ nga, 2 nava tee aghomẹẹ bọ si. 3 “Anyu adaduma ka aghomani aye utaa bọ ọnga aghing upipar; Ka ẹrẹgọm ayaya ni inga bọ wọ! 4 “Anyu adaduma ka aghomani ashii kide ikwyi ibibi; Qnong ki sa bọ amusum ashuu! 5 “Anyu adaduma ka agho ọtọng; Aki peni asing! 6 “Anyu adaduma ka aghomani ikwyi bọ shi Ko ju uma mani Qnong wang, Qnong ki ma bọ uwang ikwyi bọ! 7 “Anyu adaduma ka aghomani ashii na ahwoo ajiya; Qnong ki kọng ahwoo bọ! 8 “Anyu adaduma ka aghomani ashii na ikwyi upipar; Aki nu Qnong! 9 “Anyu adaduma ka aghomani awang uci okyuo; Qnong ki yorọ bọ si anọ nga! 10 “Anyu adaduma ka aghomani asọ kọng Ọlo kaya ju aipang; Ẹrẹgọm ayaya ni inga bọ wọ! 11 “Anyu adaduma ka inu aghomani acira nọ ki ma nọ ọlo kiva teri ateri kaya akwyi nu ka inu yii mi. 12 Inu kọng ikwyifu kina utomọ ikwyi, ka akyo nu oka nọ ka ayaya. Kini kọ ni agho pii kọ ọtọ Qnong mani aba kite kọng ọlo kọ. 13 “Inu bọ shi atọ asing. Insi atọ taa ididugo wọ ni, ba utra mani aki vuu na ididugo wọ ba. Ba ice ima ra aki bra uju ba sa nawu ka ajiya tinga. 14 “Inu bọ shi uyeri asing. Ifong mani avra kaya opang kara shoru wọ ba. 15 Ba aghomani aki ta ugha agbilimọ ka fuga ya ni ikọ bọ; sa na kyo ka ya ima uting, ka ma uyeri ki ko nga nu kide ọna. 16

Kindi wọ ni uyeri ngọ ta ka ajiya nu, ka nu uma udodoma mani uju ka jọọ Ate ayaya. 17 “Inu baa kpaa si imẹ ba ki ba cira umẹẹ iMusa wọ kina umẹẹ agho pii kọ ọtọ Qnong ba. Ita bami ki ma ucira wọ ba, sa ni isa ka umẹẹ bọ tee aipang. 18 Aipang ni imẹ sọ teri nu, kọ ni ayaya kina asing ki sang wọ ni, ba ighang iyeng ko ẹzẹzẹ inga umẹẹ iMusa na ki cira wu ba sa akwikẹ hwura. 19 Ni nadidu aghomani ara yii umẹẹ ko ni ima ẹzẹzẹ umẹẹ iMusa ka va mẹẹ ace agho ka ju ba ni, aki tee agho ji kide ẹrẹgọm ayaya. Ka da vọ ni, aghomani ayii umẹẹ kiva mẹẹ ace agho ka ju ni, aki shi ni ẹrẹgọrọ ka ẹrẹgọm ayaya. 20 Iso teri nu, si, uta ko ghila ẹrẹgọm ayaya ni si aipang nu cẹri anga aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa uju uma mani Qnong wang. 21 “Inu kọ kọng si ateri ajiya ada kyua, ‘Inu ba pii okyuo ba; aghomani aju ni aki ju nga ashuwa 22 Ni aikuari ni imẹ teri nu, insi ushi kide anang kina anayuru ngọ ni aki ju ashuwa, insi ingo yorọ anayuru ngọ si ‘Imu taa imumani aki ju wọ!’ aki kyaa ni ngọ oka ashuwa, insi ingo yorọ anayuru abo uta ice ima, oki ya ghila ngọ ugha. (Geenna g1067) 23 Insi uwang ma Qnong ighima kaya agoo ni usa shuni si anayuru ngọ go ngọ ki kwyi ni, 24 Sheri uma ya kọ ya agoo, kya ko ya wang uci okyuo na anayuru ngọ, ni ingo tọ vuu kọ uba ma uma. 25 “Insi ace agho yorọ ngọ kọ oka ashuwa ni, inu kpẹlẹ ace na akyua sọ shi wọ, kini uta fuma uka ashuwa. Insi uku fuma uka ni aki ma agha ashuwa, aghomani aki ma agha la tẹng, ka ta ngọ ko ubọ ọting. 26 Ukadu wu ni uki ci wu, aipang ni imẹ sọ teri nu, so ma imumani ateri si uma nadidu. 27 “Inu ko kọng na teri si, ‘ma nyeri na ayiri kọ aghimi agho ba.’ 28 Na aikuari ni teri nu, nadidu aghomani akyogo ayiri na wang peni nga ni akọ nyeri ni nga kide ikwyi. 29 Insi ica isighi avọ ilang sa ukpaa ni, woyu ko nawu! Uceri nu ta uka ẹrẹnoma uyeng ngọ kini mani nadidu ẹrẹnoma ngọ ghila ugha. (Geenna g1067) 30 Insi avọ ila ngọ sa ukpaa ni, kyua kọ naa wọ! Uceri nu taa avọ ayeng ni mani ẹrẹnoma ngọ ghila ugha. (Geenna g1067) 31 “Asa va teri si, ‘Aghomani akla ayiri nga ni asọ wọ ka ma nga.’ 32 Ni aikuari ni teri nu, insi aghimi kla ayiri nga ni basi ko nyeri na ace aghimi ba ni, ashii na avulu usa nga uvulu insi akya uce ubogha ni; aghimi mani aya bogha ni aju avulu. 33 “Inu ko kọng na teri agha ada akyua si, ‘Uma wura usuu nu ba, ni hura uta anyu imumani uteri uki ju Ate ayaya.’ 34 Ni

aikuari ni tēri nu, ma suu kina ayaya ba insi uta anyu, ka uka ɛrɛgɔm Ɔnɔng wu; 35 ko asing, ka uka wuru ifra nga wu; ko Urushelima, ka ukushi ifɔng aɣɔm aghaghe. 36 Ma suu kina ɛrɛkwɛ ngo ba, ka uki bra ngo tee ifilikwɛi iyeng ki tee ififu ko isisu ba. 37 Tēri si ‘A’ ko ‘Kayi’; ushe uma ka hala ukushi Ishɛɛ wu. 38 “Inu ko kɔng na tēri si, ‘Insi aɣyo ngo ki ica ni, ica yu nu ki to gyo, insi ayir yu ni, ayir nu ki to gyo.’ 39 Na aikuari ni tēri nu, ma ju ajiya imumani aju ngo ba. Insi ace aghɔ gyo ngo ka utuma ila ni, ma nga ɔnga ipuruma ka kimi gyo. 40 Insi ace aghɔ kya ashuwa ngo ka yira ngo igbang ko ni, ma nga ima fuga ngo. 41 Insi aghɔ shi ni ɛrɛkyuɔ tēri ngo ukyeng imil iyeng ni, usɔ kyeng upai. 42 Insi ace aghɔ wang ice ma ukushi ngo ni, ma nga; insi ace aghɔ wang ɔta ice ma ni, ma nga. 43 “Inu ko kɔng na tēri si, ‘Yoo aghɔ yoo ngo, tɔrɔ aghɔ tɔrɔ ngo.’ 44 Ni aikuari ni tēri nu si, yoo aghɔ tɔrɔ ngo nu shɔr Ɔnɔng kaya aghɔ ma ngo ɔlɔ, 45 ki ingɔ tee aɔ Ate ayaya. Aka sa ɔnɔng uta kaya agha ababi na adaduma ima ayeng, ki ma avuga ka aghɔmani aka ju ima ididuma kina aghɔ ka ju ima ibibi. 46 Aki ju na nyi Ɔnɔng ki ma ngo ɔka ngo insi yoo aghɔ yoo ngo wu ni? Ko aghɔ yira agonu ka ju kindɔ! 47 Insi ingɔ ka pii kina aghikyo ngo ko ni, ikɛmbɔ inu ju ki cɛri ace aghɔ ko? Ko aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba ka ju kindɔ! 48 Kindɔ ni inu tee aghɔ kyeng na ki kya, kini mani Ate ayaya shi na kikyā.

6 “Ma ju uma ɔdɔdɔma ngo kayaye ka ajiya nu ima nɔ so ju ba. Insi uju uma ri kayaye ni, ba ngo nu ɔka kushi Ate ayaya ba. 2 “Insi uma aghɔ taa ice ma, ma yɛmi kayaye, kini aghɔ ju ɔngɔ unu ica kidɛ ɔkɔ takwɛyɛ aYahudawa kina aya itra. Aka ju ka ajiya jɔɔ bɔ. Imɛ sɔ tēri nu aipang, akɔ peni ɔka bu nadidu wudu. 3 Insi uma aghɔ taa ice ma ni, ju ko tra mani aghɔ avɔ ila ngo ki nɔ ba. 4 Ni uki shi ko uyuyi. Ni Ate ngo, mani aka nu kuyuyi, ki ma ngo ɔka ngo. 5 “Insi upii nɔ Ɔnɔng, ma ju kini aghɔ ju unu ica ba! Aka sisang upii nu Ɔnɔng kidɛ ɔkɔ takwɛyɛ aYahudawa kina itra, ka ajiya nu bɔ. Imɛ sɔ tēri nu aipang, akɔ ma bɔ ɔka bɔ nadidu. 6 Insi uki pii nɔ Ɔnɔng ni, kya nu idɛ bɔɔ, fuga anyu bɔɔ ya, nu pii na Ate nu mani aka nu bɔ nga ba, Ate aghɔmani aka nu ima ju nu kuyuyi, aki ma ngo ɔka ngo. 7 “Insi uki pii nɔ Ɔnɔng ni, ma tēri ighang ta ɛrɛkwɛ nagigang ba, kini mani

aghɔ ju ipaa ka ju, A kpa si ɔnɔng bɔ ki kɔng bɔ ka upii bɔ nagigang. 8 Ma ju kini bɔ. Ate nu ye imumani inu wang nu so nu to yemi anyu ba. 9 Ni, mani, ubu ka pii nɔ Ɔnɔng we, ‘Ate yi ka ayaya, Ta ni aɔɔ uca ngo; 10 ta ni ɛrɛgɔm ngo ba; ta ni imuwang ngo na ju ka asing ri kini mani ishi ka ayaya. 11 Mayi aidi imila mani iyi wang. 12 Cira uvulu yi kɔ, kini mani iyi kpa aghɔmani avulu ni yi. 13 Ma kyaa ni yi ɔka mani aki mra yi ɔnga shi umɔɔ, ni kyo yi ɔka mani aghɔ shi na aghing ababi shi bɔ ya ba.’ 14 “Insi ingɔ yira ɔlɔkpaa ajiya umani a vulu ngo ni, Ate ngo ka ayaya ki kɔ yira ɔlɔkpaa. 15 Insi uta yira ɔlɔkpaa ajiya ba ni, ni Ate ngo ki cira ngo uvulu mani uju nga ko ba. 16 “Insi inu sɔ kpɛnɛ anyu, ma shigi ibate kini aghɔ ju ɔnga aghɔ ju unu ica ka ba. Aka shigi ibate ka ajiya nu ni abɔ sɔ kpɛnɛ anyu. Imɛ sɔ tēri nu aipang, akɔ yira ɔka bɔ nadidu. 17 Insi inu sɔ kpɛnɛ anyu ni, hwuru ubate nu ni coo anyɛ ka ɛrɛkwɛ nu, 18 ka ajiya ma ye si inu sɔ kpɛnɛ anyu ba sa Ate kayu nga, aghɔmani aka nu bu nga ba, ki ye. Ate ngo, aghɔ ka nu uma mani uju kuyuyi, ki ma ngo ɔka ngo. 19 “Ma kyɔ upeni ngo ka asing ri ba, ɔka mani iriyi kina iriler ka bra wu, ayi ka giya ki yi. 20 Ni, ucuru ace nu upeni ka ayaya, uka mani iriyi kina iriler ki bra wu ba, uka mani ba ayi mani aki giya kayi ba. 21 Ka ikwɛi ngo ki sa shi uka mani upeni ngo shi wu. 22 “Ica yɔ shi uyeri ɛrɛnɔma. Insi ica ngo shi ikyuɔ ni, ɛrɛnɔma ngo nadidu ki shi yeri; 23 insi ica ngo ishi yu ikyɔ ba ni, ɛrɛnɔma ngo ki shi kidɛ iting. Insi uyeri mani ushi kidɛ ngo ni iting yu ni, ikwɛi ngo ki shi kidɛ iting nagigang! 24 “Ingɔ ki shi ngo agira ate ɔna apai ba; ingɔ ki tɔrɔ ngo ace nu yoo ace; ingɔ ki yii ace nu tili ace. Ingɔ ki yii Ɔnɔng kina ɔfɛ ba. 25 “Ɔko sa ni tēri ngo si, ma sa ikwɛi kini imumani ingɔ ki la ko nu sa ko ci akyuɔ ba, ko imumani ingɔ ki sɔmɔ ki ɛrɛnɔma ngo ba. Ka udu mani, ɔkyuɔ ra cɛri wu imila ba? Ɛrɛnɔma ra cɛri wu imumani ɔki sumu ba? 26 Nu unung ka ayaya, aka ra pila bu ighɔ ba, acuru bɔ imila aka sa ka afɔ ba; Ate nu ka ayaya ka ma bɔ! Inu ra cɛri nu unung ni ɛrɛgɔrɔ ba? 27 Inga kidɛ nu ki bra ukhimi awii ayeng kidɛ awii nga ka sɔ duma wu nu umari? 28 “Ni ikɛmbɔ sa ni inu sɔ duma wu nu uma ɔsɔmɔ? Nu mani ufuru aghumu ka fonu, aka ju bu utina ba ko na akeri uma ɔsɔmɔ ba. 29 Ni tēri nu ko aɣɔm iSulemanu ma nu upeni nga ashi ni ima ɔsɔmɔ ididuma kina ufuru iyeng ba.

30 Qnong nga ka fuga obong ide aghumu ima sumu obong mani ushi kaidi ni ikyua nu huga bu, na ta ugha ko. Aki bra osomo nu uma ba? Inu agho uma aipang na zee! 31 "Uma dama wu ba, 'Abi wu ni imila mi ki ba wu? ko imu sa mi? Ko imu sumu mi? 32 (Uma mani agho ju ipaa ba ka dama wu nu bu.) Ate nu ka ayaya ye si inu wang uma ri. 33 Ni, inu wang uma mani ushi onga eregom Qnong ni imumani awang ni nu, aki ma nu ushe nu uma nadidu. 34 Inu ma sa ikwyi ni kyua ba; ishi kini onga nga usa ikwyi. Ushi wu mani akhimi ace awii onga nga usa ikwyi ba ka shi ni onga nga usa ikwyi.

7 Ba ju ace agho ashuwa ba, ka aba ju ngo ba, 2 ka ashuwa mani oka ju ajiya ni, ako ni aki ju nu. Ima umara mani inu mara wu ni, iyo na aki mara nu ko. 3 Ikembo sa ni, oka nu anibong mani shi kide ica anayuru ngo ni oka ra nu ngo ukumu osho mani ushi kide ica ngo ba? 4 Ya ni ingo ki teri anayuru ngo si 'Tara, ni wo ngo anibong mani shi kide ica ngo,' ingo shi kina ukumu osho ughoghe kide ica ngo? 5 Inu agho ju unu ica! Kpaa ukumu osho mani ushi kide ica ngo, oso ta nu nabiboro anibong shi kide ica anayuru ngo. 6 "Ba ma ava imumani shi na pipar ba aki tee ni ngo. Ba feni ikyong ididuma nu ka alade ba ka aki tinga ka giya ko. 7 "Wulu, ni inu ki yira; wang, inu ki peni; hura, na anyu boe ki yemi. 8 Nadidu aghomani awulu ki yira, aghomani awang ki peni, anyu boe ki yemi aghomani ahura. 9 Ace agho ngo mani ashi ate ki ma ano nga utii insi awulu ubiredi? 10 Ta oki ma nga iyoo insi awulu ngo itagbo? 11 Kini akakiya nu, uye ma ano nu ima ididuma. Na sa teri si, Ate ayaya ki ma uma udodoma ka aghomani awulu nga! 12 "Ju ajiya uma mani uwang si aju ngo, udiwu nyeni umee iMusa kina onga agho pii ko oto Qnong. 13 "Ghila ka anyu boe azaze, ka anyu kyaa ide ugha shi ayayang utra shi na gbey, ajiya nagigang ka kyeng ya. 14 Ni anyu kyaa okyuo shi na jii ukyeng utra lo, ajiya uwang wu shi na jii. 15 "Inu ci na zizal ka agho pii ko oto Qnong ateri; aki ba nu kini atem bo ni ka sing, kide ni ava aghumu bo. 16 Inu ki ye bo ka igho umumani aka ju. Akara kara ma yo ikolo inabi ka erenoma nga ba, ko ni uwe ma yo ikolo ka erenoma akara ba. 17 Ko iligba ushi ododoma ka ma ikolo ididuma, osho ububi ka to ma ikolo ibibi. 18 Ushi ododoma ki ma wu ikolo ibibi ba, ni osho ububi ki ma

wu ikolo ididuma ba. 19 Osho mani oka ma wo ikolo ididuma ba aki kpa wo ka ta kide ugha. 20 Kindo, inu ki ye agho pii ko oto Qnong ateri ko uma uju bo. 21 "Ba nadidu aghomani ayoro mi si, 'Ate ona, Ate ona' ki ghila eregom ayaya ba, sa aghomani aju uma mani Ate ayaya wang bo sa ju. 22 Insi awii ashuwa ya ba ni, ajiya nagigang ki teri mi si, 'Ate ona, Ate ona! Kide no uca ngo iyi teri upii Qnong, kide no uca ngo iyi wuli idir ushe kiva ju idir uma uwuli ica!' 23 Ni ime ki teri bo si, 'Ime ta ye nu nga ba. Sang nu ukushi mi, inu ajiya akakiya!' 24 "Ni, aghomani a kong ighang upii mi ki yii yu ni ashi kini agha amara mani avra ona nga kaya opang. 25 Aviya nira ya, avong tiya, uwuru ti ni erekyuo ko ona. Ni ura pulu wu ba, ka avra kaya opang. 26 "Nadidu aghomani a kong ighang upii mi na ra yii ba ni ashi kini abo ajiya mani avra ona nga kaya ikikee. 27 Aviya nira ya, avong ti ya, uwuru ti ni erekyuo ko ona, uva pulu wu. Upulu wo na gbrop!" 28 IYesu ya kpee uteri uma ri ni, ikir majiya wo ica ki igho umee nga. 29 Ashii kini aghomee umee iMusa ba; ni, amee kini eregoro.

8 IYesu ya shulu kaya opang ni, ikir baiya yii nga. 2 Ni, ace agho shi no ubili ba ukushi nga, ki ta agho kite nga, na teri si, "Ate, insi ingo yira ni, ingo ki bra usa mi ki ime ba na pipar." 3 IYesu ba nawa avo ki piya nga, ki teri si, "Ime yira, ba na pipar." Ba ubura akyua udumu ubili leni. 4 IYesu ba teri nga si, "Nu! ba teri ace agho ba, nu kya, ko ya yeni erekwe ngo ukushi ifrist ka aya ma uma kono umani umee iMusa yeni ni, ka ajiya kpee si a leni ni nga." 5 IYesu ya ghila aKafarnahum, ace agha aghaghe aghina akpo peni nga ki shor nga, 6 "Agho ona, agira mi yee ka aca no udumu shomo ika, aso kong erenoma nagigang." 7 IYesu va teri nga si, "Ime ki ba ki ma leni ni nga." 8 Ni agha aghaghe aghina akpo nga va yira iYesu si, "Ate ona, Ime ta ma mi ni ingo ba ona mi ba, toro ko teri upii, agira mi ki leni. 9 Ka ime ni avo kina eregoro ace agho wu ni ime shi wu, kina aghina akpo kide ivo mi, ime wang teri adi agho si, 'Kikyang', Aso kyaa, ace aghoni ime teri nga si, 'Ba,' Aso ba, ime teri agira mi si, 'Aju ima,' Aso ju." 10 IYesu kong kindo ni, ava wo ica ava teri aghoyii nga si, "Aipang, ime so teri nu, ime sono ko peni mi igho uma aipang ka Israila kindi ba. 11 Ime so teri nu, ajiya na pam ki ba ko kpaa

kọ ushii uta ọ̀nọ̀ng ki ta kọ ushii ukpaa ọ̀nọ̀ng ka acica ọ̀la imila kina Ibrahim, ni Ishaku, kina iYakubu ka ẹ̀rẹ̀gọ̀m ayaya, 12 aghọ̀mani ashi anọ ẹ̀rẹ̀gọ̀m ni aki ẹ̀fẹ̀ni bọ kide iting. Kukadu wu ni aki ci kọ̀nọ ghula ayir.” 13 IYesu va ẹ̀rẹ̀ agha aghaghẹ aghina akpọ si, “Wor, uki ba kọ̀nọ uma aipang ngọ ni.” Agira nga va ba ọ̀kyuọ kide ana kyua. 14 IYesu ya ghila ọ̀na iBitrus ni, ava nu akẹri iBitrus na ayẹ, ẹ̀rẹ̀nọma nga furu wu. 15 A piya avọ nga, ufuru Ẹ̀rẹ̀nọma kpẹẹ wu, ava sisang ki ma bọ imila. 16 Kọ̀nọ ughe ni, aba nga kina ajiya na pam aghọ shi nọ ushẹ, ava wuli aghing ababi kọ upii. Kiva leni na adumu nadidu. 17 Uma ri ba ka ahwura upii Ishaya aghọ pii kọ ọ̀tọ Ọ̀nọ̀ng si, “A kpaa uta ọ̀kyuọ kina idumu bayọ.” 18 IYesu ya nu ajiya na pam ukushi nga ni, aba ẹ̀rẹ̀ atina nga si abọ ba buu udaa ugeẹ ighọ. 19 Ni aghọmẹẹ umẹẹ iMusa ba ukushi nga ki ẹ̀rẹ̀ nga si, “Aghọmẹẹ, imẹ ki yii ngọ kwabi ni ingọ kyaa.” 20 IYesu va ẹ̀rẹ̀ nga si, “Ava aghumu shi kina afọng, anurunu ayaya shi kina asọ, uwe ni Anọ Ajiya shi kọ̀nọ uka nyẹ ba.” 21 Ace aghọ kide atina nga va ẹ̀rẹ̀ nga si, “Aghọ ọ̀na, tara ni imẹ ya naa ate mi wu.” 22 IYesu va ẹ̀rẹ̀ nga si, “Yii mi, ya aghọ kpuru ka nira aghọ kpuru bọ kọ.” 23 IYesu ya ghila ide ọ̀gbọ̀lọ ni, atina va yii nga. 24 Ashi kide ukyeng ni, uyuu awuwa nọ uwuru na ẹ̀rẹ̀kyuọ sang kide ighọ, amusumu kọ ghila ide ọ̀gbọ̀lọ bọ ni uwang ghila wu ide na amusum, iYesu sọ umọ. 25 Aba kyaa kiya sang nga, ki ẹ̀rẹ̀ si, “Foo ayọ, ate ọ̀na; ayọ ki kpuru bọ.” 26 Aba ẹ̀rẹ̀ bọ si, “Ikẹmbọ sa ni inu hwiri ẹ̀rẹ̀bata, inu aghọ uma aipang na jẹ.” Ava sisang ki gẹr uwuru kina ighọ, uka va kọmọ na kikir. 27 Ajiya nga va wo ica, na ẹ̀rẹ̀ si, “Iligba ighọ ajiya yẹ, ni uwuru kina ighọ kọ̀nọ upii nga?” 28 Aya fuma udaa ugeẹ ẹ̀rẹ̀bọ aGarasinawa ni, agha apai aghọ shi nọ ushẹ ba peni nga, akunu kide na alọr, igigra bọ sa ni ajiya ka bra bọ ukyeng kọ utra ba. 29 Ba irishu, aba gyo akpa, asi, “Ikẹmbọ duma ngọ ni ayọ, Anọ Ọ̀nọ̀ng? Ingọ ba kọ ba ma ayọ ọ̀lọ na kyua kọ ju wu ba?” 30 Kina anikang na ji idir alade sọ cee. 31 Ushẹ nga va shọr nga, si, “Insi ingọ woo ayọ ni, sa ayọ kide idir alade ri.” 32 Ava ẹ̀rẹ̀ bọ si, “Inu kya nu.” Aba kunu kiya ghila bọ ide idir alade, ni, idir alade va ti ki shulu ide ighọ ki kpuru bọ kide na amusum. 33 Aghọcee alade va ti bọ, ki ghila ide ifọng kiya ẹ̀rẹ̀ kwiķe imumani iba kina ajiya ushi nọ ushẹ. 34 Ajiya

ifọng nadidu va kunu ki ma peni iYesu, aya nu nga ni, aba shọr nga si aya bọ ifọng bọ.

9 IYesu ghila ide ọ̀gbọ̀lọ ki buu kyaa udaa ugeẹ ighọ ka kyaa ifọng nga, 2 ukadu ni, ace ajiya ba nga kina aghọmani akọ shomọ nga, ayẹe kaya icuru. IYesu ya nu uma aipang bọ ni, aba ẹ̀rẹ̀ aghọ shomọ ika si, “Kpẹne ikwyi ngọ, anọ mi; A cira uvulu ngọ kọ.” 3 Ukadu ni, ace aghọmẹẹ ẹ̀rẹ̀ ace bọ si, “Ajiya ri kpaa ẹ̀rẹ̀kwyuẹ nga kini Ọ̀nọ̀ng nga ni!” 4 Ni iYesu ye imumani ishi kide ikwyi bọ, aba ẹ̀rẹ̀ bọ si, “Ikẹmbọ sa ni inu sọ shuni nọ uma ububi kide ikwyi nu?” 5 Uligba wu cẹẹ nọ uyuyo, na ẹ̀rẹ̀ si, ‘A cira uvulu ngọ kọ,’ ta atẹri si, ‘Sisang kọ kyeng?’ 6 Ka inu ye si Anọ Ajiya shi ni ẹ̀rẹ̀gọ̀rọ ka asing ri ka a cira uvulu kọ.” Aba sa ẹ̀rẹ̀ aghọ shomọ ika si, “Sisang, kpaa icuru ngọ kọ kya ngọ aca.” 7 Ava sisang ki kpa icuru nga ki kyaa aca. 8 Ikir bajiya ya nu kindọ ni, aba kọ̀nọ ẹ̀rẹ̀bata, aba jọ Ọ̀nọ̀ng, aghọmani ama ajiya idi ẹ̀rẹ̀gọ̀rọ. 9 IYesu ya ukadu ki kyaa ite, aba nu ace ajiya ayọrọ nga si iMatiyu na ci kide bọyọ yira agonu, aba ẹ̀rẹ̀ nga si, “Yii mi.” Aba sisang ki yii nga. 10 Akyua umani iYesu sọ la imila ka aca iMatiyu, ukadu ni aghọ yira agonu kina aghọ vulu napam ba na asọ la imila kini iYesu kina aghoyii nga. 11 AFarisiyawa ya nu kindọ ni, aba ẹ̀rẹ̀ atina nga si, “Ikẹmbọ sa ni aghọmẹẹ nu sọ la imila kina aghọ yira agonu kina aghọ vulu?” 12 Aya kọ̀nọ kindọ ni, aba ẹ̀rẹ̀ si, “Agha akyuọ ka wang bọ aghọ kang ba, sa aghọmani ashi adumu. 13 Kya kọ ya wang imumani udi sọ yeni, ‘Imẹ wang ahwoo, ba uma ẹ̀rẹ̀kwẹ ba.’ Ka imẹ ba mi kaya agha aipang ba, sa aghọ vulu.” 14 Aghoyii iYahaya ba ukushi nga, ki ẹ̀rẹ̀ nga si, “Ikẹmbọ sa ni ayọ kina aFarisiyawa ka kpẹne anyu, na anga ngọ atina ka kpẹne bọ anyu ba?” 15 IYesu va yira bọ si, “Ayikyo aghimi asasa ki ju ikwyi ibibi ka awii usra agya uloru ubuwa na aghimi ashi kini bọ? Awii ki ba angọ umani aki kpaa aghimi asasa wu kukushi bọ, ukadu wu ni aki kpẹne anyu kọ. 16 Ba aghọmani aki ta igbang ititang kina ugayuto ọ̀sọsa ba, ka uta ki gaya wu, ugaya ughoghẹ. 17 Ba aghọmani aki sa amusum ikọlọ na ashi asasa ki ubom ututang. Insi asa ya ni iki siga wu, amusum ikọlọ na shi ki naa bọ ni ubom bira bọ. Amusumu ikọlọ na shi asasa si ubom ọ̀sọsa, nadidu ki ci iduma.” 18 IYesu shi kide utẹri uma ri ni, na ace akwyite ọ̀kọ takwyuẹ aYahudawa ba ukushi nga ki ta agho kite nga,

na tɛri si, “Anɔ mi anayiri kɔ kpoo, ba ko ma tiya nga avɔ ngo, ka sisang.” **19** IYesu va sisang ki yii nga, kina atina nga. **20** Ace ayiri mani akɔ lɔ nɔ ushiri ayi anyi ɔshɔ na pai ba kɔ tumu nga ki piya anyu igbang nga, **21** atɛri ɛrɛkwɛ nga si, “Insi imɛ piya igbang nga ni, imɛ ki peni ɔkyuo.” **22** IYesu tee, anu nga ni aba tɛri si, “Kpɛnɛ ikwɔy ngo, anɔ mi! uma aipang ngo ma ngo ɔkyuo.” Kidɛ anakyua ni ayiri ba ɔkyuo. **23** IYesu ya kyaa ɔna akwyite ɔna ɔnɔng ni ava nu aghɔ pɔ igbɛri kina ajiya na asɔ duma ɔka wu, **24** ava tɛri bɔ si, “Usang nu, ka anayiri ta kɔ kpoo nga ba, asɔ moo wu.” Aba sira nga unga ujɛri amara. **25** Aya kla ajiya nga ni, ava ghila idɛ ki kpɛnɛ nga ka avɔ, anɔ va sisang. **26** Ila ima uju nga kpaa ki ɛrɛbɔ nadidu. **27** IYesu ya ukadu ni, ace afoo apai yii nga, aci ni ɛrɛwyuɛ ighighe, “Kɔng ahwoo yi, Anɔ iDauda.” **28** Aya ghila aca ni, afoo ba ukushi nga, iYesu va tɛri bɔ si, “Inu ma aipang si imɛ ki bra uju udi?” Aba yira nga si, “Eɛ, ate ɔna.” **29** Ava piya ica bɔ ki tɛri si, “Kɔnɔ uma aipang nu ni ɔba nɔ kindɔ.” **30** Ica bɔ va yɛmi. IYesu waa bɔ atɔng, “Inu ba tɛri ace aghɔ ba.” **31** Aba kunu bɔ kiya yɛmi ila iYesu ka udu ugɛɛ ɛrɛbɔ. **32** Asɔ kunu bɔ ni, ace ajiya ba iYesu kina aghɔ shi nɔ ushɛɛ unɔ umani ɔsa ni aka pii nga ba. **33** Aya woo ushɛɛ nga wu ni, ajiya nga va tee aghɔ upii. Ikir bajiya wɔ ica, na tɛri si, “Asɔ nɔ kɔ ju bɔ ighɔ ima ri kidɛ Israila ba.” **34** AFarisiyawa tɛri si, “Awuli Ushɛɛ kina ɛrɛkyuo agom nɔ ushɛɛ.” **35** IYesu ghimi ɔfɔng kina anɔrifɔng ɔka nadidu, na mɛɛ kidɛ uka takwyuɛ aYahudawa na tɛri ila ididuma ɔka ɛrɛgɔm ɔnɔng na lɛni kina ko iligba ighɔ udumu kina uta ɔkyuo. **36** Aya nu ajiya na acuru ni, aba kɔng ahwoo bɔ, ka akɔ kɔng ɔlɔ ba aghɔ shɛ bɔ kɔ ba, kini atɛm bɔ ba aghɔcɛɛ ni. **37** Aba tɛri atina nga si, “Ucuru shi nagigang, ni aghɔ utina shi na jii, **38** Inu ushɔr ate ɔna ucuru, ka tuma na aghɔ utina ka aba ucuru.”

10 IYesu yɔrɔ atina nga ushɔ na apai ki ma bɔ ɛrɛkyuo wuli ushɛɛ ka va lɛni ni idumu kina aghɔmani ashi bɔ akyuo ba. **2** Uca atina bɔ shi, Kɔ kpaa ki, iSiman, aghɔmani ayuru nga si iBitrus, kina Andarawus anayuru nga, kina iYakubu anɔ iZabadi, kina iYahaya anayuru nga; **3** kina iFilibus, kina iBartolomi, kina iToma, kina iMatiyu aghɔ yira agonu, iYakubu anɔ iHalfa, kina iTadiyos, **4** kina iSiman agha aKan’ana,

kina iYahuda Iskariyoti aghɔmani agbɔra iYesu. **5** Ushɔ na apai ri ni iYesu tuma bɔ, ki waa bɔ atɔng si, “Inu ba ghila ice ifɔng kidɛ ufɔng aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba, ba ghila ifɔng agha aSamariya ba, **6** kindɔ ni, inu tee kya nu ɔka ni atɛm vulu bɔ kidɛ ajiya Israila. **7** Ukyeng nu sa tɛri upii ɔnɔng si, ‘ɔka ɛrɛgɔm ayaya ya ba.’ **8** Lɛni na adumu, ashang aghɔ kpuru, hwuru aghɔnɔ ubili, uwuli ajiya ushɛɛ. A mi ma nu basi ɔghɛ ba, inu ma ni uma ba uyira icima. **9** Inu ma kpaa utii uyɛri ko uguza ko ufɛ kidɛ ipa nu ba, **10** ba ipa kɔ ukyeng nu, ba ko ugba upai ko akpɔ, ko ashi, ka aghɔ tina shi umani ama nga imila nga. **11** Insi inu ghila ifɔng ko anifɔng ni, inu wang aghɔmani akyeng na bibɔrɔ ko ukadu ni inu ci kini nga sa inu ya sang nɔ. **12** Insi inu ghila ɔna ni, inu tɛri si ayɔ ba na ikwyifu. **13** Insi ɔna maa kɔ ni, ikwyifu shuu kaya akwyi bɔ, insi ata maa bɔ kɔ ba ni, ikwyifu vuwa yɔ ukushi nu. **14** Aghɔ mani ayira nu nga ma ni, da tɔrɔ bɔ kɔng upii nu ni inu pura acɔ ifra nu kɔ insi inu kunu kɔ ɔna ko ifɔng. **15** Aipang imɛ do taa nu, adɔ cɛɛ nɔ kɔng ahwoo ɛrɛbɔ aSodom kina aGomora di cɛɛ bɔ kɔ ka awii utɛri ashuwa. **16** “Uwɛ ni, imɛ dɔ tuma nu lilɛɛ atɛm kidɛ ma ava aghumu, kindɔ ni inu ba na amara lilɛɛ iyɔɔ, nu daa va shi na aipang lilɛɛ ikhimi. **17** Inu kyeng na zizal na ajiya, na adɔ kpaa nu na kya kɔ pii aca ashuwa na ca nu kidɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa, **18** aki kyaa ni nu kite aghɔ ko ɛrɛbɔ kina agom kaya mi, ka inu tɛri aipang kite bɔ kina aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba. **19** Akyua mani a kpɛnɛ nu ni inu ba duma kini imumani inu dɔ taa ma, na adɔ ma nu ima utaa ka akyua. **20** Ka inu bɔ dɔ shi aghɔ pii ma, Aghing Ate nu nga do shi aghɔmɛɛ nɔ. **21** Anayuru dɔ ma anayuru bɔ ka apii nga, Ate dɔ ma anɔ, anɔ dɔ yeni Ate bɔ utaa hwiri atɔng ka asa ka a pili bɔ kɔ. **22** Kwinga dɔ tɔrɔ nu nga kaya nɔ uca mi, aghɔmani amɔr ki ta ka amaa ni, adɔ lɛ. **23** Insi asɔ tili ni inu kɔ ububi ki ice ifɔng ni, inu ti kya nu ka ice. Imɛ dɔ taa nu aipang, inu dɔ kpɛɛ nu uki kɛli ifɔng Israila ma ni, Anɔ Ajiya dɔ vuwa. **24** “Aghoyii ka cɛɛ nga aghɔmɛɛ nga ba, agira ka cɛɛ nga ate ɔna nga ba. **25** Uma umani aghoyii lilɛɛ aghɔmɛɛ nga, agira lilɛɛ ate ɔna nga. Insi a yɔlɔ ate ɔna si uBalzabul ni, ikɛmbɔ na adɔ taa na ajiya ɔna?” **26** Inu ma kɔng ɛrɛbata bɔ ma, ki ba imumani a yuru ya ni aki fumu bɔ ba, ni ba imumani adɔ ju kɔ ɔshishɔ ni adɔ ye bɔ ma.

27 Imumani ime̐ taa nu kidē itii ni, inu dō taa yō kidē uyeri, imumani ateri nu kō ɔtong ni, inu dō teri yō ka ayaya ɔna. 28 Inu ma kōng erēbata aghōmani adō pii erēnoma na aki pii nga aghing kō ba, inu tē ēlēbata aghōmani adō pulu erēnoma kina aghing ngo ka fēni kidē ɔna ugha. (Geenna g1067) 29 Aka gbura bō anuruderi a pai kaya ɔnei uyeng ba? Agha yeng dō kpaa nga ki erēbō ma basi ate nu ye ma. 30 Ko ni ufong erēkwē nu ni, akō pila bō. 31 Kindō ni, inu ma kōng erēbata ma. Ni inu cē anuruderi na pam. 32 Agho mani a yeni Ajiya si ashi anga mē ni, ime̐ ki kō yeni nga kite Ate mi aghōmani ashi ka ayaya. 33 Ni aghōmani a shila uye mi ki ite bajiya ni, ime̐ dō kō shila uye nga kō ite Ate mi ka ayaya. 34 Inu ma kyoo ni ime̐ ba ni ikwyifu ka asing ma. ikwyifu yō ba ni mē ma, ime̐ ba ni ikuma ɔkoro. 35 Imē ba ɔsa Ate irisho kina anō nga, anō anaghēmē, anayiri kina a yuru nga, ayiri kina akēri nga. 36 Agho ɔna ajiya bō dō tee asho nga. 37 Aghōmani a yoo ate nga ko ayuru nga, ki cee mi kō ni, agho maa nga umani ataa si a anga mē ba, aghōmani a yoo anō ko anō nga anayiri ki cee mi kō ni, agho maa nga umani ataa si a anga mē ba. 38 Aghōmani akpaa nga ukumu ushi nga di yii mi ma ni, agho maa nga mani ataa si anga mē ba. 39 Aghōmani a wang foo ɔkyuo nga ni, agho dō taa wō, aghōmani a ataa ɔkyuo nga ni a dō peni wō kaya mi. 40 Aghōmani ayira nu ni agho yira mi, aghōmani a yira mi ni agho yira aghōmani a tuma mi. 41 Aghōmani a yira agho pii kō ɔtō ɔnong ni adō yira ɔka nga kukushi agho pii kō ɔtō ɔnong, aghōmani a yira agho shi na pipar ni si ashi na pipar ni agho dō yira ɔka nga kukushi agho pipar. 42 In kini ace agho ma agha yeng kidē ananō li iso na musumu kaya mi si asa aghoyii mi ni, ime̐ dō taa nu aipang agho dō taa nga ɔka nga ma.

11 IYesu ya kpēē uma atina nga ushō na apai upii ni, aba sang nga kō ukadu ki ya mēē na teri upii ɔnong ka ufong bō. 2 Akyua ra ni iYahaya shi kidē ubō ɔtō iting. Aya kōy uma umani ukristi sō ju ni, aba tuma atina nga kukushi nga 3 ki ya ju nga si, “Ingō shi aghōmani aki ba, ta ayō kō ica na ace agho ni?” 4 IYesu ba yira bō si, “Inu kya kō ya teri iYahaya imumani inu nu ki ba kōy, 5 afoo peni ukyoo uka, aghōmani aka kyeng bō ba kyeng, a hwuru aghōnō ubili na ba na pipar, agbatōng kōy atōng, ni agho

ukpo sang, ni aghina amir kōy ila ididuma. 6 Anyu adaduma ni aghōmani ata kōy nga erēbata uma aipang kaya mi ba.” 7 Aya sang bō ni, iYesu ba dēē agho upii ni ikir bajiya kaya iYahaya, “Ikēmbo ni inu kyaa unu ka aghumu? ɔbōng ɔbɔɔlɔgbang umani uwuu sō ca bō? 8 Ikēmbo ni inu kyaa unu? Ajiya umani asōmō uma ɔdɔdoma? Agho shi kidē ugeē agom bō ka sōmō uma ɔdɔdoma. 9 Ikēmbo ni inu kyaa unu? Atina ɔnong? Eē, ime̐ teri nō, acēē agho pii kō ɔtō ɔnong. 10 Aghōmani awōy kaya nga wē si, ‘Uwē ni, ime̐ tuma atuma mi ka la ngō ite wō, aghōmani aki keri ngō utra ni ingō tō ba.’ 11 “Aipang, ime̐ si, ayiri sō nō kō jee bō ace anō agho mani acēē iYahaya agho uju iminimini nō ɔghoghē ba. Kindō ni, agho cēē nō ɔzōzi ki erēgōm ɔnong ayaya cēē nga. 12 Kō kpaa ka akyua iYahaya agho uju iminimini ki ba ta ka akyua ri ni, erēgōm ɔnong ayaya kō la ite ni agha sing wang yira na akyuo. 13 Ka agho pii kō ɔtō ɔnong kina umēē iMusa kō teri upii kaya erēgōm ni iYahaya kō ba nga ba, 14 ni insi inu yira upii ni, anga shi Iliya umani aki ba ra. 15 Ta ni agho shi na atōng kōng, kōng. 16 “Ni ikēmbo ni ime̐ ki mra ajiya akyua ri kō? Ushi kini anō bō shi ka uka gheli na gbura ni na sō yōyō ayikyo bō si, 17 ‘Ayō peni igbēē ni inu ta ya nō ba! Ayō taa nō atē ukpo, inu ta ci nō ba!’ 18 “Ka iYahaya ba ni aka bira ngō la na sa nagigang ba, ‘ni asi ashi na ushēē.’ 19 Anō ajiya ba na sō la na sa, ni asi, ‘Nu nga! agho bira ula kōnō usa, aghikyo agho yira agonu kina agho uvulu!’ Kindō ni, aka kpēlē uye ukyuu ɔnong ka uma uju nga.” 20 A dēē kō gēr ufong umani aju uma usa uwo ica wō nagigang, ka ata ju bō ɔlɔkpaa ba. 21 ɔlɔ ngo, aKorasinu!, ɔlɔ ngo, aBetsaida! Awasi uma usa uwo ica ri ni aju ka aTaya kina aSidon ni, ata kō lɔkpaa aiwuu ka sōmō agēē nō uma kina utō ki erēnoma bō. 22 Ni ime̐ sō teri nō, aki cēē nō kōy ahwo aTaya kina aSidon kaya nō ka awii ashuwa. 23 Ingō ni aKafarnahum, ingō kpaa si aki jōy ngō ka aya fuma ayaya? Kayi, aki waa ngō ka akya bō uka ci agho ukpo wō. Awasi uma usa uwo ica ri ni aju bō ka aSodom ni, uta kō shi wō kaidii. (Hadēs g86) 24 Ni ime̐ sō ba teri nō si, awii ashuwa ni aki cēē nō kōy ahwo erēbō aSodom kaya ngo.” 25 Akyua ra ni iYesu teri si, “Imē sa ngō iza, Ate, Ate aYaya kina ashi, nō umani ingō shō uma ri ka agho uye ukyuu kina agho shi nō ukpili, ni ingō sa yeni anō azazi. 26 Kindii wu Ate, imumani ishi

ngö ididuma yidii ni ingo ju. **27** Ate mi ma mi uma nadidu, ni ba aghomani aye Anö sa Ate, ni ba aghomani aye Ate sa Anö, kina aghomani Anö yoo ni, aka yeni nga. **28** Inu ba ukushi mi aghomani akö kiya na aba ko akpara otoso, ni ime ki ma nu uwuru. **29** Inu kpa akpara mi, inu meë kukushi mi, ka ime ni agho suu ni erekwe nga, agho taa erekwe ehwehuwo, ka inu ki ko peni uwuu ka ikwyi nö. **30** Ka uju mi eregera lo wo ba, akpara mi shi na hau.

12 Akyua ra ni, iYesu wor kö oka ija alkama ka Awii uwuru aYahudawa. Atina nga köo idafö, na aba deë kö ker akwyi alkama na la. **2** AFarisiyawa ya nu kindö ni, aba teri nga si, “Nu, atina ngö su ju imumani umee iMusa kiya wo ka Awii uwuru aYahudawa.” **3** Aba ju bö si, “Inu ta kö pila nö imumani iDauda ju ka akyua na aköo idafö, kina aghomani ashi kini nga, **4** umani aghila ide ona Onong ki ya la ubiredi na akyo si, ba aghomani aki la ba, inga kina ayikyo ukyeng nga, si ifirist ka yu nga. **5** Ta inu kö pila nö umee iMusa, umani afirist kide ona Onong ka ju uma iJirija ka Awii uwuru aYahudawa ni uta shi wo uvulu kukushi bö ba? **6** Ime so teri nu, imumani iceë ona Onong ye kö keë. **7** Inu ta kö ye imumani udii so yeni ni, ‘Ahwoo kö ni iwang, ba uma erekwyue ba,’ inu ta kö nu nö agho taa uvulu nu vulu ba. **8** Ka Anö Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” **9** IYesu ba ya ukadu ki kyaa okö takwyue aYahudawa bö. **10** Ace ajiya shi ya kö ukadu agho uwe ni avo. Aba ghulu nga si, “Ushi odoma mani ama okyuo ka Awii uwuru aYahudawa?” Ibö wang umani apeni nga nö uvulu. **11** Aba ju bö si, “Inga kide nö nga shi na atem ni akpaa kide uhwo ka Awii uwuru aYahudawa ni ata ki woo nga ngaa ba? **12** Utina ajiya ta ceë wu unga atem nagigang ba? Kindö ni, oso ododoma na ju ima ididuma ka Awii uwuru aYahudawa.” **13** Aba teri ajiya nga si, “Nawa avong.” Aba nawa, ka akyua ra ni avo nga ba okyuo kini adaa avo ni. **14** Ni aFarisiyawa ba kunu bö ki ya pii umani aki pii iYesu kö. **15** IYesu ya kpele kindii ni, aba sang nga kö ukadu. Ajiya na pam ba yii nga, na aba ma bö okyuo nadidu bö. **16** Aba waa atong bö si aba teri agho ila nga ba. **17** Aju udii ka ahwura upii na ateri ka anyu agho pii kö oto Onong Ishaya si, **18** “Agira ni ime hwiya we, aghomani ime yoo ni ime ka köo uhwai nga nagigang. Ime ki sa nga na aghing mi, aki teri aghomani

ashi bö aYahudawa ba ashuwa aipang. **19** Aki la nga inang ba, ko na pii ni erekyuo ba, aki ba köo bö erewyue nga ka utra ba. **20** Aki wra nga ushi iriguu umani uya sang wra wo ba, ugha ogbelemo ni uya sang ukpo wo ni, aki pii nga kö ba, aso sa aipang ka lite; **21** aghomani ashi bö aYahudawa ba ki sa ikwyi kide nö uca nga.” **22** Aba nga na afoo umani aka pii nga ba agho shi nö ushee, ni aba ma nga okyuo na ajiya nga pii ki ba nu. **23** Ni ajiya nadidu ba wo ica na asi, “Anö iDauda we ri ba?” **24** Ni aFarisiyawa ya kö kindii ni aba ju si, “Akyuo uBalzabul agom nö ushee kö ni ajiya ri si wuli ushee kö.” **25** IYesu ye uma ushi kide ikwyi, na aba ju bö si, “Nadidu eregom ni ikau uka upai nö so irisho kina ace ni, ita ki tara wu ba. Ba ifong nö ona umani ajiya nga kau uka upai nö so ju irisho kina ace ni iki tara. **26** Insi ishee woo ishee, aso koro kina erekwe nga wudu. Nagyi kö ni eregom nga ki tara wu? **27** Insi ime ka wuli ushee na eregorö uBalzabul ni, aghoyii nö ni? eregorö inga wo na so wuli wo? Aghoyii nu bö ki wa nu ashuwa kaya uma ri. **28** Insi eregorö Aghing Onong kö ni ime wuli ushee kö ni, eregom Onong ba nu wudu. **29** Ta nagyi wo ni agho ki ghila ona agha erekyuo kaya yeri uma nga, inbasi azonö lor agha erekyuo ba? Na to biya yeri uma ona ba. **30** Nadidu aghomani ashi kini me ba ni, ashi asho mi, ni aghomani a curu nga kini me ba ni, aso furu wu. **31** Kindii ni ime so teri nö, aki cira uvulu nu kö kwilgiba igho kina ajiya umani apii ububi, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bö olökpaa nga ba. **32** Ni aghomani apii ububi kaya Anö Ajiya ni, aki yira olökpaa nga, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bö olökpaa nga ba, ko akyua ri ko akyua uki ba.” (aiön g165) **33** “Ushi ododoma ka ma ikolo ididuma, oshë ububi ka ma ikolo ibibi ka aka kpele oshë ki ikolo nga. **34** Inu iyoo na kang! Nagyi wo ni inu ki biya uteri upii ododoma ni inu si shi agha akakiya? Ima ushi kide ikwyi yö ni anyu ka teri. **35** Ajiya adaduma ni, oka ukyo uma ododoma wo na aka woo ima ididuma wo. Ajiya akakiya ni, uka ukyo uma akakiya wo ni aka woo akakiya wo. **36** Ime so teri nö, nadidu uma iJirija na ajiya pii ni, aki pila bö ka awii ashuwa, **37** ka uma uteri nö bö na aki wa ashuwa ngö wo, ni uma uteri nö bö na aki ma ngö uvulu ngö wo.” **38** Ni ace aghomeë umee iMusa kina aFarisiyawa ba yira nga si, “Aghomeë, ayö wang nu amaa

kukushi ngo.” **39** Aba yira bọ si, “Agha akakiya kina agho ju uma erenoma ka wang nu amaa, ni ba amaa umani aki ma inbasi anga agho pii ko oto Onong iYunusa ba ni. **40** Konon umani iYunusa la awii atai kina atii atai kide afo itagbo ighighe ni, kindii wu ni Anon Ajiya ki la awii atai wo kina atii atai kide ikwyi asing ri. **41** Ajiya Anineba ki sang ka awii ashuwa kina agha akyakya ra ka ama bo uvulu, ka alokpaan non upii Onong iYunusa, kindii ni, imumani ce iYunusa shi ko ke. **42** Ayiri agom, iSheba ki sang ka awii ashuwa kina agha akyakya ra ka ama agha aikyuari uvulu, ka aba ka ushee aya ka aba ko umee uye ukwu iSulemanu, kindii ni, imumani ce iSulemanu shi ko ke. **43** “Insi aghing ababi kunu kide ajiya ni, aka wor kyaa uka umani ba amusumu ya ba ka aya wuru, insi apeni nga ba ni, **44** aki ju si, ‘Ime ki vuwa mi ona ni ime kunu wo.’ Insi aya ba ni, aki ba peni ona ni ka agho ya ba, ako yer wo ki ker wo, **45** aki ba vuwa ka aya ba na aghing atinsara umani acee nga na akakiya, ni aki ghila ka aci ko ukadu, ni ushii ajiya nga ki ce unga akya non ububi. Kindii wu ni uki shii wu ka ajiya kikiya akya ri.” **46** Aso pii kina ajiya nga ni, ayuru nga kina anayuru nga va ba tara ko seshi, awang pii kini nga. **47** Ace agho ba teri nga si, “Ayuru ngo kina anayuru shi ko seshi, awang pii kini ngo.” **48** Aba yira ajiya na ateri nga si, “Inga shi ayuru mi, inga bo shi anayuru mi?” **49** Aba nawa avo ka atina nga ki ju si, “Ayuru mi we kina anayuru mi! **50** Nadidu aghomaniaju imumani ate mi ka aYaya sa uju ni, anga shi anayuru mi, kina afon mi, kina ayuru mi.”

13 Ka awii ra ni iYesu kunu nga kide ona ki cica ka anyu oghong. **2** Ikir bajiya ba curu ki ghimi nga, ki sa na ghila nga ide ogbolo ki cica. Ikir bajiya nga ba tara ka anyu oghong. **3** Aba teri bo uma na pam ni ighang upii, si, “Agho wuu kyaa ko pila. **4** Aso ta igho ni, ice kpaan ko utra, ni anurunu ba ki ba la yo ko. **5** Ice igho kpaan ko oka atii ni ba erebo ya nagigang, iva mii kaisa ka erebo shiwu ikyu ba, **6** onong ya ta ni, aba ghau yo ki hwiya yo ka akang bo shi yo akyu ba. **7** Ice kpaan ko oka umani akara shiya, akara ba fon ki la erekyuo bo. **8** Ice igho kpaan ko erebo ididuma ki sa ikii ajilaji, ishishi itin, ishishi itai ki ceni imumani apila. **9** Ta ni agho shi na ato ko.” **10** Atina iYesu va ba ki ba ghulu nga si, “Ikembo sa ni inga so pii ni bo ni

ighang upii?” **11** Aba yira bo si, “Inu ni, ama non uye egheregheme inga erenom aYaya, ibo ni, ata ma bo wo ba. **12** Ka agho shi ni ima ni, aka khimi nga ko, ka apeni na pam, ni aghomani ashi ni yo ba ni, aki kara anon imumani ashi ni yo ko. **13** Imumani isa ni ime so pii ni bo ni ighang upii ye. “Aka ko, na aka kpele bo ba, aka kyoo, na aka nu bo ba na akpili bo ba.” **14** Kindii ni, amon aghaghe agho pii ko oto Onong Ishaya hwura kaya akwyue bo si, “Inu ki ka ko, ni inu ta ki kpele bo ba, inu ki ka kyoo, ni inu ta ki kpele non ba. **15** Ka ajiya nga shi na ikwyi umom, ni ato bo ka ta ako yo ba, ako yuru ica bo ya, iba kindii ba ni, ata ko nu ni ica bo, ka aba ko na ato bo, ka aba kpele kide ikwyi bo, ka vuu ba ukushi mi ki ime ma bo okyuo.” **16** Ica nu shi na anyu adaduma ki ika nu, kina ato nu, ka aka ko. **17** Aipang ni iso teri nu, agho pii ko oto Onong kina agha uju aipang na pam wang nu imumani inu so kyoo, ni ata nu bo ba, ka aba ko imumani inu hwiri, ni ata ko bo ba.” **18** “Inu ko imumani ighang upii agho wuu so nyeni **19** Insi ajiya ko ila erenom na ata kpele nga ba ni, Isee ka ba ki ba kara imumani apila kide ikwyi nga. Igho na apila ko utra ye. **20** Igho ni ikpaan ko oka atii ni, iyo ko upii ki yira kide akya ni ikwyifu, **21** ni ishi yo ni akang ba, ika mor kide anon akya, insi umeni kina olo ba kaya upii ni, kaisa aka waa non utumu. **22** Igho ni apila kide akara ni, iyo shi agho ni ako upii, ni uduma asing kon uyoo upeni tulu nga ki kla nga ofono wo ka ama ikolo. (aion 9165) **23** Igho mani ikpaan ko erebo ididuma ni, anga shi aghomani ako upii ki kpele wu. A ju utina wu ki ma ikolo, ice ajilaji, ice ishi-shitin, ice ishi-shitai.” **24** Aba ma bo ice ighang upii si, “Aki mra erenom ayaya na ajiya umani apila igho ididuma kide ija nga, **25** akya ni ajiya so moo ni asho nga ba ki ba pila obo kide ija alkama na asa sang nga. **26** Imila ya sang na pipar ni, obo ba ko sang. **27** Ni agira ate ona ba ki ba teri nga si, ‘Agho ona, ba igho ididuma yo ni ingo pila kide ija ngo ba?’ A ju na nyi ni obo mii ya kide?” **28** Aba ju bo si, ‘Agho ju irisho ni ime nga ju udi!’ Agira nga ba ju si, “Ingo wang si ayo ya yee obo ko? **29** Ni aba ju si, ‘Kayi, ki inu bo wang uwuru obo ni inu ki wuru kina alkama. **30** Ya bo ya ka afono nadidu ka afuma akya ucuru, akya ucuru ni, ime ki teri agho ucuru ka acuru obo ka alolu bo, ka ta ugha wu, ni asa curu alkama ka asa

kide na afo mi.” 31 Aba ma bo ice ighang upii si, “Eregom ayaya shi kini ikir ikpo umani ace ajiya pila kide ija nga. 32 Iyo cee no ozosi kide igho nadidu, insi ifonu ni, ika cee uma umani apila kide ija ki ba osho oghoghe, ni anurunu ayaya ka ta aso bo ya kaya aga nga.” 33 Aba teri bo ice ighang upii. “Eregom ayaya shi kini uyisti umani ace ayiri ki zo na ima umra ugo alkama iritai ki ta ko umani ugo kpeney uyisti ni.” 34 Nadidu uma ri ni, iYesu teri ikir baijiya ni ighang upii; Ata teri bo ice ima ba ighang upii ba. 35 Udii ni, ka ahwura upii ni agho pii ko oto Onong teri wo, “Ime ki yemi anyu mi ni ighang upii; Ime ki teri imumani asho wo ko kpaa ka akyua na akeri asing ko.” 36 IYesu ba sang nga kide ikir baijiya ki kyaa aca. Ni atina nga ba ukushi nga, ni asi, “Teri ayo imumani ighang upii obo kide ija so nyeni.” 37 Aba yira bo si, “Aghomani apila igho ididuma nga shi Anọ Ajiya. 38 Ija ko shi asing, ni igho ididuma yo shi eredom Onong. Obo bo shi anọ ishee, 39 ni asho mani apila nga shi ishee. Ucuru imila wo so usang asing, agho ucuru bo shi atuma Onong. (aiōn g165) 40 Kono umani aka curu obo ki ta ugha wo ni, kindii wo ni uki shi wo ko usang asing. (aiōn g165) 41 Anọ Ajiya ki tuma atuma Onong, ni aki curu nadidu uma umani uka sa uvulu, kina agho ju uma ububi, ka a woo bo kini obong bo ni ki eredom nga, 42 ka feni bo kide ugha olo nagigang. Ko ukadu wu ni aki ci na ghula ayiri. 43 Ni agha aipang ki ma uyeri kini onong utaa ni kide eredom Ate bo. Taani agho shi na ato koo ko. 44 “Eregom Ayaya shi kini upeni na asho kide ija ni, unga umani ace ajiya peni ki ba khimi usho wo. Ni ikwyifu na aba ya gbara uma umani ashi ni bo nadidu ki ya ghee ija wo.” 45 “Kakyakyua ri, eredom ayaya shi kini agho gheli na agbara kina agho wang atii adaduma ni. 46 Aya peni utii udodoma uye ni, aba ya gbara nadidu imumani ashi ni yo ki ya ghee wo.” 47 “Kakyakyua ri, eredom ayaya shi kini isha ohwiri itagbo na a feni kide oghong ki hwiri kwiligba igho itagbo ni. 48 Iya tii ni, ajiya waa ki shii kaya asing ki hwiya ididuma ki sa kide okoo na ashi naa ibibi wo. 49 Kindii wu ni uki shi wu ko usang asing. Atuma Onong ki kunu ka aba kau agha akakiya kide agha aipang. (aiōn g165) 50 Ni asa feni agha akakiya kide ugha olo nagigang umani aki ci na aghula ayiri. 51 “Inu kpele Uma ri nadidu?” Aba yira nga si, “Ee.” 52 Aba ju bo si, “Nadidu aghomee

ume ee iMusa umani apeni ume ee kaya eredom ayaya ni, ashi kini akor ona nga ni, agho umani aba na upeni ososa nga kina ototang nga ka uka ukyuru uma nga.” 53 IYesu ya kpee nadidu ighang upii ni, aba sang nga ko ukadu. 54 Na aya ba ifong bo ni aba mee bo kide oko takwyue aYahudawa, aba wo ica, na teri si, “Abi wu ni ajiya ri peni uye ukyuu ri wo kina akyuo uju uma usa uwo ica? 55 Anọ ikafinta ra nga ba? Ayuru nga ngaa ni aka yoro si iMaryamu ba? Anayuru nga bo shi iYakubu, kina iYusufu, kina iSiman, kina iYahuda ba? 56 Afoe nga nadidu bo shi kina ayo ri ba? Abi wo ni ajiya ri peni nadidu uma ri ko?” 57 Aba koo anaa ni ngaa. IYesu ba ju bo si, “Aka toro bo agho pii ko oto Onong ba inbasi ki ifong nga kina aca nga ba ni.” 58 Ata ba ju nga uma usa uwo ica ko ukadu ba ka ata ma bo aipang ba.

14 Akyua ra ni iHiridus Antifas koo ila iYesu, 2 na aba teri agira nga si, “iYahaya agho uju iminimini we ri. Ako sang ko ukpo; uwu sa ni ashi na akyuo ju uma usa uwo ica ri.” 3 Ka iHiridus ko kpee iYahaya ki lor, ki somo nga ko uboo itii kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus 4 ka iYahaya ka teri nga si, “Umee iMusa ta ma wu ni ingo vo nga ba.” 5 Akyua ni, iHiridus wang ko pii iYahaya ko, ni aso te erobata baijiya, ka a kpaa nga si agho pii ko oto Onong nga. 6 Ni awii na ajee iHiridus ya ba ni, anọ anayiri iHiridiya ya bo ni ate nga iHiridus koo uhwai nagigang, 7 na aba ta anyu kini ngaa, ki ba suu si aki ma nadidu imumani ashor. 8 Ayuru nga ngaa sa nga ko, asi, “Ma mi erekwe iYahaya agho uju iminimini kide ipe ka aikyuari.” 9 Agom ba duma, usuu nga kina akyeng ra sa ni asa si ama nga. 10 Atuma na aya kyua iYahaya erekwe wo kide uboo itii, 11 na aba ni erekwe kide ipe ki ba ma anayiri, ni aya ma ayuru nga. 12 Aghoyii nga ba kpaa oko ki ya naa ko, ni aba kyaa kiya teri iYesu. 13 IYesu ya koo kindii ni, aba sang ki ghila nga ide ogbolo ko uyuyi ki kyaa oka umani ace agho shiya ba. Ni ikir baijiya ya koo kindo ni, aba ki yii nga ni ifra ko kpaa ko ufong. 14 Aya kunu kide ogbolo ni aba nu ikir baijiya, aba koo ahwoo bo, ni aba ma adumu kide bo okyuo. 15 Oka ya ba ugho ni, aghoyii nga ba ki ju si, “Ba agho ya ko kee ba, ni oka we ni uya sang ba ugho; shira ikir baijiya nga ka akyaa bo anorofofong ushi ko ukadu kaya gheli akwyi bo imila.” 16 IYesu ba ju bo si, “Ba

sa bọ ka kyaa uce ka ba, inu ka kyakwyue nọ ma bọ ice ima ka ala.” 17 Aba yira nga si, “Ayo shina ubiredi uto kina itagbo ipai.” 18 Aba ju si, “Inu ba mi ni yọ.” 19 Aba sa ikir bajiya nga si, acica kaya nọ obọ, aba kpaa ubiredi uto kina itagbo ipai, aba zẹẹ ibate nga ka ayaya ki sa Qnong iza. Asa wura ubiredi nga ki ma atina nga, atina nga ba ma ikir bajiya nga. 20 Aba la nadidu bọ ki shuu. Aba curu awo na ashe ki sa okọọ ushọ nọ upai. 21 Ajiya umani ala ni afuma aghimi araji usọ atọ, bam na ayiri kina anọ. 22 Akyua ra ni atina nga ya ghila bọ idẹ ogbọlọ ki lite nga ki kyaa bọ udaa ugeẹ, na asa laa nga kọ shira ikir bajiya nga. 23 Aya kpee shira ikir bajiya ni, aba kila nga aya opang kayu nga kaya pii nọ Qnong. Ashi kayu nga kọ ukadu ki fuma ughe. 24 akyua ra ni ogbọlọ nga shi ka abiyatẹ ighọ kina erẹbọ, ugya sọ ca wọ, ka uwuu sọ ju irisho kini wọ. 25 Kini ikwikweting ni ava ba ukushi bọ na asọ kyeng kaya na amusum. 26 Ni atina nga ya nu nga na akyeng kaya na amusum ni, aba kọọ erẹbata, ki ju si, “Ahuw nga!” Aba taa kpa ni erẹbata. 27 Kide akyua ni iYesu pii ni bọ, si, “Inu ba duma ba! Ime. Ba kọọ erẹbata ba.” 28 IBitrus ba yira si, “Ate, insi ingo ni, sa mi ki ime ba ukushi ngo kaya na amusum.” 29 IYesu ba ju si, “Ba.” IBitrus ba kunu kide ogbọlọ nga na asọ kyeng kaya na amusum na aki ba ukushi iYesu. 30 Ni aya nu uwuu nọ usang ni erẹkyuo ni, aba kọọ erẹbata wọ na asa dẹ kọ ghila idẹ. Aba gyo akpa si, “Ate, foo mi!” 31 Kide akyua ni iYesu nawa avo nga ki kpenẹ nga, ki ju nga si, “Ingo agha uma aipang na jee, ikembọ sa ni ingo shina ikwyi ipai?” 32 Aya fuma idẹ ogbọlọ ni, uwuu ba tara. 33 Agho shi kide ogbọlọ ba ta agho kite iYesu, ki ju si, “Aipang ni ingo na Anọ Qnong nga.” 34 Aya buu udaa ugeẹ ni, aba kya bọ erẹbọ aJanisarat. 35 Ni ajiya ukadu ya kpele nga ni, aba tuma na ajiya ishi oka nadidu ka aba nga na adumu. 36 Aba shor nga ka ibọ piya anyu igbang nga. Nadidu agho umani apiya ni apeni okyuo.

15 aFarisiyawa kina aghomee umee iMusa ba ukushi iYesu ka Urushelima ki ba ghulu nga, 2 “Ikembọ sa ni atina ngo wura itale inga anirakpee? Aka hwuru bọ ivo bọ na atọ la imila ba.” 3 IYesu ba yira bọ si, “Ikembọ sa ni inu ka wura imumani Qnong teri kaya itale nọ? 4 Ka Qnong si, ‘Nu okpotoro ate ngo kina ayuu ngo.’ Ni, ‘Aghomani acira ate nga kina ayuru nga ni,

aki kpoo iyiya.’ 5 Ni inu ka teri si, ‘Imumani aki ma ate nọ kina ayuru nọ ni, inu ka ma Qnong.’ 6 Ata maa na ate nga ba.’ Kindo ni inu ta manọ upii Qnong ba kaya itale nọ. 7 “Inu, agho ju unu ica! Kindii wu ni Ishaya ghila amọ aghaghe kaya nu wọ, si, 8 “Ajiya ri ni ibele bọ yọ na ka joo mi kọ, ni ikwyi bọ shi atoo kini ime, 9 iijirija wọ na aso joo mi wọ, aka mee umee bajiya kọ taa upii Qnong.” 10 IYesu va yoro ajiya nga kukushi nga ki teri bọ si, “Inu kong ki inu kpele, 11 Ba imumani ika ghila anyu ajiya yọ ka sa nga irighe ba, si imumani ikunu ka anyu nga yọ ka sa nga ‘irighe’” 12 Atina nga va ba ki ghulu nga si, “Ingo ye si aFarisiyawa koo anaa kọ nọ upii ri?” 13 IYesu va yira ki ju si, “Nadidu upila mani ba ate mi ka aYaya nga pila ba ni, aki yee kọ ka akang. 14 Ya bọ ya; afoo bọ agho uyen i afoo itra. Insi afoo kpenẹ ace afoo ka ashi ni, nadidu bọ ni, aki kpaa kide uhwo.” 15 Ni iBitrus ba ju nga si, “Nyen i ayo idi ighang upii.” 16 IYesu ba ju nga si, “Ki ta ka aikyua ri ni inu ta kọ kpele nọ ba? 17 Inu ta nu nọ ni nadidu imumani ighila idẹ anyu ka wor kyaa yọ idẹ afo ki va kunu yọ kide erenoma ba? 18 Ni imumani ikunu kide anyu ba kide ikwyi wọ, iyo ka sa ajiya irighe. 19 Ki idẹ ikwyi yọ ni uwang uju akakiya, kina upili ajiya, uwang ayiri kọ aghimi bajiya, uju uma erenoma, uyi, uma upii ateri kaya ace agho konọ ubra uca agho. 20 Umumani uka sa ajiya irighe budibi. Ula ni avo umani ahwuru bọ ba ka sa wọ agho irighe ba.” 21 IYesu va sang nga kukadu ki kyaa ishii aTaya kina aSidon. 22 Ashi kukadu ni, ace ayiri agha aKan’ana ba ukushi nga na aso ci, “Kong ahwoo mi, Ate, Anọ iDauda; ushee ghila anọ mi anayiri na aso kong olo nagigang.” 23 IYesu ta peni ni ngaa ba. Ni atina nga ba ki ba soro nga si, “Kla nga! Ka aso ci na duma ayo kọ.” 24 Aba yira si, “A toro tuma mi si iya wang atem na avulu bọ kide ona Israila kọ.” 25 Ni ava ba ki ba ta agho kite nga, si, “Ate, se mi kọ.” 26 Na ava yira si, “Ushi wọ nọ uyeri na akpaa imila anọ ka ama ava ba.” 27 Ayiri ba ju si, “Ee, Ate, ava ma ka la awo umani akpara ki erẹbọ ka imila ate ona.” 28 IYesu ba yira nga si, “Ayiri, uma aipang ngo shina erẹkyuo! Taani uba konọ uwang ngo ni.” Anọ nga anayiri ba akyuo ka akyua ra. 29 IYesu sang nga kukadu ki ko nga abeni erẹyema aGalili. Aba kila nga aya opang kiya cica. 30 Ikir bajiya va ba ukushi nga, aba nga na agunu, afoo, agho uweni ifra, agbatong na abebe, kina agho

shee, ki ba kyo bō kite nga, aba ma bō ọkyuō, 31 ki ta kō umani ikir bajiya nga wo ica nō umani agbatōng sō pii, aghō uwēni ifra ni, ika bō ba na ẹrẹkyuō, agunu kyeng, afoo sō kyoo uka. Ni aba jōọ Ọnōng Israila. 32 IYesu ba yōrō atina nga ki ju bō si, “Imẹ hwiri ahwoo bajiya ri ka akō la awii atai kini imẹ, ata kō la bō ighima ba. Imẹ wang mi nu vuu kini bō ni idafo bō ba, ka abō ta na ya kpaa kō utra.” 33 Atina nga ba ju nga si, “Ọkō ta ajiya ri, abi wu ni ayo ki peni ubiredi umani ayo ki cee ajiya ri wō?” 34 Ni iYesu ba ju bō si, “Ubiredi umi wu ni inu sōnō wu?” Asi, “Utinsara, kina anō itagbo na zẹ.” 35 Aba sa ajiya nga na acica ki ẹrẹbō, 36 aba kpaa ubiredi utinsara kina itagbo, aya kpẹẹ usa Ọnōng iza na, aba wra ki ma atina nga, atina nga ba ma ajiya. 37 Kwinga la ki suu, atina nga ba tira awo mani ashe ki sa kō ọkọọ utinsara ki tii wō. 38 Aghōmani ala ni ashi aghimi araji usō anari ki tō kpaa ayiri kina ananō. 39 Aya shira ajiya nga ni, aba ghila idẹ ọgbọlọ ki kyaa isheẹ aMagadan.

16 AFarisiyawa kina aSadukiyawa ba ukushi iYesu ka aba mra nga, aju nga si anyeni bō amaa ka ayaya. 2 Aba yira bō si, “Insi uka ba ughe ni, inu ka ju si, “Uka ki shi uduma, ka ayeremọọ shi na kyong.’ 3 Ni ikyuatii ni, “Aviya ki kpaa kaidii, ka ayeremọọ shina kyong kono uyuu.’ Inu ka kpẹlẹ ushii ayeremọọ, ni inu ta ki bōra nō ukpẹlẹ amaa akyua ba. 4 Agha akakiya kini aghō yẹ na ayiri kō aghimi mani ashi anō ba bō ka wang amaa, ba amaa na aki nyeni nu iba si anga iYunusa ba ni.” Aba ya bō ya ki sang nga. 5 Atina iYesu ya fuma udaa ugeẹ ọghōng ni, aba kpẹlẹ si ibō yuu ubiredi wō. 6 IYesu ba ju bō si, “Inu sa ica nu ci nazizal ki inu ye na uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 7 Aba tee aghō pii kina acee bō, si, “ta mani ayo ta ba yi nō uce ubiredi wō ba.” 8 Ni iYesu, ye imumani asō pii ni, iYesu va tẹri bō si, “Inu aghō uma aipang na zẹ, ikẹmbō sa ni inu sō pii kina acee nu kō ta ubiredi? 9 Inu kō kpẹlẹ nu ba? Inu ta shuni nu mani imẹ cee ajiya araji usō atō kini ubiredi utō ba, kono umani ọkọọ ume tii na acuru? 10 Kina ubiredi utinsara ka ajiya araji usō anari, kina ọkọọ ume tii na acuru? 11 Ikẹmbō sa ni inu ta kpẹlẹ nu si ita pii mi kaya ubiredi ba? Inu sa ica ka uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 12 Asa kpẹlẹ si ata tẹri bō si asa ica na uyisti idẹ ubiredi wō ba, ni asa ica ka umẹẹ aFarisiyawa

kina aSadukiyawa wu. 13 Akyua ni iYesu ya fuma ishii aKaisariya aFilibi ni, aba ghulu atina nga si, “Inga ni ajiya sō tẹri si Anọ Ajiya shi?” 14 Aba ju si, “Ace aghō bō si iYahaya aghō uju iminimini, ace aghō bō si, Iliya, ace aghō bō si Irimiya ko agha yeng kidẹ aghō pii kō ọtọ Ọnōng.” 15 Aba ju bō si, “Inu ni, inga ni inu si imẹ ashi?” 16 IBitrus ba yira si, “Ingo si uKristi, Anọ Ọnōng agha akyuō.” 17 IYesu ba yira nga si, “Ingo ni agha anyu adaduma ngaa iSiman anọ iYunana! Ki ba ajiya na ayi nga nyeni ngo udi ba, ate mi ka ayaya nga nyeni ngo. 18 Imẹ sō va tẹri ngo, ingo si iBitrus, ka ya upa ri wō ni imẹ ki vura ọna mi kō, ni akyuō ukpo ki shi wu na akyuō kaya nga ba. (Hadēs g86) 19 Imẹ ki ma ngo aca ẹrẹgom ayaya, nadidu imumani inu lor ka ya asing ni, kindii wu ni alor kō ka ayaya, nadidu imumani ashii ka ya asing ri ni, aki shii yō ka ayaya.” 20 Aba waa atina nga atōng nagigang si aba tẹri aghō si anga si uKristi ba. 21 Kō kpaa ka akyua ra ni, iYesu tee aghō nyeni atina nga si iyiya ni inga ki kyaa Urushelima, ka aya kōọ ọlọ kukushi akwite kina afirist akakōng kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa, ka aba pii nga kō, awii itai ni, aki sisang. 22 IBitrus ba kpaa nga ki kyaa uhwo wō ki ya ger nga si, “Ọnōng kpaa kō, Ate! Udii ki ba ngọ nga ba.” 23 Ni aba tee ki tẹri iBitrus si, “Sang ngo kukushi mi, Ishẹ! Ingo ni ima usa ukpaa yō kukushi mi. Ingo ka ghulu ikwyi ngo kina ajiya nga ni, basi Ọnōng ba.” 24 IYesu ba tẹri atina nga si, “Nadidu aghōmani awang yii mi ni, sa azono tōrọ nga irikwyi nga ka kpaa ugara ushi nga ka yii mi. 25 Ka aghōmani awang foo ọkyuō nga ki taa wō, ni aghōmani ataa ọkyuō nga kaya mi ni, aki peni wō. 26 Ikẹmbō sō uduma umani ajiya ki peni ashi nadidu kō taa ọkyuō nga? Ta ikẹmbō ni ajiya ki ma kō ta ọkyuō nga? 27 Ka Anọ ajiya ki ba kina atuma nga kidẹ ujoọ Ate nga, ukadu wu ni aki piya kwinga utina mani aju kō. 28 Aipang ni isō tẹri nu, ace aghō bō ting ya kō kẹẹ ni ata ki kpo bō nga ba sa anu uba Anọ ajiya kidẹ ẹrẹgom nga.”

17 Awii atin ya wor bō ni iYesu va kpaa iBitrus kina iYakubu kina iYahaya, anayuru nga, ki kyaa ni bō kaya ọpang utitugu kayu bō. 2 Ushi nga ba tee kite bō, ibate nga sō ma uyeri kini ọnōng taa ni, ugbang uko nga ba kō ufufuu na tas. 3 Kidẹ akyua ni iMusa kina Iliya kunu kite bō na asō pii kini iYesu. 4 IBitrus ba tẹri

iYesu si, “Ate, ɔsɔ uduma nɔ umani ayɔ shi kukadii, insi ingo yira ni, imɛ ki ta uzoɔ utai. Iye inga ngo, iye inga iMusa, iye ni, inga Iliya.” 5 Ashi kidɛ upii ni ace amɔ na pipar ba yuru bɔ ya, ni aba kɔɔ ice ɛrɛwuyɛ kidɛ amɔ si, “Anɔ mi wɛ anɔ umani imɛ yoo, ika kɔɔ uhwai nga nagigang; inu kɔng ngaal!” 6 Atina ya kɔɔ kindii ni, aba kpaa ki fuga ubate bɔ ki ɛrɛbɔ ni ɛrɛbata. 7 IYesu va ba ki ba piya bɔ si, “Sisang, ba kɔɔ ɛrɛbata ba.” 8 Aya zɛɛ ubate bɔ ka yaya ni, ata nu bɔ ace aghɔ ba si iYesu kayu nga. 9 Asɔ shulu kaya ɔpang ni, iYesu ba waa bɔ atɔ si, “Ba tɛri ace aghɔ imumani inu nu ba, sa Anɔ Ajiya sang kɔ ukpo.” 10 Atina ba ghulu nga si, “Ikɛmbɔ sa ni aghɔmɛɛ iMusa si sa Iliya kyɔ ba?” 11 IYesu ba yira si, “Iyiya ni sa Iliya ba, aki ba ker kwikɛ. 12 Ni imɛ sɔ tɛri nu si Iliya kɔ ba, ni ata kpɛlɛ bɔ nga ba, aju nga ima uwang bɔ. Kindɔ wu ni Anɔ Ajiya ki kɔɔ ɔlɔ wu ki ivɔ bɔ.” 13 Atina sa kpɛlɛ si asɔ pii ni bɔ kaya iYahaya aghɔ uju iminimini. 14 Aya fuma uka ikir bajiya ni, ace ajiya va ba ukushi nga ki ba ta agho kite nga, 15 ki ju si, “Ate, kɔ ahwoo anɔ mi, asɔ kpira itahwu na aka kɔɔ ɔlɔ nagigang. Akyua nagigang ni aka kpaa kidɛ ugha kina amusum. 16 Imɛ ba ni nga kukushi atina ngo ni ata bɔra bɔ uma nga ɔkyuɔ ba.” 17 IYesu ba yira si, “Inu ajiya akyakyua ri, aghɔ umani aka ma bɔ aipang ba kina agha akakiya, agba akyua wu ni imɛ ki ci kini inu wu? Agba akyua ni imɛ ki mɔr ni inu? Ba ni anɔ kukushi mi.” 18 IYesu ba gɛr ushɛɛ nga, aba kunu ki ɛrɛnɔma nga, anɔ va ba akyuɔ kidɛ akyua. 19 Atina iYesu va ba ukushi nga ku yuyi, ki ba tɛri nga si, “Ikɛmbɔ sa ni ayɔ ta biya bɔ uwoo ushɛɛ ba?” 20 Aba ju bɔ si, “Uma aipang nɔ shi na zɛɛ. Aipang, imɛ sɔ tɛri nɔ, insi inu shi na uma aipang na zɛɛ kini ikir ikpo ni, inu ki tɛri upang ri si, ‘Yini kɔ kɛɛ kɔ kya ngo ukaa,’ ni uki yini, ba imumani inu ki biya nu ju ba. 21 Idi ighɔ ri ka kunu yɔ ba sa apii nɔ ɔnɔng kina ukpɛnɛ anyu.” 22 Aghoyii iYesu ya curu ka aGalili ni, aba ju bɔ si, “Aya sɔ ma Anɔ Ajiya kidɛ ivɔ bajiya, 23 aki pii nga kɔ, awii itai ni, aki sisang,” ni aghoyii nga ba duma nagigang. 24 Aya ba aKafarnahum ni, aghɔ yira agonu ɔna ɔnɔng ba peni iBitrus ki ju si, “Aghɔmɛɛ nu ka biya agonu ɔna ɔnɔng?” 25 Aba ju si, “Eɛ.” iBitrus ya ba idɛ ɔna ni, iYesu ba kyɔ pii ni nga, si, “Ikɛmbɔ shi unu ngo, iSiman? Kukushi inga wu ni agɔm asing ka yira agonu wu? Kukushi anɔ bɔ ta ace aghɔ bɔ?” 26 Aya ju

si, “Ace aghɔ bɔ,” ni, iYesu ba tɛri bɔ si, “Unyeni si, anɔ bɔ ka biya bɔ ba. 27 Kindii ni, ka ajiya ri ba kɔɔ anaa wɔ ba ni, kya ngo ɛrɛyɛma kɔ ya fɛni ima uhwiri itagbo, kɔ fumu anyu itagbo nɔ ingo kyɔ kpɛnɛ, insi ingo fumu anyu ni, ingo ki nu ufe mani ɔki maa ubiya, kpaa ufe kɔ ya biya agonu mi kini ngo.”

18 Ka kyua ra ni Atina ɔnɔng ba ukushi IYesu na sɔ wulu nga si, “Inga nga gina nɔ ughoghe kidɛ ɛrɛgɔm ayaya? 2 Avasa yɔrɔ ace ananɔ, ki kyɔ nga ka biyating bɔ, 3 Atɛri bɔ si, “Iyiya ni isɔ tɛri nɔ, sɔ nu tee ki ba kina ananɔ bɔ ni, inu ki ghila nɔ ɛrɛgɔm ayaya ba. 4 Kindɔ ni, aghɔ mani akpaa irikwyi nga na kikya kini ananɔ ri ni, anga cɛri kɔnɔ ughoghe ki ɛrɛgɔm ayaya. 5 Aghɔ mani ayira Ananɔ kini adi kidɛ nɔ ca mi ni, aghɔ yira mi.” 6 Kindɔ ni aghɔmani asa agha yeng kidɛ anɔri na yira mi ukpa afra ni, ɔki gina aghɔmani ata aning kɔ umɔghɔ nga kini utii uhwɔ, ka fɛni nga kidɛ ɔghɔng ukyukyugu. 7 ɔlɔ nu agha aya asing kɔnɔ umumani ɔki sa nu ukpa! Iyiya yɔ ni uma usa ukpa ki ba, ɔlɔ nu aghɔmani anga ki sa ukpaa. 8 Insi avɔng kɔ afrang ki sa ngo ukpaa ni, usɔ waa kɔ nau. ɔki gina ngo nɔ mani ughila ɔkyuɔ kina afra ta avɔ ayeng, ta ushi agunu kɔnɔ mani afeni ngo kidɛ ugha mani ɔka kpou ba kini ivɔ ipai ta ifra ipai. (aiɔnios g166) 9 Ipeni ica ngo ki sa ngo ukpaa ni, nɔsɔ wo yɔ kɔ na kɔ. ɔki gina ngo nɔ mani upeni ɔkyuɔ taa amaa kini ica iyeng, nɔ mani afeni kɔ ɔna ugha ni ica ipai.” (Geenna g1067) 10 Unu sa amaa kɔ, unu ma jer ace aghɔ kidɛ ananɔ ri ba, ka isɔ tɛri nɔ, Atuma nga ka yaya akyo aghu ibɛtɛ Ate mi mani ashi ka yaya. 11 Ka anɔ ajiya ba ka ma foru agho mani avulu bɔ. 12 Ikɛmbɔ nunu kidɛ ikwyi, ipeni aghɔcee ashi kina atɛm aji, ayeng kidɛ bɔ vasa vulu, akiya ushe ishui larɔshɔ na larɔshɔ kayi itili asha larla asɔ ya wang ayeng mani avulu ba?” 13 Ipeni apeni nga ni, aipang ni sɔ ter nɔ, ikwyi fuu mani aju kaya ɛrɛkwɛ nga ni, ɔgina ngo ishui larɔshɔ na larɔshɔ mani ata vulu ba. 14 kindi wu ni, bɔ uwang Ate yi aghɔ mani ashi ka yaya ba na agheyeng kidɛ ananɔ ri na vulu wu ba.” 15 In peni anayuru ngo vulu ngo ni, kya ɔkɔ shi nga kɔ ya nye ni nga si avulu, ngo kini inga ka pai nɔ. In peni akɔng ngo ni, ɔva vughu ni ngau du. 16 Ipeni atɔrɔ ni, usɔ va kya ukushi nga kina ajiya ayeng ta agha apai ka ma aipang nɔ upii ka anyu agha

apai ta agha atai. **17** Ipeni anayuru ngò tɔrɔ kɔng bɔ ni, ɔsɔ tɛri Ajiya ɔnɔng, insi atɔrɔ kɔng ni asɔ kyɔghu nga kina aghɔ mani aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba ni, kɔ aghɔ yira agonu. **18** “Iyiya ni sɔ ter nɔ, du inga mɔ mani unu lor kaya sing ni, alor yɔ ka yaya. Du imumani unu shighi kaya asing ri ni, a shighi yɔ ka yaya. **19** Isɔ tɛri nu aipang si, ipeni agha pai kidɛ nɔ yira si abɔ ki shɔr icima ni, Ate mi mani ashi ka yaya aki ju nu. **20** Ki du ɔkɔ mani agha apai ta agha atai acuru kɔ ki dubɔ uca mi, ishi kini bɔ. **21** Ashi kidɛ udu ni iBitrus vasa ba ki ter IYesu si, “Ate ayaya, iri mɛ kɔ na anayuru bɔ vulu mi kɔ ni sɔ ya nga ya? Iri ti ni sara?” **22** IYesu vasa ter nga si, “Ba iri ti ni sara wu ba, iri ti ni sara si ishuitini sara. **23** Kindɔ ni, aki mara ɛrɛgɔm ayaya kini ace agɔm mani awang pila upeni nga mani ushi kidɛ vɔ agira nga. **24** Agɔm ya lite nɔ pila ni, avasa ba nga kina ace ajiya mani ayii nga uta azurfa asɔ mani aghɔ ki bra ubiya ba naidu ɔkyɔ ghɔ nga. **25** Ara bra vughu nu ufe ba ni, Agɔm vasa ju si agbira ngau kina ayiri nga kina anɔ nga kini imu mani ashi kini yɔ ka ma nga ufe. **26** Agira nga vasa ta agho kite nga ki te si, ‘Aju nga akuri, inga ki ma nga akwike.’ **27** Agɔm vasa kɔng ahwo agira nga, avasa sheri nga, aya nga uta ya. **28** “Na agira nga ni kɔ kunu nga kɔ kadu ni, avasa ta ɛrɛkwyuɛ na ace aghikyo utina nga mani ayii nga uta adinari naji ni, avasa kpɛnɛ kɔ umɔghɔ ki ter nga si, ‘Ma mi ufe mi.’ **29** Aghikyo utina nga kpikpo ki shɔr nga si aju nga ahwoo, inga nga ki ma nga.’ **30** Ni agira nga vasa tɔrɔ, avasa ya hwuru nga kɔ ubɔɔ iting, sa ma nga uta nga. **31** Aghikyo utina nga ya kɔng imumani ibani ni, ara kɔng bɔ ɔduduma ba. Avasa ya tɛri Agɔm ya naidu imomani iba. **32** Agɔm vasa yɔrɔ agira nga ki tɛri si, ‘Ingɔ agira ighɔ ibibi yɔ. Iya ngɔ uta ya ki ɔshɔr mi. **33** ɔngɔ ki kɔng ngɔ ahwo aghikyo utina ngɔ kɔngɔ mani ikɔng ahwo ngɔ ba?’ **34** Agɔm kɔng anang naigang, aju si ama nga ɔlɔ sa biya uta nadidu. **35** Kindi wu ni Ate mani ashi ka ayaya ni aki ju akwinga kɔ mani atɔrɔ ukpaa avulu anayuru nga kɔ kini ikwiyi yeng.”

19 IYesu ya kpɛr tɛri udubi umani, avasa ya ifɔng aGalili ki ghila ishii aYahudiya, ki ugɛɛ ɛrɛyɛma Urdun. **2** Ajiya nagigang vasa yii nga, avasa lɛni na adumu kɔ kadu. **3** Ukadu ni, ace aFarisiyawa vasa ba ukushi nga ka mra nga, aghulu si, “ɔshi na kikyā ni Ajiya shɛri ayiri

nga ka kwaligba ighɔ avulu?” **4** Avasa yira bɔ si, “Unu sɔnɔ pila nu kidɛ upii ɔnɔng si, aghɔ mani aju yi kɔ kpa ka kyua ‘aju bu aghimi kini ayiri’ avasa tɛri si, **5** ‘Kindɔ ni, Ajiya kiya ate nga kina ayuru nga ka dɛɛ ayiri nga, ka pai bɔ ni aki tɛɛ agha yeng ra.’ **6** Aki sɔ tɛɛ bɔ agha pai ba, sa tɛɛ kini agha yeng ra bɔ. Kindɔ ni, ima mani ɔnɔng dara kɔka uyeng ni ajiya ma bara ba.” **7** Avasa tɛri nga si, “Ikɛmbɔ sa ni aghɔ mɛɛ iMusa si aghimi ma ayiri nga awɔ upii ubiya, ka va kla ayiri?” **8** IYesu vasa tɛri bɔ si, iMusa tɛri nu si ukla ayiri nu kindu ki ikwiyi ugboho yɔ ni ushi ni yɔ. Kɔ kpaa ka kyua ni bɔ shi wu du ba. **9** Imɛ sɔ tɛri nɔ, nadidu aghɔ mani asher ayiri nga ni, insi ara Peni bɔ nga kina avulu nyɛri na aghimi ace aghɔ ba ni, insi avo ace ayiri ni aju avulu ayeng ra.” **10** Atina nga vasa tɛri nga si, “Insi ushi wu du kukushi aghimi kina ayiri nga ni, uci ba uvo ayiri cɛri.” **11** Avasa tɛri bɔ si, “Ba kwiyi nga-nga ki bɔra kpaa upii ri ba, sa agho mani ɔnɔng ma bɔ udu. **12** Ace aghɔ shiwu ni a jee bɔ na ki bɔra bɔ voru ayiri ba. Ace aghɔ ni Ajiya bɔ ju bu ududu. Ace agho ni abɔ yira si aki voru bu ayiri ba ka yɔghu upii ɛrɛgɔm ayaya. Nadidu aghɔmani abɔra ukpa upii ri na kpa.” **13** Ukadu ni avasa ba IYesu na ananɔ ofisi ka sa bɔ anyu adaduma, kiva shɔr ɔnɔng kaya akwiyi bɔ, ni aghɔyii nga vasa gɛr aghɔmani aba na anɔ kɔ. **14** IYesu vasa tɛri bɔ si, “Inu ya ananɔ ka ba ukushi mi. Uma kla bɔ ba, ki ɛrɛgɔm ayaya ni inga ighɔ bɔ kɔ.” **15** Avasa sa bɔ anyu adaduma, avasa wolu. **16** Ashi kɔ kadu ni ace aghɔ vasa ba ukushi IYesu ki ghulu si, “Aghɔ mɛɛ, igba ima ididuma yɔ ni imɛ ki ju ki peni ɔkyuɔ taa amaa?” (aiōnios g166) **17** IYesu vasa tɛri nga si, “Ikɛmbɔ sa ni ingɔ wulu mi imumani ishi ididuma. Insi uwang peni ɔkyuɔ taa amaa, isɔ ju uma tɛri mi.” **18** Avasa ghulu IYesu si, “Iligba itali yɔ?” IYesu vasa tɛri si, “Ba pii ajiya ba, ba wang ayiri ajiya ba, ba yi akpara ajiya ba, baa gyo ateri kaya ɛrɛkwyuɛ ajiya ba, **19** Kɔng ate ngɔ kina ayuru ngɔ atɔng. ɔsɔ yoo aghikyo ucing kɔngɔ mani yoo irikwiyi ngɔ ni.” **20** Anɔfɔnɔ vasa tɛri nga si, “Imɛ kɔ ju umari nadidu, ikɛmbɔ shi kɔ lara mi kɔ?” **21** IYesu vasa tɛri si, “Insi uwang tee aghɔ taa avulu ni, usɔ ya gbra nadidu upeni nngɔ wɔ, kɔ ma aghila amir, ɔki peni ɔka ngɔ ka yaya. Ni ɔsɔ ta ba kɔ ma yii mi.” **22** Anɔfɔnɔ ya kɔng kindɔ ni, vasa wolu kinɔ bɔra ikwiyi, ka shi nɔ upeni nagigang. **23** IYesu vasa tɛri Atina nga si,

"Iyiya ni iso tɛri nɔ, Ɔki shi nɔ lɔ mani aghɔlo upeni ghila ɛrɛgom ayaya. 24 Iso va tɛri nɔ, uki shi uyuyo ni ɔrahimi ghila anyu anyura nɔ mani a aghɔlo upeni ghila ɛrɛgom Ɔnɔng." 25 Atina nga ya kɔng kindɔ ni, avasa kɔng ɛrɛbata, ki ju si, "Inga na aki foo nga?" 26 IYesu vasa kyoo bu na vasa tɛri si, "Ka ajiya ni udi ki ju wu ba, ni ukushi Ɔnɔng ni kɔ iligba ima ɔngɔ yu yɔ." 27 iBitrus vasa tɛri si, "Uwɛ ni iyi ya akwike ya ki yii ngo, ikɛmbɔ shi ya ni iyi ki peni?" 28 IYesu vasa tɛri bɔ si, "Aipang ni imɛ sɔ tɛri nɔ, asing ki ba ni, akyua mani anɔ ajiya ki cica ki igɔ ujoɔ nga, inu aghɔ mani inu yii mi ni, inu ki cica ki igɔ ɛrɛgom shɔ ni iri pai, kɔ ju ite shɔ nɔ upai ra ngo Israila ashuwa. 29 Ni aghɔmani aya ɛrɛna ta anayuru aghɛmɛ, ta anayuru ayiri, ta ate, ta ayuru, ta anɔ, ta uja, ka joɔ uca mi, aki peni ka gina kindɔ sa aji, ka va peni ɔkyuo ɔgbang ɔngɔ taa amaa. (aiōnios q166) 30 Ka ajiya nagigang aghɔ mani ashɔ kite, aki tee aghɔ tumu, aghɔ tumu ki tee aghi ite.

20 Ɛrɛgom ayaya shi kina aghɔ ɔna nga mani akunu ka tee ting, ka ya wang aghɔ utina kaya ju nga utina ki ija nga inga ikɔlo na shi inabi. 2 Aya tɛri izɛ nɔ ufɛ kɔnɔ mani aka ma aghɔ ju utina ka awii ni, avasa ya kyɔ bu ki ija nga. 3 Ɔshi a kyua larɔshɔ avasa kunu, ki nu ace aghɔ na sɔ ci ijirija ka nyu ɔkɔ ju izɛ, 4 Avasa tɛri bɔ si, 'Inu kya ija mi, iki manɔ ima mani ishi ikikya.' avasa wolu. 5 Avasa va kunu kina atinɔng, kɔnɔ ɔsii a kyua atai, avasa kpa aghɔ utina. 6 Kɔta aikyuari a kyua atɔng ava kunu ki nu ace aghɔ na ci bɔ ju icima, avasa tɛri bɔ si, 'Ikɛmbɔ sa nɔ ci ijirija kɔ ghɔwa ni? 7 Avasa tɛri nga si, 'Ace aghɔ ta mayi utina ju ba.' "Avasa tɛri bɔ si, 'Unu ma kya ija mi kɔ ya ju utina.' 8 "Ɔghe ya ju ni, aghɔ ute vasa tɛri aghɔ shɛ ngau si ɔsi ica nɔ utina ija, 'Yɔrɔ aghɔ utina kɔ ma bɔ ufɛ bɔ, kpa ka aghɔ tumu kɔ ba ngo ite kɔ.' 9 Aghɔmani aba akyua atɔng ɔghe vasa ba, kɔ inga bɔ yira ima mani iju na ma nga kɔ wiya ni. 10 Ni, aghɔ mani akyɔ ba ni ahuri kini aki mani ka gina ushe kɔ ni, kɔ inga bɔ yira kini mani akpa nga utina ni. 11 Aya yira ni, avasa dee kɔ tɛri aghɔ ɔna anɔrɔma, 12 Na sɔ tɛri si, 'Aghɔ mani ba kɔ tutumu, utina akyua ayeng kɔ na ju, nɔ ma bɔ iki-kya kini yi, iyi aghɔ mani awiya kɔ ju utina kini ɔla ɔnɔng.' 13 "Avasa yira agha yeng kidɛ bɔ si, 'Ayikyo mi, ira lami akpara ngo ba. Iyi ta ju yi si iki ma

ngo ufɛ ka wii ba? 14 Yira ima mani ishi nga ngo nɔsɔ wolu. Imɛ yoo ma aghɔ mani aba kɔ tutumu iki-kya kina ima mani ima ngo. 15 Ishi mi ni akyuo ju imumani iwang ju nɔ ufɛ mi ba? Tɔ ingɔ hwiri anang kɔ niu mani ika ma ajiya uma nagigang? 16 "Kindi wo ni aghi utɔ tumu ki tɛ aghɔ ite, aghɔ ite ki tɛ aghɔ tumu." 17 IYesu ya sɔ kya Urushelima ni, avasa yuru atina nga kɔ uho ki tɛri bɔ si, 18 "Ɔwe ni, iyi ki kya yi Urushelima. Aki ma anɔ Ajiya ki vɔ ifirist ighighɛ kina aghɔmɛɛ iMusa, aki wa wa nga ashuwa ukpo 19 akyua rau aki ma nga ki vɔ aghɔmani ashɔ bɔ aYahudawa ba, kaa kali nga, kaa ca nga, kaa agra nga ka yɔ ukumu ɔshɛ, awii itai ni aki sang nga ka akyuo." 20 Akyua rau ni Ayuru anɔ iZabadi vasa ba ukushi IYesu kina anɔ nga ki ba ta agho kite nga, ki shɔr nga icima. 21 Avasa tɛri nga si, "Ikɛmbɔ nɔ wang?" avasa tɛri nga si, "Ngo sa anɔ mi ri apai ka cica, ayeng kavɔ ilang, ayeng kavɔ iprɔma ngo, ki ɛrɛgom ngo." 22 "Uyeng ima mani ɔsɔ ghulu ba," IYesu tɛri bɔ. "Inu ki bɔra sa kɔ asɔng mani imɛ ki sa kɔ? Ava yira si, "Iyi ki bɔra." 23 IYesu tɛri bɔ si, "Inu ki sa kɔ asɔng mi, ni ucica kavɔ ila mi ni kɔ iprɔma mi ni ba imɛ ki ma ba. Ate ayaya kyo ukadu ka aghɔ mani ahwiya." 24 Ushe atina ɔshɔ ya kɔng kindɔ ni, avasa kɔng anang anayuru apai. 25 IYesu vasa yɔrɔ bɔ nadidu bɔ ki tɛri si, "Inu ye mani agom mani ashɔ bɔ aYahudawa ba ka nyeni ɛrɛgom kukushi ajiya bɔ ni, agha kakɔng bɔ ka nyeni ɛrɛgorɔ kukushi bɔ. 26 Ɔki shi wu kindɔ ukushi nu ba. Udu ni aghɔ mani tee agha ghaghe kidɛ nɔ ni, iyiya yɔ ni atee agira kidɛ bɔ. 27 Ni aghɔ mani awang tee akwite kidɛ nɔ ni, iyi ya ni aki shi agira nɔ 28 Kindɔ Anɔ Ajiya aki ba ka ma ju nga irigira ba, si nga ki ju Ajiya irigira, Ka va ma ɔkyuo nga kaya ajiya napam." 29 IYesu kina atina nga ki ya aYeriko ni, ajiya nagigang vasa yighi nga. 30 Ace afo apai na ci ka nyu tira, Aya kɔng ni IYesu wɔlu ni, avasa shang ɛrɛwyue ki tɛri si, Ate ɔna, Anɔ iDauda! kɔng ahwoo yi!" 31 Ajiya vasa gɛr bɔ avasa kɔmɔ nai kiri. avasa shang ɛrɛwyue na tɛri si, "Ate ɔna, Anɔ iDauda! Kɔng aho yi!" 32 IYesu vasa titara ki yuru bɔ, ikɛmbɔ nɔ wang si ju nu?" 33 Avasa tɛri si Ate, iyi peni ukyoo uka." 34 IYesu va kɔng ahwo bɔ, IYesu vasa piya ica bɔ. Ana kyua ra ni avasa tee aghɔ kyoo, avasa yii nga.

21 Aya ba ayayo kono Urushelima ka aBetafaji kya kọ ya kpaa kide ẹrẹyema,' Ni uki ju kindo. ka ya izize ashi uZaitun ni, iYesu ba tuma **22** Insi inu ma aipang ni, inu ki yira kọ iligba atina nga apai, **2** ateri bọ si, "Inu kya anọ ifong imumani inu shor Onong." **23** IYesu ya ghila na ashiki kite nu, kọ kyaa nu ni, uki ya nu na ide ona Onong, na ashiki kide umeẹ ni, afirist akakong kina anirakpee bajiya va ba ukushi nga ki ba ju si, "Iligba ẹrẹgoro wu ni ingo so **24** Ni ju uma ri kọ, inga ma ngo ẹrẹgoro ri?" **24** Ni iYesu ba yira si, "Imẹ ki kọ ghulu nu uce ughulu uye. Insi inu yira mi ni, imẹ ki teri nu ta iligba ẹrẹgoro wu ni imẹ so ju uma ri kọ. **25** Abi wọ ni iminimini iYahaya kunu wọ? Ikunu ka ayaya wọ ta ukushi ajiya wọ?" **26** Apii kina ace bọ ki teri si, "Insi ayo ju si, 'Ka ayaya wọ ni,' aki ju si, 'Ikembọ sa ni inu ta ma nu aipang ni nga ba?' **26** Insi ayo ju si, 'Kukushi ajiya ni,' ayo so tẹ ẹrẹbata ba ajiya, ka kpaa si iYahaya na agho pii kọ oton Onong nga." **27** Aba yira iYesu si, "Iyi ta ye yi ba." Ni ava ju si, "Imẹ ki kọ teri nu nga ta igba ẹrẹgoro wu ni imẹ so ju uma ri kọ ba." **28** "Ikembọ ni inu nu? Ace ajiya shiwu na ashiki na aniraghami apai. Akyaa ukushi aghaye ki ju nga si, 'Anọ mi, kya kọ ya ju utina kide ija.' **29** Anọ ba yira nga si, 'Ita ki kya mi ba,' na song ni aba tee ikwyi nga ki wor. **30** Ni ate ba kyaa ukushi aghi ipai ki ya teri nga imumani ateri adaa agho. Aba yira si, 'Iki kyaa ate mi,' ni ava kyaa ba. **31** "Kide bọ ka pai bọ ni inga ju imumani ate wang?" Aba yira si, "Agho iye." IYesu ba ju bọ si, "Iso teri nu aipang, agho yira agonu kina ayiri uwang aghimi ki ghila ẹrẹgom Onong ka aya nu. **32** Ka iYahaya ba ukushi nu ka aba nyeni nu utra aipang, ni inu ta yira nu nga ba, agho yira agonu kina ayiri uwang aghimi ma aipang ni nga. Kọ utumu udu ni inu ta la nọ ukpaa ki ma aipang ni nga ba. **33** Kong ice ighang upii, Ace ajiya pila ija nga, aghimi kọ na irivii ki tumu uka mē amusumu ikolo na ashiki kina uka ubo usa. Aba ma ace ajiya uta ija na asisang ukyeng. **34** Akyua ucuru ya ba ni, aba tuma agira nga kukushi aghomani ayira ija nga ka aya yira nga uka nga ki imila. **35** Aghotina ba kpenẹ agira nga; aca aghaye ki pii aghaye na asi taa aghaye na atii. **36** Ni aba tuma ace agira ango umani ace adaa akyua, ni aghotina ba ju bọ ima iye ra. **37** Kọ tutumu ni, aba tuma anọ nga kukushi bọ, Asi, 'Aki kong anọ nga.' **38** Ni aya nu nga ni, aba teri ace bọ si, 'Anọ umani aki la uma nga wẹ. Ayo ba pii nga kọ ka uma tee unga bayo!' **39** Aba kpenẹ nga ki feni ka utumu ija nga ki pii nga kọ. **40** "Insi agho ija ya ba ni, ikembọ na aki ju aghotina ra?" **41** Aba

yira nga si, “Aki pili agha akakiya ra, ka ama ace agho bō ija nga, aghomani aki ka ma nga uka nga ki imila.” 42 IYesu tēri bō si, “Inu ta kō pila nu upii Ōnong ba, ‘Utii umani agho viya tōq bō si ushi bō oḍoḍoma ba ni, oḍo tee cē nō utina. Udii ni Ate ayaya nga ju, ima uwo ica yō kukushi mayo.’” 43 “Kindo ni iso tēri nu si aki yira eṛegom Ōnong wō kukushi nu, ka ama ajiya umani aki ju uma oḍoḍoma unga eṛegom. 44 Aghomani a kpaā kaya utii ri ni, aki kpoo, aghomani utii kpaā kaya nga ni, aki pulu nga ka awawo. 45 Afirist akakong kina aFarisiyawa ya kōq iḡhang upii ni, aba kpili si aṣō pii kaya akwyi bō 46 Aba wang utra umani aki kpini nga, ni aṣō tē eṛebata ikir bajiya ka ajiya kpaā si inga ni, agho pii kō oḍo Ōnong nga.

22 IYesu va pii ni bō ni iḡhang upii si, 2 “Amra eṛegom ayaya na ace aḡom umani aju anō nga agya ubiya. 3 A tuma agira nga si aya yōṛo aghomani asa yōṛo bō agya, ni ajiya nga ta ba bō ba. 4 Ava tuma ace agira si, ‘Tēri aghomani ayōṛo si, imē kō ker imila, awaa inaa ni mara, akō kyo kwikē. Inu tō ba usra agya.’ 5 Ni ata duma bō kō ba, ava wor ila bō, ace agho wor kyaa ija nga, ace agho wor kyaa oka gheli na ḡbara. 6 Ace agho bō va kpēṇe agira nga ki ca bō ki pii bō kō. 7 Aḡom va kōq anaa kō, ava tuma na aḡhonakpō nga na aya pili agho pili ajiya wō ki ta uḡha ni ifong bō. 8 “Ava tēri agira nga si, ‘Akō kpēṇe ukyo uma usra agya, ni aghomani ayōṛo ta maa bō ba. 9 Kindo ni inu kya nō itra ki inu ya tēri nadidu aghomani inu peni ka aba usra agya.’ 10 Agira ra va kyaa itra ki ya curu nadidu aghomani apeni, agha adaduma kina agha ababi, ki ta kō umani oḡa usra agya tii na akyeng. 11 “Aḡom ya ba ma nu akyeng ni, ava nu ace ajiya umani ata sōmō nga uma agya ba. 12 Aba ḡhulu ajiya si, ‘Na nyi wō ni ingō ḡhila ukawē wō ba uma agya,’ ‘Ayikyo?’ Ajiya ta biya nga upēni ba. 13 Aḡom ba ju agira si, ‘Inu lor nga ivō kina ifra, ka inu fēni nga ka sing kidē itii, oḡa umani aki ci na aḡhula ayiri.’ 14 “Ka ayōṛo ajiya na pam, ni agho ni ahwiya shi na zēṇ.” 15 Ashiya kindo ni aFarisiyawa kyaa ki ya pii kina ace bō umani aki kpēṇe iYesu kidē upii nga. 16 Aba tuma aḡhoyii bō kina ajiya iHiridus, asi, “Aḡhomēṇe, ayō ye si ingō ni agha aipang nga, ingō ka va mēṇe utra Ōnong kidē aipang, ka ajiya nadidu ni agha aye ra bō kukushi ngō, ingō ka ba nyeni ngō uyo eṛekwē ka ajiya ba.

17 Tēri ayō, unu ngō shi na nyi? 18 Ōṣo oḍoma ni ayō ja agonu kukushi iKaisar aḡom aḡhaḡhē ta ayō ba ja ba?” 18 Ni iYesu, ye akakiya ushi kidē ikwyi bō, aba tēri si, “Inu agho ju unu ica, ikēmbō sa ni inu wang mra mi? 19 Nyeni mi uḡe umani aka ja agonu wō,” Aba ba nga na udinari, 20 aba ju bō si, “Iwuu inga ye? Kina uca inga bē?” 21 Aba yira ki tēri si, “Ōnga iKaisar.” IYesu ba ju bō si, “Inu ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar, ni inu ma Ōnong imumani ishi inga Ōnong.” 22 Aya kōq kindii ni, aba kpēṇe anyu bō na asa wo ica, aba ya nga na asa wor. 23 Ka awii ra ni, ace aSadukiyawa ba ukushi iYesu. Abō ka tēri si ba usang ashi. Aḡhulu nga si, 24 “Aḡhomēṇe, iMusa si, ‘Insi ajiya kpoo na ashi na anō ba ni, anayuru nga ki vo ayiri ka ajeli anayuru anō.’ 25 Ni ace anayuru atinsara shi kō kidē bayō. Agha iye vo ayiri, akpoo na akō jee nga ba, asa shee anayuru nga ayiri. 26 Kindii wō ni uba wō na agha ipai, kina agha itai, ki ya ta ka agha itinsara. 27 Aya kpēṇe ni, ayiri va kpoo. 28 Kō usang ashi ni, ayiri ki tee anga inga kidē bō ka nadidu bō kō vo ngā?” 29 IYesu ba yira bō si, “Uma ikwyi nu shi bō na kikya ba, ka inu ta ye nu nō upii Ōnong na awōq ba, inu ta ba ye nu eṛēkyuō Ōnong ba. 30 Kō usang ashi ni, aḡhimi ki voru bō ayiri ba, ayiri ni, aki ma bu bō ubiya ba, aki ba kina atuma Ōnong bō ni ka yaya. 31 Kō usang ashi ni, inu ta kō pila nō imumani Ōnong tēri nu ba? Awōq si, 32 ‘Imē ṣō Ōnong Ibrahim, Ōnong Ishaku kina Ōnong iYakubu.’ Ashi Ōnong agho kpuru ba, anga akyuō ngā.” 33 Ajiya ya kōq kindii ni, asa wo ica nō umēṇe ngā. 34 aFarisiyawa ya kōq ni iYesu fuga aSadukiyawa anyu ya ni, ava ba curu. 35 Ace aḡhomēṇe umēṇe iMusa kidē bō, ba ḡhulu iYesu ka amra nga. 36 Asi, “Aḡhomēṇe, aligba ima tēri Ōnong yō cēṇe nō uḡhōḡhē kidē uma tēri ngā? 37 IYesu yira nga si, “‘Yoo ate Ōnong ngō kina ikwyi ngō nadidu, kina oḡkyuō ngō nadidu, kina iyeṇe ngō nadidu.’ 38 Udii wō shi ima tēri Ōnong iye, angō cēṇe nō uḡhōḡhē. 39 Anga ipai shi kindō, ‘Yoo agha ayayo ngō kini eṛekwē ngō ni.’ 40 Nadidu umēṇe iMusa kina agho pii kō oḍo Ōnong shina uma tēri Ōnong apai ri.” 41 aFarisiyawa ya curu kō uka uye ni, iYesu ba ḡhulu bō si, 42 “Ikēmbō ni inu nu kaya iKristi? Ashi anō inga?” Aba ju si, “Anō iDauda ngā.” 43 IYesu ba ju bō si, “Na nyi wō ni iDauda na aṣō pii na akyuō Aḡhing ṣō yōṛo nga si, ‘Ate’? Ka iDauda si, 44 “‘Ate si Ate mi, ‘Cica kō ukawē

ka avo ila mi sa ime sa asho ngo kide ifra ngo,”
45 Insi iDauda so yoro iKristi si ‘Ate,’ ni, na nyi wu ni iKristi tee ano nga wo?” **46** Ba aghomani a bra uyira nga ba. Ko kpaa ka awii ra ni ba aghomani aso ju ikwyi ki ghulu nga uce upii ba.

23 Ni iYesu ba teri ikir bajiya kina aghoyii nga si, **2** “Aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa bo na ama bo akyuo mee umee iMusa. **3** Kindii ni inu ju imumani amee nu, ka inu yii yo nadidu, inu ba ju konon umani ibo ka ju ba, ka aka ju bo imumani ibo ka mee ba. **4** Aka lor ajiya akpara okpotoro, anga ushi na awiya ukpaa, ki tiya bo kaya avo ni aka duma bo no uta bo avo wu ba ko anivo. **5** Aka ju kwike ka ajiya nu, aka lor upii Onong ka ubate bo kina ivo bo, aka lor irining igbiligbang ka anyu no ugbang bo. **6** Aka yoo oko ci ododoma ko oko usra agya kina oko ci ododoma ka oko takwyue aYahudawa; **7** ayoo umani aka bili bo na eregoro ka uka gheli na gbara, aka wang si ajiya yoro bo si, ‘Aghomee.’ **8** Aki yoro ngo nga si, ‘Aghomee ba,’ ka inu ni aghomee ayeng nga ni ushi ni nga, ka inu ni anayuru aye ra bo. **9** Ni inu ba yoro ace agho kaya ashi ri si, ‘Ate ba,’ ka Ate nu ni aye nga ka yaya. **10** Aba va yoro no si, ‘aghomee,’ ba ka aghomee nu ni ayeng nga, uKristi. **11** Agho cee no ughoghe kide nu ki shi agira no. **12** Ka aghomani azeere rekwe nga ni, aki suu ni nga, aghomani asuu ni erekwe nga ni, aki zee nga. **13** Olo nu, inu aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa! Inu agho ju unu ica! Inu yuru anyu uboo eredom a yaya ya ka ubate bajiya. Inu ka akyakwyi nu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu agho wang ghila ka ghila ba. **14** Olo nu aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka la uma bayiri umani agheme bo ko kpuru bo, inu va pii no Onong ko ogboogbang ka anu nu. Kindo ni, aki ju nu ashuwa ucee no ububi. **15** Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka buu udaa ugee ereyema, inu ka kya nu ice erebo ka atatoo ka inu ya wang agho lokpaa aye. Insi inu peni ni, inu ka tee ni nga agho ide ugha no onga cee ongo nu so erepai. (Geenna g1067) **16** Olo nu, afoo nyeni afoo utra! Inu ka teri si, ‘Insi acee agho suu na ona Onong ni, uyeni wo ighima ba; ni insi acee agho suu na utii uyeri ide ona Onong ni, iyiya yo ni aju imumani asuu ko. **17** Inu abo afoo! Uligba wo cee no ughoghe, atii uyeri ta ona

Onong umani uhuru atii uyeri? **18** Inu ka ba teri si, ‘Insi acee agho suu na oka uyeri agoo ni, unyeni wo ighima ba, ni insi acee agho suu ni imumani ama ka agoo ni, iyiya yo na aju imumani asuu wo kaya.’ **19** Inu afoo! Uligba wo cee no ughoghe, uma wo ta agoo umani aka huru uma ni? **20** Kindo ni, nadidu aghomani asuu kaya agoo ni, asuu ni wo kina uma ni ushi kaya nadidu. **21** Ni aghomani asuu kaya ona Onong ni, asuu ni wo kina Onong umani aci kide wo. **22** Ni aghomani asuu ni ayaya ni, asuu ni igoo eredom Onong kina aghomani aci kaya. **23** “Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Uwe ni, uka ma Onong ima iye kide usho, okyulo, aya kina uma erenang. Inu ta duma no na uju uma ododoma kide umee iMusa ba, aipang, ahwoo kina uju uma uyira. Uma ri bo si onga umani inu so ju, basi ashee uce ya ba. **24** Inu afoo unyeni utra, inu ka wo anajii ki ima osa nu, ni inu si ngonon Orahimi! **25** Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka huru utumu iso kina ipe, ide ni, ishi na uma uderi ajiya kina uyoo erekwe. **26** Afoo aFarisiyawa, zonon huru ide iso kina ipe, utumu ki ko ba na pipar. **27** Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa agho ju unu ica! Inu shi kini alor umani a coo bo anyi afafuu ni, ashi adaduma unu ko seshi, ide ni, agboho aghokpuru kina ko iligba igbo irighe shiya. **28** Kindii wo ni inu shi wo, ko seshi ni, ajiya ka nu no kini agha aipang bo ni, ide no ni agha akakiya bo, agho ju unu ica kina uma ububi. **29** Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Ka inu ka vra alor adaduma anga agho pii ko oto Onong, ki va ju alor agha aipang ufono. **30** Inu ka ju si, ‘Ayo ta ko shi wo ka akyua anirakpee ba bayo ni, ayo ta ko ta yi bo avo wo ka ashii ayi agho pii ko oto Onong ba.’ **31** Kindii wo ni inu nyeni si inu bo shi ano aghomani apili agho pii ko oto Onong. **32** Inu ya pra ju imumani anirakpee nu ju! **33** Inu iyoo, inu iyoo na kang! Nagyi wo ni inu ki te anang ide ugha? (Geenna g1067) **34** Kindii ni ime so tuma nu na agho pii ko oto Onong kina agho uye ukyuu kina aghomee. Inu ki pili ace agho bo, ace agho bo ni, inu so gra bo, inu so ca ace agho bo ko oko takwyue aYahudawa nu, inu so yii bo ufong no ufong ni inu so sa bo olo. **35** Ni kaya nu ni, nadidu ayi agha aipang umani apili ki suu kaya akwyi no ka asing ri, ko kpaa ka Abila ki ta ka ayii

iZakariya anọ iBerekiya, aghōmani inu pii ka abiyatę ọna Ọnọng kina agoo. **36** Aipang, imę sọ tẹri nu, nadidu uma ri ki ba kaya ajiya akyua ri.” **37** “Urushelima, Urushelima! Agho upili agho pii kọ ọto Ọnọng, agho fẹẹ aghōmani atuma kukushi nu na atii! Eremę wọ ni imę ka wang ucuru nu kidę ivọ mi kina umani anuu ka curu anọ nga ka asọọ nga, inu tọọ nu. **38** Uwẹ ka akyakyua ri ni, aya nu ọna nu idę avo! **39** Ka imę sọ tẹri nu, inu ta ki sọ nu mi nga ba, sa awii umani inu tẹri si, “Agha anyu adaduma ngaa, aghōmani aba kidę nọ uca Ate.”

24 IYesu ya kunu kidę ọna Ọnọng na akyeng ni, atina nga va yeni nga ivila ọna Ọnọng. **2** Ava ghulu bọ si, “Inu nu ivila ri nadidu? Aipang ni imę sọ tẹri nu, aki ya bọ utii uyeng ya kaya uce ba. Aki pulu yọ kọ nadidu.” **3** IYesu ci kaya ugbana ni ishi nọ uzaitun ni atina nga va ba ukushi nga ka yayu bọ ki tẹri si, “Tẹri yi, aligba awii kọ ni udu di ki ba kọ? Ni ikẹmbọ shi amaa mani iki nu kọ ki ba ngo kina usang asing?” (aiōn g165) **4** IYesu va yira bọ si, “Inu sa amaa kọ, ka ace agho ba ghẹmę nọ ba. **5** Ka ajiya nagigang ki ba kidę nọ uca mi, aki tẹri si, ‘Imę ni anga iKristi ngaa’, ka va ghẹmę ajiya nagigang. **6** Aki kọng ila ikorọ kini irishu uma ọtiteri. Inu ba kọng erẹbata ba, kọ udidu uma ki tọ ba, ka amaa sọno baa ba. **7** Ifọng ki koro kini Ifọng, erẹgom ki koro kini erẹgom. Aki ju idafọ kini uzuru erẹbong ki ikini ika. **8** Udii shi kini okong erenoma ayiri sọ jẹ kọ ni. **9** Kindo ni aso tọ ma nọ olo, ka va pili nọ. Ajiya sing nadidu ki toro nọ kidę nọ uca mi. **10** Akyua rau ni Ajiya nagigang ki kpaa nọ utumu kọ pii Ọnọng, aki gbra ace ka va toro bọ ace. **11** Atina Ọnọng atẹri ki sang na pam ka aghẹmę ajiya na pam. **12** Uju akakiya nagigang, uyoo umani ajiya nagigang ju ace ki kpaa nọ utumu. **13** Aghōmani a bra umor ni aki peni ufoo. **14** Aki va ma ila ididuma inga erẹgom Ọnọng ka sa amaa kọ shi ma ajiya, na amaa asing sọ ta ba. **15** “Inu ki nu ima ibibi ingo sa ukpaa, ongo mani agho pii kọ ọto Ọnọng iDaniyel tẹri ni, ating kọ oko uyer. Taa ni agho pila iwọọ kpẹlẹ. **16** Ni, aghōmani ashi kidę isighi aYahudiya ti bọ ka kya bọ idę apang. **17** Aghōmani ashi ka aya oko ufuya ba shulu si inga ki ya kpaa ima mani ishi kidę aca ba. **18** Aghōmani ashi ka aghumu ni aba vuu sa anga ki ya kpaa ima ufuya ba. **19** Olo ayiri ushi na afo, kina agho kọ anọ kaidu akyua! **20** Inu shor

Ọnọng kọ uti kono ma ba nọ ka akyua iriwe kọ awii uwuru aYahudawa ba. **21** Ka akyua ra ni aki kono olo nagigang, ighōmani asono ju bu ba kọ kpaa kọ ju asing ki ta ka di akyua ri, aki sọ ju bọ igho ba. **22** Ada wasi awa awii najii ba ni, ace agho ta lang ngaa ba, ni aghōmani ahwiya sani aki wọ ace na awii kọ **23** “Akyua ra kọ ni, aghōmani atẹri nọ si, ‘Inu nu, aghofoo we! ta awa ni, inu ma yira ba. **24** Ka atina Ọnọng atẹri ki kunu, ka ju uma okokong kono uma sa uwo ica ka zoọ ajiya kọ, kina aghōmani ahwiya insi uju ni. **25** Ni, iso tẹri nọ kidę akyua. **26** Kindo ni insi atẹri nọ si, ‘Awudu ka aghumu,’ Inu ba kunu ba. Insi atẹri nọ si, ‘Ashi kidę uboọ na ashor,’ inu ma yira ba. **27** Kono umani inyigha ka ta uyer ki iripiya ki ma ta ka awura ni, kindo ni oba Anọ Ajiya ki shi kọ. **28** “Okọ mani okong shi kọ ni oka wọ na aghavung ka curu kọ. **29** “Kai du akyua ni, ko utumu awii olo ra ni, “Okọ vasa kpai iting, Opir uta ta wọ uyer ba. Eyere ki kpia ka yaya, Ayeremo ki zuru.” **30** “Aidu akyua ra kọ ni amaa ba Anọ Ajiya ki ta nyeni kọ ka ayeremo. Naidu ite asing ri ki ci. Aki nu Anọ Ajiya na kyeng ba kidę amo kini erogoro na akyo nọ ujoọ ogigang. **31** Aki toma kina atuma nga ka peni eretoma ngo shini ishimi nagigang, ka ma curu aghōmani ahwiya ki ishii ukunu onong kono ukpaa onong kina ushii ata nọ ushi aya, kọ kpaa ka ayeremo kiya ta ka udaa.” **32** Inu mę ice ima kukushi oshę uweng. Insi ovong nga soju fonọ ni, oka kunu kini afa asasa, inu kpẹlẹ si erẹkpere yasọ ba wudu. **33** Kindo wu ni insi inu nu ima umani imę tẹri nọ ni, inu ye si akyua ya sọ ba ayayo, ashi ka anyu uboọ. **34** Iyiya ni sọ tẹri nọ, ajiya aya sing ri ki kpuru bọ ba, sọ uma ri nadidu ba. **35** Ayaya kina asing ki kpẹri wọ, upii mi ki kpẹr wọ ko na zẹ ba.” **36** Ba agho ye awii ta akyua ni ima ri ki ba kọ, kina atuma Ọnọng ka ayaya mani ta anọ Ọnọng, Ate nga ka yayu nga. **37** Kono mani aju ka awii iNuhu ni, kindo ni oki ba wọ kọ uki vuu Anọ Ajiya. **38** Kọ kpaa ka kyua ra ni ugya na amusum oghoghe, aso la, na sa, aghẹmę sọ voru ayiri, na amę ayiri ki ibila, ki ta ka awii umani iNuhu ghila nga ogbolọ. **39** Ata kọ tọ ye ima mani ishi kidę ni, ugya oghoghe oko kpa bọ nadidu bọ. Kindo ni uvuu Anọ Ajiya ki shi kọ. **40** Akyua ra ni, agha pai ki shi ka aghumu, aki kpaa agha yeng kọ na ya agha yeng ya. **41** Ayiri apai ki shi kọ hwọ kọ utii uhwo, aki kpaa agha yeng kọ, na aya agha yeng ya. **42** “Kindo

ni inu ci nọ ye, kọ nu ye nu awii mani Ọnọng ki vuu kọ ba. **43** Inu ye si, aghọ ọna ta ye si agba akyua kọ na ayi ki ba na ating, ara bra umọr ba, aki ya ka ghila ọna nga ba. **44** Kindọ ni unu ci nọ ye, akyua mani ọta ye nu ba ni, akọ ni Anọ Ajiya ki ba wọ.” **45** “Inga shi agira aipang, agho shini ukpẹlẹ, ango mani aghọ ọna nga sa nga ukyoo ọna nga, ki va ma ushẹ agira nga imila bọ kide akyua lẹ? **46** Agha anyu adaduma agira mani aghọ ọna nga ki ba ka ma peni nga na sọ ju utina nga. **47** Iyiya ni isọ tẹri nọ, aki ma adidu agira ka kyoo uma nadidu. **48** kindọ aghọ ki ju agira ni aghọ ibibi yọ, aki va tẹri ẹrẹkwẹ nga, ‘aghọ ọna mi ki ta ba kai shang ba,’ **49** ọka wudu ni, a vasa tee aghọ ca aghikyo utina nga, asọ la na sa kina aghọ vura. **50** ipeni aju kindọ ni, aghọ ọna nga ki ba ka awii umani agira ye ba, ka kyua mani aye ba, **51** Aghọ ọna ki ca nga nagigang, ka va wa nga ashuwa kina aghọ uju unu ica. Ọkadọ wu ni aki ci kọnọ ọwọla ayiri.

25 “Aidu akyua ra kọ ni aki mra ẹrẹgom ayaya kina anirayiri ushọ aghọmani akpaa uma uta ugha bọ na akyua bọ ọkọ yira aghẹmẹ asasa ni. **2** Atọng kide bọ ni abo bọ, atọng ni aghọ uye ukyuu bọ. **3** Akyua umani abo ra ya kpaa uma uta ugha bọ ni ara go bọ anyẹ ka ma sang ni akimi kọ ba. **4** Aghọ uye ukyuu ni ago iribom na anyẹ kina uma uta ugha bọ. **5** Aghẹmẹ asasa ta ba kaishang ba, nadidu bọ ni ava kọng ki ililu, ọmọọ va kpaa bọ wọ. **6** “Ating nagigang ni, ava kọng uyọrọ na sọ tẹri si, ‘Aghẹmẹ asasa wudu! Inu kunu kọ yira nga.’ **7** Anirayiri ushọ va sisang ki keri uma uta ugha bọ. **8** Abo ra va tẹri aghọ uye ukyuu ra si, ‘Inu ma yi anyẹ nu kọ najii, uma uta ugha yi sọ kpo bọ.’ **9** Aghọ uye ukyuu va tẹri bọ si, Kayi, aki maa bọ yi kina inu ba. Inu kya ọkọ shi aghọ gbra kọ ya ghẹ anga nu.’ **10** Aya walu ki kyabọ ọkọ ughe anyẹ ni, ata kọ vuu ni aghẹmẹ asasa kọ ba. Anirayiri umani aci na zizal na asha ni ava ghila ọka ulor ubiya kini inga, ava yuru anyu ubọọ ya. **11** “Kọ tumu ni, ushẹ anirayiri va ba, ava tẹri si, ‘Agha aghaghe, Agha aghaghe, fọmọ yi anyu ubọọ!’ **12** Aghẹmẹ asasa va yira bọ si, ‘Aipang ni sọ tẹri nu si, ita ye nu ba. **13** “Kindọ ni, inu ci nọ ye si, inu yẹ nu awii kọ ta aligba akyua kọ ni ba.” **14** Ẹrẹgom ayaya shi kini ajiya umani aki sang ukyeng nga ni, ava yorọ agira nga, ka ma upeni nga ki ivọ bọ. **15** Ama agha yeng ipa nọ ufe itọng, ada aghọ ni ipai, ava ma ada aghọ uye,

kwinga na kikya ni ẹrẹkyuọ nga. Ukadu wọ ni ava wolu. **16** Aghọmani ayira ipa nọ ufe itọng ra ni, kaishang na akyua kiya tili nọ ufe, ki peni ipa itọng kaya. **17** Kindi ni aghọmani ayira ipa ipai ra, apeni ipai kaya. **18** Aghọmani ayira ipa iye, ni aya tumu ufọng ki ẹrẹbọ ki shọ ufe aghọ ọna nga kọ. **19** “Aya kpaa akyua ni, aghọ ọna agira nga va vuu ka aya keri imumani aju nọ ufe. **20** Aghọmani ayira ipa nọ ufe itọng va ba ite ki ba kina ice ipa nọ ufe itọng ava tẹri si, ‘Aghọ ọna, ingo ma mi ipa nọ ufe itọng. Uwẹ ni imẹ peni itọng kaya.’ **21** “Aghọ ọna va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma, aghọ ju aipang! uju aipang ki ma uji. Imẹ ki ma ngọ utina umani ọgina udi.’ Ba kọ uma ju ikwyifu kini imẹ aghọ ọna ngọ. **22** “Aghọmani ayira ipa nọ ufe ipai va ba, ki ba tẹri si, ‘Aghọ ọna, ingo ma mi ipa nọ ufe ipai. Uwẹ ni imẹ peni ipai kaya.’ **23** Aghọ ọna nga va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma aghọ ju aipang! Ingo ju aipang ki ima ujii. Imẹ ki ma ngọ utina umani ọgina udii. Ba kọ uma ju ikwyifu kini imẹ aghọ ọna ngọ.’ **24** “Ọka wudu ni aghọmani ayira ipa nọ ufe iye ra ni, ava ba ite ki tẹri si, ‘Aghọ ọna, imẹ ye si ungo shini igigira, ingo ka curu kọ ọkọ umani ingo ra pila ngọ kọ ba kina ucuru ka ọkọ umani inga ra ta ngọ ighọ ba. **25** Ọwọ sa ni imẹ kọng ẹrẹbata ni imẹ ya tumu ẹrẹbọ kiya shọ ipa nọ ufe ngọ kọ. Yira idu ngọ.’ **26** Aghọ ọna va yira nga si, ‘Ingo agira ighọ ibibi aghina agbara! Ita ingo ye si ika curu kọ ọkọ umani ira pila mi ba, ika va curu kọ ọkọ umani ira ta mi ighọ wọ ba. **27** Ingo ra kọ sa ufe mi kọ ọkọ kyuru ufe, insi iya vuu ni isọ yira udu mi kina ẹrẹtiya! **28** Kindọ ni inu yira ipa nọ ufe iye kukushi nga kọ uma aghọ shina ushọ ra. **29** kindọ ni nadidu aghọ shina ima ni, aki khimi nga kọ, ka va peni nagigang, aghọmani ashi ni ima ba ni, kọ na jii mani ashi ni yọ ni, aki yira wọ kukushi nga. **30** Inu sọ fẹni agira ijirija ra kide iting. Ukadu wọ ni aki ci kina ọwọla ayiri. **31** “Akyua umani Anọ Ajiya ki ba kina ujoọ nga kina atuma nga nadidu, akyua ra kọ ni aki cicaa ki igọ ẹrẹgom ayaya nga. **32** Aki curu ajiya asing ri kite nga, aki kau bọ ka yila yeng, kina mani aghọ cẹẹ ka kau atẹm kina anọma. **33** Aki sa atẹm ka vọ ila nga, anọma koma ka avọ iproma nga. **34** Akyua ra kọ ni agom ki tẹri aghọ shi kavọ ila nga si, ‘Inu ba, inu aghọmani ate mi ta nọ anyu adaduma! Inu yira ẹrẹgom mani ate mi kyo si inga nu ku kọ kpaa ka akyua na akeri asing kọ. **35** Ka akyua mani imẹ hwiri idafa ni

ingɔ ma mi imila. Ikɔng idafo na amusum ni uma mi ni sa. Ishi akyeng ni, ingɔ yira mi. **36** Ishi mi ni igbang ba nɔ umami igbang. Ishi mi akyuo ba, nɔ ɔkɔng ni ime. Ishi kɔ ubɔɔ iting, ɔba ki ma bili mi. **37** Akyua ra kɔ ni aghɔ shina aipang aki yira nga si, 'Ate yi, aligba awii ni iyi nu ngo kɔ nɔ kɔng idafo ni ima ngo imila? ta ingo kɔng idafo na amusum ni ima ngo amusum sa? **38** Na aligba awii kɔ ni iyi nu ngo sɔ oshi akyeng ni iyi yira ngo? ta ingo shi ni igbang ba ni ima ngo igbang? **39** Ta aligba awii kɔ nɔ shina akyuo ba tɔ shi kɔ ubɔɔ iting ni ya bili ngo kɔ? **40** Agom ki yira bɔ ka tɛri si, 'Iyiya ni sɔ tɛri nɔ si, kɔnɔ umani uju ajiya ayeng kidɛ anayuru mi mani ashi najii ni, ime nu ju mi.' **41** "Aki tɛri aghɔ shi ka avɔ ipromɔ nga si, inu sang nɔ kukushi mi aghɔ ijirija, inu ghila nɔ idɛ ugha umani ɔki kpo wɔ nga ba kɔ ta ka amaa asing, ɔngɔ umani akyo ishɛɛ kina atuma nga. (aiɔnios g166) **42** Ka akyua mani ihwiri idafo ni, ba aghɔmani ba. Ikɔng sa amusum, unu ta ma mi amusumu ɔsa ba. **43** Ishi akyeng, inu ta yira mi nga ba. Imɛ shi mi ni igbang ba, ingo ta ma mi nga igbang ba. Imɛ shi adumu, ni va shi kɔ ubɔɔ iting nɔ ta ba nu mi nga ba.' **44** Akyua ra kɔ ni abɔ ki tɛri si, 'Ate agba awii kɔ ni yi nu ngo kɔ ni uhwiri idafo, kɔ idafo na amusum, kɔ irikyeng, ta ingo shi ngo ni igbang ba, ta ingo shi adumu, ta ingo shi kɔ ubɔɔ iting, ni iyi ta shɔ nu nga kɔ ba?' **45** Akyua ra kɔ ni aki yira bɔ si, 'Aipang ni iso tɛri nɔ si, kɔnɔ umani inu ra ju nu agha ayeng ki da agha ajaji ri ba ni, inu ra ju mi ba wudu.' **46** Aidu aghɔ ki ghila bɔ ɔkɔng ɔlɔ ɔngɔ taa amaa, agha aipang sɔ peni ɔkyuo taa amaa." (aiɔnios g166)

26 IYesu ya kpɛɛ utɛri uma ri nadidu ni, ava tɛri aghoyii nga si, **2** "Kɔnɔ umani inu ye ni, awii usra agya ubulu kɔ shɛ awii apai, aki ma Anɔ Ajiya ka gra nga kɔ ukumu ɔshɛ." **3** Ni afirist akakɔng kina aghite baiya curu kidɛ ɔna ifirist ucɛɛ nɔ oghoghɛ, aghɔ umani aka yɔrɔ si iKayafa. **4** Asa dɔmɔ si ibɔ kpɛɛ nga kɔ uyuyi ka pii nga kɔ. **5** Ava tɛri si "Ba kidɛ na awii usra agya ri ba, ka ajiya ba tɔlu kina ace bɔ ba." **6** Ka akyua umani iYesu shi ka aBetani kidɛ ɔna iSaminu aghɔnɔ ubili ni, **7** ace ayiri sa ba ukushi nga kina anibom ɛrɛtɔng ajaji kina anyɛ ɔvɔng ushi ni izɛ nagigang, ki shii nga kɔ ki ɛrɛkwuyɛ, ka ca mani a do la imila. **8** Aghoyii nga ya nu kindɔ ni, ava sa kɔng anang ki tɛri

ace bɔ si, "Udii ni, ubra wɔ. **9** Ata kɔ gbara anyɛ ɔvɔng ni izɛ nagigang ki ma aghina amir ufɛ." **10** IYesu va kpɛɛ, asa tɛri bɔ si, "Ikɛmbɔ sa ni inu sɔ dɔma kina ayiri ri? Ima ididuma yɔ niaju mi. **11** Inu shi kina aghina amir ko agba akyua, ime ka shi mi kini inu kɔ agba akyua ba. **12** Ushii anyɛ ɔvɔng umani ayiri ri shi ki ɛrɛnɔma mi ri ni, akeri mi ɔna mi wɔ. **13** "Aipang ime sɔ tɛri nu, oka mani upii ɔnɔng ri kya kidɛ asing ri ni asɔ shuni na ayiri ri." **14** Ni aghɔ aye kidɛ aghɔ ushɔ na apai, umani aka yɔrɔ si iYahuza Iskariyoti kyaa ukushi afirist akakɔng **15** ki tɛri bɔ si, "Ikɛmbɔ ni inu sɔ ma mi insi ime ma nu nga ni? Asa pila atii ayer ishitai ki ma nga. **16** Kɔ sang ka akyua ra kɔ ni asɔ wang utra umani asɔ ma nga. **17** Kidɛ awii iye usra agya ubulu umani ishi yɔ nɔ uyisti ba ya ba ni, aghoyii iYesu kyaa ukushi nga ki ghulu nga ni, "Abi wɔ ni ayɔ so kyeri ɔka la imila usra agya ubulu kɔ?" **18** Ava yira si, "Inu ghila idɛ ifɔng inu kyaa ukushi ace ghɔ inu tɛri nga si," "Aghɔmɛɛ tɛri si akyua nga kɔ ba ayayo, awang la imila usra agya ubulu kina aghoyii nga kidɛ ɔna ngo." **19** Aghoyii nga sa ju kɔnɔ mani a tɛri bɔ ni, asa kyeri usra agya ubulu. **20** Ughɛ ya ba ni, iYesu sa cica ula imila kina aghoyii nga ɔshɔ na pai **21** Ashi kidɛ ula imila ni ava tɛri si, "Aipang ni ime sɔ tɛri nɔ aghaye kidɛ nɔ ki ma mi." **22** Ava kɔng ikwyi ibibi nagigang ki lite nɔ tɛri nga ka yayi bɔ ni, "Imɛɛ Ate?" **23** IYesu sa yira si, "Aghɔmani asɔ ta avɔ nga kidɛ iso kini mɛ ri nga ki ma mi. **24** Anɔ Ajiya sɔ woru kɔnɔ umani awɔɔ ɔla nga ni. ɔlɔ kukushi aghɔmani ama Anɔ ajiya! ɔda kɔ cɛɛ umani ajɛɛ bɔ nga ba." **25** Ni iYahuza umani ama nga va tɛri si, "Aghɔmɛɛ, imeɛɛ? "IYesu va tɛri nga si, "Uwɛ ni ingo tɛri." **26** Ashi kidɛ ula imila ni, iYesu va kpaa ubiredi ki sa iza kukushi ɔnɔng, asa zuru ki ma aghoyii nga ki tɛri si "Inu yira kɔ ula, ɛrɛnɔma mi kɔ." **27** Asa va kpaa ima ɔsa ki va sa iza, ki va ma bɔ si "Inu sa nadidu nu." **28** Uwɛ ni ayi mi mani aloo ki kyo umani asɔ na kɔ na ajiya peni ukpaa avulu bɔ. **29** Imɛ sɔ tɛri nɔ, ime sɔ va sa mi kidɛ na amusumu ikɔlɔ na ashɛ ri ba, sa awii umani aghɔ sɔ sa isisa kidɛ ɛrɛgɔm Ate." **30** Aya ta atɛ ubrɛ ɔnɔng ni, aba kunu ki woru kya bɔ izizɛ uzaitun. **31** Ni iYesu va tɛri bɔ si, "Na adi ating ri ni inu sɔ sra kaya mi kɔnɔ umani awɔɔ ni, "Imɛ sɔ gyo aghɔcɛɛ, Atɛm sɔ furu bɔ. **32** Insi ime sisang ni, ime sɔ shi ite uworu kya mi ifɔng aGalili." **33** IBitrus va yira nga si, "Insi asang

bọ nadidu bọ kaya ngo ni, ime ki sang mi nga ba. 34 IYesu yira nga si, "Aipang ime sọ ɛri ngo akor ta kọ ta ɛrɛwɔyue na ating ri ni ingo sọ sra uye mi ɛrɛtai." 35 IBitrus va yira nga si, "Insi aso pii mi ni ngo wọ ni, na apii mi, ime ki sra mi uye ngo ba." Aghoyii nga nadidu ɛri kindo. 36 IYesu va sang kya nga ka uce oka aka yoro si aGetsemani, ava ɛri aghoyii nga si, "Inu cica kọ ukɛɛ, ni ime kyaa ki ya pii nọ Onong." 37 Akpaa iBitrus kina anọ iZabadi apai kina inga, asa dɛ kọ duma kina ikwiyi ibibi. 38 Ava ɛri bọ si, "Ikwyi mi sọ lọ nagigang kini isọ kpo mi ni. Inu tara kọ ukɛɛ ka inu kra mi," 39 Aya woru na zɛɛ ni, aba kpaa ki ɛrɛbọ kina ibate ki pii nọ Onong si, "Ate mi, insi uki ju ni, kpaa mi idi isọ ọlọ ri kọ. Basi uyoo mi ba, uyoo ngo wọ ni asọ ju." 40 Aya vuu kyaa nga ukushi aghoyii nga ni, aya peni bọ na asọ moo. Aba ghulu iBitrus si inu ta bra nọ ukra mi ba kide ana akyua na aye ba?" 41 Inu kra ka inu upii nọ Onong ka inu ba kpaa kide umra ba. Aghing wang ni ɛrɛnoma shi wọ ni ɛrɛkyuo ba. 42 Ava vuu kyaa nga kọ unga ipai ki ya pii nọ Onong si, "Ate mi, insi idi isọ ọlọ ki woru wọ ba sa ime sa wọ ni, taa ni aju kono uwang ngo ni." 43 Aya ba vuu ki ba peni bọ na asọ moo, ka omoo sọ lọ bọ nagigang. 44 Ava vuu kyaa ki ya bọ ya ki ya ya pii nọ Onong unga itai, ki va ɛri bọ ima iyiye ra. 45 Aya vuu kyaa ukushi aghoyii nga ni asa ɛri bọ si "Inu sọ shi kọ moo ni inu uwuru? Inu nu akyua ya foma umani asọ ma Anọ Ajiya kide ivọ agho uvulu. 46 Inu sisang ka ayo ba kyai. Agho ki ma mi wɛ na aki ba!" 47 Asọ shi kọ upii ni, iYahuza aghaye kide usho na pai, ghila kina ajiya na pam kina ukuma okoro kina ashe. Afirist akakong kina aghite bọ tuma bọ. 48 Agho umani ama nga kọ ma bọ amaa si, "Aghomani ime keni nga ni, agho ngaa, inu kpene ngaa." 49 Kọ ukyaa ni, aba wor kyaa ukushi iYesu ki ya ju si, Isọ bili ngo, aghome!" Aba keni nga. 50 IYesu ɛri nga si, "Ayikyo, ju imumani ingo ba uju." Ajiya va ba ki ba kpene iYesu. 51 Aghaye kide agho shi kina iYesu nawa avo ki woo ikuma okoro nga, ki kpa otong agira ifirist ighighe wọ. 52 IYesu va ɛri nga si "Vuu ni ikuma ngo, "Aghomani awoo ikuma ni ikuma kọ ki pii nga. 53 Inu kyoo kini ni ime ta ki bra mi ushor Ate mi na ashe mi kọ ba, kide ana akyua na jii ni ata tuma na atuma nga napam ba? 54 Asọ hwura iworo umani aworo kide awo na nyi unga umani uteri si uki ba kindi?" 55 Kide akyua ni iYesu ɛri ajiya si, "Inu kunu

kina ukuma kina ashe inu wang kpene mi kina agho upili ajiya ni? Kọ agba awii ime shi kide ona Onong kọ umee, inu ta kpene mi nga ba. 56 Ni udii ba kọ uhwura imumani aworo kide awo agho pii kọ oto Onong." Aya koro kindi ni, aghoyii nga va ya nga ki te bọ. 57 Aghomani akpene iYesu kya bọ kina nga kukushi iKayafa ifirist ucee nọ oghoghe, oka umani aghomee umee iMusa kina aghite curu wọ. 58 IBitrus va ki yii nga ka atatoo, ki ghila ide ona ifirist ucee nọ oghoghe. Asa ghila ki cica kina agho sha irisha, awang nu imumani isọ ba. 59 Afirist akakong kina agho uteri ashuwa apai wang kpene iYesu nọ uvulu na ato peni imumani asọ pii nga wọ. 60 Ata peni bọ ba ni, ace agho ta ater va kunu. Aya kpee ni ace agha apai ba kunu. 61 Asi, "Adii ajiya ri si inga ki bra upulu ona Onong kọ ka avra kide awii atai." 62 Ifirist ucee nọ oghoghe sa sisang ki ɛri iYesu si "Ingo ki gee ngo ba? Upii umani asọ ɛri ka aya ri ni?" 63 Ni iYesu shu nga na kikir. Ifirist ucee nọ oghoghe ba ɛri nga si, "Ime dra ngo nọ Onong agho akyuo, ɛri ayo ta ingo shi iKristi, Anọ Onong." 64 IYesu yira si ingo ɛri, ime sọ ɛri nu kite ni Anọ ajiya sọ cicaa ka avo ila agho shi na ɛrɛkyuo, aki ba ka ayeremo." 65 Ni ifirist ucee nọ oghoghe sa gaa igba nga ki ɛri si, "Asọ pii agbagbara nọ Onong! Agba amaa nga ni awang. Inu kong umani asọ pii agbagbara nọ Onong. 66 Ikembọ ni inu nu? "Asa yira si amaa ukpo!" 67 Asa taa nga akpe ki ibate, ki ca nga, ace agho bọ sa sra nga avo. 68 Ki ɛri nga si "Tɛri ayo, inga gyo ngo aghofoo." 69 Akyua ni iBitrus sa ya cicaa ka ayaye ona ni, ace agira anayiri ba ukushi nga ki ɛri nga si. "Ingo kọ shi kide aghoyii iYesu agha aGalili." 70 Asa va la inang kọ kite bọ si. "Ime ta ye mi imumani inu sọ ɛri ba." 71 Aya kunu anyu ugee ni ace agira anayiri va sa nu nga ki ɛri ajiya oka si, "Adii agho ri shi kina iYesu anga aNazaret!" 72 Asa va sra kina usuu si "Ime ta ye mi nga ba!" 73 Anakyua na zɛɛ ni agho umani atara kina iBitrus va ɛri si "Aipang, ingo shi aghaye kide bọ, igho upii ngo yeni ngo." 74 Asa kpene usra ɛrɛkwuyue nga anyu ababi kina usuu si, "Ime ta ye mi nga ba!" kide ana akyua ni akor va ta ɛrɛwɔyue. 75 IBitrus va shuni upii iYesu umani asa ɛri nga, "Akor ta kọ ta ɛrɛwɔyue ni ingo sọ la inang uye mi ɛrɛtai." Asa kunu nga ki ya ta akpa uci nagigang.

27 Ikyua ya yee ni, nadidu afirist akakong kina aghite baijiya va teri ace bo si abo ba pii iYesu wo. **2** Ava lor nga, ki wolu ni nga, ki ma nga kukushi iBilatus agho ko erebo. **3** IYahuda umani agbra iYesu nu ni awa iYesu ashuwa ukpo ni, ikwyi nga va bra yo, ava vuu ukushi afirist akakong, kina aghite, ki ma bo ufe aguza ishi itai ra. **4** Ava teri si, "Ime ju avulu no umani ime ma ayi agho utaa avulu ka apii nga ko." Aba yira nga si, "Ikembo so unga yi? Udii ni, odoma ngo ko." **5** Ava naa ufe aguza ra ko kide ona Onong, akunu ki ya ta ajee ki kpoo. **6** Kindo ni afirist akakong va yeri ufe ko ki teri si, "Ushi wo ikikya na akyo ufe ko oko ukyuru ufe ona Onong ba, ko ufe na ayi bo." **7** Ava pii ki kyo si, aghoe oka nira ajiya umani abiba, insi akpuru bo ni, oka wo shi ayaye agho uvra uwoo. **8** Kindo ki ta kaidii ni ayoro oka si, ayaye na ayi. **9** Kindo ni ahwura imumani agho pii ko oto Onong Irimiya teri si, "Akpa ufe aguza ishi itai, ufe umani ajiya Israila yira si ama ki erekwuye nga wudu. **10** Ava ghee ayaye agho uvra uwoo no ufe, konon umani Ate teri mi ni." **11** IYesu titara kite agho ko erebo, ava ghulu nga si, "Ingoo shi Agom aYahudawa?" IYesu va teri nga si, "Ingoo teri kindo." **12** Afirist akakong kina aghite keli nga, ata teri nga ice ima ba. **13** IBilatus va ghulu nga si, "Ingoo ta kong ngo uma umani aso teri kaya erekwuye ngo ba?" **14** Ni iYesu ta teri nga ice ima ba, ki ta ko umani agho uko erebo wo ica nagigang. **15** Ko agba akuya usra agya ubulu ni, agho ko erebo ka sa ni awo ajiya ayeng agho shina na avulu umani awang. **16** Akuya ni ace agho umom shi ko uboo iting na ayoro nga si iBarabas. **17** AYahudawa va curu ni, iBilatus va teri bo si, "Ingaa no wang si isher nu? iBarabas ta iYesu mani ayoro iKristi ni?" **18** Ka aye si irisho ko sa na agbra iYesu ko. **19** Akuya umani iBilatus ci koka uboo uteri ashuwa ni, ayiri nga va tuma sa ateri nga si, "Woo avo ngo wo ko upii agho taa avulu ra, ka aidi ni ikong olo nagigang ka amo kaya erekwuye nga." **20** Ni, afirist akakong va ser ajiya si ashoro ka asher iBarabas, na so pii iYesu ko. **21** Agho ko erebo va kimi uteri bo si, "Ingaa kide agha pai ri no wang si isher nu?" Ava teri si, "iBarabas." **22** IBilatus va teri bo si, "Ni ikembo ni iki ju ni iYesu umani ayoro si iKristi?" Nadidu bo va ju si, "Agra nga!" **23** IBilatus va ju si ki ike? Iligba ima ibibi yo na ju?" ni ajiya va shang ayue bo ki teri si, "Agra nga!" **24** IBilatus ya nu ni aki bra nga uju ima ba ni, na ajiya nga wang sang ikwyi baijiya ni, ava vo amusumu ki hwuru ivo nga ko kite ba ajiya, ki teri si, "Ime ni, ba imine mi na ayi agho taa avulu ri. Udi ni imine no yoo." **25** Ajiya nadidu va yira ki teri si, "Taa ni ayi nga ki lara kaya akwyue yi, iyi kina ano yi!" **26** Ukadu ni ava sher bo iBarabas ko umani azono sa na ju iYesu aiwili, ava ma nga si agra nga. **27** Ukadu ni aghina akpo agho ko erebo va kyaa ni iYesu ka ide ugunu nga, acuru iker aghina akpo ki erebo, **28** Ava wuli nga uma ko, ava fiya nga ice igbang isiseng. **29** Ava tii ifarkwyue eregom inga akara, ki somo nga ki erekwuye, ki sa nga uko ashi kavoo ila nga, ava ta aghong kite nga na so kali nga na teri si, "Okuyo ngo tere ko, Agom aYahudawa!" **30** Ava taa nga na akpe, ava yira ashi ki ca nga ko ki erekwuye. **31** Aya kper ukali nga ni, ava woo nga igbang isiseng ko, ki somo nga inga ngaa, ni asi woru ni nga kaya gra nga ka ya ukumu osho. **32** Aso kyeng wudu ni, ava ta erekwuye na ace ajiya aSayirin, ayoro nga si iSiman, ava meni nga sa akpaa ukumu osho. **33** Aya foma oko umani ayoro si aGolgota ni, oko umani aka va ayoro si oka agboho erekwuye. **34** Ava ma nga amusumu ikolo na ashe kini ice ma okokasi si asa, aya gheli ni ava too nga usa. **35** Aya gra nga ni, ava kau ugba nga ko uwuru itoo. **36** Aya kper ni ava cica na so sha nga. **37** Ka aya erekwuye nga ni awoo avulu nga si, ANGA SHI IYESU, AGOM aYAHUDAWA. **38** Agra ace ayi agho dara itra agha apai kini inga, adaa kavoo ila adaa kavoo iproma nga. **39** Ajiya mani awolu ni aso jer nga amira na sha zuru akwyue bo, **40** Na sha teri si, "Ingoo agho umani ingoo teri si ingoo ki pulu Ona onong, ko vra ki da awii atai ni, foo erekwuye ngo ni! Insi ingoo ni Ano Onong nga ni, shulu kaya ukumu osho ni!" **41** Kindo ni afirist akakong, kina aghomee umee iMusa, kina akwyite sha sra nga, na teri si, **42** Afoo ace agho bo, ata bra nga ufoo erekwuye nga ba, inga ni Agom Israila nga, tara na shulu ka ya ukumu osho, akuya ra ko ni iyi ki ma aipang ni ngaa wo. **43** Atoro no Onong. Tara na Onong kara nga ka kyakyuari, ipeni awang ni, ka ateri si inga ni ano Onong ngaa." **44** Kindo ni agho dara itra mani agra bo ko, abo to teri nga upii ububi. **45** Ko kpaa na atinong, iting yuru erebong ya naidu, ki ta ka karfe atai angoo ogho. **46** Akarfe atai ni iYesu va shang ewewuye naigang ki teri si, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" si, "Onong mi, Onong mi, Ikembo sa no ota

mi utumu?" 47 Akyua umani ace agho uting atuma Onong kunu ka ayaya, ki yini utii umani ko kadu ya kong kindo ni, ava teri si, "Ajiya ri a fiya alo ko, ki cicaa ya ka yaa. 3 Ukunu nga so yoro Iliya ko." 48 Kaishang ace agho va titi shi kina osoma aviya wo ni, uma nga si ufufuu ki ya kpaa asoso, ki so ka amusum ukpokpam na tas. 4 Agho sha eresha sa kong erebata ki ikolo na ashe, ki somo kashi, ki nawa nga nagigang, na aso titaa, ki kpaa ki erebo kina sa asa. 49 Ni ushe agho bo va teri si, "Inu ya akpuru bo ni. 5 Ni atuma Onong teri ayiri si, yaa ki inu, ta Iliya ki ba ka ba foo nga ni." 50 "Inu ba kong erebata ba, ime ye ni inu so kra iYesu va ci naigang, ava shee aghing nga. 51 iYesu, aghomani agra nga ka ukumu osho ra. 6 Ugyauto umani ushi ko ona Onong giya wo ika Ashi nga ya ba, ako sisang konu umani ateru ni. ipai, ko kpaa kaya ki ba wo ata. Erebong zuru, Inu ba ka inu ba nu oko umani ayaa nga ko. 7 atii va sara yo. 52 Ava yeri alor, anoma agho shi Inu wemo uvuu ko uya teri aghoyii nga si, 'Ako ayer naigang mani ako kpuru bo sang ka akyuo. sisang kide agho ni ako kpuru bo na ako lite ki kyaa aGalili. Ukadu wo ni inu ki ya nu nga ko.' Uwoko ni ime uteri nu." 8 Ayiri ba wemo usang bo ka alo ni erebata kina ikwyifu, ki wor no uti ki ya teri aghoyii nga. 9 Ka akyua ra ni iYesu kunu ki peni bo ki teri bo si "Ime so bili nu." Asa yini kya ayayo nga ki kpeno afra nga ki jo ko. 10 Ni iYesu va teri bo si, "Inu ba kong erebata ba. Inu kya ko ya teri anayuru mi si akyu bo aGalili, ukadu wo ni aki nu mi ko. 11 Ayiri shi ko utra ni, ace agho sha eresha ki wor kya bo ide ifong ka aya teri afirist akakong ta kina ayuru ano iZabadi. 57 Ugho ya ju ni, ace imumani iba. 12 Afirist akakong takwyue kina agho upeni, agha ifong Arimatiya, aghono uca si iYusufu ba, inga ni aghoyii iYesu ngaa. 13 ki teri bo si, "Inu teri si aghoyii nga bo ba yi 58 Akyaa ukushi iBilatus kiya shor si ama nga nga ko na ating akyua umani ayo so moo ko. 14 okong iYesu. IBilatus va ma anyu si ama nga. Insi ila kyaa ato agho ko erebo ni, ayo ki peni ni 59 iYusufu va kpaa okong iYesu ki wuru ko nga inu ba ghila nu olo la. 15 Aghina akpo ba ugyauto alilin ongo upipar. 60 Ata nga kide alor kpaa ufo ki ju konu umani ateru bo ni. Ni ila ri asasa nga, angoman atumu kide upang. Ava sa kpaa kide aYahudawa ki ta kaidii. 16 Aghoyii yini utii oghoghe ka anyu alor, ava woru. 61 nga osho na aye sa wor kya bo ka aGalili, ko iMaryamu iMagadaliya, kini idaa iMaryamu ci opang umani iYesu teri bo si aya takwyue ko. ki ta ibate na alor nga. 62 Awini ikyua ni, awii 17 Aya nu nga ni asa jo ko, ace agho bo ta uloru ki kyo, afirist akakong kina aFarisiyawa yira bo ba. 18 iYesu sa yini kyaa ayayo bo ki curu kite iBilatus, 63 Na teri si, "Agho onal Ime teri bo si, "Ama mi erogoro ayaya kina ashiri shuni kini imumani agho ghemi ajiya ra teri nadidu. 19 Kindo ni inu kya ko uya teri ajiya na so shi akyuo, si kide awii atai ni aki sisang ashika ayii mi, usa bo ka aba aghoyii mi, nu ju ka alor. 64 Kindo ni sa ka asha alor nagigang bo iminimini kide no uca Ate kini ugna Ano baya ta awii atai, ka aghoyii iYesu konu maya yi kini unga Aghing Onong. 20 Inu meo bo ka aju okong ngau ba, na so yi ngau na teri ajiya si, imumani ime sa nu uju. Ime we ni ishi kini inu asisang ka alor. oghemi ti te ki gina ongo tumu ko aligba akyua ki ya ta ko usang ashika. (aiōn g165) ubibi." 65 IBilatus va teri bo si, "Inu nu aghina akpo, inu kya ko ya sha nga no mani oki bra." 66 Ava kya kiya sha alor, ki gyo erekwyue agoman ya ko utii alor, ava sa aghina akpo ko okaa.

28 Awii uwuru aYahudawa ya woru ko, awii iLadi, na abidikyua ni, iMaryamu iMagadaliya kyeng na daa iMaryamu, ki kyaa ukra alo. 2 Erebo ukaa ba zuru ni erekyuo,

IMarkus

1 Udiwu shi ila ididuma na kyô ju kaya erêkwê iYesu iKristi, Anô Onong. **2** Aju kindô kôno mani awôo kidê awô aghô pii kô ôto Onong Ishaya ni si, “Uwê ni, iki tuma atuma mi ka aba la ngô ite kô, Aghô umani aki ker ngô utra.” **3** Erêwyuê yorô ka aghumu sô têri si, “Inu ker Ate ôna utra, Inu nawa itra nga.” **4** IYahaya aghô uju iminimini vasa yeni erêkwê nga ka ghumu na asô terti upii Onong na terti si ajiya lôkpaa na ju bô iminimini ka cira bô avulu bô kô. **5** Nadidu ajiya ôsii anôrofong aYahudiya, kina ajiya Urushelima asha keng ôkô shi nga na asha terti avulu bô na asha lôkpaa. Asa ju bô iminimini ka Erêyema Urdun. **6** Igbang iYahaya ni aju wu na ufung ôrahimi kô. Avasa lor abuu nga kini idang. Imila nga ni agiya yô kini iritong. **7** Ateri upii Onong, na ateri si, “Ace aghô ki ba kô tumu mi aghô umani agana mi nô ughoghe, aghô umani ita ma mi ni kpogho ki yemi aning akpô nga ba. **8** Imê ju nu iminimini na amusumu, inga ni Aghing Onong nga ni aki ju nu kô. **9** Akyua ra ni, iYesu ba ka aNazaret ki erêbong aGalili, iYahaya vasa ju nga iminimini ka Erêyema Urdun. **10** IYesu sô kunu kidê na amusumu ni, avasa nu ayaya na yemi, Aghing Onong sô shulu kaya nga kô tôte ikhimi. **11** Avasa kông iriywi ka ayaya ni terti si, “Ingô shi Anô mi angô umani imê yoo. Ika peni ikwyi tômo ni ngô nagigang.” **12** Kaidu akyua ni Aghing Onong vasa kpaa iYesu ki kyaa idê aghumu kô, **13** ukadu wu na ci kô ki ta ka awii ishi nari. Ishê sô mra nga. IYesu shi kini inôma aghumu, kindi wu ni Atuma Onong sha shi ni nga na aju nga utina. **14** Aya ta iYahaya kô ubôo iting ni, iYesu vasa ghila ifong aGalili na sô terti ila ididuma umani ikunu kukushi Onong. **15** Asô terti si, “Akyua ya ju! Erêgom Onong ya ba ayayol! Ôlôkpaa, kô uma aipang ni ila ididuma.” **16** IYesu sô wolu ka abeni ighong aGalili ni, avasa nu iSiman kina anayuru nga Andrawus, na sô fêri isha angô hwiri itagbo ka ighong nga ka bô ni aghô hwiri itagbo bô. **17** IYesu vasa terti bô si, “Inu yii mi, Imê ki tee ni nu aghô hwiri ajiya kô ba nô ukushi mi kô.” **18** Kaishang ni avasa ya isha bô ungo hwiri itagbo, ki yii nga. **19** Aya fuma ite naji ni, avasa nu iYakubu anô iZabadi, kina anayuru nga iYahaya, ashi kidê ôgbôlo bô, asô ker isha angô hwiri itagbo. **20** Kaishang ni

ava yorô bô, avasa ya ate bô iZabadi ya kidê ôgbôlo nga kina aghô ju utina umani akpaa, avasa yii nga. **21** IYesu kina aghoyii nga ya ghila aKafarnahum ni. Awii Uwuru aYahudawa ya ju ni avasa ghila ôkô takwyuê aYahudawa na sô mêtê. **22** Asa wo ica kông umêtê nga, ka amêtê bô kini aghô shi ni erêgorô nga ni, ashi kini aghomêtê umêtê iMusa ni ba. **23** Ba irishu na ace ajiya ashi kina aghing ababi ashi kidê ôkô takwyuê aYahudawa bô asô ca kpa na sha terti si, **24** “Ikembô nô wang kini yi, iYesu anga aNazaret? Ingô ba kô ma pili yi kô? Iye to ngô shi nga ni, ingô shi aghô upipar angô Onong!” **25** IYesu vasa gër ushêe nga, ki terti si, “Kômô na kikir! Kunu kidê ajiya ril!” **26** Aghing ababi vasa zuru ajiya nga nagigang, ata kpa, avasa kunu kidê nga. **27** Ajiya nadidu vasa wo ica, na asha ghulu ace bô na asha terti si, “Ikembô shi kindi ni? Tabijam! Aidi ni umêtê ôsôsa wê kina erêgorô! Ajiya ri shi kini erêgorô umani aki gawa na aghing ababi ka kông nga lê!” **28** Kaishang ila vasa kpaa kwabi ki erêbong aGalili. **29** Aya kunu kô ôkô takwyuê aYahuda ni, avasa ghila ôna iBitrus kina Andrawus kina iYakubu ni iYahaya. **30** Akêr iBitrus yêe ni erênôma nga furu wu ashi akyuô ba. IYesu ya ghila ni, avasa terti nga ila wu. **31** Avasa kyaa ukushi nga kiya kpênê nga avô ki shang nga. Avasa lèni nô udumu nga, avasa sisang ki ju utina ker bô imila. **32** Kông onoghe, nô ukpaa onong, avasa ba iYesu nadidu adumu, kina ajiya shi nô ushêe. **33** Ajiya ifong nadidu vasa ta ikuu ka anyu ôna. **34** A lèni na adumu na pam, kina aghô shi ni idumu ighi-ghô, avasa wuli ajiya ushêe na pam. Ata va ma agôlo nô ushêe pèni ba, ka aye ta anga shi inga. **35** Kông ôti ikyua, itii su shi kô, iYesu sisang ki kunu ki kyaa uce uka umani ba ace aghô ya ba, kiya pii nô Onong kôka du. **36** ISiman kini aghômani ashi kini nga vasa kunu wang nga. **37** Aya peni nga ni avasa terti nga si, “Ajiya nadidu sô wang ngô.” **38** IYesu vasa yira bô si, “Ayo ma kêtê kô ufong shi kite, ki imê ya terti upii Onong kô kadu ki imumani iba ni mêtê yidu.” **39** Aghemê ufong aGalili nadidu na asô terti upii Onong ka ôkô takwyuê aYahudawa bô, na sha wuli ajiya ushêe kô. **40** Ace aghonô ubili ba ôkô shi iYesu, ata aghong na sô shor na terti si, “Ipeni uyira ushor mi ni, lèni ni imê ki ba na pipar. **41** Ahwoo vasa kpênê iYesu kô, avasa nawa avô nga ki piya nga kô, ki terti nga si, “Imê yira, ba na pipar!” **42** Ki iripê ukadu ni

ubili nga vasa kperi bọ, avasa ba na pipar. **43** Ki iripe ukadu ni iYesu vasa shira nga kiva waa nga atong si, **44** “Ingọ ba ya ɛri ace agho ba. Noso ya yeni ɛrekwe ngo kukushi ifirist, oso ya domo konọ umani umee iMusa ɛri ni, ko hwuru ɛrekwe ngo ka ajiya kpele si oko leni.” **45** Ko taa udu ni, ajiya nga vasa kunu na sha ɛri upii Onong kwabi. Udu sani iYesu ta bra ughila ice ifong ka ayaye ba, a lite no ci ka sing oko mani ba ace agho ya ba. Kindi ni ajiya lite no keng ukushi nga ki eka na pam.

2 Ala nira awii ni, iYesu vasa kimi vuwa nga aKafarnahum, ajiya vasa kong ila si ashi ka aca. **2** Ajiya nagigang vasa curu, ba ko she ki ta ka anyu bọ. iYesu so ɛri bọ upii Onong. **3** Agha nari vasa ba na kpaa ajiya mani avo nga ko shomo wu. **4** Na ra bra bọ ghila ni nga ukushi iYesu ba ka ajiya fo nagigang, avasa yemi oko ufiya iripe oko mani iYesu shi ko. Akulu uka ni, avasa shulu kini ajiya nga kini ishoro nga. **5** iYesu ya nu uma aipang bọ ni avasa ɛri agho shomo avo si, “Ano mi, a cira avulu ngo ko.” **6** Kindo ni ace aghomee umee iMusa shi ko kadu, aso sha ghulu kide ikwyi bọ, **7** asha ɛri si, “Ikembọ ba ni ajiya ri so pii kindo? Aso pii no Onong kagbagbara kindi ni! Ingaa shini udu ɛregoro cira avulu ace agho basi Onong ba ni kayu nga?” **8** Kaishang iYesu vasa kpele imumani aso pii kide ikwyi bọ, avasa ɛri bọ si, “Ikembọ ba ni oso pii kide ikwyi no kindo? **9** Uligba ko gina no yuyo, na ɛri adumu nga si, ‘A cira avulu ngo ko,’ Kota ateri si, ‘Sisang ko kpaa ishoro ngo ko keng?’ **10** kindo ni iwang so nu ye si Ano Ajiya shina ɛregoro cira avulu kaya asing ri.” Avasa ɛri agho shomo avo si, **11** “Ime ɛri ngo si, sisang, ko kpaa ishoro ngo ko kyang aca.” **12** Avasa sisang kaishang, ki kpaa ishoro nga, ki kunu nga. Nadidu ajiya nga so kyoo nga, na sa wo ica, na jo Onong na ɛri si, “Iyi sono nu yi ighe ima ushii kindi ba.” **13** iYesu vasa khimi kunu ku ki kyaa anyu

Ighong aGalili. Ajiya nagigang ti kuu ki ghimi nga, avasa mee bọ. **14** Aso wolu ni, avasa nu iLawi ano iHalfa na ci ko bọ yira agonu. iYesu vasa ju nga si, “Yii mi.” Avasa sisang ki yii nga. **15** Ace awii ni, iYesu so la imila ko ona ilawi. Ace agho yira agonu kina ace agho wulu nagigang so la imila kina aghoyii nga ka ajiya nagigang kide bọ yii nga. **16** Ace aghomee umee iMusa na aFarisiyawa bọ, anu na so la imila

kina agho wulu ra kina agho yira agonu. Avasa wulu atina nga si, “Ikembọ sa na so la imila kina agho yira agonu kina aghila avulu?” **17** Akoo kindi ni, iYesu vasa ɛri bọ si, “Agha akyuo kara wang bọ avaa ba, sa adumu. Ita bami ki ma yoro agho shina aipang ba, sa agho wulu.” **18** Kindo ni atina iYahaya aghila iminimini kina anga aFarisiyawa so kpenye anyu, ace ajiya vasa ba oko shi iYesu na so wulu nga si, “Ikembọ ba ni atina iYahaya kina nga aFarisiyawa aka kpenye anyu bọ, ni anga ngo ka ju bọ ba?” **19** iYesu vasa yira bọ si, “Ayikyo aghimi ubiya ka kpenye anyu ka kyua mani ashi kini bọ le? Ai, na akyua mani aghimi ubiya shi kini bọ ni, aki kpenye bọ anyu ba. **20** Akyua ki ba mani aki kpaa aghimi ubiya kaya bọ. Akyua ra ko na aki kpenye anyu ko. **21** “Ba agho ki ta igbang ititang kina ugyauto asasa. Insi aju kindo ni, uta oso so yuru igbang ititang ya, ko giya gina konọ ubibi. **22** Ba aghomani aki shiri amusumu ikolo na shi asasa kide uwo ototang. Ipeni aju kindo ni amusumu ikolo na shi ki sara uwo ko ka ava taa uwo kina amusumu ikolo na shi, amusumu ikolo na shi asasa sa uwo oso.” **23** Ace Awii uwuru aYahudawa ni iYesu kina atina nga aso wulu ki ija alkama. Ashi kide ukeng ni atina nga vasa wura akwyi alkama. **24** aFarisiyawa vasa ɛri nga si, “Nu imumani atina ngo su ju. Ikembọ sani inu ju imumani umee iMusa kla ko si aju ka Awii uwuru aYahudawa?” **25** iYesu vasa yira si, “Inu sono pila imumani iDauda ju ka akyua umani inga kina ayikyo ukeng nga ko idafu? **26** Akyua Abiyata ifirist ighighe ni, iDauda vasa ghila ide ona Onong, kila ubiredi mani akyo, ungo umani umee iMusa ni, awang bọ si ace agho la ba, se ifirist ka yayu nga, kiva ma ayikyo ukeng nga ko!” **27** Avasa ɛri bọ si, “Aju Awii uwuru aYahudawa kaya ajiya ko, basi ajiya nga ni aju kaya awii wulu aYahudawa ba. **28** Kindi ni Ano Ajiya nga shi Ate ona kina Awii uwuru aYahudawa.”

3 Ace awii ni, iYesu ghila ide oko takwyue aYahudawa, ace ajiya shiya ni avo ila nga ko shomo wu. **2** Ace ajiya sa nga ica, ka anu ta iYesu ki leni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibọ peni nga na uvulu. **3** iYesu ba ɛri ajiya aghomani avo nga shomo wu si, “Sisang koba titara kite bajiya.” **4** iYesu ba ghulu bọ si, “Ikembọ shi ododoma na ju ka Awii uwuru aYahudawa? Aju ima ididoma ta akakia? Afoo

okyuø ta apii wu ni?” Ni aba kòmø na kikir. 5 Aba kyoo bø nadidu bø na anang, kini ikwyi ibibi nø mani aka hwiri bø atøng ba, aba ju ajiya shòmø avø si, “Nawa avø ngo.” Asa nawa, avø nga ba akyuø. 6 Afarisiyawa ba kunu bø na aba deø kø wang utra kina ajiya iHiridus umani aki pii iYesu kø. 7 IYesu sang nga kina aghøyii nga ki kya bø anyu ighøng, ni ikir bajiya ka aGalili yii nga. Ajiya na pam ba ka aGalili yii nga kina ajiya aYahudiya, 8 kina Urushelima, kina aghø ishøe Edom, kina aghø ubuu øreyema Urdun, kina ajiya ishøe aTaya kina aSidon. Nadidu ajiya ri ba ukushi iYesu ka akøø nadidu umumani ashi kø ju. 9 Ikir bajiya sa ni, atøri aghøyii nga si awang nga anø øgbølo, ka ajiya ba mēni nga kø ba. 10 Aju kindø ka akø ma ajiya na pam lēni, ki ta kø mani adumu su yiri kya bø na awang ya piya nga. 11 Nadidu akyua umani aghing ababi nu nga kø ni, aka kpaa kite nga ki ci na tēri si, “Ingø ni anø Qnøng nga.” 12 Ni, aba waa atøng bø si, aba yeni ace aghø ta anga ni inga ba. 13 IYesu ya Kila nga Aya ugbana, ni aba ba yøø aghømani awang, ni aba ba ukushi nga. 14 Aba hwiya aghø ushø na apai kidē bø, ace aghø bø ni ayøø bø si atina nga. Aki ka shi kina nga, aki ka tuma ka aya tēri upii Qnøng, 15 ka aba shi na ørøgorø uwuru ushøe. 16 Aghø ushø na apai na hwiya bē, iSiman, aghømani iYesu ma nga uca si iBitrus, 17 iYakubu anø iZabadi kina anayuru nga iYahaya aghømani ama bø uca si iBuwarnajis, anø iriviyi. 18 Andarawus, iFilibus, iBartalomi, iMatiyu, iToma, iYakubu anø iHalfa, iTadiyos, iSiman, agha aKan’ana, 19 iYahuda Iskariyoti aghømani agbara iYesu. 20 IYesu ba ghila uce øna, ikir bajiya ba curu ki sa ni inga kina aghøyii nga ta peni bø akyua ula imila ba. 21 Aghø øna nga ya køø kindi ni, aba kyaa si ibø ya kpēnē nga, ka ajiya su tēri si azøø nga. 22 Aghømēe iMusa na aba ka Urushelima ba ju si, “uBalzabul agom ushøe nga ghila nga! Akyuø nga wu na asu wuru ushøe wu.” 23 IYesu ba yøø bø ki pii kina ibø na ighang upii, “Na nyi wu ni ishøe ki woo ishøe kø? 24 Insi ørøgom kau ni, ni isø ju irisho na ace ni, ita ki tara wu ba. 25 Kindi wu ni insi øna kau ni, ni isø ju irisho na ace ni, uta ki tara wu ba. 26 Ni insi Ishøe ghila ki kau ørøkwe nga ika ipai ni, aki tara nga ba. 27 Aipang ni, ba aghømani aki ghila idē øna agha ørøkyuø kaya kpaa uma nga ba inbasi azønø lo agha ørøkyuø ba ni, aki tø bira uyi ka øna. 28 Imē tēri nu aipang, aki kpaa ajiya ko iligba

ighø avulu kø kina upii agbagbara mani apii nu Qnøng. 29 Ni, aghømani apii agbagbara na aghing Qnøng ni, aki cira bø avulu nga kø ba; A vulu nga shi na amra ba.” (aiðon g165, aiðnios g166) 30 Aterø kindi ka abø sø tēri si “Ashi na aghing ababi.” 31 Ayuru iYesu kina anayuru nga ba ukushi nga, a tara kø seshi na asa tuma si ayøø nga. 32 Ikir bajiya ci ki ghimi nga, ni aba tēri nga si, “Ayuru ngo kina anayuru ngo kina aføø ngo si ka useshi ni awang nu ngo.” 33 Aba ghulu si, “Inga bu bø si ayuru mi kina anayuru mi?” 34 Aba kra aghømani aci ki ghimi nga ki ju si, “Ayuru mi wē kina anayuru mi! 35 Aghømani aju imumani Qnøng wang, anga si anayuru mi kina aføø mi kina ayuru mi.”

4 IYesu kpaa umēe ka anyu Ighøng aGalili. Ikir bajiya na acuru ni asi na pam nagigang ki ta kø umani aghila idē øgbølo ki cica ki ighøng, ni ajiya nga shi ka ya ugbana ka anyu ighøng. 2 A mēe bø uma na pam ni ighang upii, kidē umēe nga ni asi, 3 Inu kø! Aghø uwuu kyaa upila ighø nga. 4 Ashi kidē uta ighø ni, ice kpaa ka utra, anurunu la yø kø. 5 Ice kpaa ka uka mani atii shiya, uka umani ba ørøbø nagigang. Amii kaisa ka ørøbø ta shiwu ikyyu ba. 6 Qnøng utaa ya ba uci ni, øba for bø na ghau bø ka ataa shi bø na akang ba. 7 Idaa ighø kpaa kidē akara, iya fønø ni, isa tulu imila, na ataa sa bø ikii ba. 8 Ice kpaa ki ørøbø ididuma. Amii ki fønø ki sa ikir, ishi-shitai, ishi-shitin kina ara-raji.” 9 Asa ju si, “Nadidu aghø shi na atøng ni, akø.” 10 Akyua ni iYesu shi kayu nga ni, aghøyii nga kina atina nga ushø na pai ghulu nga imumani ighang upii yeni. 11 Aba tēri bø si, “Aku yeni nu ushi ørøgom Qnøng. Aghømani ashi bø kidē nu ba ni, aka tēri bø uma nadidu ni ighang upii. 12 Uwu sa ni, ‘Aki nu ni ataa ki kpēlē bø ba, Aki køø ni ataa ki kpēlē bø ba, Iba kindi ba ni, ata kø vuwa na cira uvulu bø kø!’” 13 IYesu ba tēri bø si, “Inu ta kpēlē nu ighang upii ri ba? Na nyi wu ni inu ki kpēlē ighang ushø wu? 14 Aghø upila pila upii Qnøng. 15 Ace ajiya shi kini ighø mani ikpaa kø utra ni, uka umani apila upii Qnøng kø ni. Akyua na akøø ni, Ishøe ki ba ka aba kpaa upii na akøø wu. 16 Ace aghø bø ni, ashi kina ighø na apila kidē atii ni, akøø upii ni, ayira ni ikwyifu. 17 Ashi bø na akang ba ni, a tara anakyua wu. Asø køø ububi kini umēni upii ni, kidē anakyua ni aka vuwa nø utumu. 18 Ighø ni ikpaa kidē akara ni, abø si aghømani akøø upii,

19 ni uduma asing nu ci kidê, kina ahwula uce nò uma sa ni upii ta ci wu kidê ikwyi ki ju utina ba. (aiōn g165) 20 Inga ni ikpaa ki ɛrɛbɔ ididuma ni, abɔ si aghɔmani akɔɔ upii, ki yira, ki ju utina wu ki jee kaya, ace aghɔ bɔ ni ishi-shitai, ace aghɔ bɔ ni ishi-shitin, ace aghɔ bɔ ni ara-raji.” 21 IYesu ju bɔ si, “Inu ka ta ugha ɔgbɛlɛmɔ ki kyo kidê ikɔɔ ko ata icuru? Ba inu ka kyo kaya uka ukyo ɔgbɛlɛmɔ ba? 22 Nadidu imumani asɔ ni, aki nu yɔ, nadidu imumani isi kɔ yuyi ni, aki ta yɔ ka yaye. 23 Nadidu aghɔ shi na atɔ ni, akɔ.” 24 Aba ju bɔ si, “Inu ka ghila atɔng nɔ kɔɔ na biribɔ! Imumani inu mira kɔ ni, iyɔ na aki mira nu kɔ, ka aba khimi kɔ. 25 Aghɔmani ashi ni ima ni, aki khimi nga kɔ; aghɔmani ashi ni ima ba ni, anɔ imumani ashi ni yɔ ni, aki ya yira wu kukushi nga.” 26 Aba tɛri si, “Umani ɛrɛgɔm Ɔnɔng shi wɛ. Shi kini ajiya na ata ighɔ ki ɛrɛbɔ ni. 27 Ating kina atɔnɔɔ, ko ni amoo, ko ni ata moo nga ba ni, ighɔ ki mii ki fɔnu, ni ata ye nga ba. 28 Ɛrɛbɔ ka ma imila ki kirkwyi wu, aka zɔnɔ wo ushii, ni atɔ wo akwyi alkama, ɛrɛkwɛ ba ma ikir. 29 Imila yɔ ba ula ni, aki wa ni ikuma waa imila, ka akyua ucuru imila ya ba.” 30 IYesu ba ju si, “Ayo ki tɛri si ɛrɛgɔm Ɔnɔng shi na nyi, ta iligba ighang upii yɔ ni ayo ki yeni wu? 31 Ishi kini ikir ikpo ni, inga ni iyɔ cɛɛ nɔ ɔzɔzi ikir kidê uma umani apila ki ɛrɛbɔ. 32 Kindi ni, insi apila ni, aka fɔnu ki cɛɛ uma umani apila kidê uwiya, kina aga akakɔ, anurunu ayaya ka shulu ki ta asɔɔ ki ci ki iwuu nga. 33 Ighang upii yɔ na pam ni iYesu tɛri bɔ upii wu, kɔ mani aki kpɛɛ. 34 Ata tɛri bɔ ice ima ba ighang upii ba. Ni akyua umani ashi kina aghɔyii nga ka ayu bɔ ni, aka yeni kwikɛ ka yaye. 35 Awii ra nɔ ughe ni, iYesu tɛri atina nga si, “Ayo ba kyai kɔ uda ugɛɛ ɛrɛyɛma.” 36 Asang bɔ ki ya ikir baiya kɔ kaa, asang bɔ kini inga kɔnɔ umani ashi kidê ɔgbɔlɔ ni. Ace agbɔlɔ shiya kini nga. 37 Uyuu afiya kina uwuu ni ɛrɛkyuɔ sang, ni ugya sɔ ghila idɛ ɔgbɔlɔ nga, ni uya sɔ utii na amusum. 38 IYesu shi kɔ utumu ɔgbɔlɔ nga ni asɔ moo, a tiya ɛrɛkwɛ nga ka ya ima utiya ɛrɛkwɛ. Atina nga shiya nga ki ju nga si, “Aghɔmɛɛ, ingɔ ta duma ngɔ ko ni ayo kpuru yi ba?” 39 Aba sisang ki gɛr uwuu ki tɛri ugya si, “Kɔmɔ! Na kikir!” Uwu ba kpɛɛ wu, uka ba kɔmɔ nakikir. 40 Aba tɛri atina nga si, “Ikɛmbɔ sa ni inu sɔ tɛ ɛrɛbata? Ki ta ka kyuari inu ta shi nu nɔ uma aipang ba?” 41 Aba kɔɔ ɛrɛbata nagigang ni asɔ

ghulu ace bɔ si, “Inga wudi ri? Uwu kina ugya sɔ kɔɔ nga atɔng!”

5 IYesu kina aghɔyii nga ya bulu ushii ighɔng mani ishi ka ɛlɛbɔ aGarasinawa. 2 IYesu ya kunu nga ka ɔgbɔlɔ ni, ace ajiya umani asɔ kina aghing ababi ba shi kunu ka uka na alɔr ki ma peni nga. 3 Ajiya ri ni, aci ka uka na alɔr, ba aghɔ umani aki bra lo nga, ko na asara. 4 Aku ke loru nga ka na asara ka avɔ na afra, ni ava kara asara ki wura ima upɔwu ki ifra nga. Ba aghɔmani ashi ni ɛrɛkyuɔ udɛmi nga ba. 5 Ating na atɔnɔ kidê na alɔr kina aya apa na asɔ taa akpa na asa waa ɛlɛnɔma nga na atii. 6 Aya nu iYesu adɔ shi ka atatɔɔ ni, asang nɔ utitɛ ki ya kpaa na agho ka sice nga. 7 Ata akpa nagigang, “Ikɛmbɔ duma ngɔ na ayo, iYesu, Anɔ Ɔnɔng, Aghɔ ucɛɛ nɔ Ughɔghɛ? Suu nɔ Ɔnɔng ni ungɔ dɔ ma mi nga ɔlɔ ma!” 8 Ki iYesu kɔ taa nga, “Kunu kidê nga ungɔ aghing ababi!” 9 IYesu ba ghulu nga si, “Ikɛmbɔ sɔ uca ngɔ?” A ya yila di taa nga, “Uca mi bɔ sɔ Napam, ka ayo shi na pam.” 10 Ala kɔ shɔr iYesu ama kara bɔ kɔ uka ɛlɛbɔ ma. 11 Atumu alade dogo pee ka ayayo upa. 12 Aghing ababi shɔr iYesu, di taa ni, “Ta ma ayo kukushi alade li na ayo ghina kidê bɔ.” 13 IYesu yila bɔ, aghing ababi kunu di ghila idir alade, idir bɔ la aji usho upai, ado kya bɔ anyu ighɔng, di kpaa ya kidê di kpuru bɔ kidê amusum. 14 Kadu wu aghɔ pee alade sang nɔ utitɛ di ya taa kidê ifɔng kina ɛlɛbɔ. Ajiya da ba ni ibɔ ba nu imumani iba. 15 Aya ba ukushi iYesu ni, ada nu ajiya umani ashi nɔ ushɛɛ na pam na akhii ni nga na igbang kana ɔkyuɔ nga, ada kɔng ɛrɛbata. 16 Aghɔ umani aju ima kaya ica bɔ ada taa ajiya umani aba na aghɔ shi nɔ ushɛɛ vasa ta bɔ ukikilɛ alade. 17 Ada dɛɛ ko shɔr iYesu aya bɔ ɛlɛbɔ bɔ. 18 Aya sang ghila nga kidê ɔgbɔlɔ ni, ajiya umani ada shi nɔ ushɛɛ da shɔr ni nga ki yii nga. 19 IYesu yila nga ma, ada tɛri nga, “Kya ngɔ idɛ ɔna kɔ ya pini ate ɔna ngɔ nɔ tɛri bɔ ima li umani Ɔnɔng ju ngɔ, kina umani akɔɔ ahwo kaya ngɔ.” 20 Ajiya nga da ki kyaa nga di ya tee aghɔ tɛri upii Ɔnɔng ka aDikafolis imumani iYesu ju nga. Nadidu ajiya wo ica. 21 IYesu ya bulu kidê ɔgbɔlɔ di kyaa nga udaa uviya ighɔng ni, ikir majiya culu kukushi nga na shi ka ikyɔrɔ ighɔng. 22 Ace agha aghaghe uka takwyuɛ aYahudawa aghɔnɔ uca si iYayirus ada ba, aya nu nga, ada kpaa ka sici nga, 23 di

shoŋo nga nagigang ataa ni “Anano mi anayiri wang kpo nga; ime do shoŋo ngo ba ma tiya avo ngo kaya nga umani a pini ufoo le.” 24 Ni iYesu da kyaa ni nga. Ajiya na pam da kiyii nga ado di meni nga. 25 Ace ayiri shi kadu umani ala anyi usho na pai adu shiri ayi. 26 Ako koo olo ka avo aghomee ikang nagigang. Ako kpe na imumani aso ni yo nadidu, no umani apeni okyuo, ima pala ubira yo. 27 Aya kong ila iYesu ni, ada ba ka utumu nga kide idir ma ajiya di piya igbang nga, 28 ka a kpaa ka ikwyi nga si, “Ime ma piya igbang nga ni ime ki leni.” 29 Kide na akyua ni ushiri ayi nga da tra, ako kide erenoma nga umani apeni okyuo ka diji olo umani aso kide. 30 Ka adidu akyua ni iYesu kpele kide nga ice erekyuo kunu ka elenoma nga, atee kide ikir majiya di ghulu “Inga piya igbang mi?” 31 Aghoyii nga si, “Ingo nu idir majiya ado go meni ngo, ungo do va ghulu inga piya ngo?” 32 Ala ku va ghulu ado go ki kala ukaa awang nu agho umani aju nedo. 33 Ayiri ye imumani iba kini nga, ada kunu di kpaa ka sici nga ado titaa na erabata, ataa nga nadidu aipang. 34 Ada taa nga, “Ano mi, uma aipang ngo ma ngo okyuo; ki kya ngo ni ikwyifu ko ungo leni ko olo umani ngo so kide.” 35 Ashi ko upii ni, ace ajiya na aghala ko ona agha aghaghe uka takwyue aYahudawa iYariyus, ataa si “Ano ngo anayiri ko kpo nga, Ikembo sa ngo do dama aghomee wu?” 36 Ni iYesu dama nga na imumani ataa ma, ada taa agha aghaghe uka takwyue aYahudawa, “Ama koo erabata ma; uma aipang.” 37 Aya nga ace agho na yii nga ma sai iBitrus, na iYakubu, na iYahaya anayuru iYakubu. 38 Aya ba ko ona agha aghaghe uka takwyue aYahudawa ni, iYesu nu ni ajiya ado go zo ko bo, na ci na uwaa kpa nagigang. 39 Aya ghina kide ni, ataa bo, “Ikembo sa unu do ci nu taa akpa nagigang nido? Ano ko kpo nga ma, ado go moo wu.” 40 Ada tee agho sala nga unga akakiya. Aya woo ajiya nadidu na akyu bo useshi, a kpaa ate ano na ayuru ano na atina nga mani aso kini nga, aghina uka mani ano so. 41 A kpena avo ano, ataa nga, “Italita kumi!” umani odo go yeni, “Anano anayiri, mi do ta ngo sisang.” 42 Ano anayiri da sang ka didu akyua da tee agho keng, aso anyi usho na pai no ujee. Ka didu akyua ni awo ica. 43 Ada waa atong bo ama taa ace agho ma, ada taa bo ama ano imila na la.

6 Asang kadu ki vuwa kya nga ifong nga, atina nga yii nga. 2 Awii uwuru aYahudawa ya ba ni, ada tee aghomee kide oko takwyue aYahudawa, ajiya na pam umani ahwiri nga wo ica na asu taa si, “Ka abi ko aghimi li peni diji uma? Ugba uye ukyuu wu na ama nga na do ju uma usa uwo ica?” 3 Awe ba anga shi ano aghoshu ra ba? Ano iMaryamu, anayuru iYakubu na iYusufu na iYahuda, kini iSiman? Afoo nga shi bo ka ji na ayo ma?” Aba koo anang ni nga. 4 iYesu taa bo, agho pii ko oto Onong ka peni nga okpotoro ka ajiya ona nga kina anayuru nga ma.” 5 Ado bra nga ju ima usa uwo ica kadu ma, asa do ciya avo nga kaya ace adumu na ji ki ma bo leni. 6 Awo ica no umani ama bo aipang ba. iYesu ba ghina nga anorofong ado mee. 7 Aya yolo usho na pai de tuma bo agha pila pai, ada ma bo eregoro kaya aghing ababi. 8 Ataa bo ama kpaa ice ima ma sa ashi ukyeng bo, ama kpaa imila ma, ko ipa, ko ufe ma. 9 Inu somo akpo, inu ma kpaa ice igbang ma si inga shi ki irinuma nu. 10 Ona umani inu ghina ni, inu ci ya sa akyua ni inu ya ifong. 11 Inkini inu ghina ifong ada yila no ma ta atoro bo koo nu, inu ya ukadu, nu zuru aco ifra no ka uyen ukpele amaa ka aya bo.” 12 Akunni di de agho teri upii Onong si ajiya lokpaa. 13 Aba wuli ushe na pam, ki ba coo adumu na pam anyi, na aba peni uleni. 14 Agom iHiridus ya kong diji ni, uca iYesu kpaa kwabi. Ace agho bo su ju si, “iYahaya agho uju iminimini nga sang ko ukpo, uwo sa ni ashi ni eregoro ju uma usa uwo ica ri.” 15 Ace agho bo su ju si, “Atina Onong Iliya nga.” Ace agho bo su ju si, “Kayi, ace agho pii ko oto Onong nga anga adaa akyua.” 16 iHiridus ya kong diji ni, asi, “iYahaya aghomani imi ko kyua nga erekwe wu, anga sang ko ukpo!” 17 iHiridus kirekwyue nga sa si a kpena iYahaya ki taa nga ko bo o iting. iHiridus ju diji kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus aghomani iHiridus vo. 18 iYahaya la ko taa iHiridus si, “Umee iMusa yeni si, ushi wu uduma ma ni ingo vo ayiri anayuru ngo ma.” 19 iHiridiya ko iYahaya ka ikwyi nga na awang pii nga wu, ni ado peni utra ma, 20 ka iHiridus ka kong erabata iYahaya, aye mani aso agha aipang kina agho upipar nga ado kala okyuo nga. iHiridus ka duma nagigang ka kyua mani iYahaya do pii, nido ni aka koo ododoma hwiri nga. 21 Ko utumu ni, akyua ba. Awii agya ujee iHiridus ni, a sra aghakakong kina agom osii aGalili agya. 22

Ano iHiridiya ya ba ki ma ya ni, ikwyi iHiridus kina aghakakong tomo. Agom ba taa anayiri si, “Ikembo ni ingo wang? Kwikeng ingo shor ni ime ki ma ngo yo.” 23 Ada va suu nga, di taa si, “Imumani ingo sholo ni, ime do ma ngo ko na abiyate eregom mi wu.” 24 Akunu di kyaa nga kushi ayuru nga di taa nga si, “Ikembo ni ime do sholo?” Aba taa nga si, “Erekwyue iYahaya agho uju iminimini.” 25 Anayiri da sang kadu di womo di kyaa ukushi agom na di ya sholo, “Ime wang ingo ma mi ka kyuaryuare erekwe iYahaya agho uju iminimini kide ipe. 26 Agom da kong ikwyi ibibi nagigang, umani ako suu kina aghakakong nga ni, ata bra nga toro nga ma. 27 Kide anakyua ni, agom atuma agho sa nga si aya ba ni erekwe iYahaya. Ajiya ba kya ki ya kyua erekwe iYahaya kide ubo iting, 28 ada ba ni erekwe kide ipe. Ama anayiri, inga da ya ma ayuru nga. 29 Atina iYahaya ya kong diji ni, aba di ma kpaa oko nga di ya naa ko kide alor. 30 Atina iYesu curu kukushi nga di taa nga imumani ibo ju ki ba me. 31 Ni ajiya na pam so sa ba na asa sang bo ni ashi bo ni imumani aki la ba, adi taa bo, Inu ba ki ba kya oka umani agho shiya ba ka inu ya wuru.” 32 Ada kya bo ide ogbolo ka yau bo ki kya bo oka umani ajiya shi bo ma. 33 Ugheng aghomani anu bo ni, akpili bo na ada te ni ifra bo, ko ufong nadidu di la bo ite wu. 34 IYesu ya shulu oka di nu idir majiya ni, ada ko ahuwo bo, ka aso lile atem umani ashi bo na aghocee ma. Ada de aghomee bo uma na pam. 35 Adidu akuya ni ugheng ko kpaa, atina nga da ba di ma taa nga, “Agho shinga kawem nga, ating we ni ako kpaa. 36 Shila ajiya na ki kya bo ufong na anila ufong naya gheng erekwe bo imila.” 37 Ada yira bo si, “Inu ma bo ice ima ka ala.” Ava ghulu nga, “Ayo ya gheng imila inga mani iki la utina awii aji apai onga agho utina na yo maa bo na la?” 38 Ataa bo, “Inu so na ubiredi a mii? Inu kya nu ya ker!” Ada ya peni, ataa, ubiredi atong na itagbo apai.” 39 IYesu ya taa bo aya cica aga gim ka ya no obong. 40 Ada cica aga gim ajilaji kini ishoto itili itong. 41 A kpaa ubiredi atong na itagbo apai ashang ibace nga ayaya, asa Onong iza ada wula ubiredi dima atina nga na ama ajiya. Ada va kau itagbo upai kide bo nadidu. 42 Nadidu bo da la di suu, 43 ni atina nga da culu okoo usho no upai unga awo ubiredi na itagbo. 44 Aghimi umani ada la shi agha aji osho atong. 45 Kide akuya, iYesu sa atina nga na aghila ide ogbolo ka la ite nga ka

akya bo aBetsaida ni inga sa shira ikir baiya. 46 Aya shira bo ni, ada kya nga aya ugbana ka aya upii no Onong. 47 Oka ya ba ugheng na ogbolo nga shi ka abiyate ighong ni inga shi ka yau nga ka ya ugbana. 48 Anu atina nga na ado koroo no ogbolo nga ka uwuru sang. Ishii akuya atai anga ating wu na a kyeng ka aya na amusumu ighong ka ya peni bo. Awang wolu ka ace bo, 49 aya nu nga adogo kyeng ka aya na amusumu ni, a kpaa sa ahwu nga. Aba ka akpa, 50 no umani anu nga ni ehebata kpen bo ko. Kide akuya ni aba peni kini bo di taa, “Ba duma ba! Imeg. Inu ma ko erebata ma.” 51 Kadu ni ada kila kide ogbolo ni bo, uwuru da tara. Nadidu bo wo ica, 52 ada kpele bo ekekele ubiredi ma; ikwyi bo ko ba na gbigbong. 53 Aya kpe ubuu udaa ushi ni, aya suu ka erebo aJanisarat, a ya lor ogbolo ka sice kadu. 54 Aya kunu kide ogbolo ajiya da kpele iYesu. 55 Ati ki kperi ifong ko ki yeri adumu ni ishoro ko ka mani a kong si aso 56 Nadidu oka mani akya kide anorofong, ufong kina erebong ava kyuru adumu ko ka ju ize. Asa shor nga si aya bo ka piya ifila igbang nga, nadidu aghomani a piya nga ni apeni okyuo.

7 Ace Afarisiyawa kina aghomee iMusa na aba kisighi Urushelima ata ikuu kite iYesu. 2 Avasa nu ni ace aghoyii iYesu aso la imila bo ni ivoo irigbeli, uwu shi si ara hwuru bo ivoo bo ba konoo umani itali umeg nyeni. 3 Ka Afarisiyawa, na usheng aYahudawa, ayii umeg mani ayira kukushi akwyite bo, aka la bo ba sa hwuru ivoo bo kini mani itali nyeni. 4 Insi aya vuwa ka oka ta akwyi agho gheli no gbura aka la bo imila ba sa hwuru ivoo bo. Ni aka va yii ace idir umeg mani ako yira, kini utra ododoma uhuru asong, iwoo, usong, kina awuu. 5 Ni Afarisiyawa kina aghomee iMusa aghulu iYesu, “Ikembo sa ni aghoyii ngo ashi bo yii umeg anirakpee ba, ni so sa la na avoo irigbeli?” 6 IYesu va yira bo si, “Aipang Ishaya teri imumani iki ba kaya akwyi nu! Inu agho ju unu ica bo, kunu mani awoo ni, ‘Ajiya ri ni, anyu ko na so joo mi ko, Ni ikwyi bo shi atatoo kini ime. 7 Ijirija wu ni aka joo mi wu, Ka abo ka meg meg baiya Konoo onga meg wu ni!’ 8 ‘Inu kyo owoo Onong no vasa yii umeg baiya.’ 9 Ni iYesu va teri bo si, ‘Inu shi kini itra na mira ingo toro no umeg Onong ki inu yii unga nu umeg. 10 Ki iMusa teri si, Joo ate ngo kina ayuru ngo, ni, ‘Insi ingo cira ate ngo kina ayuru ngo, iyiya

asô pii nga wu.’ 11 Ni inu ka ya ajiya na aya aghô jêe nga ka kyua mani ashi kini imêni, asi nadidu imumani inu ki peni ukushi mi ni imê ko ma Ọnong. 12 Ama bô ayaye anga taa sa ate ko ayuru bô avô wu. 13 Kindi wu ni oka pulu upii Ọnong ko, ki itali mani inu ka mêtê anô nu. Kindi wu ni uka ju uce nu uma nagigang.” 14 Ni iYesu vasa yorô ikir majiya nga kukushi nga kiva têtê bô si, “Okong mi, nadidu nu, nu va kpêlê na kikyaa. 15 Ba imumani ika ghila idê ajiya kô kpaa ka sing ni ki sa nga irighe ba. Si, ingô mani ikunu ki idê iyu ki sa nu irighe.” 16 Aghô shina atong kông na kông. 17 Aya sheri ikir majiya kiya ghila nga idê ona ni, atina nga vasa ghulu nga si atêri bô uyeri ighang upii ri. 18 “Inu shi kina ukpêlê ki cêri ushê majiya wu,” iYesu têtê bô si. “Inu ma ra kpêlê nu ba? Inu ta kpêlê nu si ba imumani ighila idê ajiya kô kpaa ka sing iyu ka sa irighe ba? 19 Ki ika ra kyaa yô idê ikwyi ngô ba si idê afo ngô kiva kunu yô idê êrênom?” Utêri udu ni, iYesu yeni si imila nadidu shi na pipar. 20 Avasa la ite nô têtê si, “Imumani ikunu kidê nyu iyô ka sa ngô irighe. 21 Ko kpaa kidê ikwyi ajiya yô ni, uju uma ubibi ka kunu wu, uju uma êrênom, uyi, upili ajiya, ofifong, 22 Aghula, akakiya, udoru, uwang okôo odôdoma, upii agbagbara, anang aghô, ubira aghô uca, usang êrêkwê kina iribo. 23 Nadidu uma ubibi ri ni uka kunu kidê ikwyi ki sa nô ba ni irighe.” 24 Ni iYesu va sang nga ki kyaa isii êrêbong aTaya kina aSidon. Aghila uce ona na ara wang ace aghô ye sa ashi ku kadu ba, na ara bra ushoru ba. 25 Kidê akyua ni ace ayiri, aghômani ananô nga anayiri shi kina aghing ababi, kông ila iYesu nava ba ukushi nga ki kpaa kite ifra nga. 26 Ayiri ni aBaheleniya nga, ajee nga ka aBasurofinikiya ka êrêbong aSuriya. Aghulu iYesu ka awo ushêe mani ushi kidê anô nga. 27 Ni iYesu va yira nga si, “Aya ananô ka kyo la ka suu. Ushi wu nu uyeri ba na A kpa imila anô ka fêni ava ba.” 28 Ayiri va têtê nga si “Ate ona, ko ava ka tata igô ka la imumani ishi inga anô wu mani upra ki êrêbong!” 29 iYesu va têtê nga si, “Kini mani uyira ri ni, kyang aca, uki ya nu ni ushêe nga ko ya anô!” 30 Akyaa aca kiya nu anô nga na ayêe kaya curu, ushêe nga ko ya nga. 31 iYesu ya isii aTaya ki wor ka aSidon ki kyaa Ighong aGalili, ki kyeng ki êrêbong ufong aDikafolis. 32 Ukadu wu ni aba nga na ace ajiya agbatong na akara bra nga upii ba, nava shô iYesu sa atiya avô nga kaya ajiya nga ka leni ni

nga. 33 iYesu kpa nga kayu nga, oka mani ba ajiya, ki sumu anivô kidê otong nga, ki ta akpe ki piya irighimi ajiya nga wu. 34 iYesu va sang êrêkwê ka ayaya, ki sho ufeni nagigang, ki têtê ajiya nga si, “Iffata,” Uwu shi, “Yemi!” 35 Kidê agolô ayeng ajiya nga va bra upii, irigbatong nga va kpê wu, ava bra upii na bibôro. 36 Ni iYesu va têtê bô si ama têtê ace aghô ba, insi atêri bô si ama têtê ba ni, aka têtê upii Ọnong. 37 Nadidu aghômani a kông ni awo ica. “Aju umari na bibôro!” Asô pii. “Asa agbatong na kông upii kina izii na pii!”

8 Awii ra ni, ikir majiya ba oka uyeng. Ashi bô ni mara aki la ba, iYesu va yorô atina nga ki têtê bô si, 2 “Imê kông ahwoo ajiya ri, ka ashi ni imê awii atai na aikyuari ni ashi bô ni ima ri aki la ba. 3 Insi isa bô sa akya bô aca ba uma bô imila ba ni, aki kpaa ko utra, ka ace aghô bô ba ka atatô.” 4 Aghoyii nga ghulu nga si, “Abi wu kidê aghumu ri ace aghô ki peni imila mani aki ma ajiya ri?” 5 iYesu ghulu bô si “Ubiredi umi wu nu ushi ni wu?” Ava yira si, “Ikôlô itinsara,” 6 iYesu têtê ajiya sa acica ki êrêbô. Ava kpaa ikôlô itinsara ki sa iza, ava wura ki ma atina nga ka akau ajiya, atina nga va ju kindu. 7 Ashi kina itagbo na zêe. iYesu sa iza kaya bô ava têtê atina nga si ava kau bô. 8 Ajiya nga la, ki suu, ki shê awo ki tii okôo utinsara. 9 Ajiya nga la agha aji ushô anari. iYesu va shira bô. 10 Kidê akyua ni iYesu va ghila idê ogbôlô kina atina nga ki kyaa ifong aDalmanuta. 11 Ace Afarisiyawa ba ôka shi iYesu na sô la inang kini nga. Awang mra nga, ava shô nga si ayeni bô amaa ka ayaya mani aki nyeni êrêgorô nga. 12 Ni iYesu va sho ufeni nagigang nava têtê si, “Ikembô sa ni ajiya akyua ri wang amaa? kai, Isô têtê nu aipang! Kai ba amaa mani aki yeni agha akyua ri ba!” 13 A ya bô, ki ghila nga idê ogbôlô, bulu udaa ogha. 14 Aghoyii nga yuu ukpa ubiredi ughe wu ni uyeng wu na ago kidê ogbôlô nga. 15 iYesu waa bô atong, “Inu sha kara, inu ci na zizal kina uyisti aFarisiyawa nô nga iHiridus.” 16 Ava kpêne upii na ace bô, “Atêri udi ka iyi shi yi kina ubiredi ba.” 17 iYesu ye imumani asô têtê, ava ghulu bô si, “Ikembô sa ni inu sô pii ko taa ubiredi? Ko taa ka aikyuari inu ta ye nu ba nu va kpêlê ba? Ikwyi nu kô kiri yu? 18 Inu shini ica nu ka nô nu ba? Inu shini atong, nu kara kông nu ba? Nu uta shuni nu ba? 19 Imê ya wura ki ma aghô aji oshô atong abiredi atong,

9 kqorq umi bō ni inu kpa awo na titō mani ashe wu?" Avasa yira nga si, "Qkqō ushō nō upai." 20 "Ni, abiredi atinsara mani imē wura ki ma aghō aji qshō anari ni? Qkqō qkqōng umi bō tii kina awo?" Avasa tēri nga si, "Qkqō utinsara." 21 Avasa tēri bō si, "Ni, ki ta ka akyua ri ni inu sōnō kō kpelē nō upii mi ba?" 22 Aya fuma aBetsaida ni, ava ba nga na ace afoo, ava shōr nga ka piya nga. 23 Ava kpēnē avō afoo, ki kya ni nga utumu ifōng. Aya ta nga na akpe ki ica nga, ki tiya nga avō, avasa ghulu nga si, "Ingō bra unu ice ma?" 24 Ni afoo va sang erēkwē, ki tēri si, "Imē kyoo ajiya, ashi kini ashe bō ni imē kyoo bō, asō goru." 25 Avasa ba tiya nga avō ki ica nga. Afoo va wo ica, ava lēni, ava nu kwikē na bibōrō. 26 Ni iYesu va shira nga na vuwa nga aca, ki tēri nga si, "Ko anifōng ni uma ghila ba." 27 IYesu sang, kina atina nga, ki ghila anōrōfōng aKaisariya aFilibi. Kō utra ni ava ghulu atina nga, "Inga ni ajiya tēri si imē shi?" 28 Avasa tēri nga si, "IYahaya aghō uju iminimini, ace aghō bō ni, Iliya, ace aghō bō ni, ace aghō kidē aghō pii kō qōtō Qnōng adaa akyua." 29 Avasa ghulu bō si, "Ni inu ni, inga ni inu ka tēri si imē shi?" IBitrus va yira nga si, "Ingō shi iKristi." 30 Avasa waa atōng bō si ama tēri ace aghō ila nga ba. 31 Ava kpēnē umēē bō, si iyiya yō ni Anō Ajiya kōng qō atataki, akwyite, kina ifirist ighighe, kina aghōmēē umēē iMusa ki tōrō bō nga. Iyiya ni aki pii nga wu, utumu awii atai ni aki sisang ni okyuo. 32 Aterī upii ka ayayē. Ni iBitrus waa nga ushii uyeng, ki sa nō gēr nga. 33 Ni iYesu ya tee ki kyo atina nga ni, ava gēr iBitrus ki tēri si, "Kyang atatō nō ukushi mi, Isheē! Ingō ka pii kidē ikwyi ngō kina ajiya ni ba si Qnōng ba." 34 Ava yōrō ajiya kina atina nga, ki tēri bō si, "Nadidu aghōmani awang yii mi ni, sa atōrō erēkwē nga, na a kpa ukumu ushi nga, ka yii mi. 35 Nadidu aghōmani awang okyuo nga ni, sa ataa wu. Nadidu aghōmani ataa okyuo nga kaya erēkwē mi, kaya utēri ila ididuma mi ni, uwang ufoo wu na aju. 36 Ikēmbo na ajiya peni inkansi apeni asing nadidu kō taa okyuo nga? 37 Ikēmbo na ajiya ko taa okyuo nga? 38 Nadidu aghōmani akōng ighong uyeni mi kina upii mi akyua ri aghō taa upipar kina aghila avulu, Anō Ajiya ma ki kōng ighong uyeni nga, inkansi aya ba ni ujoō Ate nga, kina atuma Qnōng utaa avulu."

9 Avasa terbō si, "Isō tēri nō aipang, ace aghō bō shi wu na ting kō ke, na ki kpuru bu ba, sa nu erēgom Qnōng ni ba ni erēgorō." 2 Aju awii atin ni, iYesu vasa kpa iBitrus, kini iYakubu, kini iYahaya, ki kya ni bō ka yōō ice ikur ighighe ingō shi igbang na shi kayu bu. Ashi kō kadu ni ushi nga vasa tee ki te bu, 3 ogbang nga vasa ba na kpasi, nōsō taa qnōng, mani ba aghō uhulu mani aki bra ju kindō ka asing. 4 Sa aghō pii kō qōtō Qnōng Iliya kina aghō pii kō qōtō Qnōng iMusa na akunu ukushi bō, na sō pii ni iYesu. 5 IBitrus vasa tēri iYesu si, Aghōmēē, ushi uduma ushii yi kō kēē, taa ni ta oqōghō qōai, iyeng shi inga ngō, iyeng ni nga aghō pii kō qōtō Qnōng iMusa, iyeng ni nga aghō pii kō qōtō Qnōng Iliya." 6 Adaa ye nga imumani aki tēri ba ka kōng erēbata nagigang. 7 Ace amō vasa ba ki ma yuru bō ya, avasa kōng ice erēwyuē kidē amō nga, isō tēri si, "A ngaa shi Anō mi, angō mani imē yoo nagigang. Inu kōng nga. 8 Ba irishu, atee ni ara nu bō ace aghō ba, si iYesu kaya yu nga kini bō. 9 Asō shulu ki tili ni, iYesu vasa waa bō atōng sa ma tēri ace aghō ima mani anu ba, sa Anō Ajiya sisang ka lōr. 10 Kindō ni avasa ko upii kidē bō, na sō pii na ace bō ka ara kpelē bu erēkwē upii ba, usang ka lōr ni. 11 Avasa wulu nga si, "Ikēmbo sani aghōmēē iMusa tēri si Iliya kyō ba sō mani iKristi sō ra ba ni?" 12 IYesu vasa tēri si, aipang nga Iliya ki kyō ba, ka ma kyer akō ike. Ni awōō kidē upii qnōng si, Anō Ajiya ki kōng qō nagigang, aki va tōrō bō nga. Ba ushi wudu ba? 13 Ni isō tēri nō si, Iliya kō ba, akō ju nga akō ike mani awang ju nga, kōng mani awōō mani uki ba ka ya erēkwē nga. 14 Aya vuwa bu ukushi qshe aghōyii nga ni, avasa nu ikir ma ajiya na aghimi bō. Aghōmēē umēē iMusa sō la amuwa ni bō. 15 Aya nu iYesu ni ikir ma ajiya nga vasa wo ica, avasa sang nō utii kiya bili nga. 16 Avasa wulu si, ikēmbo nō sō la amuwa kini bō?" 17 Ace ajiya kidē ikir ma ajiya vasa yira nga, ki tēri si, "Aghōmēē, imē we ni ba ngō kina anō mi, shi na ace aghing kila nga upii. 18 Uka mani aghing ababi sang yō kō ni, aka ta nga ki erēbōng. Uka sa nga na wuli qfō ka nyu nga, aka wula ayiri nga, erēnōma sa nawa na gbigbōng. Ipeni na aghōyii ngō si awo bō kō ni, ata bra bō ba." 19 IYesu vasa terbō si, unu ajiya aikyua ri aghō ta aipang, kaya ta ka aligba akyua ni iki ci kini nu? Kaya ta ka gba akyua ni imē ki mōr kini inu? Qbami kini anō." 20 Avasa ba kini anō. Aghing

ababi ya nu iYesu ni, bọ bra akyua avasa gyo anọ, ẹrẹnoma nga sọ tagha, a kpaa ki ẹrẹbọ na sọ vula, anyu ni asọ wuli ọfọ. **21** IYesu vasa wulu ate anọ, “Kọ kpa ka aligba wii ko ni ima ri ba nga kọ?” Ate nọ vasa ẹrẹri nga si, “Asọ shi ananọ. **22** Udumu nga ka ẹfẹni nga ki dọ ugha kini idẹ na amusumu ka pii nga. Insi ọki bra ju icima ni kọng ahwoo yi nọ she yi kọ.” **23** IYesu ba ẹrẹri nga si, “Ikẹmbọ sa ni ọsọ wulu mi iki bra ni? kọ ike ni ima bra yọ ka aghọmani ama aipang.” **24** Ate anọ vasa shang iri wii ki ẹrẹri si, “Imẹ ma aipang, shẹ mi ki imẹ sher utaa aipang ya!” **25** IYesu ya nu ajiya na kyeng ba nọ tii ni, ava gẹr aghing ababi ki ẹrẹri si, “Ingo aghing kla Anọri upii kọ, igẹring si kunu ki ẹrẹnoma anọri, ma sọ ghila ẹrẹnoma nga ba.” **26** Aghing ababi vasa ta kpaa, kiva zọọ anọ nagigang, avasa kunu. Anọ vasa nyẹri kọng ọkọng wu ni, ajiya nagigang vasa ẹrẹri si, “Akọ kpoo.” **27** Ni iYesu vasa kpẹnẹ nga kavọ kishang nga, avasa sisang ki titara. **28** IYesu ya ghila idẹ ca ni, aghoyii nga vasa wulu nga kọ yuyi si, “Ikẹmbọ sa ni iyi ra bra yi uwuli aghing ababi ba?” **29** IYesu vasa yira bọ si, “Adibi aghing ta yo kunu bọ ba sai nọ upii nọ Ọnọng.” **30** IYesu kini atina nga vasa yọ ka, ki lite nọ kyeng, vasa wolu kidẹ aGalili. IYesu wang si aca aghọ ye ọkọ mani ashi wu ba, **31** ka sọ mẹẹ aghoyii nga si, “Aki ma Anọ Ajiya kidẹ vọ ajiya, aki pighi nga kọ. kidẹ awii atai aki sisang.” **32** Kindọ ni ara kpẹlẹ bọ ima mani asọ ẹrẹri bọ ba, ahwiri ẹrẹbata uwulu nga. **33** Afuma aKafarnahum ni. IYesu ya ghila aca na vasa wulu aghoyii nga si, “Ikẹmbọ nọ sọ linang kọ tra kọ ni?” **34** Avasa kọmọ na ikir, ka ala inang kọ tra ka aghọmani aki shi agha aghaghe kidẹ bọ. **35** IYesu vasa cica, avasa yọrọ ọsho na pai ki ẹrẹri bọ si, “Nadidu aghọmani awang tee akwyi te ni sa tee aghọ tumu nadidu, ka va tee agira majiya nadidu.” **36** A kpa ana nọ jii ki sa nga na tara ka biyating bọ ki kẹni nga, ki ẹrẹri bọ si, **37** nadidu ajiya mani ayira ananọ jii, kidẹ nọ uca mi ni, imẹẹ na yira, aghọmani ayira mi ni, ba imẹẹ na yira ba, aghọmani atuma mi nga na yira.” **38** IYahaya vasa ẹrẹri nga si, “Aghomẹẹ, iyi nu ace aghọ na sọ wuli ushẹẹ kidẹ nọ uca ngo, iyi vasa kila nga kọ, ka shi kidẹ yi ba.” **39** IYesu vasa ẹrẹri bọ si, unu ma kila nga kọ ba. Ki ba aghọ ki ju uce uma usa uwo ica kidẹ nọ uca mi, na pii ighang ibibi ka yiri kwyi mi ka kyua ba. **40** Aghọmani ashi kọ ju iri shọ ni yi ba ni, anga yi nga. **41** Isọ ẹrẹri nọ aipang, nadidu aghọmani

ama nọ asong amusumu ọsa kidẹ nọ uca mi, ka inu anga iKristi bọ, aipang ni sọ ẹrẹri nọ, aki taa ọka nga ba” **42** “Ipeni aca aghọ sa ukpaa agha yeng kidẹ ananọ ri mani ama aipang ni me ni, ọki gina mani alor nga utighi ọghoghe ko omọọ ka ẹfẹni nga kidẹ avong. **43** Ipeni avo ngo ka sa ngo uvulu ni, ọsọ kpa wu kọ. Ọki gina ngo nọ mani ingo ghila nu ọkyuo na avo ayeng, kono mani uya ghila idẹ ugha kini ivọ ngo ki pai, ugha mani uka kpo wu nga ba. (Geenna g1067) **44** Uka ni, igbii na aka la bọ ka kpuru bọ nga ba, ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **45** Ipeni afra ngo ka sa ngo uvulu ni, noso kyua kọ. Ọki gina nọ mani ọghila ọna Ọnọng na afra ayeng nọ ọkyuo nọ mani aki ẹfẹni ngo kidẹ ugha ni ifra ngo ki pai. (Geenna g1067) **46** Uka ni, igbii na aka la bọ ka kpuru bọ nga ba, ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **47** Ipeni ica ngo ka sa ngo nu uvulu ni, nọ sọ wo yọ kọ. Ọki gina ngo nọ mani ọghila idẹ ẹrẹgom Ọnọng ni ica iyeng, nọ mani ọghila idẹ ugha ni ica ipai. (Geenna g1067) **48** Uka ni, Igbii na aka la bọ ka kpuru bọ nga ba, Ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **49** Aki hwuru akwi nga nọ ogha, kono mani aka cira udumu kina atọ ni. **50** “Atọ ni ima ididuma yọọ, ipeni atọ ya ọdidowu nga ya ni, ikẹmbọ nọ inu ki kẹri kọ? iwang si inu shina atọ kukushi nu, kọ ci ọkyuo na acee nu.”

10 IYesu ya ukadu, ki kya ẹrẹbọ aYahudiya, kiya bulu ẹrẹyema Urdun. Ajiya nagigang ba ukushi nga, nava sa mẹẹ bọ kono umani akọ ghẹli ko ni. **2** Ace aFarisiyawa ba ukushi iYesu ka mra nga si, “Osọ ọdọma na Ajiya bara ubogha na ayiri nga lẹ?” **3** Avasa yira bọ si, “Ikẹmbọ ni iMusa ẹrẹri nọ?” **4** “IMusa ta anyu ki ẹrẹri si aghimi wo awọ pighi ubogha, ka shira ayiri.” **5** IYesu vasa yira bọ si, “Ikwyi ugboho nọ yọ sa ni IMusa wọọ nọ ki ẹrẹri nu udu kọ. **6** Kọ kpaa kọ keri asing ni, Ọnọng ju bu aghimi kini ayiri. **7** Udu ki sa ni aghimi kiya Ate nga kina ayuru nga, ka ẹrẹri ayiri nga, **8** ka pai bọ ki tee ẹrẹnoma Iyeng. Aki sọ shibọ agha pai ba, sa agha ayeng. **9** Kindọ ni nadidu ima mani Ọnọng dara ki iripe iyeng ni, aghọ kono ma bara ba.” **10** Ashi kidẹ ọna ni, aghoyii nga vasa va wulu iYesu ka yọ du upii. **11** Avasa yira bọ si, “Aghọmani a bara ubogha na ayiri nga ki vo ace ayiri ni avulu ingo ọfifong. **12** Ipeni ayiri nga ya aghimi nga ki puga ace aghimi ni, avulu ọfifong na ju.” **13** Ajiya ba kina ananọ ọfisi ukushi iYesu ka piya bọ, kindọ aghoyii iYesu vasa gẹr bọ. **14**

IYesu ya nu kindo ni, avasa kông anang, ava tẹri bọ si, “Unu ya ananọ ọfisi ka ba ukushi mi, unu ma kla bọ ba, ka ẹrẹgọm Ọnọng ni inga ighọ bọ kọ. 15 Imẹ sọ tẹri nọ aipang si agho mani ata yira ẹrẹgọm Ọnọng kina umani ananọ jii shi ba ni, aki ghila idẹ ẹrẹgọm ba.” 16 Avasa kpaa anọ ki kẹni bọ, na sọ pra bọ, asọ sira bọ anyu adaduma. 17 IYesu aya so ya ọka ni, ace ajiya vasa ba nọ ọtiti, ki kpaa kpogho kite nga, avasa wulu nga si, “Aghomẹẹ adaduma, iki bọ niki ju ki peni ọkyuọ mani ushi wu na amra ba?” (aiōnios g166) 18 IYesu vasa tẹri nga si ikẹmbọ sani uyọrọ mi si agha adaduma? ki ba agha aipang sọ Ọnọng kayu nga 19 Ingo ye imumani Ọnọng tẹri, ‘Ingo ma pigghi aghọ ba. Ingo ma nyeri na ayiri aghọ ba. Ingo mayi ba. Ingo ma lor ateri abugu ba. Kọnọ mala akpara ace aghọ ba. Kọng upighi ate ngọ kina nga ayuru ngọ.” 20 Ana ghimi vasa tẹri nga si, “Aghomẹẹ, nadidu umari ni ikọ ju bu ni sọ shi ananọ.” 21 IYesu vasa kyọghu nga ọngọ yoo. “Avasa tẹri nga si, imi yeng yọ shẹ ngọ,” Avasa tẹri si ya gbira upeni ngọ kọ, kọ ma aghila amiri, ọki shinọ upeni nagigang ka ayaya. Ọsọ ba kọma yii mi.” 22 A kông kindo ni avasa shighi ibetẹ ngọ kọ, asang nọ bra ikwyi, ki inga na aghọlọ ufe nga nagigang. 23 IYesu vasa kyọghu aghoyii nga, vasa tẹri bọ si, “Ọki lo nagigang na aghọlọ ufe ghila ẹrẹgọm Ọnọng!” 24 Aghoyii nga vasa woo ica nọ upii nga. IYesu vasa tẹri bọ si, “Inu anọ mi, ọki lo nagigang, na ghila ẹrẹgọm Ọnọng! 25 Ọki gina Ọrahimi nọ uyo na ghila iwiri anyura, kọnọ mani aghọlọ ufe ghila ẹrẹgọm Ọnọng.” 26 Aghoyii nga va woo ica na sọ tẹri ace bọ na si, “Ipeni ashi wudu ni inga ki peni ufoo?” 27 IYesu kyọghu bu avasa tẹri si, “Ukushi Ajiya ni, aki bra ba, ni ukushi Ọnọng ni aki bra. Ka kwiligba ima ukushi Ọnọng ni, aki bra.” 28 Ni IBitrus vasa shang iriywi ki tẹri si, “Iyi bẹ ni, iya akwikẹ ya ki yii ngọ!” 29 IYesu tẹri si, aipang nga ni sọ tẹri nọ, Aghomani aya ọna nga, kọ Anayuru kina afọ ngọ, kọ Ayuru nga, kọ Ate nga, kọ Anọ nga, kọ irite nga, kọ ayirikwi me kọ ila ididuma, 30 Aki peni ka di asing ri, iki gina kọta ka aji, ni irina, kina Anayuru na afọ, kina Ate, kina Anọ, kina Iriteh, ni ọki dara kọnọ ọlọ. Asing ki ba ni, aki peni ọkyuọ mani Ushi wu na amra ba. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Ajiya nagigang ngọ shite, aki tee aghọ tumu, na agho tumu kite aghọ shite. 32 A kyeng ghila bọ Urushelima ni, IYesu shi ki ite, atina nga sọ kyeng ni nga, na

sa woo ica. Aghomani ayii nga kọ tumu ni, a huri ẹrẹbata. IYesu vasa yọrọ aghọ ọshọ na pai uho kiva tẹri bọ imumani iki ba ni nga. Ateri si, 33 “Iyi bẹ ni iki kya yi Urushelima.” Aki ta Anọ Ajiya utumu kidi avo ifirist ighighẹ kina Aghomẹẹ iMusa. Aki wa nga ashu’a ukpọ, ka ma nga kidi avo aghomani ashi bọ aYahudawa ba. 34 Aki kali nga, ka ta nga akpe, ka ca nga na aiwiri, ka pigghi nga. Kide awii atai ni, aki sang ka kyo” 35 Ashi kide udu ni, Anọ iZabadi, iYakubu kini iYahaya, aba ukushi iYesu, avasa tẹri si, “Aghomẹẹ, iyi wang si uma yi, nadidu imumani iyi shọ ngọ” 36 Avasa wulu si, Ikẹmbọ nọ wang si ju nu?” 37 Avasa yira si, “Ta ni agha yeng yi cicaa kavọ ila ngọ ada ghọ kavọ iproma ngọ ka awii ujọ ngọ.” 38 “Inu ye nu imumani uwulu ba,” IYesu wulu kindo. “Inu ki bra ọsa ka asong mani iki sa wu? Ta inu ki bra mani, aju nu abaptisma kina iminimini mani aki ju mi kọ?” 39 Avasa yira nga si, “Ibọ ki bra.” IYesu vasa tẹri bọ si, “Inu ki sa kọ ko mani iki sa kọ, aki ju nu iminimini kina abaptisma mani aki jumi kọ. 40 Ni ọci kavọ ila mi, ni iproma mi, ba ọnga me kọ ba. udu ka ni, inga aghomani akọ kyer bọ wu.” 41 Ushe atina ọshọ ya kông kindo ni, avasa teghi aghọ huri anang iYakubu kini iYahaya. 42 IYesu sa yọrọ bọ ki tẹri bọ si “Inu ye si, aghomani aye bọ ni ẹrẹgọm kide ajiya ri na ashi bọ aYahudawa ba, Aghakakong bọ ka nyeni bọ ẹrẹgọrọ. 43 Ni bọ mani uki shiwudu kide nọ ba. Kindo ni, aghomani awang tee agha ghaghẹ kide nọ ni, sa tee agira, 44 Aghomani awang tee akyote ni, sa tee agira akọ inga. 45 Ka Anọ Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee aghọ ju ajiya utina, ka va ma bọ ọkyuọ nga ka fo ajiya wu.” 46 Aya ba aYeriko. Aya sang kunu bọ ka aYeriko ni, iYesu kina atina nga, kina ajiya nagigang, ava nu ace afoo aci ka nyu ọtra asọ shọlọ. Ayọrọ nga si IBartimawus, anọ iTimawus. 47 Aya kông si iYesu agha aNazaret nga ni, avasa shang iriywi nga, na tẹri si “IYesu Anọ iDauda kông ahomi!” 48 Aceghọ bọ vasa gẹr ki tẹri si akọmu nai kikir. Kindo ni avasa shang ẹrẹwyue nga nagigang na sha tẹri si, “Ngọ Anọ iDauda, kông ahomi!” 49 IYesu vasa titara ki tẹri si, “Oyọr mi nga wu.” Aba yọrọ afoo ki ju si, “Kpenẹ ikwyi nọ, sisang kaa ayọrọ ngọ.” 50 Ava naa imu fiya nga kọ ka uyeng, ki ka ma! ki sisang ki kya ukushi iYesu. 51 IYesu va wulu nga si, “Ikẹmbọ nọ wang si iju ngọ?” Afoo vasa yira si, “Aghomẹẹ, imẹ wang peni ukyo

oka.” 52 IYesu va tēri nga si, “wolu, uma aipang ngo lēni ni ngo.” Ki iripē ukadu ni avasa peni ukyo oka, avasa yii iYesu, avasa wulu.

11 Aya ba ayayo kina Urushelima ni, aba ba aBetafaji kina aBetani, ugbana umani ushi uzaitun shi wu, iYesu ba tuma atina nga apai, 2 aba tēri bō si, “Inu kyaa anō ifōng na ashi kite nu, inu ba ghila ni, inu ki ya nu anō izaki na alor, inga umani ba aghō ni akō kila wu ba. Inu shii ka inu ba wu kō kawē. 3 Insi ace aghō ghulu nu si, “Ikembō sa ni inu su ju kindi?” Inu tēri nga si, ‘Aghō ɔna nga wang wu ni aki vuwa ni kō kidē akyua.’” 4 Aba wor ki ya peni anō izaki kō seshi anyu utra alor ka anyu ɔna. Asu shii wu ni, 5 ace ajiya na atēng kō kaa ba tēri bō si, “Ikembo ni inu su ju, inu su shii anō izaki?” 6 Aba yira bō kōnō mani iYesu tēri bō ni, ajiya nga ba ya na awor ni kō. 7 Aya ba iYesu ni anō izaki ni, aba yaa nga ugbang bō ku tumu izaki, ni aba kila ki cicaa ka ayaa. 8 Ajiya na pam yaa ugbang bō kō utra, ace aghō bō ni, ayaa aniraga ashi afa umani akēr. 9 Aghōmani ashi kite nga kina utumu nga taa akpa na ju si, “Hosanna! Anyu adaduma ka aghōmani aba kidē nō uca aghō ɔnal!” 10 “Anyu adaduma na ɛrēgom uki ba inga ate bayō iDauda! Hosanna ka ɔnōng aghōcē nō ughōghē!” 11 IYesu ghila Urushelima ki kya idē ɔna ɔnōng. A kra uka nadidu, aya nu ni ughe ya ba ni, aba kunu nga kina aghō ushō na pai ra ki kya bō aBetani. 12 Uka ya yē na aya sang ushee aBetani ni, iYesu ba kōɔ idafo. 13 Anu uce ɔshē uwe ka tatōɔ ni ɔshē ni ayaa, aba ka ya nu ta ushi shini ikōlō ni. Aya fuma ni aba nu ni ayaa yō shiya, ka akyua ula uwe kō ba wu ba. 14 Aba tēri uwe si, “Ace aghō taaki ba la nga ikōlō ngo ba ka ta kō sang asing.” Atina nga kōɔ imumani ateri. (aiōn g165) 15 Asu fuma Urushelima ni, iYesu ghila nga kidē ɔna ɔnōng ki kila aghōmani asu gheli na agbira uma kidē. A yiri ugōɔ uka umani aghō ser ufē shi wu kina uka ni aghō gbara ukhimi shi wu, 16 Ki ba kila na a kpaa ice ima ka awor ni yō kō ukaa ɔna ɔnōng. 17 Aba mē bō si, “Awōɔ si, “Aki yōɔ ɔna mi si ɔna upii nō ɔnōng ajiya nadidu ba’? Uwē inu tee ni wu uka solu ayi akakōng.”” 18 Afirist akakōng kina aghōmē umeē iMusa ya kōɔ udi upii ni, aba wang utra ni asō pii nga wu, ka asō hwiri ɛrēbata nga, ikir baijiya ni icuru nadidu woo ica nō umeē nga. 19 Uka ya ba ughe ni, aba kunu bō kidē ifōng. 20

Asō wor ni ikyuating ni, aba nu ɔshē uwe ra nō uhwiya wu ku kpaa ka akang. 21 IBitrus ba shuni, aba ju iYesu si, “Aghōmē, nu! ɔshē uwe mani inga ma wu anyu ababi ra ni uhwiya wu!” 22 IYesu ba ju si, “Inu uma aipang kō ɔnōng! 23 “Imē tēri nu aipang, insi ace aghō ju upang ri si, ‘Wor, ya kpaa kidē ɛrēyema,’ insi ama aipang kidē ikwyi ni, ki ba yira si ima utēri nga ki ba ni, aki ju kōnō utēri nga ni. 24 Kindō ni, imē sō tēri ngo, nadidu imumani inu shōrō ki pii nō ɔnōng ni, uma aipang si ingo ki yira yō, ni iki shi inga ngo. 25 Insi ingō tara upii nō ɔnōng ni ingo ko ace aghō ki ikwyi ni, yira ɔlō kpaa nga, ka Ate nu ka ayaya kō cira uvulu nu kō. 26 Insi inu ta yira nō ula ukpaa ba ni, Ate nu ka yaya ki kpaa nu nga nu uvulu kō ba.” 27 Aya ba fuma Urushelima, ni iYesu sō kyeng kidē ɔna ɔnōng, afirist akakōng, aghōmē umeē iMusa kina aghō ite ba ukushi nga. 28 “Erekyuo inga nga wu ni ungō su ju umari kō? Inga ma ngo ɛrēgorō ri?” 29 IYesu ba yira si, Iki ghulu nu upii uyeng. Inu yira mi, imē ki kō tēri nu ta ɛrēgorō nga wu ni imē su ju umari kō. 30 Iminimini iYahaya ni, ka ayaya ko ta unga ajiya ko? Inu tēri mi!” 31 Apii kina ace bō ka aya na aba ju si, “Insi ayō ju si ‘Ka ayaya’ ni, aki ghulu ayō si, ‘Ikembō sa ni inu ta uma aipang ba?’ 32 Insi ayō ju si unga ‘Ajiya wu’ ni (asō hwiri ɛrēbata baijiya ka kwinga ye si iYahaya ni aghō pii kō ɔtō ɔnōng nga.) 33 Aba yira iYesu si, “Ayō ye yi ba.” IYesu ba ju bu si, Imē ki kō tēri nu nga ta ɛrēgorō inga wu ni imē sō ju umari kō ba.

12 IYesu ba pii kini ibō na ighang upii, Asi, “Ace ajiya pila ija inabi nga. Asa viya uwiya ki ghimi wu, na aba tumu uhwo umeē inabi nga wu ki ba viya ubō usha. Aba ma ace aghō uwuu ija uta na asisang ukyeng. 2 Akyua ucuru imila ya ju ni aba tuma ace agira nga ka ija ka aya yira ice ikōlō inabi ka aba ma nga. 3 Aba kpēnē nga ki ca nga, ki ya nga na vuwa nga na avō ahwō. 4 Aba tuma ace agira nga kukushi bō; aba kyo ajiya nga ka ɛrēkwē ki kōng nga ɔlō ki ju nga ububi. 5 Aba khimi utuma ace aghō wō, aba pii nga wu. Aba tuma ace aghō bō; aca ace aghō bō ni asa pili ace aghō bō wu. 6 Ashē na aghaye na atuma, anō nga, aghōmani anga yoo. Aba tuma nga kō tutumu, si, ‘Aki ma anō ɛrēgorō.’ 7 Aghōtina ija ba ju ace bō si, ‘Aghō ki lara ni ija nga we. Ayō ba pii nga ka ija tee inga yi.’ 8 Aba kpēnē nga ki pii wu, ki

fəni nga kə seshi ija. **9** Ikembə ni aghə ɔna ki ju ajiya nga? Aki ba ka aba pili aghotina ra ka ma ace aghə bə ija. **10** Inu kə pila nə upii Ɔnɔŋg ri ba, 'Utii ni aghə uviya tɔɔ bə ni, Ɔbɔ tee unga utina kə uviya; **11** Aghə ɔna nga ju udii, Ima ididuma yə ka ica ma ajiya?' **12** Agha ite aYahudawa wang utira ni aki kpənə nga kə aye si akwyi bə yə ni ighang upii ri shiwu. Ni asə tɛ ɛrɛbata ikir bajiya; aba ya nga ya na sa wor. **13** Ko tumu ni aba tuma ace aFarisiyawa kina ajiya iHiridu kukushi iYesu ka aya peni nga na wulu ko upii nga. **14** Aba ukushi nga ki ba ju si, 'Aghomɛɛ, ayo ye si ingo ni agha aipang nga. Aghə ka biya nga utee ngo ba, ka ingo shi ngo nu uyoo ɛrɛkwuyɛ ba; ingo ka mɛɛ utira Ɔnɔŋg na aipang. Ɔsə ɔdɔma na ayo ja iKaisar nga agonu ta ushi wu uduma ba? **15** Ayo ja ta ayo ba ja ba?' IYesu ye ima ushi kidɛ ikwyi bə. 'Ikembə sa ni inu wang mra mi?' Aba ju bə si, 'Inu ma mi uɛ ka imɛ kra.' **16** Aba ma nga, na aba wulu bə si, 'Iwu kina uca inga bə shiya? Aba yira si, 'iKaisar.' **17** IYesu ba ju bə si, 'Ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar ni inu ma Ɔnɔŋg imumani ishi inga Ɔnɔŋg.' Aba woo ica nagigang. **18** Ni aSadukiya wa mani asi ba usang ko kpo ba ukushi iYesu ki ghulu nga si, **19** 'Aghomɛɛ, iMusa woo ayo si, insi anayuru ajiya kpoo ki shee ayiri nga ba anə ba, iyiya yə ni ajiya nga ki vo ayiri aghokpo ka apeni anayuru nga anə. **20** Ka kyakyuari ni aju ace anayuru atinsara. Aghite vo ayiri ki kpoo ba anə. **21** Aghi ipai ba vo ayiri aghokpo, aba kə kpoo ba anə. Kində wu na aghi itai. **22** Nadidu bə ka atinsara bə ni ba aghə ni apeni anə. Kutumu ni, ayiri kpoo. **23** Awii usang aghə kpuru ni, aki shi ayiri inga, ka agha atinsara kə vo nga?' **24** IYesu yira bə si, 'Inu ta wulu nu ba ka inu ta ye nu upii Ɔnɔŋg kina ɛrɛkyuɔ nga ba? **25** Akyua usang aghokporu ni, aki ju bə ɔbiya ba na ama bə ɔbiya ba. Aki shi kina atuma Ɔnɔŋg bə ni ka ayaya. **26** Kaya awii usang aghə kpuru ni, inu ta kə pila nə awə iMusa, ama ila umani ugha la kidɛ aghumu, ni Ɔnɔŋg ju nga si, 'Imɛ si Ɔnɔŋg Ibrahim, kina Ishaku kina iYakubu?' **27** Ashi Ɔnɔŋg aghokpo ba, anga agha akyuɔ bu. Inu wulu nagigang!' **28** Agha yeng kidɛ aghomɛɛ umɛɛ iMusa ba ki ba kɔɔ ni asə linang. Aya kpɛɛ si iYesu sɔ yira bə upii na birbɔ ni, aba ghulu nga si, 'Nadidu uma umani Ɔnɔŋg sa uju ni, uligba wu cɛɛ nə ughoghe?' **29** IYesu ba yira nga ki ju si, 'Ɔnga ni ucɛɛ nə ughoghe ni,

'Inu kə, Israila, Ate Ɔnɔŋg bayə, Ate ni ayeng nga. **30** Yoo Aghə ɔna Ɔnɔŋg ngo kini ikwyi nu nadidu kina ɔkyuɔ nu nadidu, kini ikwyi ngo nadidu kini ɛrɛkyuɔ ngo nadidu! **31** Ɔnga ipai cɛɛ nə ughoghe umani Ɔnɔŋg sa uju kə shi, Yoo agha ayayo ngo kini ɛrɛkwɛ ngo ni.' Ba ɔnga mani ucɛɛ adii ri ba." **32** Ajiya nga ba yira si, 'Ingo tɛri aipang, aghomɛɛ umɛɛ iMusa. Ingo tɛri aipang nə umani ingo si Ɔnɔŋg shi uyeng ba ace aghə ba sa anga. **33** Yoo nga kini ikwyi ngo nadidu kina ukpili ngo nadidu kini ɛrɛkyuɔ ngo nadidu, kə ba yoo agha a yayo ngo kini ɛrɛkwɛ ngo ni ucɛɛ nə umani ingo ya ta ugha ɔlokpa kunu uwa ifuu." **34** IYesu ya nu na a yira upii na uye ni, aba ju nga si, Ingo shi ngo atəɔ kini ɛrɛgom Ɔnɔŋg ba." Kə kpaa ka akyua ra ni, ba aghomani asə ghulu nga ima ba. **35** IYesu sɔ mɛɛ kidɛ ɔna Ɔnɔŋg ni, aba ghulu si, 'Ikembə sa ni, aghomɛɛ umɛɛ iMusa si, iKristi ni Anə iDauda nga? **36** IDauda ki kirkwyi nga pii kidɛ aghing Ɔnɔŋg si, 'Ate tɛri Aghə ɔna mi si, 'Cica ka avə ila mi Sa imɛ sa asho ngo Ka ifra ngo. **37** IDauda ki kirkwyi nga yorə nga si 'Ate ɔna,' Na nyi wu ni aki ba yorə nga si anə nga?' Ikir bajiya na ashi kə ukaa kɔɔ ikwyifu. **38** Ashi kidɛ umɛɛ ni, iYesu ba ju si, 'Inu ju na birbɔ na aghomɛɛ umɛɛ iMusa aghə wang soru uma ɔkɔkɔŋg na asə goru. Awang si a bili bə kə ka ju izɛ **39** ka aba ma bə uka ucɛ ɔkɔkɔŋg kə ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa kɔnɔ uka usra agya. **40** Aka yira ayiri mani aghimi bə kə kpuru bu ɔna bu na aka ba upii nə Ɔnɔŋg ɔgbɔgbang ka anu bə. Aki ju bə ashuwa nagigang." **41** IYesu cɛɛ kidɛ ɔna Ɔnɔŋg kə uka uta uma na asə kyoo umani ikir bajiya su ma uma bə. Aghonə upeni na pam ma na pam. **42** Ni aghina amir mani aghimi nga kə kpoo ba ki ba ta anini apai ya anga umani ata fuma yə ukɔbɔ ba. **43** IYesu ba yorə atina nga ki ju bə si, 'Imɛ sɔ tɛri nə aipang, aghina amir mani aghimi nga kə kpoo ri ma ki cɛɛ aghə bə nadidu kidɛ uka uta uma. **44** Nadidu bə ma kidɛ nə upeni bə; inga ni, kidɛ na amir nga ni ama nadidu imumani ashi ni yə kə cɛɛ nga.

13 Ashi kə kunu ka ɔna Ɔnɔŋg ni, agha yeng kidɛ atina nga taa nga si, 'Aghomɛɛ! Kala, ighə apang li kini ighə ivra li ɔdɔdɔma!" **2** IYesu yira nga si "Ingo nu ivra ighighe li? Ba utii ko uyeng umani aki ya kaya uce. Aki pulu kwiligba wu! **3** IYesu shi ci kaya ugbana ishi uzaitun mani do kyo ɔna Ɔnɔŋg, iBitrus, na iYakubu, na

iYohana, na Andarawus ada ghulu nga kọ yuyi di taa si. **4** “Taa ayo, awii mani ima li ki ba kọ? “Ikembọ wu ki shi amaa iyi do nu na yọ kpẹlẹ ni ima li ki ba?” **5** IYesu taa bọ, “Inu kala na ki kya nu ma yaya na ace aghọ dolu nu ma. **6** Ajiya na pam ki ba nọ uca mi, na taa. ‘Imẹ si Inga,’ adọ dolu ajiya na pam. **7** Inkini nu kọ irishu ikorọ kini ila ikorọ ni, inu ma duma ma. Iyiya ni uma li ki ba, ni usang ashi kọ ta kọ ba ma. **8** Ajiya ki ju irisho kina ajiya, ẹrẹgọm kina ẹrẹgọm. Aki peni uzẹẹ ẹlẹbọ ka ika na pam, idafo dọ shi. Adọ sang kọọ ọlọ wuji. **9** Inu ci nu ye. Aki kyaa na nu ka sice aghọ ẹlẹshuwa ka aca nọ kọ ọkọ takwuyẹ aYahudawa. Aki kyaa ni nu kushi aghọ kakong na agom kaya nọ uca mi, inu kite aghọ ko ẹlẹbọ na agom ka inu ma ila ididuma. **10** Ni sa inu zong tẹri si ama ila ididuma ka ajiya nadidu. **11** Akyua umani A kpẹnẹ nu ki ba ni nu ka ẹlẹshuwa ni, inu ma duma ni imumani inu dọ taa ma. Taa imumani ama nọ ka akyua la, ka inu bọ dọ pii ma, aghing Onong nga. **12** Anayuru dọ gba anayuru ka aya ta kọ ukpo, ate kina anọ nga. Ananọ ki ju irisho na ate bọ ka aya ta kọ ukpo. **13** Nadidu ajiya ki tọrọ nu kaya uca mi, ni aghọ umani bra tra di fuma amara ni aki ufoo bọ. **14** “Insi inu nu irighe ni ika sa ukpo kọ ọka umani oshiwu dọ ba, (ta ni aghọ pila kpẹlẹ), ni aghọ shi ka aYahudiya atii bọ ka akyua bọ aya apang. **15** Aghọ umani asọ ka ayaya ọna ama shuu ma ko na ghina kide na awang ice ima ma. **16** Aghọ umani asọ kaya ibiya ama vura ni nga wang ya kpa igbang. **17** Ọlọ ka ayiri mani ashi na afo kina aghọ ko anọ ji kide na awii la! **18** Inu pii nọ Onong ka ima li ma ba na ẹlẹkpẹlẹ ma. **19** Ka adidu akyua ni adọ ghina ọlọ ububi mani akọ ju wu ma kọ kpaa ka akyua umani Onong kyeli ashi dima ta ka diji akyua. Aki ba ju bu ighọ ma ta ka amaa asing. **20** Kpaa si Ate ọna kyua nga igbang na awii la ma ni, ba aghomani ada kọ lang ma. Ni kaya aghomani ahwiya, owo sa na akyua igbang la wi kọ ki ufoo bọ. **21** Ka akyua la ni in kini ace aghọ taa si, “Nu, iKristi wẹ, ko ni awa!” Inu ba ma aipang ba. **22** Ka iYesu atẹri kina aghọ pii kọ ọtọ Onong atẹri dọ ba da ama ju amaa na uma ọsa wo ica ka dolu nu kina aghọ umani ahwiya insi ọki yini. **23** Ni inu nu do ci na zizal; Imẹ yọ titaa nu kwikẹ kide akyua.” **24** Ni kide la awii la ni, bam ni ọlọ mani aki kong ni, “Onong uta dọ ba ni iting. Ọpri dọ ma wu uyeri ma, **25** Eyerẹ dọ ka kpala yọ ka ayaya, Adọ zuru uma okokong

umani ọsọ ka yaya.” **26** Ka didu akyua ni ajiya dọ nu Anọ Ajiya adọ ki ba kide amọ, kina ẹrẹkyuo na ujo. **27** Ni aki tuma atuma Onong da ama culu aghọ umani Ahwiya ka ushii ọnari mani uwuu ka sang kọ, kọ kpaa ka amara ashi kiya ta amara ayaya.” **28** Inu mẹẹ ighang upii nu ọshẹ uwe Insi aga nga dẹ kọ shuu ni, adogo wo ayaa asasa, inu ye si ẹlẹkpẹlẹ kọ ya sang ba wudu. **29** Ushi wu du ọnga mani inu nu ima lẹ do ba, inu ye akọ ba yayo, ado shi ka anyu bọ. **30** Imẹ dọ taa nu aipang, ajiya akyua li ki wolu bọ ma sa ima li ba. **31** Ayaya na ẹrẹbọ ki wolu wu ni upii mi ki wolu wu ma.” **32** Ni awii la ni, ko akyua la ni, ba aghọ ye, ko atuma Onong mani asọ ka ayaya, ko Anọ Onong ma sai Ate kayu Nga. **33** Inu kala! Inu ci nu ye! Inu ye nu akyua mani aki ba ma. **34** Usọ lilẹ ajiya umani asang ukyeng di tẹri agira nga na kala nga ọna, kwinga sọ nọ utina nga, adi taa aghọ sha anyu bọ sa aci na ye. **35** Inu ci nu ye, ka inu ye nu akyua mani ate ọna ki vuwa ma, ta no ughe, tanaa biyateng ating kọ, ta nọ uki ta ẹrẹwuyẹ akorọ wu, ta ni ikyuating yọ ni. **36** Peni aba ba aghọ ye ni, ama peni nu ni inu dọ moo ma. **37** Ima ni imẹ dọ taa nu ni, mi do ta kwinga wu, uwu ni inu ci nu uye!”

14 Ushẹ awii apai na aju Agya Ubulu na agya imila mani shi yọ nọ uyisti ma, ni ifirist ighighe na aghomẹẹ umẹẹ iMusa wang utra kpẹnẹ iYesu kọ yuyi, ka apii nga wu. **2** “Bam na akyua agya ma,” Abọ dọ taa, “Ka ajiya ma kpẹnẹ ọkorọ ma.” **3** IYesu sọ ka aBetani ko ọna iSaminu aghonub ubili. Adọ la imila ni, ace ayiri ya ba na ni iwoo anga la anyi uvong ọdọdoma ungo ayaa unardi, ada tsiga anọ iwoo, di shi anyi kaya ẹrẹkwẹ iYesu. **4** Ace aghomani ashi kọ ọkaa ada kọ anang kọ. Ada dọ taa ace bọ, “Ikembọ sa ni adọ biya anyi uvong wu kini? **5** Ada kọ dọ gba anyi uvong ọdọdoma kọ kaya udinari aji atai, adi ma aghọ lamiri!” Ada kong anang nga di ger ayiri nagigang. **6** IYesu taa, “Inu ya nga ya. Ikembọ sa inu do dama nga? Ima ididuma yọ na aju mi. **7** Ko aligba awii ni inu sọ na aghọ lamiri, nu dọ bra nọ ju bọ ima ididuma ma, imẹ shimi kini nu ko aligba wii ma. **8** Aju imumani aki bra ju. A shii mi na anyi uvong ka ẹrẹnoma sọ mani akyua ukpo mi ya ba. **9** Imẹ dọ taa nu aipang, nadidu oka mani aki tẹri ila ididuma ka asing, adọ ka taa ima ni ayiri li ju, nọ mani aka shuni ni nga.” **10**

iYahuda Iskariyoti, agha aye kidē aghō ushō na pai la, akyaa kukushi ifirist ighighē inga dō gbala iYesu ku shi bō. **11** Aya kōng nidō ni ada kō ɔdɔdɔma, ada ta nga anyu si abō dō ma nga ufe. Inga la kō wang utra ubgala bō nga. **12** Awii iyeng agya ubulu mani ishi yō nu uyisti ma, awii mani aka wa itimi inga Agya Ubulu, atina iYesu ba ghulu nga si, “Abi kō nō wang si iya ker ngō imila Agya Ubulu kō?” **13** Ada tuma atina nga agha pai, ataa bō, “Inu ghina kidē ifōng. Kadu nō ɔki takwiyue na ace aghō ako iwoo la amusum, nu kiyii nga. **14** Nadidu ɔna mani aghina, nu taa aghō ɔna, “Aghomēē ghulu, ki ɔbō mani imē dō la Agya Ubulu na atina nga?” **15** Anga ki yeni nu ɔbō ughoghē kō ɔbō ayaya, akō keli yō. Kadu wu nu dō keli ayō imila wu.” **16** Atina sang dē ghina bō kidē ifōng aya peni kwikē kini mani ataa bō ni, ada kyeli Agya Ubulu. **17** Uka ya ba ughē ni, ada ba kina agha ushō na pai la. **18** Ashi kō la imila ni, iYesu da taa, Imē dō taa nu aipang, ayayi kidē nu ado gbala mi, aghomani ayō do la ni nga.” **19** Ada kōng ikwyi ibibi, ka yayi adō taa nga, “Ta imē?” **20** Ada taa bō, “Agha aye kidē ushō na pai li, aghomani ayō sō la kidē isō iye. **21** Anō Ajiya kpoo kōng umani awōō kaya nga ni. Ọlō kukushi aghomani adō gbala Anō Ajiya! Ada kō do jee bō nga ma.” **22** Ada shi kō la imila, iYesu kpaa ubiredi, di sa Ọnōng iza, ada wura wu, di ma bō ada taa, nu yila, diji ẹrēnoma mi wu.” **23** Ada kpaa isō, aya kpē sa Ọnōng iza ni, ama bō. Nadidu bō da sa kidē. **24** Ada taa bō, “Diji ayi mi bō. Ango dōmō mani anawu kaya ajiya na pam. **25** Imē dō taa nu aipang, imē ki va sa mi amusumu ikōlō na ashi ma, sa awii umani mi ki sa asasa ka ẹregom Ọnōng.” **26** Aya kpē ọta atē ni, avasa sang ki kyabō ka yō ugbana ishi uzaitun shi wu. **27** IYesu tēri bō si, “Naidu nu ki ti nō kō yami yaa, “Ka woo kidē awōō ọnōng si, ‘Iki pili aghō cēē kō, Na atēm ki furu bu.’ **28** Ipeni iya sang ka lor ni, Iki lite nu ki kyami aGalili.” **29** IBitrus vasa tēri nga si, “Ko na ti bō naidu bō, imē ki ya ngō ba.” **30** IYesu vasa tēri nga, “Aipang, imē so tēri ngō, kaidi ating ri, akor ta kō ta iriywi iri pai ni ngō, ki linang uyemi iri tai.” **31** Kindō ni IBitrus vasa lite nō vōlō upii na kyo si, “Ko ni ikpo mi, iki lami inang uyeng ba.” Naidu bu vasa tēri kindō. **32** Ada ya fuma upye uka, ni uca si aGetsemani. IYesu do ta, atina nga “Nu cica kōkē ni imē ya pii nō Ọnōng.” **33** Ada kpa iBitrus ni iYakubu, ni iYahaya, akyō kōng ọlō kōng bira ikwyi nga wu nagigang. **34** Ada ta bō si, “Ikwyi mi dogo ko ọlō nagigang, lẹlẹ mi ukpomi ni. Nu tra ka ji, nu ka sha ka ji.” **35** Aya kya ite naji ni, avasa kpa ki ẹrēbōng, ki pii nō Ọnōng ki tēri si, in peni uyira ushō mi ni, kpa mi udi ọlō wu. **36** “Ate, kōligba ima ki bra ba, ukō shi ngō. Kindō ni, kpa mi asōng ọlō ri wu. Ni ba uyo mi ba sa imumani ingō wang.” **37** Avura dima pini bu ado moo, ada ta iBitrus, “IBitrus, ngō dogo moo? Ngō do bra ngō sha elesha ngō akyua ayayi ma? **38** Inu ci sha elesha nu sa va pii nō Ọnōng mani nu ma ghina kidē umra ma. Ni aghing wang, ni ẹrēnoma tōrō wu.” **39** Ada va vura, di pii nō Ọnōng, asa va vōlō upii aiwu. **40** Ada va vura, dima pini bu adoko moo, ọmōō ku fuwa bu ica. Ada yebu ima mani aki ta nga ma. **41** Ava vura ngō itai, ata bu, unu do shi kō moo nu wuru? Ọmaa nedo! akyua ya ba, nu aki ma Anō Ajiya ka vō ma aghō vulu. **42** Inu sisang na yo ma ke, aghō gbala mi we ata ba!” **43** IYesu so ko pii ni, iYahuda, agha aye ki de aya oshō na pai la, kunu. Kini inga ni ikir ma juwa kōng ukuma gbugbang na ashi. Agha afirist akakōng na aghomēē iwoo iMusa na aghō ite bō tuma bu. **44** Aghō gbala nga kō nyeni amaa si, “Aghomani mi ki kēni nga, adu aghō nga; nudo kpeni nga nu kya ne nga na ace aghō ko nga ni ẹrēkyuo.” **45** Nu ba anga iYahuda uko shi iYesu, di ta nga, “Aghomēē!” ava kēni nga. **46** Ada kpeni iYesu, ki wulu ni nga. **47** Ayi kidē aghomani ating, da woo ikōma igbigbang nga, ada kpa ayi kidē agira ifirist ighighē, acua nga ɔtong. **48** IYesu da wulu bu, “Ukunu nō ọkōma ọkōkōng na ashi kunu ma kpeni mi lilai aghō yi? **49** Kwaligba wii ni isō ni nu, isha mēē kidē ɔna Ọnōng nu, nu da bra nu kpeni mi ma. Aju diji kō upii Ọnōng kaya ẹrēkwē nga hwura. **50** Ni kwinga ya nga ki tii. **51** Ace anō anaghēmē, akō nga ice ma ba si ima fuwa alili, ada kiyi iYesu. Aju ta aki kpēnē nga, **52** inga da ya bu ima fuwa, ada tii ba ighima. **53** Ada pka iYesu di kya ni nga ukushi afirist akakōng, na aghō ite na aghomēē umēē iMusa a culu ka ukushi nga. **54** IBitrus da ki yii nga ka tatōō, ada ya ghila idē ɔna ifirist ighighē la, aya ki ka na aghō sha irisha ado kōng ọcō ci ugha. **55** Afirist akakōng na aghogunu nadidu da wang avulu mani aki yeni kaya iYesu, mani apeni na pighi nga ada peni bu ma. **56** Ajiya na pam yeni di ta atēri kaya nga, ni anyu bu da ba bō uka yeng ma. **57**

Ace agho kutumu da va sang di ma taa ateri ka ya nga, dita si, **58** Iyi kong ateri si anga ki pulu diji ona Onong mani ajiya avura na avo, kide awee atai mi ki vura uce mani aki vura bu na avo ma. **59** Nedu nadidu anyu bo yeni da ba wo ko yi ma. **60** Kadu ko ni ifirist ighighe da sang di tara ka buga ting bu di wulu iYesu dita ni, “Ingo shi ngo na ice ma mani Ingo ki teri ma? Uma mani ado ta ka ya ngo ni?” **61** Ni iYesu la na kikari a ghari nga ma, ifirist ighighe da va wulu nga, “Ushi wu du Ingo so iKristi Anong Onong agho shina anyu adaduma?” **62** IYesu ta, “Ime.” Nudo nu Anong Ajiya cica avo ila aghomani ace na erekyuo ado va suu kide elemo ayaya.” **63** Ifirist ighighe da giya igbang nga, ata agba upii iyi do va wang? **64** “Nu kong ado pii agbagbara mani ata! Inu nu na nyi?” Nedo bu da wa nga ashuwa mani ama ukpo. **65** Ace agho bu ba tanga akpe, ada yuru nga ica ya, ada ca nga asa va ta nga si, “Nu teri yi imumani iki ba kite!” Agho sha irisha da kpa nga di ca nga. **66** IBitrus shi ka ta ayaye ona odona, ace agira ayiri ango ifirist ighighe ada ba, **67** Aya no IBitrus do whee ugha, asa nga ica, dita, “Ingo doshi na agho agha aNazaret li iYesu!” **68** Ava nere dita, ime da do yemi imumani ingo do pii ma, ada kunu ba nga anyu utra, akor data ewyue. **69** Ana agira ayiri la ya va nu nga ada va ta aghomani ating kadu ajiya so ayi kide bu.” **70** Ada va nere. Ada teri bu ma aghomani ki ting ni nga data IBitrus, “Ingo aipang ingo so ayayi kide bu ni ingo so agho aGalili” **71** Ada vasa ma erekwe nga anyu, na vasa suu ado ta bu “Ime dado yemi ajiya li mani nu pii ma,” **72** Kide anakyu na akor da ta ewyue onga ipai. IBitrus ya shuni no upii mani iYesu teri si, “Anakro da ko ta erekwe onga ipai ingo do nere ngo yimi nga ma iri tai.” Ada kpa kya nga nu uci.

15 Kini ikwyi kwyetin, afirist akakong, kina akwite, kina aghomee umee iMusa kina agha eregom nadidu ataa anyu si. Alor iYesu, ava kpa nga kiya ma iBilatus. **2** “Ingo shi agom aYahudawa?” iBilatus wulu nga. “Mani uteri ni,” iYesu yira nga. **3** Afirist akakong teri nga uma ikir. **4** IBilatus va kimi uwulu nga si, “Ushi ngo nu ice iri yara ba? Nu idir nu ma mani ajiya ri su cira ngo nu bo? **5** Ni ko ta aikyuari ni iYesu ra teri ice ma ba, ni iBilatus va wo ica. **6** Akuari ni aku gheli nu ka sheri bu agha asara ayeng ka agolu usra agya aghu mani ajiya wang. **7** Ace

ajiya ayuru nga si iBarabas ashi ka asara, kina ace aghula igira na pighi ukyo ka golo igira bo. **8** Ikir majiya nga va ba ukushi iBilatus saaju bu kini mani ako gheli ko. **9** IBilatus ghulu si, “Uwang si ime sheri nu agom aYahudawa?” **10** A kpele si uyo ikwyi kini irisho wu ni agha afirist akakong ma nga iYesu. **11** Ni afirist akakong ava ser ajiya si iBilatus sheribo iBarabas. **12** IBilatus va wulu bu si, “Ikembo ni ime ki ju, kina aghu mani inu yuru nga si agom aYahudawa?” **13** Avasa gyo anyu si “Gra nga ko ukumu ushi!” **14** IBilatus wulu bu si, “Kike? Ikembo naaju?” Ni ava yemi ewyue nagigang, “A gara nga ku ukumu ushi!” **15** Uwang ju imumani ajiya wang, iBilatus sheri bu iBarabas. Asa na aca iYesu na awiwuru, ava ma bu na a gara nga. **16** Aghina akpo kpa nga ki kya bo ona bo ide ugunu ava yoro nadidu ikir aghina akpo. **17** Avasa fuga nga nu ugee ugauto onga amusum ulilere ubula, avasa ju nga ifa erekwe inga akara ki somo nga. **18** Avasa tee aghu yuru nga si, “Pemi nga, agom aYahudawa!” **19** Asa tanga ashi kaya erekwe na tanga na akpe. Na ata aghong, ki kpoo sa asu bili nga onga ujeri amiya. **20** Aya kperi usra nga ni, ava wo nga igbang amusum ulilere ubula wu, ava sumu nga unga nga, ava wo nga ki kyabo asing ko kaya gara nga kaya ukumu ushi. **21** Ace agho wolu ayuru nga si, iSiman ajiya iSayirin, ate Alekzanda kina iRufas, aso ki vuwa ka anifong. Avasa sa nga na kpa ukumu ushi. **22** Avasa kya ni iYesu uce uka mani ayoro si aGolgota, (uko shi “uka igbahu erekwe”). **23** Avasa ma nga amusum ikolo ashi mani azogo kina okang, ava toro sa. **24** Na vasa gara nga kaya ukumu ushi. Ava ko ugbang uko nga, ava feni itii ka nu ta ume bu ni ko inga ki peni. **25** Kina agolo a laroshona anga ikweting nga na a gara nga kaya ukumu ushi. **26** Avasa woo avulu nga si, AGOM AYAHUDAWA. **27** Avasa gara nga kina ace agha pai aghu pili ajiya kina inga, agha ayeng ka vo ila na agha ayeng kavopuruma. **28** Udiwu shi utighi upii mani ateri si “Apila nga kide aghila avulu” **29** Aghu sa wolu sha teri nga upii bra ikwyi agbagbara, asa zuru akwyi bu na teri si, “Ni! Ingo ki pulu ona Onong ko va vura wu kide awii atai, **30** Shulu kaya ukumu ushi ko ufoo erekwe ngo wul!” **31** Kindiwi ni agha afirist akakong kina aghomee umee iMusa a cira nga kide bu. “Afoo ace agho bu,” Ava teri si, “Ni uwe ni ata ki bra nga ufoo erekwe nga ba! **32** Tara ni aghofoo, agom Israila, ashulu kaya ukumu ushi,

kiyi nu ki ma aipang.” Aghu mani agira bu kini inga ni abu ma acira nga. **33** Kina atinong, iting ba ki ma fuga erëbong ya nadidu ki fuma agolö atai atinong. **34** Kina agolö atai atinong iYesu va ta a kpaa, “Eloi, Eloi, lama sabaktana?” Uwu shi si “Onong mi, Onong mi, ikëmbö sa ni ingo nami wu?”. **35** Aghomani ating kaya yo nga a kong ni, ava teri si, “Ukong, asö yuru Iliya.” **36** Ace aghö va titi kiya sô asosö kina amusumu ikölö na shi ukpökam, ki sumu ka ashi, ki ma iYesu si asa. “Aikuari ni uya nga kaya yu nga. Ima nu ta Iliya ki ba ka ma shulu ni nga ni.” **37** Kina uci nagigang, iYesu waga ufeni unga amaa. **38** Ugyauto anyu bö öna Onong va gaa iri ipai ko kpa ka yaya ki ta ka taa. **39** Aghö la kpö mani ating na kyu iYesu ya nu mani akpoo ni, ava teri si, “Aipang na ajiya ri ni Anö Onong nga!” **40** Ace ayiri asu kyu ka atatö. Kide bu ni iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu aghu utumu kina iYusuf, kina iSalomi, **41** Ka aGalili ayiri ri yii nga na sa ju nga utina. Ayiri nagigang mani akyeng ni nga ka Urushelima shiya ko kaa. **42** Awii ucuru akpara (akö shi, awii lara awii uhuru aYahudawa). Ughe ya kpaa ni, **43** iYusufu agha Arimatiya, aghu aghaghe kide ugunu, aghu mani anga ma su sha erëgom Onong, alor ikwyi nga ki kya ukushi iBilatus kiya shor ukong iYesu. **44** iBilatus wo ica nu mani a kong si iYesu ko kpo. Ava yorö aghö la kpö erëkyuö ta iYesu ko kpo ni. **45** Aya kong ka anyu aghö la kpö erëkyuö si ushiwudu ni, ava ma iYusufu ukong. **46** iYusufu va ghe ugyauto ufufugu, ki shulu nu ukong, ki fuga ni ugyauto, ki ta nga kide alor anga ughe upang. Ava fuga kina ubule otighi ka anyu alor. **47** iMaryamu iMagadaliya kina iMaryamu ayuru iYusuf anu uka mani anaa nga wu.

16 Awii uwuru aYahudawa ya wolu wö ni, iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu, kina iSalomi, aghö uma uvong kaya coo erënomä iYesu wu. **2** Kina iki kywating awii aye kide awii atinsara ni, onong ta, ava kpene utra alor nga **3** ava wulu ace bö, “Inga ki yini utighi wu ka anyu alor?” **4** Na aba sang ica ka yaya ni, ava nu ni utii, mani ushi ughoghe, akö yini bö. **5** Aya ghila alor ni, ava nu ace anö ajiya ago uma ufufugu acii ka vo ila, ayi vasa kpa bu. **6** “Ayi ma kpanö kö ba,” Ateri bö. “Inu so wang iYesu anga agha aNazaret, aghu mani a gra nga kaya ukumu ushö. Akö sisang! Ashi

kökö ba. Nu öka mani aya nga wu. **7** Ukya, uya teri atina nga kina iBitrus, Aki shi ki te nu ka kya aGalili. Uka duwu ni inu ki nu nga kö, kini mani ateri nu.” **8** Aipang ni ava kunu kina uti nö titaa ika, ki ya alor iYesu ya. Ara teri bö ace aghö ighima ba, ka a kong erëbata. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) iYesu ya sisang ko kpo ka awii ayeng ka awii ating sara ni, ava yeni erëkwuyö nga ukushi iMaryamu iMagadaliya, aghomani awo nga usheé utinsara wu. **10** Ava kya kiya teri aghu mani ashi ni iYesu na asö ju ikwyi ibibi na sa ci. **11** Aya kong si iYesu sha akö ayiri si anga nu nga, ara ma bö aipang ba. **12** Kusang kindi ni, iYesu vasa yeni erëkwé nga ukushi atina nga apai na aghing mani ashi ayeng ba mani a kyeng kide anifong. **13** Kindö agha pai Avughu kiya teri ushe; kindö ni, ara ma bö aipang ba. **14** Ata ricuru ni iYesu va yeni erëkwuyö nga ukushi öshö na ayeng mani asö la imila. Ava ger bö ko taa aipang bö, kina mani atorö bö uma aipang na aghomani anu nga mani asisang. **15** Ava teri bö, si “Ukya ide asing kö ya teri ila ididuma ko shi ajiya nadidu. **16** Aghomani ama aipang, na aju nga iminimini ni, aki peni foo. Aghomani ata ma aipang ba ni aki wa nga ashuwa. **17** Aki nu uma uwo ica ukushi aghö ma aipang, Kide nu uca mi ni öki wuli usheé; aki pii ni irighimi mani ayëbuba; **18** aki kpeni iyökö kina ivö bö; insi asa akang ni, aki jubö icima ba; aki tila ivö bö kaya adumu, na ki leni.” **19** Utumu mani Ate öna iYesu pii ni bö ni, ava kpa nga ki kyabö ayaya ko, na va cica kavö ila Onong. **20** Atina nga va kunu kiya teri ila ididuma kwabi, Ate öna sha she bö kö na sha sa imumani ateri unga uwo ica nu shi kindö.

ILuka

1 Kono mani Ajiya nagigang ko sher si ebo ki woto ila imumani ako ju kide mayo ni, **2** awoto kono mani aghi ite ma ayo umumani ibo nu na aju ungo mani obo. **3** Ime nu ni oso duma, ka ime ko kra uma ri nadidu na sisong ko kpaa ka kyua na aju bu ko, ni ime woto ngo agha aghaghe iTiyofolos, **4** ka inu ye imumani amee no na aipang nga. **5** Akyua umani agom iHiridus ko aYahudiya ni, ace ifrist shi ko ayoro nga si uZakariya, asi kide ona mani aka ma bo agho pii ko oto Onong ka ona Abija; ayoro ayiri nga si Alisabatu kide ute Aruna. **6** Ka pai bo na kyai na birbo kishite Onong, aka ju imumani Onong sa uju. **7** Ashi bo na ano ba ka Alisabatu sa akuu; anyi bo ko kyaa atoto. **8** Ace awii ni uZakariya so ju utina ifrist ka kyua mani akyo si ajiya nga bo shina utina kide ona Onong. **9** Ahwiya nga ko wuru ituu kono mani agho ifrist yira si ibo ki ka ju utina ni, anga ki ka ghila ide ona Ate ayaya, ka ya ta ugha ovong, **10** ajiya nadidu so upii no Onong ko seshi ka kyua uta ugha ovong nga. **11** Ba irishu, ace atuma Ate ayaya kunu ki ma tara ko uhwo ila ko oka ni ata ugha ko. **12** Uzakariya ya nu nga ni, erebata kpena nga ko. **13** Atuma Onong ba teri nga si, “Ba kong erebata ba uZakariya, Onong yira ushor ngo, ayiri ngo Alisabatu ki jee ngo ano, ingo ki ma nga uca si iYahaya. **14** Ingo ki koo uhwai kini ikwyifu nagigang, ajiya na pam ki ju ikwyifu no ujee nga, **15** ano ki tee agha aghaghe kukushi Ate Ayaya. Aki sa nga akuma ko ima usa uvra ba. Aki sa nga na aghing Onong na aku jee bo nga ba. **16** Aki wuwa na agha Israila na pam kukushi Ate Ayaya Onong bo. **17** Aki lite kide aghing uyeri kini erekyuo nga kini Iliya ni. Aki ba no uci okyuo ka aghojee kina ano bo, ka ba tee na agho na aka hwiri bo atong ba ka tee agha aipang, ka wang Ate ayaya ajiya nga, ka peni bo na so ci sha.” **18** Uzakariya ba teri atuma Onong si, “Ime ki ju nanyi ki me ye kindo? Ime we ni ito anakpii agho bo mi ko la awiiapai.” **19** Atuma Onong ba yira nga si, “Ime si ijibrilu na ating ki shite Onong. Atuma mi si iba teri ngo upii, ki ba teri ngo idi ila ididuma. **20** Ingo we ni ingo ki komo, ingo ki biya ngo upii ba, sa awii mani uma ri ki ba ko, ka ingo ta ma ngo aipang ko upii ba, aki ju wu ka akyua nga.” **21** Ajiya so sa ukunu uZakariya, awo ica no umani ata

kunu nga kaisa kide ona Onong ba. **22** Aya kunu ni, ata biya nga upeni kini bo ba. Asa kpele si anu amo aghaghe kide ona Onong wo, asa so yeni bo na ivo ka ata biya nga upii ba. **23** Akyua uju utina ifrist ya kpe wu ni, aba suwa nga aca. **24** Awii ra ya wor bo ni, ayiri nga Alisabatu kpaa afo. Asa shoro nga ki la ipiri ito, aso teri si, **25** “Imumani Agho ona ju mi yidi kide na awii umani a kra mi na ahwo ko, awo mi ighong ko kide baiya.” **26** Kide upiri itin ni, Onong tuma atuma nga ijibrilu ki ice ifong kide erebo aGalili, aka yoro si aNazaret, **27** kukushi ace anayiri mani ata ye nga agheme ba, na ako cira ace ajiya na aka yoro nga si uYusufu, kide ute uDauda, uca anayiri bo si uMaryamu. **28** Atuma Onong ba kyaa ukushi nga ki ya ju si “Isu bili ngo, agho na hwiya, Onong si ki ni ngo!” **29** Aba duma nagigang no upii, na sa ghulu ikwyi nga si iligba igho ubili yidi ni, **30** atuma Onong ba teri nga si, “Ba kong erebata ba, uMaryamu ka Onong hwiya ngo. **31** Ingo we ni ngo ki kpaa afo, ko jee ano anagheme, ingo ki ma nga uca si iYesu. **32** Aki tee agha ghaghe, aki yoro nga si Ano agho cee no ughoghe. Ate aYaya Onong ki ma nga eregom ate nga uDauda. **33** Aki ko ute uYakubu so usang asing. Eregom nga ki shi wu na amara ba.” (aiōn g165) **34** UMaryamu ba teri atuma Onong si, “Na nyi ko ni udi ki ba ko, ni ime ta ye mi agheme ba?” **35** Atuma Onong yira nga si, “Aghing Onong ki ba ngo, erekyuo agho cee no ughoghe ki yuru ngo ya. Agha Uyeri na aki jee ni, aki yoro nga si Ano Onong. **36** Uwe ni, anayuru ngo Alisabatu, aghomani asi aki jee nga ba, ka kyakyuari ni, ashina afo ipiri itin, kide irihua nga. **37** Ki ba imumani Onong ta ki bira nga uju ba.” **38** UMaryamu ba ju si, “Ime ni agira Onong nga, ta ni obami kono mani ingo teri ni.” Atuma Onong ba sang nga kukushi nga. **39** Awii ra ni uMaryamu sang kaisa, ki wor kyaa ice erebo mani ishi na ako, ka ano ifong erebo aYahudiya. **40** Aghila ide ona uZakariya ki ya bili Alisabatu. **41** Alisabatu kong ubili uMaryamu ni, ano ide afo nga tee. Aba ma Alisabatu nga Aghing Onong. **42** Aba gyo anyu nagigang, ki teri si, “Ingo shi na ayi afafu kide ba yiri. Ano ide afo ngo shi na anyu adaduma! **43** Na nyi ko ni udi uyoo ba mi ko, na ayuru Ate aYaya mi ki ba ukushi mi? **44** Ka ime kong ereyue ubili ni, ano tee kide afo mi na ikwyifu. **45** Ama anyu adaduma na aghomani ama aipang na utuma mani Ate aYaya ba nga ko ki hwura.” **46**

UMaryamu ba ju si, “ikwyi mi sọ brẹ Ate aYaya. 47 Aghing mi kọng ikwyifu na Ọnọng aghofoo mi, 48 ka sa mi ka ikwyi nga na imẹ kina umani agira ngo nga! Kọ kpaa ka kyuari ni ajiya nadidu ju si imẹ ni ata mi anyu adaduma. 49 Ka agho shina akyuo kọ jumi uma kọkọng. Uca nga ni agho uyer nga! 50 Kọ kpaa ka ace akyua ki ma ta ace akyua, ahwoo nga si ka aghomani aka kọng ẹrẹbata nga, 51 uma ọkọkọng na ju, aghomani aka hwiri bọ atọng ba, ibọ kina amara bọ ni, afur bọ kọ. 52 A wuru agom wu ki ẹrẹgom bọ, asa zẹẹ aghomani aka ra sang bọ akwyi bọ ba, 53 ama agho idafu uma udodoma, na sa shira aghonọ upeni na avo ahwoo. 54 Ashe agira nga Israila, ka ashuni na ahwoo nga, 55 kono mani ateru anarakpii mayo, kushi Ibrahim kina ute nga ki ta kọ sang asing.” (aiOn g165) 56 UMaryamu lara nga kina Alisabatu ki la ipiri tai, na sa to vuwa nga aca. 57 Akyua na Alisabatu ki jee wu ya ju ni, aje anọ anagheme. 58 Agha yayo kina anayuru ya kono umani Onong kono ahwoo nga ni, ashe nga nọ kono uhwai wu. 59 Awii inanari na asho aghumu na anọ ni, awang ma nga uca ate nga uZakariya, 60 ayuru ba ju si, “Kaayi, aki yoro nga si iYahaya.” 61 Aba teri nga si, ayo shibo na ace anayuru umani ashi nọ uca kindo ba. 62 Asa ghulu ate na avo, uca na wang sa ama anọ. 63 Aba ju si ama nga ima uwọ, aba wọ si, “Uca nga bọ si iYahaya.” Awo ica nadidu bọ. 64 Anyu nga ba bọ yemi na ẹrẹgheme nga ba sheri, na ade kọ pii, na brẹ Onong. 65 Ẹrẹbata ba kpene agha yayo bọ nadidu. Ajiya de kọ ma ila imumani iba nadidu ẹrẹbọ na isi na ako ka aYahudiya. 66 Aghomani a kono ni, ako kide ikwyi bọ, asu teri si, “Ikembọ na anano ri ke tee kọ?” Ka avo Ate aYaya shi kini nga. 67 Aba sa ate nga uZakariya na Aghing Onong, aba nu amọ aghaghe, asi, 68 ubre kukushi Ate aYaya, Onong Israila, ka aba ki ba foo ajiya nga. 69 Ashang ayo agho ufoo, agho ẹrẹkyuo, Kide ute agira nga, uDauda. 70 Kono mani ateru ka anyu atina nga agho upipar aiwu. (aiOn g165) 71 Afoo ayo kide ivọ ayikyo okoro bayo, kina aghomani awang bọ nu ayo ba. 72 Kono mani ayeni anarakpii bayo ahwoo, ashuni na odomo upipar na sa ju. 73 Usuu na ju ate mayo Ibrahim kọ. 74 Ka kara ayo kide ivọ ayikyo okoro bayo. Ka ayo ju nga utina ba ẹrẹbata. 75 Sa yo shina uyeri ki shite nga, nadidu awii bayo. 76 Ingo anọ mi, aki yoro ngo si agho pii kọ oto Onong agho ucee nọ ughoghe. Ingo ki lite Ate na oyo ba, ka ingo ya

ker nga utra, 77 Ki ngo teri ajiya si agho ufoo bọ we kono ucira bọ avulu bọ wọ, 78 ka ahwoo Onong ba ayo, ka yaya ni uyeri abidikyua ki kunu yi wọ, ki ba ka yaya kukushi bayo, 79 Ka ta agho kyeng kide iting uyeri, kina agho kyeng ka iwuliwu ukpo, ka kyeng kina ayo kọ utra ikwyifu.” 80 Anọ fonu, ki ba ni ẹrẹkyuo kide aghing. Aghila nga ide aghumu sa awii mani ayeni ẹrẹkwe nga ki Israila.

2 Awii ra ni iKaisar Augustus sa si ayo anyu, si awo uca aghomani asi ki ẹrẹbọ nga. 2 Udi wu si upila ite na aju ka kyua Ukiriniyas, agho ko ẹrẹbọ Asuriya, 3 kwinga na akyaa ifong bọ ka aya wọ uca nga. 4 IYusufu ma na aya ifong aNazaret, kide ẹrẹbọ aGalili ki kyaa aBaitalami kide ẹrẹbọ aYahudiya, uwu shi ifong mani aje agomo uDauda wọ. IYusufu kyaa ukadu ka anga ni aghote uDauda nga. 5 Akyaa kono uMaryamu anayiri na cira nga ka aya wọ uca bọ, aghomani asi na afo. 6 Ashi ka aBaitalami ni, akyua ujee nga ba ju. 7 Aba jee ẹrizeri nga, ki yuru nga na ugyauto uworo, aya nga kide utakpo ka ata peni bọ ubo koka ushulu akyeng ba. 8 Ki ididu ẹrẹbọ ni, ace aghocee ka nye kọ sesing, na aso sha atem bọ na atii. 9 Ace atuma Onong ba irishu va kunu kite bọ, ujo Agha aYaya ta uyeri ki gheme bọ, nava kono ẹrẹbata nagigang, 10 atuma Onong ba teri bọ si, “Inu ba kono ẹrẹbata ba, uwe ni imẹ banọ ni ila ididuma, mani ki sa ikwyifu ka ajiya nadidu. 11 Aidi ni, aje nọ aghofoo kide ifong uDauda, aghomani anga shi uKristi, Ate. 12 Amaa ni inu ki nu we, inu ki ya nu ẹrẹpale anọ na ayuru na ugyauto uworo, na yee kide utakpo.” 13 Ba irishu, na ikir atuma Onong ba ka ayaya ki ba ta akwyue kina atuma Onong ra, na brẹ uca Onong, na asu ju si, 14 “Ujo kushi Onong ka ayaya! Taani ikwyifu shi kọ ka asing kina ajiya ni Onong kakong ododoma bọ!” 15 Atuma Onong ya sang bọ kọ ukushi bọ ni, asa vuwa bọ ayaya, aghocee ba teri ace bọ si, “Ayo bakye ka aBaitalami ka kyuari ka ayo ya nu ima ra mani iba, inga ni Onong teri yi.” 16 Asa wor kaisa, ki ya peni uMaryamu kina IYusufu, kina ẹrẹpali anọ ni yii kide utakpo. 17 Aghocee ya nu nga ni aba teri ajiya ila umani atuma Onong sa teri bọ ka ya anọ ri. 18 Nadidu aghomani a kono imumani aghocee ra sa teri bọ, na asa wo ica. 19 UMaryamu ba ko imumani ateru nadidu, nasosa ghulu ikwyi nga ka aya. 20 Aghocee vuwa bọ oka mani atem bọ shiwu,

na sɔ brɛ na jɔɔ Ɔnɔŋ, imumani a kɔŋ ki ba nu kɔnɔ mani atuma Ɔnɔŋ tɛrɛ bɔ ni. **21** Awii inanari ya ju, naya sho aghumu ni nga ni, aba ma nga uca si iYesu, uca mani atuma Ɔnɔŋ ma na kɔ kpaa bɔ afo nga ba. **22** Akyua ya ju ni uMaryamu kina uYusufu ki ju imumani umɛɛ iMusa tɛrɛ saju ka hwuru irighe ni, avasa kpaa iYesu ki kya bɔ Urushelima kaya ma Ɔnɔŋ. **23** Kini mani Awɔɔ kɛɛ umɛɛ Ate aYaya ni, “Ko iligba ɛrizeri anaghɛmɛ umani ajee ni, aki hwuru nga irighe wɔ.” **24** Ki ba ju wa ifuu kɔnɔ mani atɛrɛ kɛɛ umɛɛ Ate aYaya si, “Ukhimi upai, kina atattabara ayɔrɔ apai na ki wa.” **25** Adakyua ra ni ace ajiya shiwu kɔ Urushelima. Aghɔnɔ uca si iSaminu, aghɔ ju aipang nga, aghɔ ju utina Ɔnɔŋ, asɔ sa awii mani aki foo Israila. Aghing Ɔnɔŋ shi kini nga. **26** Aghing Ɔnɔŋ kɔ yeni nga si, aki kpoo nga ba sa nu Ate yi uKristi umani Ɔnɔŋ tɛrɛ si aki tuma. **27** Aghing ya sɛr nga, na ba ghila idɛ ɔna Ɔnɔŋ ka kyua mani aghojee iYesu ya ba ni nga kɛɛ ɔna Ɔnɔŋ ka ju kɔnɔ mani umɛɛ iMusa yeni saju, **28** iSaminu ba yira anɔ ki ko na avɔ, ki sa Ɔnɔŋ iza, si, **29** “Ka kyuari, Ate Yaya, Shira agira nɔ ni ikwyifu, kɔnɔ mani utɛrɛ, **30** Ki mɛ nu ufoo nɔ. **31** Uwo mani ingɔ ju ki shite ajiya nadidu, **32** Uyeri nɔ sɔ yeni aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba itra nɔ, Kɔ ba na uɔɔ ka ajiya nɔ Israila.” **33** Aghojee iYesu wo ica ni umumani atɛrɛ kaya ɛrɛkwɛ nga, **34** uSaminu sa bɔ anyu adaduma. Ki tɛrɛ uMaryamu ayuru iYesu si, “Ɔnɔŋ hwiya anɔ ri ka asa ace aghɔ bɔ ukpaa, na ace aghɔ bɔ nagigang ka sisang kɛɛ Israila. Aki shi amaa ukushi Ɔnɔŋ mani ajiya nagigang ki wang bɔ ba. **35** Kindiwu ni imumani ishi kɛɛ ikwyi na pam ki yeni. Ima ri ki ta nɔ ulo kɔnɔ atuu ikwyi nɔ ni ikuma ɔkɔrɔ.” **36** Ace anahua aghɔ nu, kɛɛ ɔna Ɔnɔŋ ayɔrɔ nga si Anatu, anɔ iFanuwel ki ijiya Asher. Aci obuwa anyi atinsara wu, **37** aghɛmɛ nga ya kpo ni, anyi, kina uci nga ba aghɛmɛ ashi anyi Ishɔnanari na nari. Ata ya nga ɔna Ɔnɔŋ ba, asɔ ju Ɔnɔŋ utina atii kina atɔnɔ, na asɔ shɔr Ɔnɔŋ kina ukpɛnɛ anyu. **38** Inga va ba Ka kyua ra, ki sa Ɔnɔŋ nga iza, kiva pii kaya ɛrɛkwɛ anɔ kɔ shi aghɔmani asɔ sha ka ama wo Urushelima. **39** UYusufu Kɔnɔ uMaryamu ya kpɛɛ kwiɛ kɔnɔ mani umɛɛ Ate aYaya tɛrɛ ni, aba vuwa bɔ ɛrɛbɔ aGalili ki kyabɔ ifɔŋ bɔ aNazaret. **40** Anɔ ya fɔnu, ki ba ni ɛrɛkyuo, asi na uye nagigang. Ɔnɔŋ ta nga anyu adaduma.

41 Aghojee nga ka kyaa Urushelima kɔ aligba anyi ka kyua usra agya ubulu, **42** Aya la anyi ushonapai ni, aba kyaa usra ipara kini nga kɔnɔ mani akɔ ghɛli wu ni. **43** Aya kpɛɛ usra ipara ni, asa kpɛnɛ utra uvuwa bɔ, na anɔ, iYesu, aba laa nga kɔ Urushelima ba si aghojee nga ye ba. **44** Ibɔ ni, awiya kɔ kyeng, akpaa si ashi ki dɛ bajiya. Asa dɛ kɔ uwang nga kɛɛ anayuru kina ayikyo bɔ, **45** Aya peni bɔ nga ba ni, aba vuwa bɔ Urushelima, kiya wang nga. **46** Awii itai ni aya peni nga na ci kɛɛ ɔna Ɔnɔŋ kina aghɔmɛ, na asɔ hwiri bɔ, na sa ghulu bɔ uma. **47** Nadidu aghɔmani a kɔŋ nga ni, asa wo ica nu ukpɛlɛ nga kɔnɔ uyira upii nga. **48** Awo ica nu mani anu nga kɔ kawɛ, ayuru nga va ju si, “Anɔ mi kɔŋ, ikɛmbɔ wu nu ju ayɔ kindɔ? Imɛ kina ate nɔ duma nu mani ayɔ ta nu nɔ nga ba.” **49** Aba tɛrɛ bɔ si, “Ikɛmbɔ sa ni inu so wang mi? Inu ta ye nu si iyiya ni imɛ ki shi kɛɛ ɔna ate mi ba?” **50** Na ata kpɛlɛ bɔ upii na atɛrɛ bɔ ba. **51** Aba sisang ki yii bɔ ki vuwa bɔ aNazaret, na su kɔŋ ima utɛrɛ aghojee nga. Ayuru nga kyo uma kɛɛ ikwyi nga. **52** iYesu lite nu ukymi nu uye, nu fonu, kina uyoo ko ukushi Ɔnɔŋ kina ajiya.

3 Kɛɛ anyi uso na itɔ na ɛrɛgɔm ighighe iKaisar iTibariyas ni, iBuntus iBilatus so ko aYahudiya, iHiridus nga so ko ɛrɛgɔm aGalili, anayuru nga iFilibus nga ko ɛrɛgɔm Ituriya kina aTarakunitas, aLisaniya ko ɛrɛgɔm Abiliya, **2** akyua ni Hanana kini iKayafa sa afirist akakɔŋ, Upii Ɔnɔŋ va ba iYahaya anɔ uZakariya kɛɛ aghumu. **3** Aba ghɛmɛ nadidu ɛshɛɛ ɛrɛyema Urdun, na sɔ tɛrɛ upii Ɔnɔŋ si, ajiya lɔkpaa na ju bɔ iminimini, ka acira bɔ uvulu bɔ kɔ, **4** kɔnɔ mani awɔɔ kɛɛ awɔ aghɔ pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔŋ, Ishaya si, “ɛrɛwyuɛ uyɔrɔ ka aghumu si, ‘Inu ker Ɔnɔŋ utra, ka inu nawa itra nga. **5** Aki hwura kɔlɔgbɔ uhuo, aki yaa kɔlɔgbɔ utii nɔ ugbana ughoghɛ. Aki nawa utra umani ugomu wu, ka akeri itra ibibi ki ba iduma. **6** Nadidu ajiya ka ya sing ki nu ufoo Ɔnɔŋ!’” **7** iYahaya tɛrɛ ikir bajiya na aba sa aju bu iminimini si, “Inu iyɔɔ na kang! Inga waa nɔ atɔ si inu tɛ anang Ɔnɔŋ uki ba? **8** Inu ju utina mani uki yeni ɔlɔkpaa nɔ, kɔnɔ umani ashe ka ma ikɔlɔ ni, inu ba sa ka ikwyi nu si, ‘Ibrahim nga sa ate bayɔ ba.’ Imɛ so tɛrɛ nu si Ɔnɔŋ ki bira ukeri Ibrahim anɔ ka atii ri. **9** Ka kyuari ni anyu akperi she ki ɛrɛpiya ɔshe. Kindu ni nadidu

ushe mani uta ma wu ikolo ididuma ba ni, aki kpa wu ko, ka feni kide ugha.” 10 Ajiya ba ghulu nga si, “Ikembo na ayo ki ju?” 11 Aba yira bo si, Aghomani ashi ni ugba upai, na kau kina aghomani ashi nga ni koba, agho shii ni imila ju kindo.” 12 Agho yira agonu ba sa aju bu iminimini, “Aghomee, ikembo na yo ki ju?” 13 Ateri bo si, “Inu ba yira ki nu cee imumani asa nu uyira ba.” 14 Ace aghila akpo ghulu nga si, “Ayo ni, ikembo na ayo ki ju?” Aba teri bo si, “Inu ba kara ajiya efe basi uyo bo ba, inu ma ta ateri kaya akwyi bo ka ataa manog nga efe ba. Inu sa izaan ni imumani aka ja nu.” 15 Umani ajiya so sha agho ufo ni, na didubu kpaa kide ikwyi bo si iYahaya nga sa aghofoo ra. 16 IYahaya ba teri bo na didubu si, “Ime ni, ika ju nu iminimini na amusum, kindo ni ace agho na acee mi na eregoro ki ba, ungani iki biya mi ushii anii akpo nga ba. Anga ki ju nu iminimini na Aghing Onong, kina ugha. 17 Ako ofoo nga kavog nga, aki per ewoo ka nau, na sa cur alkama ka sa kide afo nga. Na sa foru ewoo nga na ugha mani uka kpo wu nga ba” 18 Kinog uwaa atong nagigang, iYahaya ma ajiya ila ididuma. 19 IYahaya ger iHiridus na umani avo iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus, ki ba ju uce nu uma ububi. 20 iHiridus kimi kaya uma ri, aba sa na ta iYahaya kide ubog itii. 21 Asog ju ajiya iminimini nadidu ni, asa kog ju iYesu. Asog pii no Onong ni, a yaya ba femo, 22 aghing Onong na alile ikhimi ba ka ayaya ki ba shulu kaya eweke nga. Na sa kog ice ewewue ka yaya si, “Ingog sha anog mi, angog mani ime yoo. Imo ka kog uhwai ngog nagigang.” 23 Akuya ni iYesu kyoju utina umee nga ni, ashina anyii ishi tai wu ka sing ri. Ajiya kpaa si inga ni anog uYusufu nga, iYusufu anog iHeli, 24 iHeli anog iMattat, iMattat anog iLawi, iLawi anog iMalki, iMalki anog iYanna, iYanna anog uYusufu, 25 uYusufu anog iMattatiya, iMattatiya anog Amos, Amos anog iNahum, iNahum anog Azaliya, Azaliya anog iNajaya, 26 iNajaya anog iMata, iMata anog iMattatiya, iMattatiya anog iShimeya, iShimeya anog uYusufu, iYusufu anog iYahuza, 27 iYahuza anog iYowana, iYowana anog iRefaya, iRefaya anog iZerubabel, iZerubabel anog iSheyaltiyel, iSheyaltiyel anog iNiri, 28 iNiri anog iMalki, iMalki anog Addi, Addi anog iKosama, iKosama anog Elmadama, Elmadama anog Er, 29 Er anog iYosi, iYosi anog Eliyezar, Eliyezar anog iYorimi, iYorimi anog iMattat, iMattat anog iLawi, 30 iLawi anog iSaminu, iSaminu anog iYahuza,

iYahuza anog uYusufu, iYusufu anog iYonana, iYonana Eliyakim, 31 Eliyakim anog iMalaya, iMalaya anog iMainana, iMainana anog iMattata, iMattata anog iNatan, iNatan anog uDauda, 32 uDauda anog iYesse, iYesse anog Obida, Obida anog iBowaz, iBowaz anog iSalmog, iSalmog anog iNashon. 33 iNashon anog Amminadab, Amminadab anog Aram, Aram anog iHesruna, iHesruna anog iFeresa, iFeresa anog iYahuza, 34 iYahuza anog iYakubu, iYakubu anog iShaku, iShaku anog iIbrahim, iIbrahim anog iTera, iTera anog iNahor, 35 iNahor anog iSerug, iSerug anog iReyu, iReyu anog iFeleg, iFeleg anog Eber, Eber anog iShela, 36 iShela anog iKenan, iKenan anog Arfakshad, Arfakshad anog iShem, iShem anog iNuhu, iNuhu anog iLamek, 37 iLamek anog iMetusela, iMetusela anog Anuhu, Anuhu anog iYared, iYared anog iMahalalel, iMahalalel anog iKenan, 38 iKenan anog Enosh, Enosh anog iShitu, iShitu anog Adamu, Adamu ni anog Onong.

4 IYesu ya vuwa ki eweyema Urdun kina Aghing Onong, Aghing ba kyeng ni nga ki kyaa aghumu kog, 2 uka umani Ishoo mra nga ki la awii isinar. Awii ra ni ata la nga ighima ba. Aya kpe ni asa kog idafog. 3 Ishoo ba teri nga si, “In kini ingog ni Anog Onong nga ni, sa atii ri ka tee ubiredi.” 4 IYesu ba ger nga si, “Awog kide ila Onong si, ‘Ba Imila yog kiyu yog na ajiya ki lang kog ba.’” 5 Aya sang kog kadu ni, Ishoo ba kpaa nga ki kya uce uka ka yaya nagigang, ayeni nga ewogom asing ri nadidu kide anakyua. 6 Ishoo ba teri nga si, “Imo ki ma ngog uma ododoma ri nadidu kinog ujugog bog, kog uma ri ni ama mi bog, ika va ma aghomani ime yoo. 7 Nadidu uma ri ki tee unga ngog in kini ingog ki jugog mi ni.” 8 IYesu teri nga si, “Awog si, ‘Onong ngog nga ni ingog ki jugog nga kina utina kayu nga.’” 9 Ishoo ba kpaa nga ki kyaa Urushelima, aya kyo nga ka amaa yaya ona Onong, ateri nga si, “In kini ingog na anog Onong nga ni, funu kog kpaa ki ewogog. 10 Ka awog kide ila Onong si, ‘Aki sa atuma Onong ka dara ngog ka ewegogom, 11 aki dara ngog ni ivog bog kog ba gyo ifra ngog kog utii ba.’” 12 IYesu ba teri nga si, “Awog si, ‘Ba mra Onong ngog ba.’” 13 Ishoo ya kpeg kog iligba umra nga ni, asa zong ya nga ya unga nagogog. 14 IYesu vuwa nga aGalili kide ewekyuo Aghing Onong, ila nga kpaa ko abi ki ewogog. 15 Alite nog umee kide kog takwyue aYahudawa, kwinga so bre nga. 16 Ukadu ni iYesu ba aNazaret, ukog mani

afonọ kọ. Aghila nga ọkọ takwyue aYahudawa ka Awii uwuru aYahudawa kọnọ mani aku gheli kọ ni. Aba sisang ka pila iwọ, 17 Aba ma nga awọ aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Ishaya, aba fẹmẹ ki peni ukọ mani awọ si, 18 “Aghing Ate aYaya shi kini imẹ, ka kyo mi ka imẹ ba aghina amir ni ila ididuma. Atuma mi si imẹ tẹri nọ si aki shee aghomani alor bọ, afoo ki peni ukyoo uka, aghomani ademi bọ ki sisang. 19 Iki ba gyo anyu si akyua ya ju ni Ate aYaya ki foo ajiya nga.” 20 Aya kpẹ upila ni, aba wuru awọ ki ma aghọ ju itina ọkọ takwyue aYahudawa ya, na sa cica. Nadidu aghomani ashi kide ọkọ takwyue aYahudawa sa nga ica. 21 Aba tẹri bọ si, “Imumani awọ kide ila Ọnọng hwura ka ayatọ nọ kaidii.” 22 Nadidu aghomani ashiya kọ uka ni, a kọng uhwai na asa wo ica ni ighang upii ididuma ni ikunu ka anyu nga, asu sa ghulu si, “Ni, ba anọ uYusufu wẹ ri ba?” 23 IYesu tẹri bọ si, “Imi yeni inu ki bami ni idi ighang upii, ‘Aghomẹẹ ikang, ma ẹrẹkwẹ ngo ọkyuo.’ Inu ki ba tẹri mi si, ‘Ju uma umani ayọ kọng ni ingo ju ka aKafarnahum ki ifong nu ni.’” 24 Aba tẹri bọ si, “Aipang ni, imẹ so tẹri nọ si, ba aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng mani aka yira nga ki ifong nga. 25 Aipang ni imẹ so tẹri nọ, akyua aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Iliya ni, ace ayiri shi kọ aghomani aghemẹ bọ kọ kpurubu na pam ki Israila, akyua mani aviya kpaa wu ba ki la anyi atai ni ipiri itin, idafọ lọ nagigang nadidu ki ẹrẹbọ. 26 Nadidu kindo ni ata tuma bọ aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Iliya nga kukushi agha yayi kide bọ ba, nava tuma kukushi ace ayiri kayu nga ka aZarafat ki ẹrẹbọ aSidon aghomani aghemẹ nga kọ kpoo. 27 Akyua aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Ilisha ni, ace aghonọ ubili shi kọ na pam ki Israila, ba agha yeng mani a hwuru nga ugunu wu ba, iNa’aman nga kayu nga, agha aSuriya.” 28 Ajiya mani ashi kide ya kọ kindo ni asa kọng anaa wu na didu bu. 29 Asa sang ki woo iYesu ki kyabọ usutumu ifong kọ, kiya kyo nga ka ya ugbana mani aviya ifong bọ kibọ ya kuma nga ka feni ki ẹrẹbọ, 30 Nava ghila nga ide bọ ki sang nga. 31 Asa wor ki kya aKafarnahum, ice ifong ki ẹrẹbọ aGalili, na so mẹ bọ ka Awii uwuru aYahudawa. 32 Awo ica ni umẹ nga, ka upii shina ẹrẹkyuo. 33 Kide ọkọ shọ Ọnọng ni ace ajiya shiya na ashina ushẹ, aghing ababi. Asa sang anyu ni ẹrẹkyuo ki ju si’ 34 “Sang ngo kọkẹ! Ikembọ ni ingo wang kukushi bayo, iYesu anga aNazaret? Ingọ wang ba pii ayọ kọ? Imi ye ti ingo ni inga

ni, ingo sa agha uyer Ọnọng ra!” 35 “Kọmọ!” IYesu gawa ni nga. “Kunu kide ẹrẹnoma nga!” Ushe ẹrẹnoma ba kuma nga ki feni ki ẹrẹbọ na si kunu nga bu sa nga ugunu. 36 Ajiya nadidu wo ica, nasu tẹri ace bọ si, “Iligba ighọ upii yidi? Ni ẹrẹkyuo kini ẹrẹgoro ajiya ri sa ushe ẹrẹnoma so ukunu bu, usa kunu bọ!” 37 Ila nga kpaa ko abi ki ẹrẹbọ. 38 IYesu kunu nga kide ọkọ shọ Ọnọng, ki kyaa ọna iBitrus. Akẹri iBitrus shi akyuo ba, Ẹrẹnoma nga furu wu nagigang, aba shọ iYesu sa ama nga ọkyuo. 39 Aya tara ka yayo icuru nga, asa sa ufuru ẹrẹnoma si isher nga, aba sisang ki ju bọ utina. 40 Ọnọng ta ya ghila wu ni, ajiya ba iYesu na aghomani asini ko iligba ighọ udumu, atiya bọ awọ ka ya ikwyi, ki ma bọ ọkyuo. 41 Ushe ba kunu kide anoma bajiya na pam, nasu taa akpa na tẹri si, “Ingọ ni anọ Ọnọng nga!” Aba gawa kini bọ, akrabọ upii kọ, ka aye si anga sa aghọfoo. 42 Ikyua ya yẹ ni aba kunu nga, ki kyaa uce uka mani aghọ shi ya ba. Ajiya na pam sọ wang nga, akyaa ukushi nga. Uwang bọ ni ibọ dara nga, ka aba sang nga kukushi bọ ba, 43 aba tẹri bọ si, “Iyiya yọ ni imi ma ufong ushe ila ididuma inga ẹrẹgom Ọnọng, ka imumani isa ni atuma mi yidii.” 44 Asa lite nọ uteri upii Ọnọng kide ọkọ shọ Ọnọng ẹrẹbọ aYahudiya.

5 Ace awii ni iYesu tẹng ki kyọ ighonọ aJanisarat. Ajiya so yiri kyabọ ayayo nga kibọ kọng ila Ọnọng. 2 Anu agbọ apai ka nyu ighonọ, aghọ hwiri itagbo kunu bọ kide, na asọ hwuru isha bọ. 3 Aba ghila ogbọ uyeng, unga iBitrus, a shọ nga sa ayini ogbọ ki ẹrẹbọ ka ghila nga ide wu. Aba cica kide ogbọ kọ mẹ ajiya mani acur. 4 Aya kpẹ upii ni, aba tẹri iBitrus si, “Khimu uyini ogbọ kọ kya ngo uka ukyukyu wu, inu shee isha nu, kunu waa itagbo.” 5 IBitrus yira ki ju nga si, “Aghọ ọna mi, ayọ kọ ju utina kọ kpaa na atii, ayọ ta kpẹn yi ighima ba, kọng ingo peni ni isu ba shee isha.” 6 Aya ju kindu ni, asa hwiri itagbo na pam, ki ta kọmani isha bọ dẹkọ kẹr yọ. 7 Asa yoro ayikyo bọ kọ daa ogbọ ka ba sẹbọ kọ. Aba kọ ba, ki sa itagbo ka agbọ ki tii wu ki wang ghila wu. 8 IBitrus ya nu kindu ni, aba kpaa ki isite iYesu ki ju si. “Sang ngo ọkọ shi mi Ate, ki imẹ na aghọ vulu nga.” 9 Ki inga kina aghomani ashi kini nga nadidu bọ ni, awo ica ni itagbo na ahwiri, 10 kindo wu ni iYakubu kina iYahaya anọ iZabadi, ayikyo utina iBitrus. IYesu ba tẹri iBitrus si, “Ba

kõõ ẹrẹbata ba. Ite ni ajiya bọ ni ungo ki hwiri.”
11 Aya yini ọgbọlọ bọ ki fuma uviya ni, aba sheri kwikẹ ya na si kiyii nga. **12** Ace awii ni iYesu shi ki ice ifong, na ba nu ace ajiya mani ubili kọ la ẹrẹkyuọ nga. Aya nu iYesu ni aba kpaa ki shite nga, ki shọr nga si, “Ate, inkini ingo yira ni, ingo ki bira sa mi ki ba na pipar.” **13** IYesu ba nawa avo nga, ki piya nga, ki ju si, “Imẹ yira, ba na pipar.” Kide akyua ni ubili shee nga. **14** IYesu ba waa nga atọ si aba ẹri agho ba, asi, “Oso kya ngo ukushi ifirist kaya nu ngo, kọ ya ma ifuu ki ngo ba na pipar ki ibo ye, kono umani iMusa ẹri ni.” **15** Ni kindu ni ila lite nu ghimi na ajiya na pam de kọ kyeng ukushi nga ki ibo ya kọ upii nga, ace agho bọ ni ka leni ni idumu ni oso lo bọ ko. **16** Ni iYesu ka kyaa ukọ mani agho shiya ba, ki ya pii nọ Onong. **17** Ace awii ni, iYesu so mẹ na ace aFarisiyawa kina aghomẹ umẹ iMusa akunu ki kwiligba ifong ki ẹrẹbo aGalili, kini ẹrẹbo aYahudiya, kọ Urushelima kuma, na aci ya kọ kaa. Ẹrẹkyuọ Onong ingo sa ọleni shi ni nga. **18** Ace ajiya ba na kọ aghomani akọ hwiya nga ka ya ishọr, asu sheri ni ẹrẹkyuọ na wang ghila kaya kyo nga ki ishite iYesu. **19** Ara bira bọ ọghila idẹ ba ka ajiya shiya na pam, aba kiya bọ aya ufiya ubo, kiya yemi ufiya wu ki suu ni nga kini ishọr na ayẹ kọ, asa kyo nga ka biyating baiya ki shite iYesu. **20** IYesu ya nu uma aipang bọ ni aba ju si, “Ayikyo, a cira uvulu ngo wọ.” **21** Aghomẹ umẹ iMusa kina aFarisiyawa ba ghulu ace bọ si, “Inga sọ pii upii Onong ka agbagbara kindo ni? Inga ka bira cira uvulu inbasi Onong kayu nga ba ni?” **22** IYesu ya kpele uma ushi kide ikwyi bọ ni, asa jubọ si, “Ikembọ sa ni inu so ghulu ikwyi nu ka aya ni nu uma ri? **23** Uligba wọ cẹ nọ yuyo, ataa si, ‘A kpaa uvulu ngo wọ,’ Ko na aju si, ‘Sisang, kọ kyeng?’ **24** Ka imẹ wang si inu ye si anọ Ajiya sini ẹrẹkyuọ kpaa uvulu ka asing ri.” Ava ẹri adumu nga si “Imẹ ẹri ngo si, sisang, kpaa ishọr ngo kọ kyang aca.” **25** Kide akyua ni asang ka ya ica kwinga, ki kpaa ishọr na ayii kọ, ki kya aca, na asọ brẹ Onong. **26** Nadidu bọ kpenẹ anyu bọ na sa wo ica! Na aba kono ẹrẹbata, na brẹ Onong, na asọ ju si, “Aidi ni ayu nu ima usa uwo ica!” **27** Aya kpeẹ ni, iYesu kunu nga, anu ace agho yira agonu aghono uca si, iLawi, aci kọ ọka yira agonu, iYesu ba ju nga si, “Yii mi!” **28** iLawi ba sheẹ kwikeya, asisang ki yii nga. **29** iLawi ba yoro nga ula imila kọ ona nga, ace agho yira agonu kina ajiya na acur shiya

na pam na so la imila kini bọ. **30** aFarisiyawa kina aghomẹ umẹ iMusa de kọ ẹri ipii ni asọ ẹri aghoyii nga si, “Ikembọ sa ni inu sọ la, ni inu sa kina agho yira agonu kina agho uvulu?” **31** IYesu yira bọ si, “Agho shi akyuọ wang bọ aghomẹ ikang ba, sa adumu. **32** Imẹ bami kaya agho uju na biboro ba, sa agho uvulu, ka a lokpaa.” **33** Aba ju nga si, “Atina iYahaya aka kpenẹ anyu kwaligba kyua, aka ba pii nọ Onong, kindiwu kina atina aFarisiyawa, uwẹ ni angọ so la na sa.” **34** IYesu ba ju bọ si, “Inu ki bira sa ayikyo aghemẹ asasa ukpenẹ anyu, na aghemẹ asasa shi kini bọ?” **35** Akyua ki ba ni aki kpaa aghemẹ asasa kọ na sa shee bọ ya, to, akyua ra kọ ni ibo ki kpenẹ anyu kọ. **36** IYesu ba ma bọ igbang upii, “Ba agho na aki gaa ugii ugyauto ki gbang isisa ka ya ta igbang ititang kọ ba. In kini aju kindo ni, aki gaa igbang isisa wọ, kọ umani, uta taki ju wọ igbang ititang uduma ba. **37** Ba aghomani aki shii amusumu ikolo na shi asasa ki ubom ututang. In kini aju kindu ni, amusumu ikolo na shi asasa ki shiya ubom nga wu, kina ayo, ubom nga kuma ki bira bọ. **38** Amusumu ikolo na shi asasa ni, aki sa bọ kọ ubom ususa. **39** Ba agho na aki wang usa amusumu ikolo na shi asasa, in kini asa atatang ni, aki ju si, ‘Atatang cẹ nọ ọdodoma.’

6 Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu kina atina nga yii bọ isii ija alkama, atina nga ba kpenẹ ace akwyu alkama na asọ wuli na coo na sa la. **2** Ace aFarisiyawa ba ju si, “Ikembọ sa ni inu su ju imumani umẹ iMusa kila ujuwu ka Awii uwuru aYahudawa kọ?” **3** IYesu ba yira si, “Inu ta kọ pila nọ imumani uDauda ju ka kyua umani inga kina ajiya nga kono idafọ wọ ba? **4** Umani uDauda ghila idẹ ona Onong, kiya woo, ubiredi ki la, ki va ma ayikyo ukyeng nga imumani ace agho taki la ba si iFirist kayu nga?” **5** Aba ẹri bọ si, “Anọ Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” **6** Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu ghila idẹ ọkọ takwyu aYahudawa na asọ mẹ. Ace ajiya shiya ni avo ila nga kọ shomọ wọ. **7** Aghomẹ umẹ iMusa kina aFarisiyawa sa ica, ka anu ta iYesu ki leni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibọ peni nga na uvulu. **8** Ni iYesu ye imumani ishi ki ikwyi bọ. Aba ẹri ajiya ra mani avo nga shomọ wọ si, “Sisang koba titara kọ kawẹ.” Ajiya nga ba sisang ki ya titara kọ kaa. **9** IYesu ba ju bọ si, “Imẹ sọ ghulu nu, ikembọ shi iduma na ju

ka Awii uwuru aYahudawa ni, aju ima ididuma ta akakiya? Afoo okyuo ta apii wo ni?" 10 Aba kyoo bo nadidu bo, ki ju si, "Nawa avong." Asa nawa, avo nga ba akyuo. 11 Aba kong anang nagigang, aba lite no upii kina ace bo imumani ibo ki ju iYesu. 12 Awii ra ni, iYesu ya kila nga aya ugbana ka ya shor Onong. Anye na so pii no Onong. 13 Ikyua ya yer ni, aba yoro aghoyii nga, Ahwiya agho usho naapai kide bo, ace agho bo ni ayoro bo si atina nga. 14 Abo shi iSiman aghomani iYesu yoro si, iBitrus, kina anayuru nga Andrewus, kina iYakubu, kina iYahaya, kina iFilibus, kina iBartalamawas, 15 kina iMatiyu, kina iToma, kina iYakubu ano iHalfa, kina iSaminu, aghomani aka yoro si iZaloti, 16 kina iYahuza ano iYakubu, kina iYahuza Iskariyoti, aghomana agbara nga. 17 IYesu shulu kina bo, ki titara ko uce uka ayaye na tes, kina ajiya na pam aghomani ashi aghoyii nga. Ukadu wo ni ajiya na pam ba ko abi ki erabo aYahudiya, kina Urushelima, kina erabo aTaya kina aSidon aghomani ashi ka anyu ereyema ighighe. 18 Aghomani aba ka ma kong upii nga, ka peni uleni ko ki idumu bo nadidu bo. Agho shina aghing ishee a leni ni bo. 19 Kwinga wang piya nga, kaa erkyuo so hwuru ko ukushi nga, aba leni kini bo nadidu. 20 IYesu kyoo aghoyii nga ni aba teri bo si, "Inu ni agha anyu adaduma bo, inu aghila amiri, eregom Onong ni anga nu wo! 21 Inu ni agha anyu adaduma bo, inu agha idafu ka akuya ri, aki manoshuu! Inu ni agha anyu adaduma bo, inu agho uci ka akuya ri, inu ki sra! 22 Inu ni agha anyu adaduma bo peni ajiya toro no ni, ki woo nu ko, na aso cira no, si inu ni agho akakiya bo, kaya Ano Ajiya! 23 Inkini udibi uma ba ni, inu ju ikwyifu! Inu so ya ni ikwyifu, uka no shina pam ka ayaya. Kindu wo ni anirakpee bo ju agho pii ko oto Onong wo." 24 Ni lo no, inu aghomani ashi ni upeni ka kyuari, ka inu ko kong ododoma no! 25 Lo no, inu aghomani ashi nu ushuu kakyuari, inu ki kong idafu! Lo no, inu aghomani aso sra kakyuari, inu ki kong ubira ikwyi, nu sha ci! 26 "Lo no, inu aghomani ajiya nadidu so bre no, kindo wo ni anirakpee no ta agho pii ko oto Onong ateri ko." 27 "Iso teri no, inu aghomani inu hwiri mi, inu yoo asho nu, ka inu ju aghomani atoro nu ododoma. 28 Inu sa aghomani aso cira no anyu adaduma, no shor Onong kaya aghomani aso deri nu. 29 In kini agho gyo ngo na avo kudii utuma ni, tee nga udaa. In kini agho yira ngo igbang ko ni, woo inga ide ko ma nga. 30 Nadidu aghomani ashor ngo ice ima ni, ma nga. Aghomani ayira ngo umani, ba wang nga ba. 31 Inu ju ajiya imumani inu wang sa aju nu. 32 "In peni inu yoo aghomani aka yoo nu wu ni, ikembo ni inu ki peni? Ko aghila avulu ni ayoo aghomani ayoo bo. 33 In peni inu ju ododoma ka aghomani aju nu udodoma ni, ikembo ni inu ki peni? Ko aghila avulu ma ka aju kindo. 34 In peni aghomani aki bira biya no bo ni uka ma bo ita ni, na ikembo ni inu ki peni? Ko aghila avulu mani aka mee ita ka ace bo na asa biya na ki kya. 35 Inu yoo aghomani atoro no, ki nu ju bo ododoma, inu ma bo uta basi sa ato biya nu ba, uju kindiwu inu ki peni uka no nagigang, inu ki tee ano Onong agho ucee no ughoghe. Inga ni agho ju uma ododoma nga ka aghomani aka sa bo iza ba kina agha aikiya. 36 Inu kong ahwoo, kong umani Ate nu shi agho kong ahwoo ni. 37 "Inu ma ju ace agho ashuwa ba, ki inu ma ni, aki ju nu ba. Inu ba bra ace agho ba, inu ma ni aki ju nu ba, inu yira olokpaa, ka aki yira olokpaa nu. 38 Inu ma, ki inu mani aki man ko tii umumara na titi, atighi na zezogo ko ninira wu, ka sira no kide avo igbang. Kong mani imumani inu ka mara Ajiya ko ni, iyoo na ki mara nu wo." 39 IYesu ba ma bo ice ighang upii si, "Afoo ki biya ugo afoo kashi lee? In kini aju kindu ni, nadidu bo ki kpaa bo kide uhwo ba? 40 Ba anomee mani a gina aghomee nga ba. Anomee mani akpee upila iwoo nga ni, aki ba kini aghomee nga ni. 41 "Ikembo sa ni ingo so kra ani ano ibong mani mani ashi kide ica anayuru ngo, ingo ta ma ngo ni ukumu osho no ushi kide ica ngo ba? 42 Na nyi wu ni ingo ki bira uteri anayuru ngo si, 'Anayuru, ta ni ime woo ngo ano ibong mani ashi kide ica ngo,' Ni ingo ta nu ngo ukumu osho nu shi kide ica ngo ba? Ingo ishoo ajiya! Kyoo uwoo ukumu osho nu shi kide ica ngo, no ta bra unu naiburu mani uki to woo anayuru ngo anibong mani ashi kide ica nga. 43 "Osho ododoma ka ma wo ikolo ibibi ba, kindi wo ni osho ubibi ka ma wo ikolo ididuma ba. 44 Aka ye koligba osho ki Igho ikolo nga. Aki kara bo uweng ki erenoma ukara ba, ko inabi ko osho ukara ba. 45 Ajiya ukikile ka woo uma ododoma kide uma ododoma mani akyo kide ikwyi nga. Ni agha aikiya ka woo uma ububi kide ikwyi nga. Imumani isi kide ikwyi ni, iyu ka kunu ka nyu nga." 46 "Ikembo sa ni inu so yoro mi si 'Ate, Ate,' ni nu toro nu ju imumani

ime sa saju? 47 Ka aghomani aka ba ukushi mi, ki ba kong mi ni, ki ba ju imumani ime teri sa ju ni, ime ki yeni nu mani ajiya nga shi. 48 Inga shi kini ajiya nga ni, aya sang uvra ona nga ni, asa tumu erēbo ikikyughu, ki ta erēkpa uvra nga kaya utii. Ugya ya ba ni, uta bra bo ukpaa ona ko ba, ka vra uvra nga na biboro. 49 Insi ni aghomani a kong upii mi na ta ju nga imumani imi teri sa aju ba ni, ashi na ki kyaa kina ajiya mani a vra ona nga bo uta erēkpa na biboro. Ugya ya ba ni uba pulu ona wo. Ukpaa ona so ububii!”

7 IYesu ya kpēē uteri upii nga kite bajiya ni asa ghila nga Akafarnahum. 2 Ni ace agira agha aghaghe aghina akpo, aghomani Ate ona nga ka koo ododoma nga naigang, ashi nga akyuo ba kina asu kpoo ni. 3 Aghinakpo ya kong ila IYesu ni, aba tuma ace agha akakong aYahudawa ko ukushi nga, ka ya shor nga sa aba leni na agira nga. 4 Aya fuma ukushi IYesu ni, ava shor nga nagigang ava teri si, ‘Ushi umani aju nga kindi, 5 ka ayoo Ajiya yi, anga vra ayo oko takwyue aYahudawa.” 6 IYesu ba kyaa kini bo. Aya kya ayayo konon ona ni, agha aghaghe aghina akpo ba tuma aghikyo nga kukushi nga ka ya teri nga si, “Ate ona, ba ma erēkwe ngo utina ba. Ita maami ni ingo ba ona mi ba. 7 Uwu sa ni ita nu mi ni ima ni ba ukushi ngo ba, toro peni ka agira mi ki leni. 8 Ki me mani avo ace agho wo ni ishi wu, kina aghinakpo kide ivo mi, ime wang teri adi agho si, ‘Kikyang,’ Aso kyaa, ace aghoni ime teri nga si, ‘Ba,’ Asu ba, ime teri agira mi si, ‘Aju ima,’ Aso ju.” 9 IYesu ya kong kindi ni, aba wo ica ni nga, aba tee ki teri Ajiya mani so yii nga si, “Imeso teri no si, ime sonon ko nu mi uma aipang na erēkyuo kindi ko ki Israila ba.” 10 Ajiya na atuma bo ya vuwa bo aca ni, aya peni ni agira nga to akyuo. 11 Aya kpēē ni IYesu ba wor ki kyaa ice Ifong na aka yoro si Anayin, atina nga kina ikir bajiya ba kyaa kini nga. 12 IYesu ya sang fuma anyu uka ughila ifong ni, aba nu ni a kpaa okong ace anagheme na ki kyabo ko naa ko. Ano ayeng ayiri mani angheme nga ko kpoo. Ikir bajiya ki ifong kyeng kina inga. 13 Ate ona ya nu nga ni, aba kong ahwoo nga. IYesu teri nga si aba ci ba. 14 Aba kyaa ki ya piya imumani ago okong ko. Ajiya na go okong ba titara. IYesu ba ju si, “Ano, sisang!” 15 Aghokpo va sisang ke cica, Ki tee agho upii! IYesu ba kpene nga ka avo ki

ma ayuru nga. 16 Erēbata kpene bo ko nadidu bo, aba joo Onong na teri si, “Atina Onong aghaghe ba ukushi bayo.” Aba ju si “Onong ba ukushi bayo ka ba she Ajiya nga.” 17 Upii IYesu ghila nadidu aYahudiya kina ufong shi ka ayayo bo. 18 Aghoyii IYahaya ba teri nga omari nadidu, na ba woo agha pai kide bo, 19 ki tuma bo ko kushi Ate ona ka ya ghulu nga, “Ingoo shi aghomani aki ba, ko ta ayo sha ace agho ni?” 20 Aya fuma ukushi IYesu ni, aba ju si, IYahaya agho uju iminimini tuma ayo sa aba ghulu ngo si, “Ingoo shi aghomani aki ba, ko ta ayo sha ace agho ni?” 21 Ka kyua ra ni, IYesu ma ajiya ni asa adumu okyuo, ki ba kiya aghono ushee uduma ajiya wo. Ki ba sa afoo na kyoo. 22 Aba yira aghomani IYahaya tuma si, “Inu vuwa no ko ya teri IYahaya imumani inu kong ki ba nu. Afoo so kyoo uka, agunu so kyeng, aghono ubili ba na pipar, agbatong hwiri atong, asang aghomani a kpuru bo, asu ma ila ididuma kukushi aghila amir. 23 Anyu adaduma kukushi aghomani ata vulu bo ni umumani isu ju ba.” 24 Agho tuma IYahaya ya sang bo ni, IYesu ba teri bo upii IYahaya, asi, “Ikembo ni inu kyaa unu ka ghumu? Inu kyaa ki inu ya nu obong mani uwuu so ca? 25 Iba kindi ba ni, ikembo ni inu kyaa unu? Ace aghomani asomo uma ododoma? Kayi, agho osomo ugbang ododoma ni, agho ci kide ugee agom bo. 26 Ni, ikembo ni inu kyaa ukyoo? Atina Onong? Iso teri no, aceri agho pii ko oto Onong nagigang. 27 Anga shi aghomani awo pii kaya erēkwe nga si, ‘Ime ki tuma atuma mi ka ghila ite ni ngo, Aghomani aki kyer utra na sha uba ngo.’ 28 Iso teri no, ba Ajiya ujee ayiri na aceri IYahaya kini ughoghe. Kindi ni aghomani ashi naji ko oka eregom Onong aceri nga.” 29 Ajiya nadidu kina agho yira agonu ya kong kindi ni, aba yira si Onong ni agha aipang nga, IYahaya ba ju bo iminimini. 30 Ni AFarisiyawa kina aghomee umee iMusa ba toro bo imumani Onong wang bo si aju, ka ata yira bo ni IYahaya ju bo iminimini ba. 31 Ikembo ni ki mara Ajiya akuakuari wo? Ashi na nyi? 32 Kini ano bo ni aci ka anyu oko la ize, asu yoro ace bo, nasu teri si, ‘Iyi peni igbee, inu ta ya no ba, ayoo taa ate ukpo, inu ta ci nu ba.’ 33 Uwe ni, IYahaya agho uju iminimini ba ni, aka ra la ubiredi ba, akarasa amusumu ikolo na ashe ba, ni inu se teri si, ‘Ashi kina ushee.’ 34 Ano Ajiya we naya ba, asu la na sa, inu so teri si, ‘Agho bra ula, agho usa ikolo na ashi, aghikyo

aghô yira agonu kina aghô uvulu'. 35 Kindi ni uye ukyuu, yeni si utra Ɔnong na Aipang nga kukushi anô nga." 36 Ace aBafarisiye yorô nga ula imila. Aba ghila Ɔna aBafarisiye, ki ya cica kôka imila. 37 Ace ayiri ki ifong, aghila vulu, a kong ni iYesu so la imila kô Ɔna aBafarisiye ni, ava ba ni ace anibom na anyi uvong. 38 Aba titara kô tumu kô ôka ifra nga, nasu ci. Ayiri nga ba ghêli nga ifra kô. Aba cra nga kô ni ufilikwê nga, ki kênî nga, ni asa ba shii anyi uvong nga ki coo nga ki ifra. 39 aBafarisiye na ayorô ula imila ya nu kindô ni, aba kpaa kidê ikwyi nga si, Ata wasi Ajiya ri ni aghô pii kô Ɔtô Ɔnong nga ni, ata kô ye aghômani asu cira nga, kina ighô ayiri. Si asa aghila avulu." 40 IYesu ba yira si, "ISaminu, iwang yeni ngô upii." Aghômêê, imê so hwiri ngô." 41 IYesu ju si, "Ace Ajiya apai na ayii bô uta nô ufê. Agha aye ni, ayii nga adinari araji atô, ada aghônî ishito. 42 Aya bira bô ôbiya ba ni, aba shee bô ya ka apai bô. Kidê bô ka apai bô ni, inga ki cêê nô uyoo nga?" 43 ISaminu ba yira nga si, "Ku nu mi ni, aghômani aya nga ughê." Aba ju si, "Ingô têri na biborô." 44 Aya tee kukushi ayiri ni, aba ghulu iSaminu si, "Unu ayiri ri? Ighila Ɔna ngô, ingô taa ma mi nga amusumu uhuru ifra ba, inga shiri mi na ayiri nga ki ifra ki cira mi na ufilikwê nga. 45 Ingô ta kênî mi nga ba, anga ni, kô ghila mi ni ata ya nga kênî mi ifra ba. 46 Ingô ta coo mi nga anyi ka êrêkwê ba, inga coo mi anyi uvong ki ifra. 47 Kindi ni, imê sô têri nga, avulu nga nagigang ra ni a kpaa nga, ka ayeni uyoo nagigang. Aghômani a kpaa nga kô nazii ni, uyoo nazivu ni ayeni." 48 Aba têri nga si, "a kpaa ngô avulu ngô wu." 49 Aghô la kini nga ba têri ace bô, "Inga shi nga na asô kpaa avulu?" 50 IYesu ba têri ayiri si, "Uma aipang ngô foo ngô. Kyaikyang ni ikwyifu."

8 Aya Kpêê ni iYesu va ghila idê ufong kina anôrifong nasu têri upii ila ididuma êregom Ɔnong. Aghô ushô na apai ni ashi kini nga, 2 ace ayiri mani awuli bô ushêê usulusu kina idumu. Kidê bô ni, uMaryamu (aghômani ace aghô bô yorô nga si iMagadaliya), aghômani awoo nga ushêê utinsara wô, 3 IYuwana ayiri iKuzâ, aghôtina aghaghê Ɔna iHiridus, kina iSuzanatu, kina ace aghô bô nagigang mani ashê bô ni ugo uma bô. 4 Umani ajiya nagigang adugo curu, aba ka ufônufong ukushi iYesu, avasa ma bô ighang upii si. 5 "Ace aghô wuu

kya ôka upila ighô. Ashi kidê uta ni, ice ighô va kpaa kô utra, ava tina yô, anurunu ayaya va tara yô kô' 6 Ice va kpaa ka atii. Iya ta ikumu ni iva hwiya yô, ba ôlôlô. 7 Ice va kpaa kidê akara, iva mighi kukuyeng, akara va mênî yô. 8 Ice va kpaa ki êrêbô ididuma, ava fong, ki sa ikir ajilaji." Aya têri kindi ni, ava sang êrêwyuê ki têri si, "Aghômani ashina atong kong ni, a kong." 9 Aghôyii nga va ghulu nga ikembô ni ighang upii yeni. 10 Ava têri si, "Inu ni, ama nu si inu ye êghêghêghê ôka êregom Ɔnong. Uwê ni aghôshê ni sai ni ighang upii, unu ni anu, na aki kpêlê bô ba. Ɔkong ni, na ki kong na ki kpêlê bô ba. 11 "Ni, ighang upii yô shi, ighô yô shi upii Ɔnong. 12 Ighô mani ikpaa kô utra iyô shi aghômani a kong upii Ɔnong, ni Isheê ba ki ma kpaa upii wu ka ikwyi bô, ka ba ma aipang na peni ufoo bô ba. 13 Unga ayô utii ni iyô shi aghômani atorô kong upii Ɔnong ni, aka yira ni ikwyifu. Abô ni, ashi bô ni akang ba. Aka ma aipang anirawi naji ni, akyua umra ni, na ka kpaa. 14 Ighô mani ikpaa ka akara ni iyô shi aghômani a kong upii, ana gôlô ni, igêr asing, kina uyoo ufe, na uyoo ôkong ôdôdôma asing la êrêkyuô bô uwô sa ni ara ma bô ikôlô ba. 15 Ighô mani apila ka êrêbô ididuma ni iyô shi aghômani a kong upii, na yira kini ikwyi iye ididuma, amôr ki ma ikôlô. 16 "Ba aghômani aki ta agbolimô ka fogha ya ni ublikyo, kô na akyo yô ka tata icuru. Kayi, sai na tiya kô ka mani aka tighau, ka aghô ghila nu uyeri. 17 Ba imumani afuwa ya mani aki fômô bô ba. Ba imumani atêri kidê tii mani aki kong bô ba. 18 Kindô ni inu sa atong kô kong, ka aghômani ashi ni yô na aka va kimi ngau. Aghômani ashi ni yô ba ni, ko ani mara asu sa ikwyi ni yô ni, aka va yira wô." 19 Ayuru nga kina anayuru nga aba ukushi nga, na ara bira bô ufuma ukushi nga ba ka Ajiya fo aghê. 20 Ace aghô va têri nga si, "Ayuru ngô kina anayuru ngô ting ka sing, awang nu ngô." 21 Na va têri bô si, "Aghô kong upii Ɔnong, kiva ju, na abô shi ayuru mi, kina anayuru mi." 22 Ace awii ni aghila idê ôgbôlô kina atina nga. Ava têri bô si, "Ima bulu Uda ugêê ighong." Ava sisang ki wôlu. 23 Ashi kidê ukyeng ni ômôô va kpaa iYesu wô. Ba irishu ni uwuru va sang ka ighong, ôgbôlô va dêri kôghilawu idê na amusum, aghila bô ubura ikwyi. 24 Avasa ya shang nga, ki têri nga si, "Aghô Ɔna, Aghô Ɔna, ayô ki kpuru yi." Ashira, ki gêr uwuru kina iyagha amusum. Ava nyenyeri, uka va kômô na

kikir. 25 Ava tɛri bɔ si, “Kyu uma aipang nu wu?” A kɔng ɛrɛbata ava woo ica, asu tɛri ace bɔ, “I nga shi kɔ kawɛ ni, uwuru na amusum na so ma bɔ upii, nasu yii ima tɛri nga?” 26 Aya fuma ɛrɛbɔ Agarasinawa ingɔ mani ishi na avɔ igbang kina ifɔng aGalili. 27 Nɔ ufuma iYesu ni, ace aghɔmani ashi ni ushɛɛ kunu kidɛ ifɔng ki sa nga ashɔ. Aka sɔmɔ uma ba, ashi nu ɔna ba, aci kidɛ na alɔr. 28 Aya nu iYesu ni ava gyo a kpa, ava kpaa kite nga ki sang ɛrɛwyuɛ ki tɛri si, “Ikɛmbɔ lɔ ngo kini imɛ, iYesu Anɔ ɔnɔng aghɔ cɛɛ nɔ ughoghɛ? Imɛ sɔ shɔr ngo, ba ju mi ubibi ba.” 29 A tɛri kindi ki iYesu kɔ tɛri ushɛɛ usulusu sa aya ajiya nga yaa. Agɔlɔ nagigang ushɛɛ nga ka gyo nga, na aka dara nga, Alor nga na asara nu uca, na aka kara uloru wɔ, ushɛɛ nga ka kela nga na kyaa aghumu. 30 Ni iYesu va ghulu nga, “Ikɛmbɔ shi uca ngo?” Ava tɛri si, “Na pam,” kɔ ushɛɛ kɔ ghila nga na pam idɛ ɛrɛnɔma nga. 31 Avasa shɔr nga ka ma sa bɔ ka kpaa kidɛ uhwo ɔkɔng ɔlɔ ba. (Abyssos g12) 32 Ni ɔka ni ace idir alade asɔ cee ka ta nɔɔ upang, avasa shɔr nga si aya bɔ ka ghila idɛ bɔ. Avasa ya bɔ ya. 33 Ni ushɛɛ nga va sher Ajiya nga, ki ghila bɔ idɛ alade. Idir vasa vula kaya ugbana ki kpaa kidɛ ughɔng, ava kpurubu kidɛ na amusum. 34 Aghɔcee alade nga nu ima ri ɛba ni, ava ti bɔ, ava ya tɛri ima ri ɛbani ki idɛ ifɔng kina anɔrɔfɔng. 35 Ajiya vasa kunu, ki ma nu ima ri ba. Ava ba ɔkɔ shi iYesu, avasa nu aghɔmani ushɛɛ nga ya nga, aci kite iYesu, kina uma ugo, ashi ni ijiya nga. Avasa kɔng ɛrɛbata. 36 Aghɔmani aju ima kaya ica bɔ ni, ava tɛri bɔ mani asa ni aghɔ shi nɔ ushɛɛ nga peni ɔkyuɔ. 37 Ajiya nadidu ki ɛrɛbɔ aGarasinawa vasa shɔr iYesu na sheri bɔ ya, ki ɛrɛbata nagigang kpɛnɛ bɔ wu. Avasa ghila ɔgbɔlɔ ki vuwa nga. 38 Aghɔmani ushɛɛ nga ya nga ni, ava shɔr nga ka kyeng ni nga. Ava shira nga si, 39 “Vuwa ngo aca, ya tɛri ighɔ uma ɔkɔkɔng mani ɔnɔng ju ngo.” Ava ghimi ifɔng nadidu kiya tɛri uma ɔkɔkɔng mani iYesu ju nga. 40 Ni, iYesu ya vuwa ni, aghɔ bɔ ma sa nga ashɔ nadidu bɔ na sɔ sha nga. 41 Na ace Ajiya wɛ na yɔrɔ nga si iYayirus, ace aghɔtina aghagɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa, aba ki ma kpaa kite iYesu, ki shɔr nga ka kyaa ɔna nga. 42 Ashi na anɔ anayiri ayeng, ashi kina anyi ɔshɔ na pai, ashi ka anyu ukpo. Akyeng ni, Ajiya nagigang sha dara nga, 43 Na ace ayiri mani akɔ la anyi ɔshɔ na pai na asɔ nira ayi, akɔ pii

imumani ashi ni yɔ ko kang, ba aghɔmani abra ma nga ɔkyuɔ ba. 44 Aba utumu nga, ki piya ifila igbang nga. Kɔ kadu unira ayi nga va tara wɔ. 45 Ni iYesu va ghulu si, “inga piya mi?” Ni kwinga ya la inang wɔ ni, iBitrus va tɛri si, “Aghɔ ɔna, Ajiya bɔ nagigang yii ngo, asɔ mɛni ngo.” 46 Ni iYesu va tɛri si, “Ace aghɔ piya mi, ki imɛ kɔng ni ɛrɛkyuɔ kunu kidɛ ɛrɛnɔma mi.” 47 Ayiri nu ni ba ɔkɔ shɔr ba ni, avasa yini ki ba kina utagha ɛka, ava kpaa kite nga, ki yeni kite majiya ima usa mani anga piya nga, ni ma anga lɛni ki iriɛɛ. 48 Avasa tɛri nga si, “Anɔ mi, uma aipang ngo wu ulɛni ni ngo. Kyeng ni ikwyifu.” 49 Ashi kidɛ upii ni, ace aghɔ vasa ba kɔ ɔna iJarur aghɔ atina aghagɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa, ki tɛri si, “Anɔng kɔ kpoo. Ma sɔ ma aghɔmɛɛ utina ɔba ɔna ngo ba.” 50 Ni iYesu ya kɔng kindi ni, avasa yira ki tɛri si aghɔ utina aghagɛ ɔka ta akwyi aYahudawa, “Uma kɔng ɛrɛbata ba. Kpaa ki ikwyi, aki ba akyuɔ.” 51 Aya fuma idɛ ɔna ni ara ya nga na ace aghɔ ghila ni nga ba, sai iBitrus, kina iYahaya, kina iYakubu, kina ate anɔ na a yuru, 52 Ajiya nadidu so ci kɔnɔ ukpo anɔ. Ni iYesu va tɛri si, “Inu ma ciba. Ara kpo ba, asɔ mɔru wu.” 53 Avasa sra nga ungo jer amra, ka abɔ ye sa akɔkpo. 54 Ava kpɛnɛ avɔ nga, ki yɔrɔ nga si, “Anayiri, sisang.” 55 Aghing nga va vuwa, ki iriɛɛ ukadu ni ava sisang. Ava tɛri si ama nga imila. 56 Aghɔjee nga va woo ica. Ava tɛri bɔ si ama tɛri ace aghɔ ima ri iba ba.

9 Avasa curu ɔshɔ na pai ra ki ma bɔ ɛrɛkyuɔ kina uloru abugu kaya ushɛɛ, asɔ va wuli idumu, 2 Ava tuma bɔ si aya tɛri upii ɛrɛgɔm ɔnɔng, asɔ sa aghɔ shi bɔ akyuɔ ba ka lɛni. 3 Avasa tɛri bɔ si, “Ama kpaa icima ka go kɔ kyeng bɔ ba, ko ashi, ko ipa, ko imila, ko ufe. Ama kpaa uma ugo pai ba. 4 Nadidu ɔna mani uya shulu wɔ ni, uci kukadu sa agɔlɔ usang nɔ ya ju. 5 Nadidu aghɔmani ara yira nɔ ba ni, insi ɔki ya ɔna ni, ɔsi zuru acɔ ifra nɔ kɔ yeni amaa uwo ivɔ nɔ ka ya akwyi bɔ,” 6 Ama sisang ki ghila anɔrɔfɔng asɔ tɛri ila ididumu, na sa lɛni na dumu kwabi. 7 Ni, agɔm iHiridus aghɔ go ɔgyɛ ɛrɛgɔm a kɔng imumani asɔ ju nadidu, ava bra ikwyi nga nagigang, ka ace aghɔ sɔ tɛri si iYahaya aghɔ uju iminimini nga na ashang kɔ ukpo. 8 Ace aghɔ bɔ ni ava tɛri si iLiya nga kunu. Ace aghɔ bɔ ni ava tɛri si ayayeng kidɛ Atina ɔnɔng adaa akyua nga sisang. 9

Ni iHiridus va tēri si, “IYahaya ni Imē kyua nga ɛrɛkwɛ wɔ. Inga shi kɔ kaa ni ihwiri uma kaya ɛrɛkwɛ nga?” Ava wang unu nga. 10 Atina iYesu ya vuwa ni, ava tēri iYesu ima ra abɔ ju. Ava kpaa bɔ ka yayu bɔ ki kyabɔ ice ifɔŋ si aBetsaida. 11 Ni, aya nu kindi ni ikir bajiya nga va yii nga. Ava sa bɔ ashɔ nɔ uba, ki tēri bɔ upii ɛrɛgɔm ɔnɔŋ, ki wuli idumu aghɔmani ashi bɔ akyuɔ ba. 12 ɔnɔŋ uta ya kpa wɔ ni, ɔshɔ na pai va ba ayayo, ki tēri nga si, “Shira ajiya, na aghila idɛ ifɔŋ ayayo, ashulu ka wang ɔka nyɛ kina imila, ka ɔka mani iyi shiwu ni ɔshiwu ayayo na ca ba.” 13 Ni ava tēri bɔ si, “Inu ma bɔ imila.” Ava tēri nga si, “Ima ra iyi shi kini yɔ ni ira wolu yɔ ubiredi ɔtɔŋ kina itagbo ipai ba, si iyi kyaa ki ya ghɛ ajiya ri imila nadidu bɔ.” 14 Aghɛmɛ fɔma aji ushɔ atɔŋ. Ava tēri atuma nga, “Uteri bɔ si acica kaga gimi kaga gimi, kɔgba ugimi aghɔ ishitilitɔŋ.” 15 Kindi wu na avasa ju, avasa bɔ na cica nadidu bɔ. 16 Aya kpaa ubiredi ɔtɔŋ kina itagbo ipai, ava sang ica ka yaya, ki sa ɔnɔŋ iza, ava wraa, ki meri atuma nga, na sha meri ajiya. 17 Nadidu bɔ la ki shuu, na sa yeri akumu umani ashe wu ɔkɔrɔ ɔshɔ nɔ pai. 18 Ace awii na asɔ shɔr ɔnɔŋ kaya yu nga, atina nga va ba ɔkɔ shi nga. Ava ghulu bɔ, si, “Inga na ajiya tēri si imɛ shi?” 19 Ava yira si, “IYahaya aghila iminimini, ace aghɔ bɔ ni, Iliya, ace aghɔ bɔ ni, ayayeng kidɛ aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔŋ adaa akyuwa nga sisang.” 20 Ava tēri bɔ si, “Ni inu ni, inga ni ɔka tēri si imɛ shi?” Ni iBitrus va yira si, “IKristi anga ɔnɔŋ.” 21 Ava gɛr bɔ sa ama tēri ace aghɔ upii ba. 22 Ateri si, “Iyiya yɔ Anɔ ajiya kɔŋ ɔlo atataki, aghɔ go ɛrɛgɔm kina agha akakɔŋ afirist kina aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa atɔrɔ bɔ nga, ki ta kɔ umani aki pii nga wɔ, awii itai na va sisang.” 23 Ava tēri bɔ nadidu bɔ, “Nadidu aghɔmani awang yii mi ni, sa a tɔrɔ ɛrɛkwɛ nga, na akpaa ukumu ɔshɛ kwagba awii, ka yii mi. 24 Nadidu aghɔmani awang ɔkyuɔ nga ni, aki taa wɔ. Nadidu aghɔmani a taa ɔkyuɔ nga ka ya ɛrɛkwɛ mi ni, asɔ wang wɔ ka peni ba maa. 25 Ikembɔ shi ɔɔɔɔma ajiya apeni asing na taa ɔkyuɔ nga, kɔ ka anyu ɔkyuɔ nga? 26 Nadidu aghɔmani a kɔŋ ighɔŋ uyeni mi kina upii mi, Anɔ ajiya ma ki kɔŋ ighɔŋ uyeni nga insi aya ba kina ujɔɔ nga, kina nga Ate, kina nga aghing uyer atuma nga. 27 Isɔ tēri nɔ aipang, ace aghɔ ting kɔ ke na ki kpo bɔ ba sa anu ɛrɛgɔm ɔnɔŋ.” 28 Awii ananari ya wolu bɔ

ni, iYesu kpaa iBitrus, kina iYahaya, ni iYakubu, a va kila upang kaya shɔr ɔnɔŋ. 29 Ashi kidɛ upii nɔ ɔnɔŋ ni, ibate nga tee, uma ugo nga va ba ufufugu, nɔsɔ kpaa ica. 30 Ba irishu na agha pai sɔ pii ni nga, iMusa kina Iliya. 31 Ayeni ujɔɔ nga, na sɔ tēri uki hwura ukyya ayaya nga, mani aki kpoo ka Urushelima kɔŋ umani ɔnɔŋ kyo ni. 32 Ni iBitrus kina aghɔmani ashi kini nga, ɔmɔɔ tii ki dɛ ica bɔ, na aya sisang ni ava nu ujɔɔ nga, kina agha pai na ting ni nga. 33 Ajiya ya sang bɔ ni, iBitrus va tēri iYesu, “Aghɔ ɔna, ukpaa nɔ umani iyi shi kɔ kɛɛ. Ima ta asɔ atai, iye inga ngo, iye inga iMusa, iye ni inga iLiya.” Ara tɔ ye ima ra asɔ tēri ba. 34 Asɔ tēri kindi ni amɔ va ba ki ma fuga bɔ ya. Na ava kɔŋ ɛrɛbata. 35 Ava kɔŋ ice ɛrɛwyuɛ kidɛ amɔ, ni tēri si, “Adawɔ nga shi Anɔ mi anga uhwu hwiya, ɔkɔŋ nga.” 36 ɛrɛwyuɛ ya kpɛɛ upii ni, ava nu iYesu ka yayu nga. Ava kɔmɔ. A wi ra ni ara tēri bɔ ace aghɔ ima ri anu ba. 37 Ikyua ya yeri ni ava shulu ka aya upang, ikir majiya va ma takwyuɛ ni nga. 38 Na ace aghɔ kidɛ ajiya nga va yɔrɔ, ki tēri si, “Aghɔmɛɛ, isɔ shɔr ngo nu anɔ mi kina ica ahwoo, ka anga ka yayu nga. 39 Awɛ ni, ushɛɛ ka kila nga, aka waa akpa ba uye ba. Usheɛ nga ka gyo nga, ɛrɛnɔma nga ka tagha, anyu nga ka hwuru ɔfɔ. Akara shɛri bɔ nga ba sa a fila. 40 Imɛ shɔr atina ngo ka awoo nga wɔ, na ara bra bɔ ba.” 41 Ni iYesu va yira nga si, “Inu ɔfɔnɔ akyuwa ri ɔŋɔ ta uma aipang, aghɔ torɔ bɔ ɔkɔŋ, sa agba awii ni iki ci ni nu, ni ɛkɔŋ ni nu? Ba na anɔ ngo kɔ kɛɛ.” 42 Asɔ ba ni, usheɛ nga vasa sang nga ki gyo ki ɛrɛbɔ na lip, ɛrɛnɔma nga sɔ tagha. Ni iYesu va gɛr usheɛ usulusu, ki lɛni na anɔ, ava ma ate anɔ nga. 43 Nadidu na va wɔ ica ni ɛrɛkyuɔ ɔnɔŋ. 44 Tara ni upii ri ghila idɛ atɔŋ nu. Aki ma Anɔ Ajiya ka ajiya.” 45 Ni ara kpɛɛ bɔ upii ri ba, ashɔ wɔ ka ma nu ba. Abɔ ni ahwiri ɛrɛbata ughulu nga upii. 46 Inang va sang ki ɛɔɔbɔ kaya inga shi aghaghe kidɛ bɔ. 47 Ni iYesu ya kpɛɛ ima shi ki idɛ ikwyi bɔ ni, ava kpɛnɛ avɔ ace anɔ ji ki waga nga ayayo ni nga. 48 Ava tēri bɔ si, “Nadidu aghɔmani ayira ananɔ ri ko ɔcami ni, imɛ na yira. Aghɔmani ayira mi ni, ayira aghɔmani atuma mi wodu. Aghɔmani ashi na ji kidɛ nu anga shi aghaghe.” 49 IYahaya va yira nga si, “Aghɔ ɔna, inu ace aghɔ na awili usheɛ nɔ uca ngo, iyi vasa kla nga, ka ashi ni iyi ba.” 50 Ni iYesu va tēri bɔ si, “Uma kla nga ba. Nadidu aghɔmani ara torɔ nu

ba ni, anga nu nga.” 51 Agolô oyira nga ka yaya aya ba ayayo ni, avasa ikwyi nagigang nọ ukyya Urushelima. 52 Ava tuma aghotina nga na aso kyeng kite nga, avasa wolu ki ghila ace agho aSamariya kaya keru nga ya. 53 Na ASamariyawa va toro bo uyira nga, ka osa ikwyi nga ni nadidu kaya Urushelima wo nọ shi wo. 54 Ni atina nga iYakubu kina iYahaya aya nu kindi ni ava teri si, “Agho ona, uwang si iyi teri ugha ko ushulu ka ayaya ko ma gheli bo ko? 55 Nava tee, ki wang bo orang. 56 Ava wolo, ki kyabo ace anifong. 57 Aso kyeng ko utra ni, ace agho va teri nga si, “Iki yii ngo nadidu oka mani okikya.” 58 IYesu va teri nga si, “Ava aghumu kina afong bo, unung kina erisogo bo, uwe ni Ano Ajiya ashi nga kina oko somo erewke ba.” 59 Avasa teri ace agho si, “yii mi.” Ava teri si, “Agho ona, yami kiya naa ate mi.” 60 Ni IYesu va teri nga si, “Ya aghokpuru ka nira anayuru bo aghokpuru. Ka ingo ni, kya ko ya teri eredom Onong.” 61 Ace agho va teri si, “Agho ona, iki yii ngo, zono yami kiya shira ajiya mi.” 62 IYesu va teri nga si “Aghomani aso wuu kina ihwari uwuu ni, na aso kyoo utumu ni, ara kpaa kina eredom Onong ba.”

10 Aya kpe kindi ni Onong va hwiya ace agho bo agha ishi itinsara na apai, ki tuma bo aya pilapai, ka lite ukyya ofonofong kini ika mani anga ma ki kyaa. 2 Ava teri bo si, “Ucuru ija shi nagigang, na agho ju utina shina ji. Kindi ni ushor Onong ucuru ija ka tuma aghotina kide ija, ka ma ju nga ucuru ija. 3 Ni, osi wolul Uwe ni ime tuma nu kini ano atem ka biyating ava aghumu. 4 Uma kpaa ipa no ufe ba, ko ipa, ko akpo. Uma bili kototang na ace agho ko utra ba. 5 Nadidu ona mani oghila ni, oso teri si, ‘Ikwyifu ka ajiya ona ri.’ 6 Insi agho shi ni ikwyifu shi kide ona ri ni, ikwyifu ki peni nga. Insi ba agho ba ni, oki vuwa ukushi nu. 7 Inu cica ko ona, no la no sa nadidu igho ima ra ama no, ka aghotina kpaa kina oka nga. Uma ka tili ika ushulu ba. 8 Nadidu ifong mani oghilani, insi ayira no ni, ola nadidu igho ima ra abano. 9 Inu leni na adumu ushi kide ifong, inu sa va teri bo si, ‘Eredom Onong ya ba ayayo nu.’ 10 Nadidu ifong mani inu ghila ni ara yira no ba ni, inu so ghila itra bo no teri si, 11 ‘Aco ifong no umani ashi ki ifra yini, izara no ya. Nadidu kindi ni uye si eredom Onong ya so ba.’ 12 Iso teri no, awii ra ni, aki cee no okong ahwoo aSodom kini

ididu ifong.” 13 “Olo ngo, aKorasinu! Olo ngo aBetsaida. Kina uma usa uwo ica mani aju kide no, obo ni aju ka aTaya kina aSidon, ada ko la ukpaa aiwu, acii kina uma ikwyi ibibi kina otong. 14 Na awii ashuwa ni, aki ceni no kong ahwoo aTaya kina aSidon ki cee no. 15 Ingo aKafarnahum, ujoo ngo ni aki ju kaya eremo? Kai, ingo na ki feni ngo kide ugha. (Hades g86) 16 “Nadidu aghomani ahwiri no ni, ime na ahwiri. Agho toro no ni, ime na toro. Nadidu aghomani a toro mi ni, aghomani atuma mi nga na toro.” 17 Ishi itinsara na apai vuwa ni ikwyifu, na aso teri si, “Agho Ona, ushee ma so kong yi kaya no uca ngo.” 18 Ava teri bo si, “Ime nu Ishee na akpaa ko ba ka yaya kini osuma ugha ni. 19 Uwe ni, ima no erewke tina iyoo kina inang, no va shi ni erewke ka erewke agho toro no, ni ba imumani iki peni no ba. 20 Nadidu kindi ni, uma ju ikwyifu si ushee so kong nu ba, inu ju ikwyifu si awoo uca no ka ayaya.” 21 Agolô ra ni ava ju ikwyifu nagigang kina Aghing Onong, ava teri si, “Isa ngo iza Ate, Ate ayaya na erobo, ko sho omari ukushi aghina uye kina okpeli, ovasa yeni aghomani ayebo ice ima ba. Ime sa ngo iza Ate, ka udi woshi umani ingo cee no okong ododoma. 22 Ko iligba ima ni Atemi nga ma mi. Ba aghomani aye si inga shi ano sa Ate, ko na aye Ate sa Ano, kina aghomani Ano wang yeni bo.” 23 Ava tee kukushi atuma nga, ki teri bo ko yuyi si, “Anyu adaduma shi ki ica mani inu ima ri inu nu. 24 Iso teri nu, agho pii ko oto Onong kina agom nagigang wang nu ima ra inu nu, na ara nu bo ba, awang va kong imumani inu kong, na ra kong bo ba.” 25 Ace wii ni aghomee umeje iMusa va sisang ki titara na aso mra nga, ki teri si, “Aghomee, ikembo ni ki ju ki peni okyuo ona mani ushi wu na mara ba?” (aiōnios g166) 26 IYesu va teri nga si, “Ikembo shi kide umeje iMusa? Uka pila na nyi?” 27 Ava yira nga si, “Yoo Onong ngo kina ikwyi ngo nadidu, kina okyuo ngo, kina erewke ngo, kina utiling nadidu. Ni va yoo ayikyoo uci ngo kini erewke ngo ni.” 28 IYesu va teri nga si, “Ingo yira na biboro. Ka ju kindi, oki lang.” 29 Ajiya nga, wang hwuru erewke nga ni, iva teri iYesu si, “Inga shi ayikyoo uci mi?” 30 Ni IYesu va yira nga si, “Ace agho nga sang ka Urushelima na aki ya Ayeriko Na ayi vasa dara nga, ki wuru nga uma wo, ki tara ma nga uca ububi, ava wolu ki ya nga okyuo ukushi Onong. 31 Ukadu wo ni ice ifirist va yii utra. Ava nu nga ni ava

yii udaa ɛshɛɛ ki wolu ila nga. **32** Kindi ni ace aBalawe, ya fɔma ɔka ki nu nga ni, anga ma va yii udaa ushɛɛ, ki wolu ila nga. **33** Ata icuru ni utra va ba na ace agho aSamaririya kukushi nga. Aya nu nga ni, ahwoo va kpɛnɛ ngau, **34** ava kya ukushi nga, ava lolu nga irinyuru, na sha coo nga anyɛ kina amusum ikɔlɔ ashi. A va kpaa nga kaya iZaki nga, ki kya ni nga ɔna nga ki ya wang nga ɔkyuo. **35** Ikyua ni ava kpaa adinari apai ki ma agho kang, ki tɛri nga si, ‘Awang nga ɔkyuo wɔ, nadidu ima ri upii ni kutumu idi ni, insi iya vuwa ni iso ma nga ya.’ **36** Ni, kidɛ aya tai ri ni, inga ni unu ni atee anayuru aghomani ayi ca?” **37** Ava tɛri si, “Aghomani a yeni nga ahwoo.” Ni IYesu va tɛri nga si, “Ingɔ ma, kya kɔ ka ju kindɔ.” **38** Asɔ kyeng ni, ava ghila ace anifɔng, ace ayiri agholɔ ca iMarta ava yira nga ka ɔna nga. **39** Ashi kina anayuru agholɔ ca si uMaryamu, aghomani acica ki shite Ate asɔ hwiri upii nga. **40** iMarta ni apii Utina kpaa nga ikwyi wu, ava kya ɔkɔ shi nga, ki tɛri nga si, “Ate, ɔra nɔng ni, anayuru mi yami ni sɔ ju utina ka yayu mi ba? Tɛri nga si ashɛ mi kɔ.” **41** Ni Ate va yira nga si, “iMarta, iMarta. Ikwyi ngɔ tɛɛ nɔ uma nagigang. **42** Ima iyeng yu na wang. UMaryamu hwiya ima ididuma, na ki ba yira bɔ yɔ kɔ ba.”

11 Ace awii ni IYesu sɔ shɔr ɔnɔng kɔ uce uka. Aya kpɛ ni, ace agho kidɛ aghoyii nga ba tɛri nga si, “Ate, mɛɛ ayɔ upii nɔ ɔnɔng, kɔnɔ mani iYahaya mɛɛ aghoyii nga ni.” **2** Aba tɛri bɔ si, “Insi inu sɔ pii nɔ ɔnɔng ni, inu tɛri si, ‘Ate yi ka yaya, ta ni ajɔɔ uca ngo, ɛrɛgom ngɔ ba, **3** Ma ayɔ imila aidi kina kwagba awii. **4** Kpaa ayɔ uvulu kɔ, kɔnɔ umani ayɔ ka kɔ shee aghomani aju ayɔ uvulu. Ba ya ayɔ kiyi kpaa kidɛ umara ba.”’ **5** IYesu ba tɛri aghoyii nga si, “Aba ju si agha aye nu shina aghikyo, ni aba kyaa ɔna nga na abiyatɛ atii kiya ju si, aghikyo, kilikulu ma mi uta imila, **6** ka ace aghikyo mi shi ka utra ukeng na aba na acii kina imɛ, ni imɛ ta shimi na imumani imɛ ki ma nga ba.’ **7** Ni agho shi kidɛ ba yara si, ‘Ba duma mi kɔ ba. Aku ta anyu ubɔɔ ya, na anɔ mi shiya kini imɛ ka ya icuru. Imɛ taki brami usang ka imɛ manɔ ice ima ba.’ **8** Imɛ so tɛri nu, imɛ ye ni aki bɔɔ sang nga ka ma nga imila si asa ayikyo nga ba, aki sang ka ma ajiya nga ima umani awang ka dɔrɔ kɔ ca anyu bɔɔ. **9** Kindii ni, Imɛ so tɛri nu, shɔru, aki ma ngo. Wang, ingɔ ki peni; hwura,

aki fumu ngɔ anyu ubɔɔ. **10** Aghomani ashɔr ni aka ma nga; aghomani awang ni aka peni; Na aghomani a hwura ni, aki fumu nga anyu ubɔɔ. **11** Agba Ate nga kidɛ nɔ, anɔ nga ki shɔr nga itagbo na sa ma nga iyɔɔ? **12** Ta aki shɔr nga A kpa, asu ma nga inang? **13** In kini inu aghomani inu shi agha akakiya ye uma anɔ nu uma udɔdɔma, inu ye ni na nyi wu ni Ate aYaya ki ma wu, aki ma aghomani ashɔr nga Aghing ɔnɔng.” **14** Ace awii ni, IYesu sɔ woo agbatɔng nɔ ushɛɛ kɔ ka ace ajiya ni. Isheɛ nga ya kunu ni, agbatɔng va peni, ajiya va woo ica. **15** Ace agho bɔ ba tɛri si, “Erekyuo uBalzabul agɔm nɔ ushɛɛ wɔ na asu wuru ushɛɛ wɔ.” **16** Ace agho bɔ ghulu nga ka amra nga, ava wang mani a yeni bu ace amaa ka ayaya. **17** Anga ni aye ima ushi kidɛ ikwyi bɔ, aba tɛri bɔ si, “Eregom mani ikau ɔka upai, ita ki tarau wu ba. Kindi ni, insi ɔna mani ɔkau ɔka upai, ɔki kpaa wu. **18** Insi isheɛ kau ɔka upai, na nyi wu ni eregom nga ki shi na akyuo kɔ? Inu si akyuo uBalzabul kɔ ni imɛ sɔ wuru ushɛɛ kɔ. **19** Insi akyuo uBalzabul wu ni imɛ so wuru ushɛɛ wu ni, aghoyii ngɔ ni? Akyuo inga wu ni ibɔ so wuru wu? Kindi ni, abɔɔ ki wa ashuwa. **20** In kini imɛ woo ushɛɛ ni erekyuo ɔnɔng ni, eregom ɔnɔng kɔ ba ukushi nu. **21** Insi ajiya umani ashina erekyuo loru abuu nga nagigang ni, asu sha ɔna nga, uma ɔnanga ki ci ila bɔ. **22** Insi agho cɛri nga ni erekyuo ɔkɔrɔ ni nga, ki va ca nga ni, ajiya nga sɔ yeri uma ɔkɔrɔ nga mani asa erekyuo ni bɔɔ, ka va kau uma na ayɛri, **23** Aghomani ashi anga mɛ ba ni, ashi asho mi. Aghomani aka shemi nga ucuruwu ba ni, ufuruwu nasu ju.” **24** “In kini ushɛɛ ususu kunuwu kidɛ ɛrenɔma ajiya ni, ika kya wu ɔka mani amusumu shibɔ ya ba na sɔ wang ɔka uwuru. In kini a peni nga ba ni, aki ju si, ‘Imɛ ki vuwa mi ɔna ni imɛ kunu wu.’ **25** In kini aya ba ni, aki ba peni ɔna ni akɔ yeri wu ki kyeri wu. **26** Aki vuwa nga ka ya yɛr uce ushɛɛ utinisara unga umani ucɛr nga na akakiya, na aki va ba ka ba ci kɔ ɔkaa. Kindɔ ni uci nga ki cɛr akyua ni ububi.” **27** IYesu sɔ tɛri uma kindi ni, ace ayiri kidɛ ikir baijiya ba sang ɛrɛwye ki tɛri nga si, “ɔnɔng ta ayuru mani ajɛɛ ngɔ ki cɛɛ ngɔ anyu adaduma.” **28** IYesu ba yara si, “Aghomani aka kɔɔ upii ɔnɔng ki ba yii wu acee nu peni anyu adaduma.” **29** Ikir baijiya ya khɛmɛ ni, iYesu ba ju si, “Akyua akakiya wudi ri. Awang si ayeni bɔ amaa, aba yeni bɔ ace amaa ba bam ni anga iYunusa. **30** Kɔnɔ

mani iYunusa ni amaa nga ka ajiya aNineba, kindi wu na anọ ajiya ki shiwu ka akyua ri. **31** Awii ashuwa ni, ayiri agom iSheba ki sang kina ajiya akyuakyuari ri ka yeni si ata ju bọ na biborọ ba, ka aba ka uce uka atatọ na giga ka aba kọọ umẹẹ uye iSolomon. Ni aghomani acer iSolomon wẹ kọ ukadii. **32** Awii ashuwa ni, ajiya Anineba aki sisang kina ajiya akyua ri, ka yeni bọ si ata ju bọ na birbu ba, ka ibọ sher uvulu ya ni ọdọmọ iYunusa. Aghomani acer iYunusa wẹ kukadii.” **33** “Ba aghomani aki ta ugha ka agbilimọ na shọ wọ ba, ko na fuga kina ublikio. Kayi, asọ tiga kaya ima utiga, ka aghọ ghila nu uyeri. **34** Ica yọ shi agbilimọ erenoma. Insi ẹca ngọ shi ikyuọ ni, nadidu erenoma ngọ ki shi na uyeri. Insi Ica ngọ shi kina udumu ni, erenoma ngọ ki shi ni iting. **35** Kindii ni, ingo so kra ta uyeri ngọ ni iting yọ ni. **36** Insi erenoma ngọ nadidu shina uyeri ni, uce uka shiwu na iting ba ni, ọsu ta uyeri nadidu, ọsọ ta uyeri ki ghimi ngọ kono umani agbilimọ ka ta uyeri kaya erenoma ngọ ni.” **37** IYesu ya kpẹẹ upii ni, ace aBafarisiye va yoro nga ula imila. Aba kya uka ula imila ki ya cica ka la. **38** Na aBafarisiye ba wo ica nu mani IYesu kpẹnẹ ula imila ba uhwuru ivọ nga kono mani abọ ko ghẹli wu ni. **39** Ate ba tẹri nga si, “Inu aFarisiyawa ni, inu ka hwuru utumu iwoo kina iso, ni kide no ni uder ajiya wu kina akakiya. **40** Inu abo! Inu ye nu si aghomani aju utumu nga ju ide ba? **41** Inu ma aghomani ashi bọ ni ima ba ima ni ushi kide, na didu uma ki ba na pipar kukushi nu. **42** “Ọlọ nu, aFarisiyawa! Uwe ni, uka ma Onong ima iye kide usho, ọkyulo, aya kina uma ere nang. Inu ta dumanọ na uju aipang kina uyoo Onong ba. Omari bọ si umani inu so ju, basi ashe uce ya ba. **43** Ọlọ nu, aFarisiyawa! Uwe ni, inu ka yoo na ama nu uka uci ọdọdoma kide ọkọ takwyue aYahudawa, kina ubili ika ize. **44** Ọlọ nu! Inu shi kini alor bọ angọ mani ajiya keng ka ya na ata ye bọ ba.” **45** Agha aye kide aghomẹẹ umẹẹ iMusa ba yira nga si, “Aghomẹẹ, Insi ingo tẹri kindi ni, iyi ma ni ingo cira yi.” **46** Ni iYesu va yira si, “Inu aghomẹẹ umẹẹ iMusa, ọlọ nu! Ka inu kpẹ ajiya akpara na pam mani aki bira bọ uko ba, inu ta taa nọ bọ avọ ka inu shẹbọ kọ wọ ba. **47** Ọlọ nu! Ka inu ka vra alor anga agho pii kọ ọtọ Onong mani anirakpẹẹ nọ pili. **48** Ushi ra ni inu ki ba yira umani anirakpẹẹ nu ju. A pili agho pii kọ ọtọ Onong, inu sa tumu bọ alor. **49** Kindii ni, amra Onong si, ‘Iki tuma bọ kina agho

pii kọ ọtọ Onong kina aghotina Anọ Onong, ka pili ace agho bọ, na ma ace agho bọ ọlọ.’ **50** Uwu sa ni aki ma ajiya akyuakyuari ọlọ nọ umani a pili agho pii kọ ọtọ Onong kọ kpaa ka kyua na akeri asing kọ, **51** Kọ kpaa ka ayi Abila kina anga uzakariya, Aghomani apii ka biyatẹ agoo kina uka upipar kide ọna Onong. Isu tẹri nu, ayii bọ shi kaya akwyi nu. **52** Ọlọ nu, aghomẹẹ umẹẹ iMusa! Inu kpaa aca ufumu ọna uye, inu ka kyakwyi nu ni, inu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu agho wang ughila ka ghila ba.” **53** IYesu ya kunu kọ kadu ni, aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa ba dẹẹ kọ menị nga nagigang, asọ pura nga ka peni uma nagigang, **54** asọ sha ka kpẹnẹ nga kide upii nga.

12 Agolọ ra ni, ikir baijiya nagigang curu na so tang ace bọ, iYesu ba kpẹnẹ upii kina aghoyii nga, asi, “Inu ju na bribọ kina uyisti aFarisiyawa, agho ju unu ica. **2** Ba imumani afugaya ni iki kunu yọ ba, ko ni imumani asho yọ ni aki ye bọ ba. **3** Imumani inu tẹri kọ uyuyi ni sa a kono yọ ka ayaye. Imumani inu tẹri kide ide igunu ni, aki gyoo a kpa wu ka yaya ọbọ ajiya na pam ki kọ. **4** “Inu ayikyo mi, ime so tẹri nu, inu ba kọ ẹrẹbata agho pii erenoma ba, in kini akpẹẹ upii ni, ba imumani aki bra uju ba. **5** Imẹ ki tẹri nu aghomani inu ki kọ ẹrẹbata nga. Inu kọ ẹrẹbata aghomani insi apii ni, asi ni akyuọ ufeni kide ugha. Imẹ so ba tẹri nu, anga si aghomani inu ki kọ ẹrẹbata nga! (Geenna g1067) **6** Ba aka gbara anuruderi atọ na anei apai ba? Nadidu kindi ni, Onong ta yuu nga agha ayaye kọ ba. **7** Ingo ni, kina ufilikwe ngọ nadidu ni aku pila bọ. Inu ba kọ ẹrẹbata ba, ka inu ẹr Anuruderi na umani a wang nagigang!” **8** “Imẹ so tẹri nu, nadidu aghomani ayeni kite ba ajiya si inga yira mi ni, Anọ Ajiya ki kọ yeni si inga yira nga kite atuma Onong. **9** Aghomani a yeni si inga torumu kite ba ajiya ni, ime kiku yeni si itoro ni inga kite atuma Onong. **10** Aghomani kpaa ẹrẹkwyue nga kini Onong nga ni kaya Anọ Ajiya ni, aki yira nga uvulu nga wu, nadidu aghomani akpaa ẹrẹkwyue nga kini Onong nga ni ka ya Aghing Onong ni, aki yira bọ ọlọkpaa nga ba. **11** In kini aba ni inu kite uka ta akwyi aYahudawa, ko ite agha uteri ashuwa, ko ite agha ite ni, inu ba menị ikwyi nu na imumani inu ki tẹri ba, ka inu woo akwyi nu kọ ba, **12** ka Aghing Onong ki mẹẹ nu imumani inu ki tẹri ka agolọ ra.” **13** Ace agho kide ikir

ba ajiya tēri iYesu si, “Aghōmēē, tēri anayuru mi si akau uma ungōmani ate bayō kpoo ki ya ayō na ama mi ōka mi.” 14 IYesu ba tēri nga si, “Ayu! Inga sa mi ni imē ba nu aghō ashuwa ko ni imē kau nu imumani ate nu kpoo ki ya nu?” 15 Aba tēri bō si, “Inu sa kra, inu ju atatō kina kō iligba ahwula, ka ba upeni uma wō sa upeni ōkyuō ba.” 16 A va ma bō ila ki tēri si, “Ija ace aghōnō upeni ju imila nagigang. 17 A va tēri kide ikwyi nga si, ‘Imē ki ju na nyi? Ōka mani iki sa uma aghumu mi wō ki lara.’ 18 A va tēri si, ‘Imumani imē ki ju ye, imē ki pulu afō mi wō, ki vra ace akakōng, ki sa uma aghumu mi kina uma mi kide. 19 Imē ki tēri ērēkwē mi si, ‘Imē shi kina uma na pam mani imē ki kōŋ ōdōdōma wu anyi kina anyi. Tara ni iwuru, ni sha la, ni sha sa, ni ju uvra mi.’” 20 Ōnōng ba tēri nga si, ‘Ingō abo! Atii ri ni aki yira ōkyuō ngō wō. Uma umani Ingō curu ērēkwē ngō ni ōki tee unga inga?’ 21 Umani, aghō curu upeni ērēkwē nga shi wudu, ashi na upeni kukushi Ōnōng ba.” 22 IYesu ba tēri aghōyīi nga si, “Uta kindi ni Imē so tēri nu, Inu ba bra ikwyi nu ni ōkyuō nu ba, ima ni inu ki la; ko imumani inu ki sōmō ki ērēnōma nu. 23 Ka ōkyuō cēri imila, ērēnōma ni icēri umugo. 24 Inu kra uunu! Aka pila bō ba na acuru bō ba, ashi bō na afō ba, kindi ni Ōnōng ka ma bō imila. Utina nu cēr unga uunu nagigang! 25 Inga kide nō ni ubra ikwyi nga ki bra ukhimi agolō kō ōkyuō nga? 26 Insi inu bra nō uju ima jii kindō ba ni, ikēmbo sa ni inu sō bra ikwyi ka aya uma ōkōkōng ushē? 27 Unu kra umani ufuru ka fōnu, aka ju bō utina ufufugu ba, ko ōnga ususugu, kindi ni, imē so tēri nu, ko iSulemanu, kina ōla irinōfōnō nga ni, asōnō kō sōmō nga uma umani ucēr unga ayayeng bō ba. 28 In kini Ōnōng ka fiya ōbōng aghumu kindō ni, unga umani Ushi wu kaidi ni, ikyua ni aki sa bōŋ kide ugha, inu bō ni aki tō ya nu ya? Inu aghō ma aipang na jē! 29 Inu ba bra ikwyi ni imumani inu ki la ba, kini umumani inu ki sa ba. 30 Ajiya asing aghōmani ashi bō aYahudawa ba so wang ighō nu uma ri, inu ma ni, Ate nu ye si inu wang bō. 31 Inu sa ikwyi nu ka umumani ushi unga ērēgōm Ōnōng, asō kimi nu udibi uma wō. 32 “Inu ishū ajaji, inu ba kōng ērēbata ba, ka Ate nu hwiri uwhai uma nō ōka kide ērēgōm nga. 33 Inu gbura umumani inu shini bō, kō inu ma aghila amir. Inu wang akwyi nō ipa nō ufe umani ika bayō ititang ba, upeni mani ōka kperī bō nga ba ka yaya, ōka

umani ba ayi mani aki ba, ba iriyi mani iki bra wō ba, 34 Uka umani upeni ngō shi wu ni, ōka wō ni ikwyi ngō shi wō.” 35 “Inu lolu abuu nu, agbilimō nō sō la ugha. 36 Inu ba kini aghō ci sha aghō ōna bō ka vuwa ka ōna agya ubiya wō ni, in kini a hwura anyu ubōŋ ni na asō fumū. 37 Ōki shi uduma kukushi agira mani aghō ōna bō kō vuwa ka ba peni bō na ci na zizal. Imē so tēri nu aipang, aki lorū abuu nga, ka tēri bō si acica ōla imila, aki sa ka ama kō aligba agra nga imila. 38 Agra ra ki shi agha anyu adaduma insi aba kina abiyatē ating, ko kina ikwyating, ka peni bō na zizal. 39 Inu ye si, aghō ōna ta ye akua umani ayi ki ghila idē ōna nga ni, ata ki ya nga ya ka ghila ba. 40 Inu ma so ci na zizal, ka agolō mani inu ta sanu ikwyi wō ba ni, Anō Ajiya ki ba.” 41 IBitrus ghulu si, “Ate, idi ighō ighang upii ni, ayō bō ta nadidu ajiya wō?” 42 IYesu ba yira si, “Inga shi agira aipang anga uye ukyuu, mani aghō ōna nga ki ma nga uko ōna nga, aka ma agira ushē imila bō kide agolō? 43 Agira anyu adaduma nga aghōmani aghō ōna nga ba peni nga ni asu ju utina nga. 44 I mē so tēri nu aipang, aki sa adidu agira ukra uma nga nadidu. 45 Insi agira nga va tēri ikwyi nga si, ‘Aghō ōna mi ki trē wō nō uba,’ na sa dēē kuca agira ba ghimi kina ayiri, na asa ghila ula kina usa ki vra, 46 Aghō ōna agira ra ki ba, awii ni ata sa nga ikwyi wō ba, ko akyua mani ata ye nga ba. Ki vuwa ka awii mani ata sa nga ikwyi wu ba, aki ca nga nagigang. Ka ba sa ulō kina aghō umani ashi bō na aipang ba. 47 Agira umani aye imuwang aghō ōna nga ni ata ju nga uci na zizal ba na ata ba ju nga ba ni, aki ju nga uca nagigang. 48 Aghōmani ata ye nga imuwang aghō ōna nga ba ni, insi aju imumani ima uca ni, aki ca bō nga nagigang ba. Nadidu aghōmani ama nga uma na pam ni, aki wang uma na pam kukushi nga, Aghōmani ama uma upam nagigang ni, aki wang uma upam nagigang kukushi nga. 49 “Ugha wu ni imē ba usa ka sing. Uwang mi ni, ata kō ta wu! 50 Ka imē shi kina iminimini agna ulō mani aki ju mi, imē kpaa sa aki ju mi nga! 51 Inu kpaa si imē ba na uci ōkyuō wu ka sing? Kaa yi! Imē so tēri nu, ukau akwyi baiya wu ni imē ba wu. 52 Kō kpaa ka kyuaryu ni, ōna ugna agha atōng ki kau uka upai, agha apai ki la inang kina agha tai, agha tai ki la inang kina agha apai. 53 Ate ki la inang kina anō nga, anō ki la inang kina ate nga. Ayuru kila inang kina anō nga, anō kila inang

kina ayuru nga. Akëri li la inang kina abiya nga, abiya ki la inang kina akëri nga.” 54 IYesu ba tēri ajiya si, “Insi inu nu uyuu aviya ka iriwura ni, inu ka ju si, aviya ki kpaa, aki ba kpaa. 55 Insi inu ba nu uyuu ka usē ila nusang ni, inu ka ba ju si, aki ju ōci. Asu ba ju. 56 Agho ju unu ica! Inu bira unu ushii asing, inu ta bira nō ukpi amra adi akyua ba kukushi nu ba? 57 Ikembo sa ni inu ta ki ju nu imumani isi iduma ba? 58 Insi ayikyo okorō ngo kyaa ashuwa ngo ni, ju ka inu yira ace kō tra, ingo ba tōō ngo ni, aki kyaa ni ngo ki ite agho tēri ashuwa. Agho tēri ashuwa ki kyaa ni ngo kukushi agha anirashi. Agha anirashi ki ta ngo kidē ubō itii. 59 Imē so tēri nu, Ingo taki kunu ngo kō ukadu ba si ingo ja imumani asa ngo, ba imumani iki sē.”

13 Akyua ra ni aghōmani sō kō ōka ma iYesu nga ila agho aGalili mani iBilatus asa si aya pii, ayii ma zōō ya na nō mani awa ifuu wō. 2 IYesu ba yira bō dita bō inu du kpaa si adi aGaliliyawa cēē ushē ma agho aGalili nu uvulu, nō umani a kō kōng ōlō? 3 Imē do taa nu, kayi, inkini inu la nō ukpaa mani nadidu nu nudo kpuru nu kini ibō ni. 4 Inu kpaa si usho nunanari lē agho mani ovra kpa ka ya bō ka uSiluwam, kō kyo nu a pyi oshe ma ajiya ngo Urushelima nu uvulu? Kayi. 5 Imē do ta nō ushiwudu ma, inkini inu lanu ukpaa ma ni, inu do kpurunu kini ibō ni. 6 Ama do ma bō ighang upii do taa bō ni, ace aghimi sa nō ōshē uweng mani a pra ka idē ōwra nga abō kala ikōlō ada peni nga ma. 7 Ada do taa agho kēri ija, ngo nu aidi anyi atai wuji imē do kyeng wang ikōlō ōshē mi daa peni mi ma. A kpa da naa wō. Ikembo sa ado dala ōka ki lilo. 8 Ada yila nga di taa ni atina mi, yawoya mi kyele yo ka anyi ayi, mi sa culu wu ēlēbō, 9 inkini asa nga ikōlō ka anyi ki ba ma ni, adō kpa kō. 10 Ace awii ni iYesu sō mēē kō uce ōka ōtakwyi aYahudawa ka Awii uwuru bō, 11 ace ayiri mani aghing Ishēē sa nga ugunu anyi usho na ananari, aku gamu nga, aka bra nga tara na kikya ma. 12 IYesu ya nu nga ni, ava ayōrō nga di taa nga, ayiri akau ngo nu ugunu ngo. 13 A ciya nga avō ka didu akyua asisang ki brē Ōnōng. 14 Agha akakōng ōkō takwyuē aYahudawa kōng anang, mani iYesu ma ayiri la ōkyuō ka wii uwuru aYahudawa, ada taa ajiya, ayō sō na awii mani ala atin mani ayō kyeli utina, inu ba ka dalawii la nama manō ōkyuō, ba awii uwuru li ma. 15

Ate yila nga di taa, “Agho ju unu ica! Kwinga kidē nu aka shii nga inaa nga ko izaki nga ko uka mani aka lor bō, na kya niyo naya ma yō amusum ka awii uwuru ma? 16 Ushiwo duma ma ayiri li agho ute Ibrahim mani Ishēē lor nga anyi usho na ananari, ushi wō umani ashii nga kō dudii ōlō ka awii uwuru ma? 17 Aya taa nidō ni aghōmani atōrō bō nga kōng igho, nadidu ajiya kōng ikwyifu nō ima ōdōdōma mani adō ju. 18 IYesu taa bō, “Ereğom Ōnōng lileē ike? Ikembo adō malaa kō? 19 Isō lileē ikir Ikpo mani ace agho pila kidē uwra nga, a fōnu di cii ōshē, anelinu ma taa asōō bō kaya ōshē.” 20 Ava tēri bō si “Ikembo mi ki malaa ereğom Ōnōng kō? 21 Isō lileē uyisti mani ace ayiri a kpa dizo ka iribii alkama imu mara itai, sō peni uyisti nga nadidu.” 22 A kpēnē utra kyaa nga ēfēlēfōng na anēlēfōng, adō mēē Ajiya, na ta kyaa nga Urushelima. 23 Ace agho taa nga ni Ate ma ayō aghōmani adō peni ufoo ni adō shi bō aghō ma? Ada taa bō ni. 24 Inu ma ērēkyuō kō ghila anyu mumēni, imē do taa nu ajiya na pam aki wang mani aghina, adō bra bō ma. 25 In kini ate ōna ghina di fowa anyu ubōō, nudo tra kō sosing nudo hwura anyu ubōō ngo do taa ni Ate ma ayō, fēmē anyu ubōō, adō yila bō na taa ni, “Imē ye mi ōka mani inu ghala ma. 26 Kadu inu do taa ni, ayō la di sa ni ngo, ingo mēē ki ifōng ma ayō. 27 Adō taa ni, imē ye mi ōka mani inu ghala ma. Inu sang nō kō shi mi nadidu nu, inu agho ju akakhiya. 28 Inu do ci, nō ghula ayiri nu, awii umani inu nu iBrahim, kina iShaku, kina iYakubu, na agho pii kō ōtō Ōnōng nadidu ka ereğom Ōnōng, inu akwyuē nō ni, adō kra nō. 29 Ajiya do ba ka ushii ēlēpuwa na ushii awura, kina ushii do juwa, na khikha ula imila ka ereğom Ōnōng. 30 Aghōmani asō agho utumu do tee agho ite, agho ite do tee agho utumu. 31 Kidē akyua ra ace aFarisiyawa ba di taa nga ni, “Sisang kajii kō kyang ice ifōng, ki iHiridus wang pii ngo wō” 32 Atēri bō, “Inu kya ya taa ava ghumu la, ngo nu midu wulu ushēē kaidi, adumu peni ōkyuō, ikyua kindii, awii atai ni imē do kpē utina mi. 33 Nidō ni imē do lite nō kyeng mi aji ne ikyua, na adawii, ushi wō ōdōma mani apii agho pii kō ōtō Ōnōng kō uce ōka ma sa Urushelima. 34 O! Urushelima, O! Urushelima, aghōmani apii agho pii kō ōtō Ōnōng, afēē aghōmani atuma bō kō shi nu, ēlēmē kō me wang culunu mani ananu ka culu anō nga kidē ashōō nga, nu turo

nu. 35 Uwui aya nu ɔna nu kinedo ba aghu ba, ime do ta nu, nu ki va numi ma sai awii mani Inu ma, anyu adaduma kushi awo mani akin kide ɛcuwa Ate.

14 Ace awii wuru aYahudawa ni, aghila ɔna ace agha aghaghe aFarisiyawa ka aya la imila, ajiya ba sa nga ica. 2 Ace agho udumu ufɔ ɛrenoma shi ka ite nga. 3 IYesu ghulu aghome ume ɛMusa kina aFarisiyawa si, “Qso ɔdoma ni ama okyuo ka awii uwuru aYahudawa ta na nyi?” 4 Ava komo, iYesu va kpenɛ nga ki ma nga okyuo, ki shira nga na sang nga. 5 Aba teri bo si, “Inga kide no, agho shi na ano ko izaki ni ikpaa kide uhwo ka awii uwuru aYahudawa, na aki woo nga ba?” 6 Abra bo uyira upii ba. 7 IYesu taa ighang upii aya nu ni aghomani ayoro bo usra agya na aso wang oko cica ɔdodoma agha kakong, ada taa bo si. 8 Inkini ace agho yolo ngo ka agya ubuwa ni, ma khikha ko oka ɔdodoma ma, peni agho ko do yolo ace aghomani ace ngo no oghughe ni, 9 Aghomani ayoro nu ka pai nu amado ba na ta ni, ngo ma awawo oko khikha, ɔdodoma ingo do kong ighong, ado taa ngo ya khikha ko oka mani ufuma wo owe na ɔdodoma ma. 10 Inkini ayoro ngo agya kya ya khikha ko oka mani ushi wo ɔdodoma ma, kadu wo ni inga agho mani ayoro no agya ba ni, inga do taa ngo ayikyo, ma khikha kawo. Kadu ngo do pini ujoo ngo ka shite agho mani ngo kyeng ni bo. 11 Aghomani ajoo ɛrekwe nga ni, aki shuu ni ko, aghomani ashuu ni ɛrekwe nga ni ado jo ngo. 12 Ataa agho yolo nga agya, inkini ngo do yolo ayoo ula imila ta agya ni, ma ka yolo ayikyo ngo ma, ta anayuru ngo, ta awo ute ngo, ta anapai ngo, ta agho shi ni ufe, kpee ni ibo ma do yolo ngo, da do ju ngo. 13 Inkini ngo do yulo agya, yolo agho lamiri, agho kyeng ugunu, agho shina ohua elinema, kana agho shi afoo. 14 Kini do wo Ingo do pini anyu adaduma, ka ushi aghomani ashi bo na utra mani ado ma ngo ko ma. Ado ma ngo ka awii mani agho kpuru kide Onong do sisang. 15 Aya kong nido ni, ayayi kide akikyo ula nga yila di taa iYesu, anyu adaduma kukushi aghomani ado la imila ni ngo kide ɛregom Onong.” 16 Ataa nga, apya agho yolo agya aghoghe ayoro ajiya na pam. 17 Akyua agya ya ba ni, ada tuma agira nga, ataa aghomani a yolo, ayoo kpee keli kwike. 18 Nadidu bo de agho wa ifra agho sice tane, “ameghe

ebiya me wee ya nu yu. Kilikolu ayamiya. 19 Ada gho taa si ime ghe inaa uwuu itong ime do kyaa mi ya mala bo, mi do sholo ngo ya mi ya. 20 Ada gho taa si, mi ko vo ayiri, ime do bra mi ba ma. 21 Agira da vra di ma taa Ate ɔna nga ila, Ate ɔna nga da ko anang, ataa agra nga, kunu kishang ngo kpenɛ itra ifong kina anila apuwa ngo ya yolo aghila amir, agunu, afoo na agho huwa ɛlenoma. 22 Agira da taa, ‘Ate ɔna, ima umani ngo taa ni ako kpee, oka va she wo.’ 23 Ate ɔna ta agira nga, akunu na kya itra ikikong, kina itra ufong ofisi, aculu ajiya na ma ghina, na tii ɔna mi. 24 Ime do taa nu, ko agha yayi kide agho umani ime da yolo bo ado ko gheli agya mi ma. 25 Ajiya nagigang do kiyii nga. Aba tee di taa bo. 26 “Aghomani ado ba ushi me ni, sa ayoo mi di pye Ate nga, na ayuru nga, na ayiri nga, na ano nga, na anayuru nga ayiri na agheme, ee, kina okyuo nga ba ni, ado bra nga utee atuma mi ma. 27 Aghomani A kpa nga ukumu osho nga di kiyii mi ma ni, ado bra nga utee atuma mi ma. 28 Inkini ace agho nu awii vra ɔna ayaya ni, ba ado khikha da kala ta aso na ufe umani ɔdo ma nga na kpee utina ma? 29 Insi ama ko ta elekpa uvra, inkini ama do kpee nga ma, ajiya do sala nga. 30 Ni ado taa si cer! Awe sang uvra ama do kpee nga ma. 31 “Agba agom nga wang kyaa okoro kina ace agom, ado zono khikha na kala ta inga agha ajiya aji usho do bra okoro na agha ajiya aji isho ipai ma? 32 Inkini ado bra nga ma ni, ado tuma kukushi bo na ashi atoo da ama akwe bo. 33 Ushi wu du nadidu aghomani ashe nga ima mani aso kini yo ma, ado bra nga utee aghoyii mi ma. 34 Unyo so ɔdoma inkini ɔdodogo wo kpee wo ni, nanyi wo ni uhwai do vuwa wo? 35 Unyo shina fabo ni ba imumani ado ju nu bo ma ka ibiya, ta utaki, ado naa wo, agho umani aso na atong okoo na koo.

15 Nadidu agho yila agonu na agho shi na uvulu a yiri ba ukushi iYesu ka ko nga. 2 AFarisiyawa na aghome ume ɛMusa laa ko yeni ubra ikwyi na aso taa, adidi ajiya so yila agho vulu, adogo la imila ni bo. 3 Ni iYesu ba taa bo ighang upii, 4 Inkini ace agho kide no so na analatemi aji, ayi vuu nga, ado ya isho lara usho na lara usho ko oka mani aka lor bo, nayawang mani uvuyo, saya peneyo ma? 5 Inkini apeni yo, ado kpa ayoo ka ya uvunga, ni ikwyifu. 6 Inkini avuwa ba do ɔna, aki culu ayikyo nga

na agho cice nga okoyeng natabu, nushime nu ikwyifu, migu pene anatem me mani uvu yo. 7 Ime dugotanu, Ushi wu du, aki peni ikwyifu ka yaya, kaya agho uvulu yayi mani alokpa, ko cee aya usho na ulara usho mani ashi yer na awang la ukpaa ma. 8 Ta agba ayiri nga, amashi ne efe azurfa usho, ama naa uzee, aki tanga ugha ka ogblimo nayeli onaa ma, aki ma ikwyi ko wang yo, nama peni yo ma? 9 Inkini ama peni yo, aki culu ayikyo nga na agho cice nga okayeng ka do taa bo si, “nu shemi nu ikwyifu, efe mani minaa la migu peni yo. 10 “Ushiwudu mido ta nu, ima ikwyifu kukushi Atuma Onong ka yaya inkini agho uvulu yayi lokpa.” 11 Amado tabu, apya aghomani aso na ano analaghemē apai. 12 Anaji ta ate bo, ate mi, ma mi mame oka mani aka kau inkini aghokpo ni, atee da kau bo imumani aso neyo. 13 Aya ala nalawe najii anaji da culu omanga, A kpenē otra atakya nga ifong mani usoto, kadu aya volu ima nga kashi kuu wuru. 14 Aya kpe volu imumani aso neyo nedidu edefu ma kpaa ka ifong, amiri da kpenē nga. 15 Akya kiya ma erēkwē nga kukushi ace agho ifong kuu tina, adu agho dado ma nga ocee Alede. 16 Awang mani atii afunga ne imila mani adogu ocee alede neyo, apeni bo agho ma nga imila ma. 17 Ijiya nga ya vuwa adadota, aghami bo kide agira ate mi mani aso nu imila na pam na aka la di nirawo, ime we ni dafo wang pii mi. 18 Ime do sisang, ka ime ya peni ate mi, ki ta nga, ate mi, ime vulu kukushi agho ayaya kina ingo. 19 Ime da ma mi mani ayoro mi ano ngo ma, kpami lile ace agira ngo. 20 Asisang, dikiyaa ushi ate nga. Ashi atoro ni, ate nga nu nga na aba kong ahoo nga, ati ki kyaa ukushi ano, ate nga sang ki ya kpenē nga, alakō keni nga. 21 Ano tanga, ate mi, mivu agho shi ka yaya, ime vuu ngo, ime ma mi ayolomi anongu ma. 22 Ate nga taa agira nga, ‘Kaisha, ya kpaa ugba mani uceē nō ododoma, nama somo nga, nu somo nga animaa kina akpo 23 Aba na ena mani aceē no omala nama wa, nayola, na ayo ju ikwyifu. 24 Ka ano mi ri ni aku kpo nga awii na ya vuwa, aku vuu nga diya vra,’ aba ju ikwyifu nagigang. 25 Ano akong nga shi kaya ibiya. Aya ba ayayo nidona ni, aba kong na asu sra agya na aya. 26 Ada yulo ace agira aca, aghulu nga ikembo doguba? 27 Ata nga anayuru ngo sa, “Owo ni ate ngo wa ena mani aceē nomala mani atakwyi ni nga na asakyo. 28 Aghako kong ana, atoro nga ughila, ate nga kunu dila ko bobale nga. 29

Ayira ate nga ditani, “Kala, oghē anyē mani mi kyili ngo otina, mikodu torumi ima uta nguma, dunedo, ngo ko maminga annanima ma, miya sra agya na ayikyo mi. 30 Anongu we ya ba, aghomani aya la efengu nedu ngo mani aso niyo kaya ayiri ijirija avuwa, ngo wanga ena mani opyi nomala. 31 Ate nga tanga, anomi kwagbawe ngo soni ni me, nedu ima mani misoneyo onga ngo wu. 32 “Oso duma mani ayo sa agya ni mani ayo peni ikwyifu, mani anayu ngo adakupko, ka kyua ri ni ako vuwa, adako vulunga kyuaryu ni apeni nga.”

16 Yesu vasa teri aghoyii nga si, “Ako ju ace agholo ufe ngo mani ama agho utina aghaghe nga uma si akyogho nga ya. Ko utumu na vasa ba nga kini ila mani agho utina aghaghe nga so furu uma agho ona ko. 2 Agho ona vasa yoro aghotina aghaghe nga ki teri nga si, ‘Ikembo ni so kong kindii kaya erēkwē ngo? Ko ngo kiso shin aghotina aghaghe mi ba.’ 3 “Aghotina aghaghe vasa teri ki ikwyi nga, ‘aghō ona mi ki kla mi kutina, ekebo ni ime ki ju? Ime we ni ishimi kina akyogho uwuu ba, ni me hwiri ighong kisholo. 4 Yauwa! Ime ye imumani ime ki ju, peni a klami ko otina mi ni, ajiya so yira mi ki irina bo.’ 5 “Avasa yoro Ajiya mani ate ona nga yii bo ita, ava ghulu aghi ite si, ‘Ime ko na agho ona yii ngo?’, 6 Avasa teri si, ‘Agarwa na anye aji. Aghotina aghaghe vasa teri si awooke, kai shang igho ishō itong.’ 7 Avasa teri acegho, ‘Ngo ni, Ime ko na yighi ngo?’ Inga vasa ter si, ‘A buhu nga alkama aji yo. Aghotina aghaghe vasa teri si, ‘Yira awo, kogho ishō nanari.’ 8 “Agho ona vasa jo aghotina aghaghe agho taa aipang ka aju amira. Ka agha asing ko bra ukeng na ajiya bo ka asing ri kina amira ki gina ajiya uyeri ko.” (aiōn g165) 9 Yesu vasa lite no teri si, “Ime so teri no, inu ju utina nu peni nu kong peni akwyino aghikyo ko. Kin dinipeni upeni kpee bo ni, aki yira no ki irina ingo taa amaa. (aiōnios g166) 10 Agho mani amaa na ama ni nga (aminci) ki ima shi naji ni, aki borō mani nga ki ma ighighe. Agho taa aipang ba ki ma shi naji, aki borō shi agho ta aipang ki ma ighighe. 11 In peni nu taa aipang ko upeni asing ri ni, inga ki ma no okyō upeni aipang ni? 12 In peni nu ra ju naipang kina akpara acegho ba ni, inga ki manō imumani shi nga nu ni? 13 Baa agira mani aki bra ju irigira akyote apai, ko a toro nga ayeng, na ayoo ayeng, ko na ju

ayeng aipang, na tɔrɔ ayeng. Uki branɔ sa ikwiyi nu kɔ yii ɔnɔng nɔ sa va sa kɔ wang ka kyua ayeng ra ba.” 14 Ushi kindɔ aFarisiyawa aghɔ uyoo efe bɔ ni kɔkɔng imumani IYesu tɛri ni, avasa ta ishɔmɔ. 15 Ama ni IYesu vasa tɛri bɔ si, “Inu bɔ shi aghɔ ki yeni ki ite majiya si, inu na aghaipang bɔ. Amma ni ɔnɔng’ye ikwiyi nɔ, ɔmamani Ajiya yoo na ma bɔ agirma ni, ɔbɔ ni ɔnɔng ka wang nu ba. 16 “Umɛɛ iMusa kinɔ unga aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng kɔni ajiya sha yii ki ma ta kɔ nga kyua iYohana aghina Abaptisman. Amma ni ata kɔ mani atɛri ila ididuma inga ɛrɛgɔm ɔnɔng, kwinga sɔsher naigang ka peni ughilau. 17 “Kindɔ ni uki gina nɔ yuyo nɔ umani ayaya kini ɛrɛbɔ pulu wu, mani atɛri si iwoo iye vulu yo.” 18 Du Awo mani ashira ayiri nga kiva avɔ ace ni, aju zina awo mani avo awo mani ashira nga inga mani aju azina. 19 Aju Ace aghɔlɔ ufe, aka tsomo ugbang shino ufe, ngɔ shina amusumu aseseng ghɛng, aka la imila diduma kɔligba awii. 20 Ka nyu ɔna nga ni ace aghina amir shiwu na yɔrɔ nga si Ilazarus, awo mani nididu ɛrɛnɔma nga sonu igunu. Aka ba ni nga kwaligba wɛ ki ma yii nga. 21 Anga ni aka wang la imila ko na wa si ngɔ mani ekpaakaye tebura yolɔ ufe yɔ. Anirava ma ka kyaa kiya ghɛli irinyuru nga. 22 “Eshi dɔ ci na aghina Amir ra vasa kpoo nga, atuma ɔnɔng vasa kpaa nga ki kyaa bɔ kukushi Ibrahim kɔ. Aghɔlɔ ufe vasa kpo nga, avasa na nga. 23 Akyaa ɔna ugha adokong ɔlo, avasa shang ɛrɛkwuyɛ nga ka yaya ki nu Ibrahim ka too, kina Ilazarus. (Hadɛs ɔ86) 24 Avasa yɔrɔ ki tɛri si, ‘Ate Ibrahim, ko ohomi, ngɔ tɔma Ilazarus ka ata anevo nga kidɛ amusum ka ta mi ka irɛghɛmɛ ki imɛ kɔng oghɛng, ki imɛ sɔ kɔng ɛrɛnɔma kidɛ ɔghari’. 25 “Ibrahim vasa ter nga si, shuni fa anɔ mi, Akyua mani ngɔ shika ayasing ri ni, ɔshi kina uma ɔdɔdɔma, Ilazarus ko ɔlo, awuji asɔ kɔng ododuma, ɔngo sɔkong ɔlo. 26 Odiduwuma ni, ka biyateng mayo kini inu ni, uho oghoghe ɔkyɔkuyo nagigang, na kyer mani acayɔ ki bira bɔ gina ki kyaa ɔkɔushiya ba, acawɔ kɔnɔ ma gina kɔta ɔkɔshiyi ka ba ɔkɔdu.’ Unu ma nudo buranu gana diba ushimayoma. 27 “Awo shine efe ba tɛri si, ‘Ngɔ ate, imɛ so shɔrong, tɔma nga ka akyaa ɔna ate mi. 28 Imɛ so na anayu atɔng aniragHEME, akyaa kaya pighi ni bɔ, abu ma kɔnɔ ma ba ɔkɔkong ɔlo ɔgigang riba. 29 Ibrahim ba tɛri si, Ai na anayur shi kɔnɔ umɛɛ iMusa kina awɔ anga aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng,

akɔng uma umani atɛri bɔ.’ 30 “Aghɔnɔ upeni vasa yira si, kayi ate Ibrahim, insi ace aghɔ sisang ka lɔr ki kyaa ukushi bɔ ni, aki lɔkpaa.’ 31 “Ibrahim vasa tɛri si, ‘Inkini a kɔng bɔ umɛɛ iMusa kina nga mani aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng sɔ tɛri ba ni, kɔ ni awasi ace aghɔ sang kidɛ aghɔpko ni, aki kɔng bɔ nga ba.

17 IYesu tɛri aghoyii nga si, “Ima usa uvulu ni iyi ya ni iki ba, nedo ni, ɔlo, aghɔmani anga sa ukpaa! 2 Numana ace aghɔ nu sa ayayi kidɛ abe ananɔ uvulu, ɔki pɛɛ nga ni agira nga utii uhwɔ wu ko ɔmɔɔ nga, na fɛni nga ka ɛrɛyɛma ighighe. 3 Inu kala ɛrɛkwɛ nu, inkini anayu vu ni, yeni nga ubira ikwiyi ngɔ, inkini ala ukpaa ni ya nga ya. 4 Inkini avuu iri tinsara ka awii yayi ni, aba vuwa iri tinsara dimata si, ‘Imɛ lɔkpaa,’ ɔsɔ mani ingɔ ya nga ya.” 5 Atina iYesu tɛri Ate si, “Kimi ayɔ uma aipang kɔ!” 6 Ate ɔna yira si, “Insi inu sina uma aipang na ji kini iikir ikpo ni, inu sɔ tɛri udi ɔshɛ, ‘Ya ukadi kɔ kya ngɔ ɛrɛyɛma ighighe,’ Aki ju ima utɛri ngɔ. 7 Insi ace aghɔ kidɛ nu ni asi na agira uwuu ko uce atɛm ni, a toro kɔ vuwa ka aghumu ni, aki ju nga si, ba kɔ ba cica kɔ la imila?” 8 Aki tɛri nga si, ker mi imila ɔghɛ ka imɛ la mɛ sa, somani ingɔ ya dola ɔngango ma?” 9 Adodu sa agira la iza nɔ mani aju imumani atɛri nga? 10 Ushi wu du, inkini inu ju nɛdu imumani atɛri nu, inu ju si, ‘Ayɔ ni agira bɔ, ayɔ ta mayi ba, ayɔ ju imumani ayɔ bra uju.’ 11 Ace awii ni iYesu la ite nu ukeng kyaa Urushelima ni, aba ghila ka amaa aSamariya kina aGalili. 12 Aya sang ughila ace anifɔng ni, aghimi ushɔ aghɔnɔ ubili vasa ba peni nga, atɛng ka atatɔɔ. 13 Asa shang iliwɛ ki tɛri si, “Ate ɔna iYesu, kɔɔ aho mayo,” 14 IYesu ya nu bɔ ni, aba tɛri bɔ si, “Inu kya ukushi afirist ka anu nu, adogo keng ada ba na pupar. 15 Ayaye kidɛ bɔ ya nu na apeni ɔkyuo ni, aba vuwa nga na sɔ brɛ ɔnɔng na iliwɛ ighighe, 16 Aba kpaa ka afra iYesu, adogu sa nga ɛlɛnau. Inga ni aghɔ aSamariya nga. 17 IYesu yila nga dita, “Ba aghɔ usho bɔ mi ma bɔ ɔkyɔ ma? Ki alara usho ushɛ wu? 18 Apeni bɔ agho mani aki vuwa da ama brɛ ɔnɔng ma, aghɔ biba ri nga ka ayayu nga? 19 IYesu ta nga, “Sisang ka ingɔ ki kyeng ngɔ, uma aipang ngɔ ma ngɔ ɔkyuo. 20 Ace akyua ni, aFarisiyawa sa ghulu iYesu nga akyua mani ɛrɛgɔm ɔnɔng ki ba wu, ayila bɔ si, ɛrɛgɔm ɔnɔng ni, aki nu bɔ wu ne ica ma. 21 Aki tɛri nga bɔ si, ‘Awuji

ma,’ Ta awudu ma, ẹrẹgọm Ọnọng shi kide nu wu.” **22** Aba ẹri aghoyii nga si, “Akyua ki ba angọ mani inu du wang unu awii yayi kide awii Anọ Ajiya, inu du nunu ma. **23** Aki ẹri nu si, ‘awuji,’ ko ni, ‘awudul’ Inu ma kyaa ma, inu ma kiya bọ ma. **24** Kọno umani inyigha ka tsuma ki ma uyeri, kusang ka udi uka ki kya wu uda uka, umani uki shi wudu awii mani Anọ Ajiya ki ba wu. **25** Uma ri ta kọ ba ni, sa azọno mọr awiya, ka ajiya akyua ri ba tọọ bọ nga. **26** Kọno umani uba ka akyua iNuhu ni, umani udoshi wudu ka kyua uba Anọ Ajiya. **27** Ajiya so la, na sa, na ju ọbuwa, aki ma ọbuwa, ka ama fuma awii umani iNuhu ghila nga ọgbọlọ wu, anitsum nọ ugya sa ba ki ma pili bọ nadidu bọ. **28** Umani aju wudu ka akyua iLutu, ajiya ki shi kọ la, na sa, ghele, na gbara, na pila, na ọvura. **29** Awii mani iLutu kunu nga ka aSodom ni, ada shi ugha na ọteghe ugha ka yaya, uma pili bọ nadidu bọ. **30** Umani uki shi wudu ka awii uba Anọ Ajiya. **31** Awii ra ni aghomani asọ ka ya ubọ na, uma nga sọ kide ubọ ni, ama shulu ka aya kpaa mọ ma. Kindọ na aghomani ashi ka aya ibiya, ama vra ma. **32** Inu Shuni na Ayiri iLutu. **33** Nadidu aghomani awang kyo okyuo nga ni, aki peni bọ wu ma. Aghomani ama okyuo nga ni, aki kyo wu ya. **34** Imẹ so ẹri nu, aya pai do shi kaya iculo iyi, aki kpaa agha yayi naya agha yayi ya. **35** Ayiri apai ki shi ko uhọ kọ ukuyi, aki kpaa ayi naya ayi ya. **36** Aki nu ajiya apai kaya ibiya, aki kpaa ayayi na ya ayayi ya. **37** Aghulu nga si, “Kabi wu, Ate?” Ayira bọ si, “Uka mani ọkọng sọ ni, ukadu wu ni ẹghavu ka culu wu.”

18 IYesu ma bọ ice ighang upii di ta si, usọ udu mani aka pii nọ Ọnọng, ama kla ma. **2** Asi, “Ace aghọ ẹri ashuwa sọ aghomani aye nga Ọnọng ma ka ice ifọng, aka duma nga na ajiya ma. **3** Ka ifọng ni, ace ayiri aghọ ukpo la ko keng ushi nga, na shọro nga si, ‘Ghila abiyating mayọ kina ashomi.’ **4** Azọno tọro nga, amada vra di ta ka ikwyi nga si, ‘Kọno umani imẹ ka tẹ mi ẹrẹbata Ọnọng ma, imi ka ba damami na ajiya ma, **5** Umani ayiri ri kọ dama mi wu ni, imẹ do ghila abiyatng bọ, ama la ko damami ma nula kukeng ma.” **6** Ate ba ẹri si, “Inu kọ ima umani aghọ utẹri ashuwa atẹri ri ẹri! **7** Ọnọng du ma nga ajiya nga mani anga huwa na aka ci atii kina atọno imumani aweẹ ma? Ado va ki laa nga kọ shẹbọ kọ? **8** Imẹ do ta nu, aki wọmọ ughila abiyating bọ. Ni, Anọ Ajiya yọ ba ni, aki

ma peni uma aipang ka sing ri?” **9** IYesu va ma idi ighang upii ka aghomani A kpa akwyi bọ si ibọ ni aghọ ju aipang bọ, na aka jer ajiya ushe, asi, **10** “Ace ajiya apai ghila ọna Ọnọng ka aya pii nọ Ọnọng aghaye kide bọ ni ubafarisiye bọ, ada aghaye ni aghọ yira agonu nga. **11** Ubafarisiye ba sisang ki pii nọ Ọnọng ka ẹrẹkwẹ nga na asu ju si, ‘Ọnọng, imẹ sa nọ ẹlẹnau, nọ mani imẹ shimi lileẹ oshe ma ajiya ma, aghọ dara itra, aghọ ju uma ububi, aghọ wang ayiri, mi shimi lileẹ aghọ yira agonu ri ma. **12** Imẹ ka kpene anyu mi ẹlẹpai kide awii atinsara, imi ka ma ima iye kide ushọ nadidu imumani imẹ peni.’ **13** Ni, aghọ yira agonu ra tara ka atatọ, ashang nga ẹbice nga ka ayaya ma, ashi kọ kha ẹkọ nga, ado ta si, ‘Ọnọng, ko ohomi, ka imẹ ni aghọ uvulu nga!’ **14** Imẹ do ta nu, ajiya ri avuwa nga aca nọ utomu ikwyi ka ibate Ọnọng. ka nadidu aghomani ashang lekwyi nga ni, aki shulu ni nga, aghomani aka shulu ni lekwyi nga ni, aki shang nga.” **15** Ace aghọ bọ ba nga na anọ ajaji bọ ka ama piya bọ, aya nu nedi ni aghoyii nga yeni bọ ọbira ikwyi. **16** IYesu ba yọlọ anọ ajaji kushi nga, ki ju si, “Inu ya anọ ajaji ka ba ushimi, inu ma kara bọ ma, ẹrẹgọm Ọnọng ni Inga ighọ bọ kọ. **17** Apapang ni imẹ do ta nu, aghomani ayila nga ẹrẹgọm Ọnọng lileẹ mani anọ ajaji ka aju ma ni, aki ghila nga ẹrẹgọm ma.” **18** Ace aghọ ite ma ajiya ghulu nga si, “Aghomẹẹ adaduma, ikẹmbọ ni imẹ duju ki imẹ ki imẹ peni okyọ ni Ushi wu na amara ba?” (aiōnios g166) **19** “IYesu ba ta nga si, ikẹmbọ sa ni ingọ du yolomi agha adaduma? Ba ace agha adaduma, Ọnọng nga ka yayu nga. **20** Ingo ye imumani Ọnọng ta, ma wang ayiri aghọ ma. Ma pii aghọ ma. Mayi ma. Ma ta atẹri kaya aghọ ma. Ma ate nọ kina ayuru nọ ẹlẹhuakọ bọ.” **21** Ada tasi, “Imẹ kuju umali ni imẹ doshi ananọ.” **22** IYesu ya ko nedi ni, ata nga si, “Ima iyiye she nọ, gbala imumani nọ sọ neyọ nadidu, ka ingọ kau aghọ shi namiri, ingọ du peni upeni ka yaya. Ingo dado ba nọ ma kiya mi.” **23** Aya kọọ nedi ni, ikwyi nga bira yọ, ashi aghonọ upeni nagigang. **24** IYesu ya nu nedu ni, ata si, “Uki shi nu ulo mani aghọ upeni ghina ẹrẹgọm Ọnọng! **25** Uki piye ni uyuyo mani urakumi ghina ofọng alura, mani aghonọ upeni ghina ẹrẹgọm Ọnọng.” **26** Ajiya ya kọọ nedi ni ada ta si, “Inkini ushiwudu ni, inga ki peni ulẹ wudu? **27** IYesu yira bọ dita si, “Uma umani ula lekyo ajiya ni, ula bọ ẹlekoyọ Ọnọng ma.” **28** IBitrus ta

si, “Ayo kọ ya uma umani ayo shini bọ ya, ayo ki yii ngo.” **29** IYesu ta bọ, “Aipang, mi do ta nu, aki peni bọ aghomani ado ya ona, ta ayiri nga, ta anayuru nga, ta agho biye nga, ta anọ nga, kaya eręgom Onong, **30** Na alar upeni imumani ipiye ididu ka kyuali, ka yaya aki peni okyuo nọ shiwu na amara ma.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ada kpaa ushọ na apai li ki kya uhwo, dita bọ si, “Uwuji, ayo ki kya bọ Urushelima, nadidu uma umani awọọ kaya Anọ Ajiya, ka avọ ma agho pii kọ ọto Onong ni iki hura. **32** Aki gbala nga kukushi aghomani ashi bọ aYahudawa ba, na sila nga, aki ju nga ububi, aki taa nga akpe. Aki kẹr nga na aiwili, ka apii nga wu. **33** Awii itai ni, aki sang.” **34** Aghoyii nga ta kpelẹ bọ ima iyiye kidẹ nọ uma ri ma. Ashọ wu nọ ima, ni ata kpelẹ bọ imumani asọ taa ma. **35** Aya ba ayayo na aYeriko ni, ace afo ci ka uhwo utra adọ shọ. **36** Aya kọọ na ajiya na pam so wolu ni, ada ghulu si ikẹmbọ ki ba. **37** Ataa nga si iYesu anga aNazaret nga sọ wolu.” **38** Ada shang elẹwiyi di taa si, “IYesu Anọ uDauda, kọọ ahomi!” **39** Aghomani ashi kite nga yeni obira ikwyi, ni aba ta A kpa ki kimi wu, “Anọ uDauda, kọọ ahomi!” **40** IYesu da tara di taa si “Aba ni nga kushi nga, aya ba ayayo ni, aghulu nga si, **41** “Ikẹmbọ ni ingo wang si ime ju ngo? Afoo da yira nga di taa si, “Ate, ime wang mani mi peni ukyoo uka.” **42** IYesu taa nga, “Yila ukyoo uka! Uma aipang ngo ma ngo okyuo.” **43** Ka akyua ra ni, apeni ukyoo uka, akiyii iYesu, adogo brẹ Onong. Ajiya nadidu ya nu nidọ ni, a brẹ Onong!”

19 IYesu ghila idẹ ifong Ajeriko na asọ woru ya. **2** Ace ajiya shiya aghono uca si iZakka agha aghaghe uyira agonu, ashina upeni. **3** A wang mani inga ta nu iYesu, ni ata bra nga ba ka agna ni ashi agbabgbulu, ka ajiya shiya na pam. **4** Aba lite ki ya kiya nga aya oshẹ uwe ka anu nga ka udu utra kọ ni iYesu ki ba wu. **5** IYesu ya fuma uka ni, aba sang erẹkwẹ ka yaya ki tẹri si, “IZakka, shulu kaishang ka iyiya ni onang kọ niki shulu wọ kaidi.” **6** IZakka ba shulu kaishang ki yira nga ni ikwyifu. **7** Ajiya nadidu ya nu kindi ni, aba dẹr kọ tẹri uma, aba tẹri si ona aghina avulu kọ ni ashulu kọ. **8** IZakka sisang ki titara, ki tẹri Ate si, “Nu, Ate! Ukadii ka kyuari, iki kau upeni mi ka biyating ki ma aghina amir, aghomani ikula akpara nga ni, iki biya nga sọri nari ka ya imumani isala.” **9** IYesu ba tẹri nga si, “Aidi ni, ufoo ba ona ri, ka

anga ni anọ Ibrahim nga. **10** Ka Anọ Ajiya ba ka aba wang imumani ivulu yọ, ka afoo yọ.” **11** Asi kidẹ uhuri uma ri ni, iYesu ba lite nọtẹri bọ ice ighang upii, ka aya sang ufuma Urushelima, Ajiya huri kini eręgom Onong ya sọ ba yayọ ni. **12** Avasa tẹri bọ si, “Akuju ace Ajiya na ajee nga ka ona eręgom na ki kyaa ice ifong ititogho kaya ma nga eręgom, na avuwa. **13** Aba yoro agho usho kidẹ agira nga, ki ma bọ apam usho, aba tẹri bọ si, ‘Inu tiliwu sa ime ya vuwa.’ **14** Ni Ajiya ifong wang bọ nga ba, na aba tuma atina kọ utumu nga si, ‘Ayo ta wang yi si ama ajiya ri eręgom bayo ba.’ **15** “Aya lo nga eręgom ni, aba vuwa nga aca. Asa tuma na agira na ama bọ ufẹ ra, ka nu ta atiliwu ki peni ima kaya. **16** Aghi ite ba ki ba ju si, ‘Ate, upam uye ngo ma apam usho.’ **17** Aba ju si, ‘Agira adaduma! Insi ingo ju aipang kaya ima uji ni, ime sọ ma ngo eręgoro ufong usho.’ **18** Agha ipai ya ba ni, aba ju si, ‘Ate, upam uye ngo ma apam atong.’ **19** Ate ona ba yira si, ‘Ingo mani, iki ma ngo ufong utong.’ **20** “Ace agira va ba ki ba tẹri si, ‘Ate, upam ngo we! Imẹ kyo wu kidẹ ugẹẹ ugayauto ki shọ. **21** Ki huri erẹbata, ka ingo ni ice igho ajiya yọ, utili ni ngo lẹ. I ngo ka ba wang uma ijirija, ingo ka curu oka umani ura pila ngo ba.’ **22** Avasa tẹri nga si, ‘Ingo ni agira ababi ngaa! Imẹ ki ju ngo ashuwa ka ya imumani ingo tẹri kina anyu ngo. Ingo ye si ime ni ajiya nga nu utili kini ime lẹ, agho wang uma ijirija, ime ka va curu ku uka umani ira pila mi kọ ba? **23** Insi ingo ye kindi ni, ikẹmbọ wu sa ni ura sa ni nga ufe kọ uka ukyuru ufe wu ba, insi ime vuwa ni ime peni ice ima ka ya nu ufe ba?’ **24** Avasa tẹri ajiya mani ating kọka si, ‘Uyira agho upam uyeng ka ama agho apam usho ra.’ **25** Avasa yira ki tẹri nga si, Ate, ashina apam usho!’ **26** Aba yira si, ‘Imẹ sọ tẹri nu, nadidu ajiya mani ashi kini ima ni, aki kyimi nga wu. Aghomani ashi ni ice ima ba ni, animu mani ashi ni yọ ni, aki yira kọ kuku shinga. **27** Aghomani atoro mi kina agho mani awang bọ si iju eręgom ka ayakwyi bọ ba ni, inu ba ni bọ kọkẹ ka pili bọ kọ ki temi.” **28** IYesu ya tẹri kindi ni, avasa lite ki kyaa Urushelima. **29** Asọ fuma aBetafaji kini aBetani ka ikyor ugbanu Uzaitun ni, avasa tuma atina nga agha apai, **30** Ateri bọ si, “Uya ghila efong ite nu ra, insi inu fuma ni, inu ki ya nu ace anọ izaki ni agho kọ kila nga ba na alor. Ni usa shii kọ bau kọkẹ. **31** Insi ace agho ju si, ‘Ikẹmbọ sa nusọ shii anọ izaki ni, tẹri nga si

Ate nga wang.” 32 Aghōmani atuma ba woru kiya nu kōnō mani iYesu ateri bō ni. 33 Asō shii izaki ni aghō anō izaki ba ghulu bō si “Ikēmbo sa na asō shii izaki?” 34 Aba tēri si, “Ate wang kō.” 35 Aba kyaa ni nga kukushi iYesu, a fēni ugbang bō kaya anō izaki ki tiya iYesu ya. 36 Asō kyeng ni, ajiya ba ta ugbang bō kō utira. 37 Aya sang fuma Urushelima ni, ukō mani utira shishiri uka ugbana Uzaitun, ni ikir aghoyii ba ni ikwyifu na sō brē Qnōng ni erēwyue ighighe ni uma uwo ica na anu, 38 “Anyu adaduma ka agom na aki ba kidē nō uca Ate! Ikwyifu shi ka yaya, ujoō kukushi Qnōng!” 39 Na ace afarisiyawa ashi kidē ikir baiya vasa tēri nga si, “Aghōmēē, gēr aghoyii ngō!” 40 Ava yira si, “Imē sō tēri nu, insi ajiya mi kōmō na kikiri ni, atighi ki ka kpaa.” 41 Aya fuma ayayo ki nu ifōng Urushilima ni, aba ci ni ifōng. 42 Imē kō tēri si, “Insi inu ye imumani iwang sa nu peni utōmu ikwyi, ni ashō wō ki ica nō. 43 Akyua ki ba nō mani ashō nu vra irivii ka ghiminō, ka adara nu kō iligba ikyōr. 44 Aki ta nō ki erēbō, inu kina anō nu nadidu, aki ya bō uce utighi kaya uce ba, ka inu ta yira nu si Qnōng ki ba ōka ushi nō ba.” 45 iYesu vasa ghila ōna Qnōng na asō kla aghō gbura uma. 46 “Akō woo,” ateri bō si, “Ōna mi ki shi ōna upii nō Qnōng, ni inu kō sawō nō tee ōka aghō dara itra.” 47 Ko agbawii aka mēē bō kidē ōna Qnōng. Ni Afirist akakōng kina aghōmēē iMusa, kina aghite ma Ajiya awang utira mani apiī ngau. 48 Ni ara peni bō ba, kō upii ghila ikwyi akwinga mani shi kō kadu.

20 Ace awii ni asō mēē ajiya kō ōna Qnōng na tēri bō ila ididuma, afirist akakōng kina aghōmēē iMusa, kina, agho akakōng ōna Qnōng, ba ukushi nga. 2 Ateri nga si, “Ter ayō ebga erēkyuō ngō du ju diji ima go,” inga ma ngō diji erēkyuō?” 3 iYesu yira bō si, “Inga ma wang ghulu bō upii. Nutami, 4 Ubafitisma mani iYahaya ju ngō ayaya go, ta ngō ajiya kō?” 5 Asa pughe na ace bō, ki tēri, “Inkini ayō tēri, ‘Oghala ka yaya’, aki tēri, ‘Ikēmbo sa nu manō aipang nenga ma?’ 6 Inkini ayō tēri, ‘Ōkoshi Ajiya,’ ‘Nedu Ajiya ki tayo kina ōtighi, ka Ajiya yira si iYahaya so aghō pii kō ōtō Qnōng.” 7 Kin nu a tēri, “Abō yebu ōka mani akunuu ma.” 8 iYesu tēri, “Ngama ki terbō ma ta egba erēkyuō nga sō ju uma ri ma.” 9 Asa ter Ajiya diji ighang upii, Ajiya pra ebiya ada ma a piya awo wu uta yo asa kunu uking diya tere naghe gang. 10

Ōghe curu imila ya ba ni, ada tuma agira nga kushe awo mani ado kyeli abiya, mani ni ama nga anele ekolo ngō ebiya. Awo keli ebiya da kaa nga di kara nga avura a vura avo iijirija. 11 Asa tuma ace agira, amma ni aya va kpeni nga di kaa nga, ki ju nga ububi avura avo kijirija. 12 Asa va tuma ngō atai, asa sa nga ugunu ada fēni nga nau. 13 Agha ija ba tēri si, ikēmbo ni imē su ju? Imē ki tuma na anō mi, aghōmani mi yoo ta aki nu ōkpōtōrō nga ni. 14 Aghō yira uta ija ya nu nga ni, avasa tēri ace bō si, “Aghōmani aki lara ni ija we, tara ni pii ngau, ka ija tee aghamayol!” 15 Avasa fēni nga kō tumu ija, ki pii ngau. “Ikēmbo ni aghō ija ki ju bō? 16 Aki ma pughe awo keli abiya na ma ace aghō bō abiya.” Ajiya ya kōng kin dini avasa tēri, “Qnōng maya ama lele kindi ba ma!” 17 Amma ni iYesu sa bu ekah di wulu bu, ekyamu na tēri ki mamana awo la, “Ōteghe mani awo vra tōō bō owo cēē nō ōdōdōma?” 18 “Nadidu aghōmani A kpa kaya utii la aki wula nga awawu, awo mani ni ōtee la kpaa ka ya nga aki hōnga.” 19 Aghōmēē upii iMusa kini ifirist adogo wang utra A kpēnē nga, aye ataa diji ighang upii kaya bō wō amma ni akung erēbata Ajiya. 20 Ala ko kyu nga, ada tuma awo sa eca ada ju lalei agho apapang. Asa ikwyi mani a pkani iYesu kaya peye mani ataa mani a ta nga kayelivo agho ite. 21 Agho mani atuma aghulu nga, “Aghōmēē, ayō yisi ngō do pughi kini ōmer imumani sō aipang ngō shi ngō nō wang elekyyee ma ngō do mēē ōtra Qnōng na aipang. 22 Ōsō duma ayō ma ukaisar efēē erēbō ta ayō ma ma ba?” 23 Amma ni aya pkre amarabu asa terbu, 24 “Yeni mi udinari. Ibice inga wo so ka ya? Ateri si ukaisar. 25 Ada terbu si nu ma ukaisar ima ni so ngō ukaisar nudi ma Qnōng ima ni ōso ngō Onong.” 26 Abra bu pkane nga nu uvu kaya ōpughi nga ma kidē ma Ajiya. Ada vasa ko wica ōgere ōpughe nga, asa bōrō kōmō. 27 Ace aSadukiyawa, awo mani ateri ba usang ka ōlōr ba, asa ba kukushi iYesu nu uwulu. 28 “Aghōmēē,” iMusa wōsi, insi ajiya kpo kiya ayiri nga na ashi nga kina anō ma, anayuru nga sō vō nga ka apeni anō.’ 29 Na, akō ju aca Ajiya atinsara. Erēkyuē kōng kōvo ayiri amma na akōkpo, a jer anō ba. 30 Agha ipai vasa vo ayiri kuma, avasa kpō ba anō ba. 31 Agha itai ma kindi. Ava ju si nai dubō ka ti ni sara avoo ayiri ra, ava kpurubu ba anō ba. 32 Aya kpēē ni, na ayiri vasa kpō. 33 Ka kyuari ni, kō sang alōr, ayiri ki shi ngō nga? Ka akō

voru nga ka tinsara bọ.” **34** IYesu vasa teribu si, “Ajiya asing reni ka voru ayiri, aka va ma ayiri ubọwa. (aiōn g165) **35** Amma ni aca agho bọ aki wang usang alor, ka va ci sang alor uki ba aki voru bọ ayiri ba, aki va ma bọ ubọwa ni bọ ba. (aiōn g165) **36** Aki va kpuru bọ ba; aso kina atuma Onong bọ ni. Aso Anọ Onong, donma aso anọ sisang ka alor. **37** Ki, iMusa nye ni ka yaye si, agho mani akpobu na ki sisang. Ila ushi uzuzi mani ula ogha, apii ka yirkwi Ate si, ‘Anga shi Onong Ibrahim, Onong Ishaku, kini Onong iYakubu.’ **38** Inga shi nga Onong agho kpuru wu ba, Amma ni Onong agha kyo, kọ shi nga kwinga sa awo kyo.” **39** Ace aghomẹẹ iMusa ava peni ki tẹri si, aghomẹẹ uter na ki kyal!” **40** Kin dini apeni bu awo wulu uce upii ba. **41** IYesu terbu, “Ikẹmbọ sa ni aki tẹri si ukristi anọ udauda nga? **42** Udauda ki kirẹkwyue nga ter ka awọ uZabura si, ‘Ate ayaya tẹri Ate ọna mi si, ‘Cica ka avọ lami, **43** Si ime sa agho tọrọ ngo ka ata efrang.” **44** “Udauda vasa yulo nga ‘Onong.’ Aki ju na nyi ka yurọ nga si anọ udauda?” **45** IYesu tẹri aghoyii nga ki tema Ajiya si, **46** Uju na brẹbọ kina aghomẹẹ iMusa, agho wang sọru ugbang kọkọng na ki goru, awang si abili bọ ka ika ula ize, awang si ama bọ ikọci ẹdiduma ki ka takwyue aYahudawa, kini ekọci ẹdiduma ka oka agya. **47** Abọ shi agho la akpara ayiri mani aghimibọ kọ kpurubu, naka pii nọ Onong ki gbighbang ka nu bu. Aki ju bọ aleshuwa ababi.”

21 IYesu sang rikwyẹ ki nu ace aghonọ upeni na sọ ma uma kide upeni bọ kọka ukyyuru uma ọna Onong. **2** Avasa nu ace ayiri mani ashina amiri na aghimi nga kọ kpoo aba ọsa anini apai na ra fuma okobo ba. **3** IYesu vasa tẹri si, “Imẹ sọ tẹri nu aipang si, imumani aghilamiri aghomani aghimi nga kọ kpoo ra asa ni, ucer unga aghoshẹ na didu. **4** Ka inu ma naidu nu kide nọ upeni bọ kọ, ni anga kide namir nga ni ama imumani ashi ni yọ ya nadidu kọ uci nga.” **5** Ace aghoyii iYesu vasa tee agho upii kaya ọna Onong, nọ ukyer mani aju na atii adaduma, kina ighonọ uma mani ama. IYesu vasa tẹri si, **6** “Kọnọ mani inu sọ kyoo kakyakya ri ni, akyua ki ba nọ mani ba uce atii mani aki ya ka ya uce ba, kọgba ni aki yiniwu kaya uce.” **7** Avasa ghulu nga si, “Aghomẹẹ agba awii kọ nudi ki ba wu? Agba amaa nga niki nu ka kyua mani udibi uma sọbawu?” **8** Avasa tẹri bọ si, “Inu ju naibor, ace agho ba ghimi nu ba. Ka Ajiya nagigang ki ba ki

dinọ uca mi, aki tẹri si, ‘Imẹ shi ingal’ Akyua ya sang uju. Inu ba yii bọ ba. **9** Inu ba kọng ẹrẹbata ba ipeni inu kọng ila okoro kini ọbira ikwyi ni. Iyi ya ni ummari ki kyọ uba, ni amara sọnọ kọ sa nga uba ba.” **10** Avasa lite nu tẹri si, “Erebonng ki koro kini ẹrẹbonng, ẹrẹgom kini ice. **11** Aki ju zur ẹrẹbọ ububi, kini idafọ kina idumu ibibi. Aki nu uma lo ẹrẹbata kina uma sira uwo ica ni ọsọ ba ka yaya. **12** Uma ri tawu ba ni, aki kpẹnẹ nu, kaya lolu ka aju nu ububi. Aki kyaa ni inu kite ukọ shor Onong ka asa nu kọ bọ ọti. Aki kyaa ni inu kukushi agom kina agho ite kide nọ uca mi. **13** Udiwu ki manọ agolo uteri ice ima ka ya ẹrẹkwẹ mi. **14** Kin dini, ucinuye ki ikwyi nu nakwya soshwu si aki peni nu ubira ikwyi kọ mani usọ darakwyinu ba. **15** Iki manọ ighang kini uye ukyyu mani ba ajiya ayeng kide agho shi kọ ju irisho kini nu ba, aki bira bọ tẹẹ upii ko na linang kini ima uteri nọ ba. **16** Ate nu, kina anọ nu, kina ute nu, kina ayikyo nu aki ta nu tumu, ka vasa ka pili ace agho nu. **17** Kwinga ki tọrọ nu ko uca mi. **18** Kindu ni ba ajiya ayeng kide nu mani ufilikwyi nga ki vulu ba. **19** Peni ubira umor ni, uki lang. **20** Du akyua mani inu nu aghomani akpọ na ghimi Urushelima ni, uki kpẹlẹ si akyua sọba mani aki puluwu. **21** Kin dini aghomani ashi kide aYahudiya ni, ati bọ ka kyabọ ayanokong kọng. Aghomani ashi kide ẹfung na kunubọ, aghomani ashi ka ufung fisi ni aba aghila idẹfong ba. **22** Ka akyua anang Onong ya ju ka ahura imumani akọ woo. **23** Ima ẹrẹbata yọ na ayiri shina afo kina ayiri go anọ kaidu akyua ra! Ka ọlọ ububi ki ghila ẹrẹbonng, anang Onong ki shulu kaya akwyi bajiya. **24** Aki pili ace agho bọ na anyu ikuma, ka va kpẹnẹ ace agho bọ, ka kyabọ iri gira kucenu ufong. Aghomani ashi bọ aYahudawa ba ni aki ju Ajiya Urushelima aikya, sa akyua ya fuma. **25** “Aki nu umumani umẹẹ ẹrẹbata kaya ẹrẹmọ, kini upẹrẹ kini ẹyẹrẹ. Ajiya aya sing ki ba zọọ bọ ni ẹrẹbata kono uvila ogya kide avong ni. **26** Ajiya ki peni ayi ukpaa ni ẹrẹbata, aki kọng ẹrẹbata kono kyoo umumani ọsọ ba kini yi ka sing ri. Ka aki zuru aya ẹrẹmọ. **27** Akyua ra wu ni aki nu Anọ Ajiya na sọ ba kide amọ kini ẹrẹkyuọ nọ ujọọ ughoghe. **28** Insi uma ri dẹkọ ba ni, titara kọ shang akwyẹ nu, ka ufo nu ya ba ayayo.” **29** IYesu vasa ma bọ ice ighang upii si, “Inu kra ushi uweng kina ashi nadidu. **30** Insi aya sọ ju afa asasa ni, inu ka kyakwyino ka kpẹlẹ si ẹrẹkpẹrẹ yasọ ba. **31** Kin diwuni, insi inu nu

igho nu uma ri nọ ọsọ ba ni, inu ye si ẹrẹgọm Ọnọng yasọ ba. **32** “Aipang ni sọ ẹrẹ ni nu Ajiya aikuari ni, aki kpuru bu ba sa uma ri naidu ba kaya ica bọ **33** Ayerimọọ kina asing aki puluwu, ni upii mi ki puluwu ba. **34** “Uci nu ye, Inu ba ya ula kina vura kuma, kina ubira ikwyi asing ukpaa nu ikwyi kọ ba, Kọ umani awii ra ki ba ba uye ka ma kpaa nọ kini ayi nga ni. **35** Ka ki ba kaya ẹrẹkwẹ kwinga mani aci ka sing ri naidu. **36** Ci nu ye, nu sa pii nọ Ọnọng ko gbakyua kọ peni akyuọ langkọ kọ umumani ukibani, kọya tetara kite Anọ Ajiya.” **37** ko gbawii ni, iYesu ka mē kide ọna Ọnọng, ni ipeni uka ba ugheni, aka kunu ki kyaa ayi tili na uzaitun kiya nyeri kukọdu. **38** Na ajiya nadidu ba kataating ka ba kọng nga kide ọna Ọnọng.

22 Akyua usra agya ubiredi umani uka sang wu ba na aka yorọ si agya ubulu ya sọ ba, 2 afirist akakong kina aghomē iMusa sọ wang umani asọ pii iYesu wu, na huri ẹrẹbata bajiya. 3 Ishẹ vasa ghila idẹ ikwyi iYahuda aghomani ayorọ nga si Iskariyoti, agha yeng kide atina ushonpai ra. 4 Avasa kyaa kiya peni kina agha kakong afirist bọ kina agha kakong usha ọna Ọnọng bọ umani aki ma iYesu kukushi bọ. 5 Avasa kọọ ikwyifu nagigang, avasa yira si aki ma nga ufe. 6 iYahuda vasa yira imumani atẹri, avasa lite kono wang utira mani aki ma iYesu na agho ba shiya ba. 7 Awii usra agya ubiredi ni uka sang wu ba ya ju ni, aki wa itimi agna usra agya ubulu, 8 iYesu vasa tuma iBitrus kini iYohana ki ẹrẹ bọ si, “Ukya kọ ya kyer imila agya ubulu ki ma la.” 9 Avasa ghulu si, “Kabi wu nuwang siya kyer imila wu?” 10 Avasa ẹrẹ bọ si “Insi ingo ghila idẹfong ni, uki nu ace ajiya na go iwoo na musumu. Inu sa yii nga kọ kyaa ọna mani aki ghila. 11 Uterẹ agho shino ọna si, aghomē nga tuma nu si ayo ba ghulu ngo si, “Ki ubo mani imẹ kina atina mi kila imila agya ubulu wu?” 12 Aki yeni nu uce ubo ayaya naku ker. Uko du ni aki ju akywikeu.” 13 Avasa kya kyanu akywike kono mani iYesu ẹrẹ bọ ni, avasa ker imila agya ubulu. 14 Akyua ya ju ni, iYesu vasa cica kina agho utina nga ka la imila. 15 iYesu vasa ẹrẹ bọ si, “Imẹ kọ sa ikwyi nọ ukila adi agya ubulu kini nu ni sa ukong olo! 16 Imẹ sọ ẹrẹ ni, imẹ ta ki sọ lami ice imila ba sa ahwura wọ ka ẹrẹgọm Ọnọng.” 17 Avasa kpaa igbohu ki sa Ọnọng iza, ki ẹrẹ si, “Inu yira, kọ kau kide nu. 18 Imẹ sọ ẹrẹ nọ si, ku kpaa kakyaukyau ri ni ikiso sa

mi adibi akuma ikolo na ashe ba sa ẹrẹgọm Ọnọng ya ba.” 19 Ava kpaa ubiredi ki sa Ọnọng iza, ki wirau, ki ma bọ, ki ẹrẹ bọ si, “Udikọ shi ẹrẹnoma mi mani aki ma kaya nu. Uka ju kindi kọ ushuni kini mē.” 20 Kindi wu ni aya kper ujibi ni ava kpaa igbahu, ki ẹrẹ si, “Idi igbahu ni utaa anyu ọsọsau kini ayi mi na nau kaya nu. 21 Ni aghomani aki gbara mi wu sọ la kini imẹ! 22 Anọ Ajiya ki kpoo kono umani akyoni, ni olo aghomani agbara nga wu!” 23 Atina nga vasa ghulu ace bọ ta inga kide bọ ki ju kindi ni. 24 Inang vasa ghila idẹ bọ komani inga ki cẹr ni ughoghe. 25 iYesu ẹrẹ bọ si, “Agom Ajiya mani aghomani ashi bọ aYahudawa ba ni, aka yeni Ajiya bọ ẹrẹgoro, kumani akyote bọ ka yoro akwyi bọ si agho fo ajiya.” 26 Ni inu shinu kindo ba. Si ni, tara na aghakong kide nu tẹ anano, akyote ni, atee agira. 27 Inga cer kini ẹrẹgoro kide nu, aghomani acica na aso la, ta aghomani aka ya ma bọ imila? Ba aghomani acicaa na aso la nga ba? Ni imẹ wẹ kini agho kau imila nga ni. 28 “Inu bọ tara kini imẹ ka kyua na aso mara mi kọ. 29 Kono mani Ate mi ma mi akyuọ uju ẹrẹgọm ni, kindiwu ni imẹ sọ kọ ma nu, 30 kọ inu la nọ sa kini imẹ, kuka ẹrẹgọm mi, ka inu ju ashuwa kaya ite ushoni ipai Israila. 31 “iBitrus, iBitrus! Kong mi! Ishẹ wang si aya nga ka aperi ngo kini alkama ni. 32 Ni iso ushor Ọnọng iBitrus, ka umaipang ukushi Ọnọng kono ma laraba. Ipeni ba wuwa ni, nọ kperẹ Anayuru ngo ikwyi.” 33 iBitrus vasa ẹrẹ si, “Ate yi naidu, iki yighing koni ubo iting kọ nikikyia ni ngo. ipeni ukpo wu ni, iki kpo mi ni ngo 34 iYesu vasa ẹrẹ iBitrus si, Iso ẹrẹ ngo, iBitrus, akor ta kọ tari wyi kina ating aidi ni, ukite si uyemi nga ba sọ iri tai!” 35 iYesu vasa ghulu atina nga si, “Akyua mani ituma nu ba ufeni, ba imila, ba akpo, inu wang ice ima ni inu peni nu ba?” Avasa yira si, “Kaayi!” 36 Avasa ẹrẹ bọ si, “Ni naikyuari ni, nadidu aghomani ashi ni ufe, ko imila ni, aso kpaa ka ago, kini aghomani ashi ni ikuma okoro ba ni, agbira igbang nga ka aghẹ. 37 Imẹ sọ ẹrẹ ni nu si, upii Ọnọng mani akọ woo ẹrẹ si, ‘Azọ nga kide aghina avulu, iyi ya yọ ni ahura kaya ẹrẹkwẹ mi.” 38 Atina vasa ẹrẹ nga si, “Ate, ukuma okoro upai mi bẹ koke.” iYesu vasa ẹrẹ si, “Uma ya.” 39 iYesu ya ifong ighighe, ki kila ekung na shi zaitun kono mani akọ gheli wu ni. Atina nga vasa yighi nga. 40 Afuma okani, avasa ẹrẹ bọ si, “Unu shor Ọnọng, ukono ma kpa kide oghemi Ishẹ ba” 41 Avasa

lite ki ju atōq kini bō, kini ikang ufeni ɔtighi, avasa kpikpo ki shōr Ɔnōng. 42 Avasa tēri si Ate, peni pyira shōr mi ni ukpami asong riwu. Amma ni ba uwang miwuba, si unga ngō niki yighi.” 43 Kindi ni avasa nu atuma Ɔnōng avasa kunu ka yayankikpini nga ikwyi. 44 Ashi kidē kōng ubini nagigang ni, avasa lite kōng shōr Ɔnōng, ki ta kumani udung sō shulu nga kini ayii bō ni. 45 IYesu ya sang kuka shōr Ɔnōng ni, avasa vugu kumani atina shiwu, aya penibō na asō mōr ni ikwyi ibibi. 46 Avasa tēri bō si, “Ikēmbo ba na asō moo? Inu sisang, kō inu pii nō Ɔnōng ka inu ma kpaa kōng ghimi ishēē ba.” 47 Ara tō yuru anyu ba ni, ikir ma ajiya ye avasa ba. IYahuda, agheyeng kidē ugho shona apai, nga ba ni bō. Avasa yini ayayo kini iYesu ki kēni nga. 48 Ni iYesu vasa tēri si, “IYahuda, ughoni ukeni kō nu ki ma anō ajiya kō lē?” 49 Atina mani ashi ni nga ya nu kindi ni avasa ghulu iYesu si, akyote iju kini umō kōrō?” 50 Aghaye bō ba wa agira ifirist ighighē ki kpaa nga ɔtōng ila wu. 51 Amma ni iYesu vasa tēri bō si, “Ayaya.” Avasa piya utung ajiya mani A kpa, ki deriya. 52 IYesu vasa tēri afirist akakōng kina ajiya shii ɔna Ɔnōng, aba ka ma kpēnē nga, “Unu kunu umakor, kina ashi kina agho pili ajiya nga ni? 53 Kwagbakyua nishi kini nu kidē ɔna Ɔnōng, ura kpēnē mi ba. Amma ni adikyua shi nga nu, ērēkyuō iting.” 54 Avasa kpēnē IYesu ki wolu kini nga, ki kyaa ni nga ɔna ifirist ighighē. IBitrus sha yighibō ka tatugho. 55 Ayakō ta ugha ka aican ɔna, ki cicani, IBitrus vasa cica kidē bō. 56 agha yeng kidē anirayiri dunaa mani ju utinaya ni anu nga na cicaa ka ayayo ugha ni, asa nga ica ava tēri nga si, “Ai, Ajiya ri ni, ashi kini iYesu!” 57 Amma ni iBitrus linang ki tēri si, “Ayiri! Imē yemi nga ba!” 58 Anakyua najini, ace ajiya kpēlē iBitrus, ava tēri si awē mani agheyeng nga kidē ajiya ril” Amma ni iBitrus adōr nu tēri si, ita yemi nga ba. 59 Aju awa ayeng ni ace ajiya vasa tēri si, “Aipang na ajiya ri ashi kini nga, ka shi agho aGalili nga.” 60 Amma ni iBitrus vasa tēri si, “Ajiya! Ita yemi imumani sō tēri ba!” Asōnōtō yuru anyu nga ba ni Akōr vasa tariwyi. 61 Agho ɔna vasa teghi ki nu iBitrus. Akyuarawu ava shuni imumani akyote tēri nga ni, “Na tō mani akōr tariwyi kina ating aidi, ukiteri si uyemi ba sari tei.” 62 Avasa kunu asing, kiya ci nagigang. 63 Ajiya mani asō sha iYesu vasa kali nga kiva ca nga. 64 Avasa lor nga ica ya na asō wulu nga si, “Ju

amō aghaghe, inga cang nil!” 65 Avasa lite kōng kpaa ērēkyuē nga kini Ɔnōng nga ni. 66 Ikyua yayer ni, akyote ajiya kina aghakakōng afirist kina aghōmēē iMusa acur, na ava kyaa ni iYesu kukushi bō. 67 Ava tēri si, “Tēri yi insi ingo shi uKristi” avasa terbō si “Insi tēri ni, inu taki yira nō imumani atēri mi ba, 68 Ipeni ighulu nu ni ukigerimi ba. 69 Amma ni kō sang kakyuari ni, Anō ajiya ki cica kavō ila Ɔnōng aghushina ērēkyuō.” 70 Naidubu vasa tēri si, “Ashe ko ingo na Anō Ɔnōng nga?” Ava yira si, kōng mani utērini “Utēri si imēē.” 71 Avasa tēri si, “Ikēmbo ni inu wang si akōng? Ai, iyi kakwyakwyi yi kōng imumani a tēri kina anyu nga!”

23 Ikir ajiya vasa sisang ki kyaa ni iYesu kite iBilatus. 2 Avasa teghi agho jugna asili ki tēri nga si, “Ipeni nga na asō zogho ajiya yi kō, asō tēri bō si ama biya Ikaisar agonu ba. Avasa terbō si anga shi Ukristi, Agom.” 3 IBilatus vasa ghulu si, “Ungo shi Agom Ayahudawa?” IYesu vasa tēri nga si, “Utēri ngō wudu.” 4 IBilatus vasa tēri afirist akakōng kina ajiya si, “Imē ni ira penimi ajiya ri kina avulu ba.” 5 Avasa teghi agho meni nga si, “Umēē nga wu ni asō shang ikwyi majiya wu ki ifōng Ayahudiya. A kpaa ka ērēbō aGalili, ki ma ta kōkēē.” 6 IBilatus ya kōng kindi ni avasa ghulu nga si, “Anga ni agho aGalili nga lē?” 7 Aya kōng si iYesu kunu ki isii mani iHiridus shi ni ērēgōrō kō ni, avasa tuma ni iYesu kukushi iHiridus, ka akyua ni iHiridus shi uko Urushelima. 8 IHiridus ju ikwyifu nō unu iYesu, ka aiwuu ni akō sa ikwyi unu nga, kaa kōng ila iYesu kumani awang nu uma uwo ica mani iYesu ki ju. 9 IHiridus vasa ghulu nga ipii nai gang, ni iYesu raa tēri icima ba. 10 Afirist akakōng kina Aghōmēē iMusa vasa bitē ki ma tēri asili kaya ērēkwē iYesu. 11 IHiridus kina aghina akpō nga awang jer nga amira, ki sila nga, ki kla nga, ki vasa sōmō nga igbang, ki vu ni nga ukushi IBilatus. 12 Awii rau ni iHiridus kini iBilatus teghi Aghikyo ace kō, akyua ni ashi asho. 13 IBilatus curu aghakakōng afirist, kina agom ajiya kina ajiya naidu, 14 ki ter bō si, “Inu bami na ajiya ra si asō zogho ajiya wu. Aikyuari ni, imē ghulu nga kite nu, ira peni mi nga kina avulu ice ima ba. 15 IHiridus kindō. Uwō sa ni aba ni nga kukushi yi. Bi mumani ajiya ri ju, ni ifuma mani apii nga wu ba. 16 kin dini imē ki ju nga aiwōrō na asō shernga.” 17 Kōgba agya bulu ni iBilatus akasherī ajiya ayeng kō bōq

iting, agho mani ajiya ka shorni. **18** Ni avasa shang erewyue nadidu bo ki teri si, “Alite ni nga, na aso sher Ibarabas!” **19** (Ka akyua ni asa somo iBarabas ko ubo iting ka avulu no umani ashang ajiya ikwyi, mani ba Igho ki ifong ba, ki ta ko mani apii ajiya.) **20** IBilatus vasa kimi upeni kini bo, ka nga awang sheri iYesu. **21** Amma ni alite no shang awyue bo na soju, na teri si, “Agara nga Kaya ukumu ushi! Agra nga kaya ukumu osho!” **22** IBilatus vasa volo uteri bo unga itai, “Ikembo ba ni aligba avulu nga ajiya ri ju? Imo ni ira peni mi nga kina avulu mani, amo mani apii nga ko ba. Ikisa ka aju nga aiworo, na aso sheri nga.” **23** Amma ni avasa titara naigbong, na aso meni nga si, sa agra nga ko ukumu osho. Aya taka ko tutumu ni avasa bra nga. **24** IBilatus vasa wa ashuwa mani ibo wang. **25** Asher ajiya mani awang si asher, aghomani afeni kidi ubo iting kaya avulu mani ashang ikwyi konon upii ajiya. Amma ni IBilatus ma iYesu kukushi bo ka aju nga imumani awang. **26** Ayila akpo sokeng ni iYesu, avasa takwyue naca agho mani a yur si iSiman, ajiya aSayirin, aso ki ba ka anifong. Avasa kpininga, ki sa nga ukpa ukumushi ka yighi iYesu ko tumu. **27** Ajiya nagigang asha yighi nga, kide bo na ayiri shiya na aso ci nga wu. **28** Ni iYesu teghi ki teri si unu ayiri Urushelima ma ci ni me ba, uci na akwyi nu, kina anono. **29** Akyua ki ba mani ajiya ki ter si, ima ikwyifu, aghumani asono ujee bo ba, na sono sabu iriyere bo ba, asono worbu an ba. **30** Aidu akya, “Ajiya ki tersi, atighi “Kpaa kaya akwii yi! Aki tersi itili si, yuru yi yaa.” **31** “Ipeni aso ju kini kukushi ushi lalor ni, Aki ju na nyi ko ushi mani oko hugha wu?” **32** Avasa kya kina ajiya apai mani avulu ni sa ki pighibo kini iYesu. **33** Aya fuma oko mani ayoro “Igbo erekwe,” Avasa gra nga kaya ukumushi ku akadu, kina ajiya pai mani avulu ra, agha yeng ka avo la nga agha yeng ka avo ipro ma nga. **34** IYesu vasa tersi, “Ate mi, eso shoro ngo kpaa bo uvulu ko, ka aye bu imumani aso ju ba.” Avasa ko ace bo ugbang nga ko hugha ace bo. **35** Ajiya vasa titara na aso kogho. Akwyite kuma ni aso keli nga, aso teri si, “Afara ace agho, afara arikwyi ni, ipeni nga shi Ukristi anga Onong Mani Ahughal!” **36** Kina aghina akpo ni aso kali nga, konon ukeng kushi nga no me nga amusumu kpikpam anga ikolo na shi inabi. **37** Avasa teri nga si, “Ipeni ungo shi Agom Yahudawa ni, noso fo erekwe ni!” **38** Ka aya ni nga ni aworo ice iworo si, ANGA SHI AGOM

AYAHUDAWA. **39** Agha yeng kide aghina vulu mani agra ko ukumu shi ni, ateri nga upighi jer amira, ateri si “Ungo shi aghofoo ra ba? Noso fo erekwe kini yini!” **40** Amma ni agha yeng ger adagho ki teri si, “Ushin ni erebata Onong ba le? Ungo mani awang ashuwa iki kya kini imumani uju ni? **41** Iyi ni, aju yi iki kya kini imumani iyi ju. Amma ni inga ni avulu ike nga na ju?” **42** Avasa teri si, “Ingo iYesu, shuni kini ime akyua mani oghila eregom ngo wu!” **43** IYesu vasa teri si, “Iyiya ni so teri ngo si, aidi ri ni uki cicaa kini ime ko oka uwuru ka ayaya. **44** Kina bughating atinong, iting vasa yuru erebo ya, ki ta ka akyua itai ngo ogho. **45** Onong so ta wu ba. Ugyauto mani asunu ka anyu ubo ona Onong barawu ika ipai. **46** IYesu vasa shang erewyue kina akyogho ki tersi, “Ate! Ide ipo yo ni eso ma aghing mi ko.” Ateri kindi ni avasa wagha ufeni nga unga amaa na ki kpoo. **47** agha aghaghe aghina akpo Aroma mani ashi ku akadu anu imumani ebani, avasa jo Onong ki teri si, “Iyiya, ajiya ri ashina avulu ba, **48** Ajiya mani acurni ka ma kyoo anu imumani ebani, naidubu vasa vugubo acani aso ca iko ki ididu bira ikwyi. **49** Nadidu ajiya mani aye iYesu ni, kina ayiri mani ayighi nga koma ka aGalili, Aitara ka tatugho na aso kyoo. **50** Ace ajiya shiwu na ayoro si iYusufu, anga ni ashi ki ifong Arimatiya kisighi aYahuda. Inga ni ajiya adaduma nga, aka ju aipang. Aso sha uba eregom Onong. Inga ni agha yeng nga kide aghakung Yahudawa, amma ni ara konon ododoma imumani akyosa aki ju kuma najuba. **52** Avasa kya kushi iBilatus ki ya shoro sa ma nga okong iYesu. **53** Avasa shulu konon okong, ki lor ugyauto alilin, ki sumo ka ace alor mani atumu ki irihutu utighi, okoo mani asono sa bo ace aghu ya kide ba. **54** Awii ra ni ango ju uma ko, ka Awii uwuru aYahudawa ya so ba. **55** Ayiri mani akyeng ni nga kusang ka aGalili awolu kini uyusufu ka aya nu uko mani alor nga shiwu konon mani asomo okong iYesu kide. **56** Avasa vuu bo aca, kiya wang ima uvong kina anye ucoo, Awii uwuru aYahudawa ya ju ni, avasa wuru kinon mani umee iMusa teri bo ni.

24 Kini ikwyating awii ayeng kide awii atinsara ni, ayiri kya uka alor kina uma uvong mani aba ni bo. **2** Aya ba ni aba peni na ako yini utii wu ka nyu alor nga. **3** Avasa ghila ide, ni ara nu bu ukong iYesu Ate ba. **4** Ashi kide ubira ikwyi bo ko ni, avasa nu ajiya apai na

ating ka yayo ni bọ, nọ gbang ufufuu nu ọsọ ma uyeri kini ọsọma aviya ni. **5** Kide ẹrẹbata ni ayiri vasa shulu na akwyi bọ ki ẹrẹbọ. Ajiya nga vasa teri bọ si, “Ikẹmbọ sa nuso wang agha akyuo kide aghokpur? **6** Ashiya kọ ukawẹ ba, akọ sisang. Ushuni ni imumani ateri nọ ka kyua mani ashi ka aGalili. **7** Ateri si, ‘Iyi ya yọ ni ama anọ Ajiya kavọ ajiya aghina avulu, ka gara nga kaya ukumu ushi, awii itai na aki sisang.’” **8** Ayiri vasa shuni nọ upii nga. **9** Aya vuu ka alọr nga ni, Avasa teri aghọ shona ayeng kina ushe ajiya nadidu uma ri. **10** Ayiri mani ateri atina iYesu uma ri ni, UMaryamu iMagadaliya nga, kina iYowana, kina umaryamu ayur iYakubu, kina ace ayiri mani ashi kini bọ. **11** Amma ni atina iYesu kpaa upighi ayiri ra kini upighi ejirjauni, kin dini ara ma bọ kinọ wu ba. **12** Ni iBitrus vasa sisang kaishang Ki kyaa uka alọr nga nọ uti. Kiya kpikpo, ki teni ide, ki nu ughauto alilin na kyo kọ uhọ uyeng. Avasa vuu aca asọ dira imumani iba. **13** Kaidu awii ni ajiya apai kide aghoyii iYesu ni asọ kyeng aki kyabọ ace anifong mani ayoro si Imawus, kuma ni otọọ efong kini Urushelima fuma ukilomita ushọ na iye. **14** Asọ teri ila kina ace bọ nọ uma umani okọ ba. **15** Asọ teri ila na asọ pii na ace bọ ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa yini ayayo kini bọ na asọ keng ni bọ. **16** Ni avasa yuru bọ ica bọ ya, ba aghomani anu nga ba. **17** Avasa teri bọ si, “Igba ila yọ ni inu sọ teri kina ace nu?” Avasa titara nai ki, ki shighi ubete bọ wu. **18** Agha yeng kide bọ, ayoro nga si iKiliyobas, avasa yira nga si, “Ashe, kọ ungo ka yayung nga shi akyeng kọ Urushelima ni ingo ta ye ngo umumani uba ba ki ide na awii ri ba?” **19** Avasa teri bọ si, “Uligba uma?” Avasa teri nga si, “Umumani uba kini iYesu agha aNazaret. Anga ni aghọ pii kọ otọ Onong nga, uma uju nga kono upii nga shina akyuo naigang kukushi Onong kina ajiya na didu. **20** Afirist akakong kina aghọ ite yi gbira nga kọ ki wa nga ashuwa ukpo, ki ba gara nga kaya ukumu ushi. **21** Iyi sa go ikwyi ka kyua si Onong ki fo Israela! Uwẹ ni, aidi wu shi awii itai nọ mani uma ri ba. **22** Bang kin dini ace ayiri kide yi ju uma umani usa ẹrẹbata. Ka akyaa alọr kini kikyuating, **23** na ara nu bu ẹrenoma nga ba, avasa vughu ki ba teri yi si aju bu amọ aghaghe, abọ nu atuma Onong mani ateri bọ si asha akyuo. **24** Ace aghọ kide bayọ kyaa alọr nga kiya peni kono mani ayiri teri ni, na anga ni ara nu bu nga ba.” **25** iYesu vasa teri

bọ si, “Inu abo, ikwyi nọ ka kpẹlẹ yọ upii aghọ pii kọ otọ Onong ba kaisa ba! **26** Ba iyi ya yọ ni anọ ukristi sa awiya uma ri ba, ka va ghila nga ujọọ nga ba?” **27** Avasa yeni bọ nadidu imumani awọọ upii Onong ka ya ẹrẹkwẹ nga, kọ sang kọ mẹn iMusa ki ma ta kọshe atina nadidu. **28** Asọ fuma anifong mani aki kya bọ wu ni, iYesu vasa ju kina aki walu ni, **29** Na avasa mẹni nga ki teri nga si, “Cica kini yi, ughẹ kọ ju, onong we nu kọ kpau.” Avasa keng ni bọ kiya shulu kọ ona bọ. **30** Acica na asọ la imila, avasa kpaa ubiredi ki sa Onong izza, ki wurau ki ma bọ. **31** Ka kyua ra ni ica bọ vasa yemi, avasa kpẹlẹ nga. Na aba ashẹ nga. **32** Avasa teri ace bọ si, Ikwyi ta fo yu ka kyua mani asọ pii kini yi kọ utira, asọ yeni yi upii Onong mani awọọ ba?” **33** Avasa sisang kaishang ki vuu bọ Urushelima. Kiya peni aghọ usho nayeng na aku curu kọ uka uye kina ace ajiya, **34** asọ teri bọ si, “Kaipang, Ate sisang! Ayeni ẹrẹkwẹ nga ukushi iBitrus!” **35** Agha pai ba ma ila imumani iba kọ utira, kono mani akpili nga ka akyua na asọ wura Ubiredi. **36** Ashi kọ pii kaya uma ri ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa titara ka bighating bọ, ki teri bọ si, “Utomọ ikwyi ba kukushi nu!” **37** Ẹrẹbata ba kpẹn bọ wu ba tee aghọ taa ẹrenoma, ahuri kono ahwo nga ni ibọ kyoo ni. **38** Asa teri bọ si, “Ikẹmbọ sani inu sọ ju ikwyi ibibi kindi, urava manọ aipang kide ikwyi nu ba? **39** Inu nu ivọ mi kini ifra mi, imẹ ki kirekwuyẹ mi. Inu piya mi, ki kono, ka ahwu shi ni inoma kono ugboho ba, kono mani inu nu ni imẹ shini yọ.” **40** Aya teri kindi ni, avasa yeni bọ ivọ nga kini ifra nga. **41** Na asọ shi na akọ ma bọ aipang ba kini ikwyifu kina uwo ica, avasa teri bọ si, “Oshini imila kọkẹ ri” **42** Aba ma nga iciri itagbo ufifor. **43** Ayira ki la, abọ ni asọ kyoo nga. **44** Aba teri bọ si, “Udibi bọ shi umumani imẹ pii kaya ka kyua umani ishi kini inu, si iyiya ni ahwura uma umani awọọ kaya ẹrẹkwuyẹ mi kide umẹ iMusa kina awọ aghọ utina Onong kina Awọ Ate.” **45** Aba yemi ikwyi bọ na ba kpẹlẹ kini upii Onong mani awọọ, **46** Aba teri bọ si, “Kindi wu na woo si iyi ya yọ ni Ukristi sọ kono ububi, ka awii itai na asọ sisang ka alọr. **47** Kindi wu ni aki ma ajiya ayasing ila Onong olokpaa kina yira olokpaa nọ uma ububi mani akọ ju wu. Aki kyo ju kọ Urushelima. **48** Inu bọ shi aghọ ki teri udubi uma. **49** Uwẹ ni, imẹ ki tuma nu kono imumani Ate mi ta anyu ni. Ni inu zono sha kide ifong, sa ama nọ ẹrẹkyuo uju ka yaya.” **50** Aba

kunu kini bọ ki kyaa ayayo na Abetani. Ukọdu
ni asa sang ivọ nga ki ma bọ anyu adaduma. **51**
Ashi kidẹ uma bọ anyu adaduma ni, asa ya bọ,
na asa kpaa nga ki kyabọ ayaya wu. **52** Abọ ni
ajọọ nga, na asa vuubọ Urushelima kini ikwyifu
nagigang. **53** Ko agbawii ni, ashi kidẹ ọna Ọnọng
na brẹ Ọnọng.

IYahaya

1 Kọ kpaa ka akyua ni ighang shi kọ, ighang ni ishi kina Ọnọng, ighang ni, Ọnọng nga. **2** Anga shi kina Ọnọng kọ kpaa ka akyua. **3** Nadidu uma ba kukushi nga, ni ba imumani aker nadidu ingo mani aker bọ yọ kini nga ba. **4** Ighang yọ shi ẹrẹpiya ọkyuọ, ọkyuọ wọ shi uyeri ka ajiya nadidu. **5** Uyeri sọ taa kide itii, ni itii ta bra yọ la akyuọ nga ba. **6** Ace ajiya shi kọ, aghoṇo uca si iYahaya aghoṇo Ọnọng tuma nga. **7** Ka aba tẹri ajiya aipang kaya uyeri, ka ajiya nadidu ma aipang ni nga. **8** Anga shi uyeri ba, aba ka aba yeni uyeri. **9** Uyeri aipang umani uka ma uyeri ka ajiya nadidu ki ba ide ashi ri. **10** Akyua ni, ighang shi kọ ka ashi, kina umani kini inga wọ ni aker ashi wọ ni, ashi ta ye wọ ngaa ba. **11** Aba upra umumani ishi inga nga, ni ajiya nga ta yira bọ nga ba. **12** Nadidu aghoṇo mani ayira nga, ki ba va ma aipang nọ uca nga ni, ama bọ ẹrẹgoro na atee anọ Ọnọng, **13** aghoṇo aje bọ, basi na ayi ba, ko uwang ẹrẹnoma ko uwang ajiya, unga Ọnọng kọ. **14** Ighang ba tee ajiya ki ci kide bayo. Ayọ nu ujọo nga, ujọo unga Anọ aye anga Ate, ashi ni ikyua kina aipang. **15** iYahaya tẹri aipang kaya nga, ki ba sang ẹrẹwuyẹ ki tẹri si, “Adii agho ri nga shi aghoṇo imẹ sọ pii kaya nga ka akyua ni imẹ si, ‘Aghoṇo aki ba kọ utumu mi cẹ mi, ka ashi ite mi.’” **16** Inu ikyua nga wọ sa ni ama ayọ oka yi nadidu yi kwaligba akyua. **17** Ọnọng ma umẹ ka ayọ iMusa ni asi ma unu ikyua kina aipang ka ayọ iYesu Aghofoo. **18** Ba ajiya na ako nu Ọnọng ba. Anọ aye nga aghoṇo Ọnọng ngaa, aba shi kina Ate ayaya nga yeni ayọ nga ni. **19** Upii aipang ni iYahaya yeni wẹ ka akyua umani aYahudawa tuma afirist kina aLawiyawa ka Urushelima ka aya ghulu nga si, “Ingo si inga?” **20** iYahaya ta la nga inang kọ ba, atẹri ka ayaye si, “Imẹ shi Aghofoo ba.” **21** Aba ghulu nga si, “Ingo shi inga? Ingo shi Iliya?” Aba yira bọ si, “Kayi, Imẹ ba.” Ingo shi agho pii kọ ọto Ọnọng ra?” Aba yira si “Kayi.” **22** Aba tẹri nga si, “Ingo shi inga? Yira ayọ upii umani ayọ ki ya tẹri aghoṇo atuma ayọ. Ikẹmbọ nọ ingo sọ tẹri ni ẹrẹkwyuẹ ngo?” **23** Asi, “Imẹ ni ẹrẹwuyẹ yoro wọ ka aghumu, ‘Inu ker Ate ayaya nga itra kono umani agho pii kọ ọto Ọnọng Ishaya tẹri ni.’” **24** Ni ace aFarisiyawa umani atuma **25** ba ghulu nga si, “Insi ingo shi Aghofoo ko Iliya ko

aghọ pii kọ ọto Ọnọng ra ba ni, ikẹmbọ sa ni ingo sọ ju iminimini?” **26** iYahaya ba yira bọ si, “Imẹ ni, ika ju iminimini na amusum, ace agho shi kide nu ni inu ta ye nu ngaa ba. **27** Anga ki ba kọ utumu mi, aghoṇo ita maa mi ni ishi ani na ako nga ba.” **28** Nadidu uma ri ba ka aBetani wọ, ka ubuu ẹrẹyema aYodan. **29** Ikyua ya yẹ ni, aba nu na aki ba nga ukushi nga. Aba ju si, “Itimi Ọnọng wẹ agho kpaa uvulu ashi nadidu! **30** Aghoṇo imẹ tẹri si, ‘Ace agho ki ba kọ utumu mi na ace mi, ka ashi kọ na ako jee mi nga ba.’” **31** Akyua ni imẹ kọ ye mi nga ba, ni imẹ ba ni imẹ sọ ju iminimini na amusum ka ayeni ngaa ka ajiya Israila.” **32** iYahaya ba yeni nga si, “Imẹ nu Aghing kini ikhimi kọ ni isọ shulu ka yaya ki ba cica ka aya nga. **33** Akyua ni imẹ ye mi ngaa ba, Ọnọng na atuma mi uju iminimini na amusum nga tẹri mi si, ‘Aghoṇo ingo nu na Aghing Ọnọng shulu ki cica ka aya nga ni, anga shi agho uju iminimini na Aghing Ọnọng.’” **34** Imẹ ẹrẹkwyuẹ mi nu kindo ki ma aipang shi ajiya ri ni Anọ Ọnọng ngaa.” **35** Ikyua ya yẹ ni, iYahaya ting kọ kadu kina agha apai kide aghoyii ngaa. **36** Aba nu iYesu na asọ wor, na aba ju si, “Nu, itimi Ọnọng wudu!” **37** Aghoyii ngaa agha apai ra ya kọo upii nga ni, aba yii iYesu. **38** iYesu ya tee ki nu na asọ yii ngaa ni, aba ghulu bọ si, “Ikẹmbọ ni inu sọ wang?” Aba tẹri nga si, “Aghomẹ, abi wọ ni ingo ci kọ?” **39** iYesu ba yira bọ si, inu ba ka inu ba nu.” Ava ba ki ba nu uka uci nga, ni ava ci ila bọ kini inga ka awii ra, aci kọ ukadu kini nga ki wiya ya. **40** Andrawus, anayuru iSiman iBitrus shi aghaye kide agha apai na ayii iYesu nọ umani akọo upii iYahaya kaya iYesu. **41** Andrawus zono wang anayuru nga iSiman, asi, “Ayọ kọ peni Aghofoo, iKristi.” **42** Aba kyaa na iSiman kukushi iYesu. iYesu nu nga na asi, “Ingo shi iSiman anọ iYahaya. Aki yoro ngo si iKefas ko iBitrus, angọ yeni si utii.” **43** Ikyua ya yẹ ni iYesu wang kyaa aGalili ni, aba ya peni iFilibus ki ju nga, “Yii mi.” **44** iFilibus ni agha aBetsaida ngaa, ifong Andrawus bọ kina iBitrus. **45** iFilibus ya peni iNataniyel ki tẹri ngaa si, “Ayọ peni ajiya umani awọo ila nga kide umẹ iMusa, kina ẹrẹwọ agho pii kọ ọto Ọnọng, iYesu agha aNazaret, anọ iYusufu.” **46** iNataniyel ba ghulu si, “Iligba ima ididuma yọ ki kunu ka aNazaret?” iFilibus ba ju nga si, “Ba kọ ingo ba nu.” **47** iYesu ya nu iNataniyel na aki ba ukushi nga ni, aba ju si, “Nu agha Israila

aipang, aghomani ashi na ateri kide nga ba.” 48 INataniyel ba ghulu iYesu si, “Abi wo ni ingo yemi ko?” iYesu ba yira nga si, “Ime nu ngo ki erepiya osho uwe na iFilibus ko yoro ngo ngaa ba.” 49 INataniyel ba yira iYesu si, “Aghomee, ingo shi Ano Onong! Ingo shi agom Israel!” 50 IYesu ba yira nga si, “Ingo ma aipang ko no umani ime teri ngo si, ime nu ngo ki erepiya osho uwe? Ingo ki nu uma umani ucee kindo.” 51 IYesu va khimi uteri nga ko si, “Aipang ni ime so teri nu, inu ki nu ayaya na ashi aye, atuma Onong ki shi ko kila na ashulu kaya Ano Ajiya.”

2 Awii itai ni, asa sra agya ubiya ka aKana anga aGalili. Ayuru iYesu shiya ko ukaa. 2 Ako yoro iYesu kina aghoyii nga agya ubiya. 3 Amusum ikolo na ashe ya kpee bo ni, ayuru iYesu ba teri ngaa si, “Amusum ikolo na ashe bo kpee bo.” 4 IYesu ba yira ngaa si, “Ayiri, ikembo sa ni ingo ba ukushi mi? Akyua mi ta ko ba wo ba.” 5 Ayuru nga ba teri agira nga si, “Inu ju imumani asa no uju.” 6 Akyua ra ni, ukyo na amusum utin uga umani aker na atii ni aYahudawa ka hwuru irighe wo shiya ko ukaa. Kologba ka la ima umra amusum araji. 7 IYesu ba teri bo si, “Sa amusum ko ukyo na lilai. Aba sa ya ki tili wo na lilai. 8 Aba teri bo si, “Ka akyakyua ri ni, inu vo ace ka inu ya ma agha aghaghe na agya.” Aba vo amusum ki ya ma ngaa. 9 Agha aghaghe na agya ya piya amusum ki ko ni ako tee anga ikolo na ashe ni ata ye ngaa uka umani aba ni bo ko ba, (agira ye uka umani avo amusum wo), agha aghaghe agya ba yoro agheme asasa ki kyaa ugee uye ko, 10 ni asi, “Kwinga ka zono uma amusum ikolo na ashe adaduma, na ato ba na angoo umani ata fuma bo adidu ba insi akyeng ko sa ki shuu ni. Ingo ni ingo so amusum ikolo na ashe adaduma, akyua ri ko ni ingo woo kol!” 11 Udii wo shi ima usa uwo ica iye ni iYesu ju ka aKana anga aGalili, ki yeni ujoo nga; ni aghoyii nga ma aipang ni ngaa. 12 Aya kpee ni, aba wor kyaa aKafarnahum kina ayuru nga, kina anayuru nga, kina aghoyii nga; aya ci ko ukadu ki la anirawii wo. 13 Akyua sra agya ubulu aYahudawa ya ba ayayo ni, iYesu ba kyaa Urushelima. 14 Kide Ona Onong ni, aya peni ni ajiya so gbara inaa kina atem kina ukhimi, ni agho user ufe shi ka atebur bo. 15 IYesu va ker aiwili na anii, ava kla bo nadidu bo kina atem kina inaa kide Ona Onong. Ava naa ufe umani agho user so ju ki vila atebur nga ko. 16 Aba

teri agho gbra ukhimi si, “Inu kpa uma nu wo ko ukadii! Inu ba tee no Ona Ate mi uka la ize ba!” 17 Aghoyii nga wa shuni sa awoo si, “Usa ikwyi uyoo ona ngo so la konoo ugha wo ni.” 18 AYahudawa va ghulu ngaa si, “Aligba amaa uwo ica ngaa ni ingo ki yeni ayo ungo umani uyen erekyuo ni ingo ju uma ri ko?” 19 IYesu ba yira bo si, “Inu pulu Ona Onong ri ko, ime ki shang wo kide na awii atai.” 20 AYahudawa ba ju si, “Akpaa anyi ishinari na atin na aso vra ona Onong ri! Ingo si ingo ki shang wo kide na awii atai?” 21 Ni, Ona Onong umani iYesu so pii kaya wo shi erenoma nga. 22 Ko utumu umani asang ko ukpo ni, aghoyii ngaa shuni si asa teri kindii; ni ava ma aipang no upii Onong kina imumani iYesu sa teri. 23 Akyua umani ashi ka Urushelima ka usra agya ubulu ni, ajiya na pam ma aipang no uca nga no umani anu uma usa uwo ica na aso ju. 24 Ni iYesu ta yira nga bo ba ka aye bo nadidu bo nagigang. 25 Ata wang ngaa agho umani aki teri ngaa ima kaya ajiya ba ka aye imumani ishi kide ikwyi kwinga.

3 Ace ajiya aghono uca si iNikodimus shi ko, aghaye kide aFarisiyawa, agha aghaghe aYahudawa. 2 Ajiya nga ba ukushi iYesu na atii, ateri nga si, “Aghomee, ayo ye si ingo ni aghomee umani aba kukushi Onong ngaa; ki ba aghomani aki bra uju uma usa uwo ica ri ba sa aghomani Onong shi kini ngaa.” 3 IYesu ba yira ki teri si, “Aipang, ime so teri ngo, ba aghomani aki bra unu eregom Onong, sa azonoo khimi ujee ngaa ko.” 4 iNikodimus ba yira ngaa si, “Aki jee ajiya nagyi ni ashi ko la awiiapai? Aki va ghila ngaa ide afo ayuru nga ka aba jee ngaa unga ipai?” 5 IYesu ba yira nga si, “Aipang, ime so teri ngo, ba aghomani aki bra ughila ide eregom Onong ba, sa ajee nga na amusum kina aghing. 6 Imumani ajiya jee ni, ajiya ngaa, imumani aghing jee ni, aghing ngaa. 7 Ba woo ica no umani ime si, ‘Iyiya ni, sa ajee no ka ayaya ba.’ 8 Uwuru ka te ki kya wo oka no uhwiya, ni inu ka ko ishimini nga, ni inu ta ye uka umani ukunu wo konoo oka ni oki kya wo ko ba. Kindii wo ni aghomani ajee ngaa na aghing shi ko.” 9 iNikodimus ba ghulu iYesu si, “Nagyi wo ni udii ki ba ko?” 10 IYesu ba yira nga si, “Ingo ni aghomee aghaghe nga ki Israila, ni ingo ta kpee ngo uma ri ba? 11 Aipang ni ime so teri no, ayo ka pii kaya imumani ayo ye wo, ni ayo so ba yeni nu imumani ayo nu, kindo ni inu too no

okqo imumani ayō tēri nu. 12 Imē tēri nu kaya uma ashi ri ni inu ta ma nu aipang kō ba, nagyi wō ni inu ki tō ma aipang kō nō uma ni ushi unga ayaya? 13 Ba aghō umani akō kyaa ayaya ba, Anō Ajiya kayu nga umani asuu ka ayaya ngaa kō akyaa. 14 “Kōnō umani iMusa zēē iyōō utii uyeri ka aghumu ni, kindii wō ni iyiya na azēē Anō Ajiya kō, 15 ka nadidu aghōmani ama aipang ni ngaa ni, aki peni okyuo ni ushi wō na amaa ba. (aiōnios g166) 16 “Ka Qnong yoo ashi nagigang ki ma Anō nga ka aye, ka aghōmani ama aipang ni ngaa ni, aba kpoo ba, na asa peni okyuo ni ushi wō na amaa ba. (aiōnios g166) 17 Qnong ta tuma ngaa na Anō nga ka aba wa ashi ashuwa ba, ashi ni, apeni ufoo kukushi nga. 18 Nadidu aghōmani ama aipang na Anō Qnong ni, aki wa bō ngaa ashuwa ba. Nadidu aghōmani ata ma bō aipang ni ngaa ba ni, akō wa nga ashuwa wudu ka ata ma nga aipang nō uca Anō aye Qnong ba. 19 Umani ashuwa shi wē, uyeri ghila ashi, ni ajiya cēē nō uyoo itii kina uyeri, ka uma uju bō ni unga akakiya bō. 20 Ka aghōmani aka ju akakiya ni atōō ngō uyeri, aka va ba nga oka uyeri ba ka aba nu uma uju nga ba. 21 Aghō ju aipang ka ba oka uyeri, ka anu ka ayayē si uma uju nga ni, Qnong ta nga avō wō.” 22 Aya kpēē kindō ni, iYesu kina aghōyii nga ba sang ki kyabō ishēē erēbō aYahudiya. Akpaa akyua na ci kō ukadu, na asō ju ajiya iminimini. 23 IYahaya sō kō ju iminimini ka Ainon ka ayayo aSalim, ka amusum shi ya na pam kō ukadu. Ajiya kyeng na aju bō iminimini. 24 Aju umari na akō ta bō iYahaya kide ubōō itii ba. 25 Ni aghōyii iYahaya tee aghō la ilang kina ace aBayahude kaya itali uhwuru ka ahwuru irighe kōnō umani umēē iMusa yeni ni. 26 Aghōyii ba kyaa ukushi iYahaya aghō uju iminimini kiya tēri nga si, “Aghōmēē, ajiya umani inu shi kini ngaa ka udaa ugēē ighō Urdun, aghōmani ingō ki kirekwyuē ngō tēri upii kaya nga ra, awudu na asō ju iminimini, ni kwinga sō kyaa ukushi nga.” 27 IYahaya ba yira nga si, “Ba aghōmani aki bra uyira ima ba sa ama nga ka ayaya. 28 Inu ka kyakwyuē nu ni inu shiya kō uka ka asi, ‘Imē shi aghōfoo ba, atuma mi ki imē la nga ite wo.’ 29 Aghō shi na ayiri asasa nga shi aghēmē asasa. Ayikyo aghēmē ka tara ka akō erēwyuē nga, aka kōō ikwyifu nagigang nō okqō erēwyuē aghēmē. Kindō wō ni ikwyifu mi hwura wō. 30 Iyiya yō ni ajiya nga sō khimi ni imē sa vuu mi utumu. 31 “Aghōmani aba ka

ayaya cēē kwinga. Aghōmani aba ka asing ni, agha asing ngaa, na aka pii kaya uma asing wō. Aghōmani aba ka ayaya ni, acēē kwinga. 32 Aka tēri imumani anu ki kōō wō, nadidu kindō ni, ba aghōmani ayira ima utēri nga. 33 Ni aghōmani ayira uyeni amaa nga ni, a yira wudu si, iyiya ni Qnong na agha aipang nga. 34 Ka aghōmani Qnong tuma ni, upii Qnong wō na asō tēri, ka Qnong ma nga aghing nga angō umani ashi na amaa. 35 Ate yoo Anō, ama kwikē ki ivō nga. 36 Nadidu aghōmani asō ma aipang ka anō ni, ashi na okyuo nō ushi wō na amaa ba. Nadidu aghōmani ata yira nga Anō ba ni, aki peni nga okyuo nō ushi wō na amaa ba, anang Qnong ki shi kaya erēkwyuē nga.” (aiōnios g166)

4 AFarisiyawa ya kōng si iYesu sō pee Aghōyii nga, na asha ju bō iminimini ki gina iYahaya kō. 2 Ni ba iYesu nga ki ēkēkwyuē nga sō ju iminimini ba, aghōyii nga bō. 3 IYesu ya kōng Ila imumani iba ni, ava ya aYahudiya ki vuu nga aGalili. 4 Iyiya yō ni iYesu kyeng idē aSamariya. 5 Ava ba idē ice ifōng ka aSamariya ayōrō si aSaikar. Ifōng shi ayayo kina erēbō umani iYakubu ma Anō nga iYusufu ka akyua ra. 6 Akadu wu ni irijiya iYakubu shi kō. IYesu ya kiya nō kyeng ni, ava cicaa ka anyu irijiya. Udi ba kina abiyatē atinōng kō. 7 Ace ayiri agha aSamariya va ba uvo amusumu. IYesu va tēri nga si, “Ma mi amusumu ki imē sa.” 8 Aghōyii nga kō ghila bō idē ifōng ka ya ghē imila. 9 Ayiri ra agha aSamariya va tēri iYesu si, “Nanyi wu ni ungō ni aBayahude nga ni ingō ki shōr mi amusum usa, imē aghōmani imē shi ayiri aghō aSamariya?” Ka aYahudawa ka kyoo bō aghō aSamariya ba. 10 IYesu va yira nga si, “Ingō ta ye uma Qnong, kina aghōmani atēri ngō si, ‘Ma mi amusum usa ni,’ ingō ta kō shōr nga ni ata kō ma ngō amusum uma okyuo.” 11 Ayiri va tēri iYesu si, “Agha aghaghe, Ingō shi ngō ni ima uvo amusumu ba, irijiya shi ikyuu. Ni abi kō nō peni adibi amusumu uma okyuo kō? 12 Ta ingō gina ate yi iYakubu le, aghōmani aya yi irijiya ni, anga ki kirekwyuē nga, kina anō nga, kina ikina nga, asa amusumu nga le?” 13 IYesu va yira si, “Aghōmani asa amusumu ri ki va kōng idafo na amusumu. 14 Ki nadidu aghōmani asa amusumu mani iki ma nga ni, aki sō kōng idafo na amusumu ba ka aya ta kō sang asing. Amusumu mani iki ma nga ni aki tee nga angō uma okyuo umani ushi wō na amaa ba. (aiōn g165,

aiōnios g166) 15 Ayiri va tēri nga si, “Aghaghaghe, ma mi adidu amusumu, ki ima sō kōng idafo na amusumu ba, ki imē ma sō ba ukadi uvo amusumu ba. 16 IYesu va tēri nga si, “Ya yorō aghēmē ngō kō ba ukē.” 17 Ava yira ki tēri si, “Ita shi mi na aghēmē ba.” IYesu va tēri nga si, “Ingō tēri aipang nō mani ingō tēri si ushi ngō na aghēmē ba. 18 Ka aipang nga shi si, ingō kō biya aghēmē atōng, aghōmani ingō shi kini nga ka aikyua ri ni ba aghēmē ngō nga ba.” 19 Ayiri va tēri iYesu si, “Aghaghaghe, imē kyoo ni ōngō na aghō pii kō ōtō Qōng ngā. 20 Anirakpē nō shōr Qōng ki itili ri. Ni inu aYahudawa tēri si Urushelima bō kpaa nō mani jōō Qōng kō.” 21 IYesu va yira nga si, “Ayiri, ma aipang ki imumani isō tēri, akyua ki ba mani ajiya ki jōō bō Ate ki itili ra ba, ko Urushelima ba. 22 Inu ajiya aSamariya inu sō ta agho ki imumani inu ye nu ba. Ki iyi aYahudawa ye imumani iyi sō ju, ka ufoo kunu kidē aYahudawa kō. 23 Ni akyua ki ba, kaa akō ba, na aghō ujoō aipang aki jōō Ate kidē aghing, kina aipang, ka Ate wang idi ighō ajiya ka ajōō ngā. 24 Qōng ni aghing ngā, aghō ujoō ngā ni, asō jōō ngā kidē aghing, kini idē aipang.” 25 Ayiri va tēri iYesu si, “Imē ye si aghōfoo mani ayōrō ngā si iKristi ki ba. Insi aba ni aki yeni yi kwiķē.” 26 IYesu tēri nga si, “Imē aghō pii ni ngō, imē shi ingā.” 27 Asō kpē upii wudu ni aghōyii ngā va vuū, ava wo ica kōng mani anu ni asō pii na ayiri. Ni ba aghōmani atēri ngā si, “Ikēmbo nō wang?” ko na awulu ngā si, “Ikēmbo sa ni ōsō pii ni ngā?” 28 Ayiri ra vasa ya ikyo ngā ya kō ukadu ki kyaa idē ifōng ki ya tēri ngā, 29 “Inu ba, ku ma nu ajiya mani atēri mi kwiķē mani ikō ju! Ta angā shi aghōfoo ra?” 30 Ajiya va hwuū kidē ifōng ki ba ukushi iYesu. 31 Ashi kidē udu wudu ni, aghōyii iYesu va shōr ngā ki tēri si, “Aghōmē, la imila.” 32 Ni iYesu va tēri bō si, “Imē shi ni ice imila mani inu ye nu ice ima kaya ba.” 33 Aghōyii ngā va wulu ace bō si, “Ta ace aghō ma ngā imila le?” 34 IYesu va yira si, “Imila mi yō shi mani iju uwang aghōmani atuma mi, ki imē va kpē utina ngā. 35 Ba inu ka tēri si, ‘Ipiri inari yō shē nō curu imila ba?’ Kindō ni imē sō tēri nu, inu irite na bibōrō, iyeni si, itō ucuru. 36 Aghō curu imila sō peni ōka ngā, aka va curu ima upeni ngā ki kya ōkyuō utaa amaa kō, ka aghō pila na curu ka ju ikwyifu. (aiōnios g166) 37 Akyua ra kō ni, ighang upii ra ni aipang ngā, si, ‘Ace aghō pila, ace ghō curu imila.’ 38 Ituma nō curu

imumani uta kōng nu ōlō kaya ba. Ace aghō bō kōng ōlō, inu ni inu la udōng usher bō.” 39 Aghō aSamariya napam kidē ifōng ma aipang ni iYesu kō upii ayiri ra mani atēri si, “Atēri mi nadidu uma mani ikō ju.” 40 Aghō aSamariya ya ba ukushi iYesu ni, ava shōr ngā sa aci kini bō, ava ci ni bō awii apai. 41 Ajiya napam vasa ma aipang ni iYesu kaya upii ngā. 42 Akyua ra kō ni aghō aSamariya tēri ayiri si, “Aikyua ri ni iyi ma aipang kō, ba si imumani ōsō tēri yō ba, kiya ka kyakwyuē yi kōng, kiva ma aipang si ajiya ri ngā shi aghōfoo asing.” 43 Aya la awii apai ni iYesu va sang ki isii aSamariya ki kyaa aGalili. 44 Ki iYesu ki ēkēkyuē ngā kō tēri si, “Atina Qōng ka ata shi nō ujoō ki ērēbōng ngā ba”. 45 Aya fōma aGalili ni, agha aGalili va yira ngā kini ivō ipai, ki ibō ma kya agya ubulu kō Urushelima, anu imumani iYesu ju. 46 IYesu va vuū ngā ifōng aKana ka aGalili, ōka mani atee amusumu ikōlō nashi. Ōka ni ace atina utēri ashūwa aghōmani anō ngā shi akyuō ba ka aKafarnahum. 47 Ajiya ra ya kōng si iYesu wē na vuū ngā aGalili kō sang ka aYahudiya ni, ava kyaa ōkō shi ngā kiya shōr ngā kaya lēni na anō ngā aghōmani ashī ki anyu ukpō. 48 IYesu va tēri ngā si “Insi inu ta nu nō amaa kini uma ōsa uwo ica ba ni, inu ki ma nō aipang ba ko nazii.” 49 Atina ōka utēri ashūwa va tēri iYesu si, “Aghaghaghe, ba ki ma kē ka anō mi kina ma kpoo ba.” 50 IYesu va tēri ngā si, “Wor ka anō ngō ki ba akyuō.” Ajiya ngā ma aipang ki imumani iYesu tēri ngā, ava walu. 51 Ashi kō utira ukyaa ōna ngā ni, agira vasa takwyuē ni ngā ava tēri ngā si, “Anō ngō kō ba akyuō.” 52 Ava wulu ngā agōlō mani aba akyuō kō. Ava tēri ngā si “Amushē ki na awa ayeng angā atinōng ni ufuru ērēnōma sher ngā kō.” 53 Ate Anō va kpēlē si akyua umani iYesu tēri ngā si “Wolu, ka anō ngō ki ba akyuō kō.” Ajiya kina aghō ōna ngā va ma aipang ni iYesu. 54 Udiwu shi utina uwo ica unga ipai mani iYesu ju kō sang ngā ka aYahudiya ki kyaa aGalili.

5 Aya kpē ni, iYesu va wolu ki kyaa Urushelima kō uce usra agya aYahudawa. 2 Kō Urushelima ni ice ighō na amusum shiya angō mani aghimi nō agēē ōtōng. Kina ijiya aYahudawa ni ayōrō si ABetasda. Udidu ighō ushi ayayo kina anyu ubōō na Atem. 3 Agēē ra yō na adumu, kina afoo kina agunu na aghō shōmō ivō napam kō ghēli na molu kō. 4 Asō sha ka zōō amusumu

nga ni. Ki ace agoḷo ni Atina Ɔnɔŋg ka shulu ki zoḡ amusumu nga, Avasa lɛni ki igho idumu mani ashi kini yɔ. **5** Ukadu ni ace ajiya shiya akɔ la anyi ishitali na ananari kini udumu nga. **6** IYesu ya nu nga na yeɛ ni, aye si ajiya nga kɔ tiri wɔ nɔ udumu nga, iYesu va tɛri ajiya si, “Inḡo wang Lɛni?” **7** Adumu nga va yira nga si, “Aghaghaghe, ishimi na agho mani aki she mi kɔ ki ghila igho ka kyua mani aso zoḡ amusumu nga kɔ ba. Insi ime sher si ime so ghila ni ace agho sa la mi ite kɔ.” **8** IYesu vasa tɛri nga si, “Sisang, kɔ kpaa ishɔr ngo, kɔ kyeng ila ngo!” **9** Kaidu agoḷo ni agho vasa lɛni, ava kpaa ishɔr nga ki wolu. Idi ima ba ka awii uwuru aYahudawa. **10** Kindo ni AYahudawa vasa tɛri ajiya mani a lɛni ni ngaa si, “aidi ni awii wuru kɔ, kono umee IMusa ni ikikya yɔ na akpaa ishɔr ba.” **11** Ajiya nga vasa yira bo si, “Aghomani a lɛni ni me, a ngaa tɛri si ime kpaa ishɔr mi ki wolu.” **12** Avasa ghulu nga si, “Inga shi aidi ajiya mani atɛri ngo si kpaa ishɔr ngo ku wolu?” **13** Aghomani a lɛni ni ngaa ni, ata ye ti inga lɛni ni ngaa ba, ka ajiya shiya napam kɔ ukaa, iYesu vasa wolu kidɛ majiya. **14** Ana kyua nazii ni, iYesu vasa peni nga kidɛ Ɔna Ɔnɔŋg, ki tɛri nga si, “Nu ni, ingo lɛni! Ni, ma so ju avulu ba, ki imumani iceɛ idi nɔ ububi ma ba ngo ba.” **15** Ajiya nga vasa wolu kiya tɛri aghakakong aYahudawa si, iYesu nga lɛni ni nga. **16** Kindo ni avasa tee agho ma iYesu oḷo, ka aso ju udibi uma ka awii uwuru aYahudawa. **17** IYesu vasa tɛri bo si, “Ate mi so ju utina kɔ ta kai kyua ri, ime ma ka ju.” **18** Udi upii sa ni aYahudawa khimi uwang iYesu sa apii nga kɔ. Avasa tɛri si, “Ba si aceɛ imumani atɛri ka awii uwuru aYahudawa ba, ka atɛri si ate nga Ɔnɔŋg ngaa, ka ama si anga shi Ɔnɔŋg wudu.” **19** IYesu vasa yira bo si, “Iyiya, iso tɛri nu, Anɔ ka ata ju ice ima, ka yayu nga ba, si imumani anu na Ate ka ju. Ki ididu imumani Ate ka ju, iyɔ ni Anɔ ka ju. **20** Ka Ate yoo Anɔ, aka va yeni nga uma mani inga ki ekerekywue nga ka ju, aki va yeni nga itina mani iceɛ idibi, ka inu wo ica. **21** Kono umani Ate ka sang agho ukpuru ka apeni ikyuo ni, kindo ni Anɔ shi na akyuo ka agho umani ayoo. **22** Ate ra ju ace agho ashuwa ba, Na va ma Anɔ eregoro uju kwinga ashuwa, **23** Ka ajiya naidu joḡ Anɔ, kono mani aka joḡ Ate ni. Naidu aghomani ata joḡ Anɔ ba ni, aka ta joḡ ate mani atuma nga wudu ba. **24** “Iyiya, iso tɛri nɔ, Naidu aghomani aka kong upii mi, kiva ma aipang

ka aghomani atuma mi ni, ashi nɔ okyuo utaa amaa. Aki ju nga ashuwa ba, akɔ bulu ukpo ki peni okyuo. (aiḡnios g166) **25** Iyiya ni so tɛri nɔ, akyua ki ba, akɔ ba ma, na agho kpuru bo ki kong erewyue Anɔ Ɔnɔŋg, aghomani akong ki lang. **26** Kono mani Ate ki ekerekywue nga ni erepiya okyuo kɔ ni, kindo ni asa si Anɔ nga tee erepiya okyuo kɔ. **27** Ava ma nga eregoro uju ashuwa ki nga ni Anɔ ajiya nga. **28** Inu ma woo ica na udi upii ba, ka akyua ki ba mani aghomani ashi kidɛ na alor ki kong erewyue nga, **29** Ka akunu. Aghomani aju uma ododoḡma ki sisang, ka apeni okyuo, ni aghomani aju utaa aipang ni, aki sisang ka va ju bo ashuwa. **30** Imɛ ka bra mi uju ima ka ayayu mi ba. Imɛ so ju ashuwa kono umani Ɔnɔŋg tɛri yi si iyi ju ni. Kindo ni ashuwa anga aipang kɔ, ki ba ima ushi kidɛ ikwyi mi yɔ ni iso ju ba, ki ima ukunu kukushi agho utuma mi yɔ. **31** “Ipeni ime tara erewyue mi ni, ni ima tɛri mi shi yɔ aipang ba. **32** Ka ace ghɔ shi wu ni aki tara mi, ni iye si imumani aki tɛri kaya erewyue mi ni aipang nga. **33** Inu tuma ajiya kukushi iYahaya, inga vasa tɛri nɔ aipang. **34** Kindo ni ira toḡo mi na utara ajiya ba. Imɛ tɛri kindo ka inu peni ufoo. **35** IYahaya ni ogbeleḡo ula ugha kɔ, ɔngo uyeri kɔ, ova ma aipang kɔ ju ikwyifu naigang kono uyeri nga ka ana goḷo nazii. **36** Ni ime shi ni anga me agho tara mi angɔ mani agina agho tara iYahaya ya kaya erewyue mi. Uma mani iso ju, ɔngo mani Ate mi ma mi si ju, obo shi uma umani uyeri amaa, ate mi ngaa tuma nga. **37** Ate mani anga tuma mi anga ki ekerekywue nga yeni aghomani atara mi. Inu sono kɔ kong nu erewyue nga ba, inu sono kɔ nu nɔ umani ashi ba. **38** Ighang nga ci yɔ ki ikwyi nu ba, ki nu ta ma nu aipang kukushi aghomani Ate tuma ba. **39** Inu so shuwa upii Ɔnɔŋg, kɔ ukyoo nu ki ikwyi ki peni okyuo utaa amaa kidɛ bo. Idibi ipii Ɔnɔŋg iyo ki tara mi. (aiḡnios g166) **40** Kindo ni inu toḡo nɔ ba okɔ shi mi kɔ peni okyuo. **41** “Imɛ ka ta yira mi ujoḡ kukushi shi bajiya ba” **42** Ki ime ye nu, iva sa ye si inu shi nu nɔ uyoo Ɔnɔŋg kidɛ ikwyi nu ba. **43** Imɛ ba kidɛ nɔ uca Ate mi, inu ta yira mi ba, ipeni ace agho ba kidɛ nɔ uca erewyue nga ni, inu ki yira nga. **44** Nanyi kɔ ni inu ki ma aipang ka akyua umani inu wang peni ujoḡ kushi ace nu, ni inu ta wang nɔ peni ujoḡ mani ukunu kukushi Ɔnɔŋg umani anga shi ka ayayu nga ba? **45** Inu ma tɛri si iki kyaa ashuwa nu kukushi Ate yi ba. Agho ki kyaa ashuwa nga

shi iMusa, umani inu sa ikwyi si anga ki foo nu. 46 Təri si inu ma aipang ni iMusa ni, inu ta kọ ma aipang ni ime, ki iMusa wọọ kaya ẹrẹkwyue mi. 47 Ipeni inu ra ma nu aipang kini imumani awọọ ba ni, nanyi kọ ni inu ki ma aipang kọ?”

6 Awii ra ya woru bọ ni, iYesu va bulu ki kyaa udaa ugẹẹ ẹrẹyema aGalili, aka ba yoro wọ si ẹrẹyema aTibariya. 2 Ikir bajiya lite nọ uyii nga, ka anu amaa nọ uma umani asọ ju na adumu. 3 IYesu va kila nga izize ki cica kina atina nga. 4 Ka akyakyua ri ni, agya ubulu ya sọ ba ayayo. 5 IYesu ya sang ẹrẹkwyue ki nu ikir bajiya ni, aba tẹri iFilibus si, “Abi wọ ni ayọ ki ghẹ imila umani iki maa ajiya ri kọ?” 6 IYesu ghulu iFilibus kindọ ka amara nga wọ ka aye imumani aki ju. 7 iFilibus ba yira nga ki tẹri si, “Ufẹ ipii itin aghotina ki maa yọ na aghẹ imila umani kwinga ki peni na zẹ ba.” 8 Aghaye kide atina nga aghono uca si Andrawus, anayuru iSiman iYahaya va tẹri iYesu si, 9 “Ace anano wẹ na asi ni agbo ubiredi itọ kina itagbo ipai. Ikembọ wọ yi idi ima ki ju na ajiya ri kindii?” 10 IYesu ba tẹri bọ si, “Inu sa ajiya ka acica.” Uka ni obong shiya nagigang. Agheme va cica, afuma agha araji usho atọ. 11 IYesu ba kpaa agbo ubiredi, aya kpee usa Onong iza ni, aba kau aghomani aci, aba bọ nadidu imumani iki maa bọ kọ. Kindii wọ na aju ni itagbo. 12 Aya la ki suu ni, aba tẹri atina nga si, “Inu curu awo na ashe ka aba bra yọ ba.” 13 Atina va curu awo ubiredi ki tii ka okọ usho nọ upai, awo umani ashe kide agbo ubiredi utọ kọ umani ajiya kpee ula. 14 Ajiya ya nu amaa imu wo ica ni iYesu ju ni, aba tẹri si, “Aipang, anga shi agho pii kọ oto Onong umani asi aki ba asing.” 15 IYesu ya kpele si, ajiya wang kpaa nga ni ẹrẹkyuo ka ama nga ẹrẹgom ni, aba vuu nga aya izize kayu nga. 16 Ughe ya kpaa ni, atina iYesu ka sang ki kyabọ ẹrẹyema. 17 Akyua ra ni uka ya sang uba ni itii, iYesu sa kọ sang nga uba ukushi bọ ba. Atina va ghila bọ ide ogbọlo ki kpenẹ ubulu kyabọ aKafarnahum. 18 Ẹrẹyema kpenẹ utiyagha ka uce uwuru ẹrẹkyuo sọ tẹ. 19 Aya tẹ ki fuma amel atai ko anari ni, aba nu iYesu na akyeng kaya na amusum, asọ ba nga ayayo kina ogbọlo. Atina va kọọ ẹrẹbata. 20 IYesu va tẹri bọ si, “Imẹ, ba kọọ ẹrẹbata ba.” 21 Aba tọ yira nga kide ogbọlo. Kide anakyua ni ogbọlo nga fuma uka umani aki kyabọ kọ. 22 Ikyua ya yẹ na ushe bajiya na aci ka uhwo udaa ugẹẹ

ẹrẹyema ba kpele si ogbọlo uye wọ ba ukaa, akpele si iYesu ta ghila nga ogbọlo kina atina ba, atina nga bọ kyaa kayu bọ. 23 Ace agbọlo umani aba ka aTibariya tara kọ ka ayayo kina uka umani ajiya la ubiredi wọ kọ utumu umani akpee usa Onong iza. 24 Ajiya ya nu ni iYesu kina atina nga shi bọ ya kọ ukaa ba ni, aba ghila bọ ogbọlo ki kyabọ aKafarnahum na asọ wang iYesu. 25 Aya nu nga ka udaa ugẹẹ ẹrẹyema ni, aba ghulu nga si, “Aghome, agba awii wọ ni ingo ki ba wọ?” 26 IYesu va yira bọ si, “Aipang, ime sọ tẹri nu, inu sọ wang ka inu la ubiredi ki suu, ba si inu kpele si amaa uma usa uwo ica ni ime ju ba. 27 Inu ba duma na uwang imila ni ika bra yọ ba, inu ju utina kaya imila umani ishi yọ na amara ba inga uma okyuo utaa amaa. Imila umani Anọ Ajiya ki ma nu yidii. Ka aya Anọ Ajiya wọ ni Ate Onong kọ sa amaa uyenii nga uyira nu.” (aiōnios g166) 28 Ajiya ba ghulu iYesu si, “Ikembọ na ayọ ki ju ka ayọ hwura uma umani Onong wang?” 29 IYesu ba yira bọ si, “Imumani Onong wang si inu ju yẹ, inu ma aipang ka aghomani atuma.” 30 Ajiya va ghulu iYesu si, “Aligba amaa uwo ica nga ni inu ki ju ka ayọ nu ni ayọ ma aipang ni ingo. Ikembọ ni ingo ki ju? 31 Ananirakpee bayo la umanna ka aghumu, konọ umani awọọ upii Onong si, “Ama bọ imila ka ayaya ka ala.” 32 IYesu ba yira bọ si, “Aipang, ime sọ tẹri nu, iMusa nga ma nu imila ra ka ayaya ba, Ate mi nga ka ma nu imila aipang ka yaya. 33 Imila Onong yọ ka shulu ka ayaya na asing okyuo.” 34 Aba tẹri nga si, “Agho aghaghe, ka ma ayọ igho imila ri kwaligba awii!” 35 IYesu yira ki tẹri bọ si, “Imẹ shi imila uma okyuo, aghomani aba ukushi mi ni, aki sọ kọọ nga idafọ ba, aghomani ama aipang ni ime ni, aki sọ kọọ nga idafọ na amusum ba. 36 Konọ umani ime tẹri nu ni, inu nu mi, inu ta ma nu aipang ba. 37 Nadidu aghomani Ate ma mi ni, aki ba ukushi mi, aghomani aba ukushi mi ni, iki kla mi nga ba. 38 Ka ime shulu mi ka ayaya ki ime ba ju uyoo mi ba, uyoo aghomani a tuma mi wọ. 39 Uyoo aghomani a tuma ni, ime ba vulu agha ayaye kọ kide aghomani a ma mi ba, ime sang bọ ka awii usang asing. 40 Ka uyoo Ate mi wọ si, nadidu aghomani asọ kra Anọ ni, ki va ma aipang ni nga ni, ashi na okyuo utaa amaa, ime ki va sang nga awii usang asing.” (aiōnios g166) 41 AYahudawa va duma kide ikwyi bọ ni iYesu ka atẹri si, “Imẹ shi imila ni ishulu ka ayaya.” 42 AYahudawa si, “Ba iYesu wẹ ri ba, anọ iYusufu

aghōmani ayo ye ate nga kina ayuru nga nadidu ba? Ikembo sa ka akyakyua ri na asi, 'Imē shulu ka ayaya?' 43 IYesu ba yira bō si, "Inu shee uduma ki ikwyi nu kina ace nu. 44 Ba aghōmani aki bra uba ukushi mi, in ba si Ate umani a tuma mi nga waa nga ba, imē ki va sang adidu ajiya ka awii usang asing. 45 Awō kide ērēwō aghō pii kō ōtō Ōnōng si, 'Nadidu bō ni Ōnōng nga ki mēē bō.' Nadidu aghōmani akō, ki va mēē kukushi Ate ni, aka ba ukushi mi. 46 Ba aghōmani akō nu Ate in ba si aghōmani a kunu kukushi Ōnōng ba, agna kō nu Ate. 47 Aipang ni isō tēri nu, nadidu aghōmani ama aipang ni ashi nō ōkyuō utaa amaa. (aiōnios g166) 48 Imē shi imila uma ōkyuō. 49 Ananirakpēē nu la umanna ka aghumu, nadidu kindō ni akpuru bō. 50 Ni imila umani ika shulu ka ayaya ka nadidu aghōmani ala ni, aki kpoo nga ba. 51 Imē shi imila umani ika shulu ka ayaya. Nadidu aghōmani ala imila ri ni, aki peni ōkyuō ki ta kō sang asing. Imila ri ni inōma ērēnōma mi yō, ingō umani imē ki ma ka asing peni ōkyuō." (aiōn g165) 52 AYahudawa ba tee aghō linang kina ace bō, asō ju si, "Nagyi wō ni ajiya ri ki ma ayo inōma ērēnōma nga ka ayo la?" 53 IYesu ba tēri bō si, "Aipang, imē sō tēri nu inkini inu ta la nu inōma ērēnōma Anō Ajiya ki sa ayi nga ba ni, inu shi nu nō ōkyuō kide nu ba wudu. 54 Nadidu aghōmani asō la inōma ērēnōma mi, na asō va sa ayi ērēnōma mi ni, ashi na ōkyuō utaa amaa, imē ki sang nga kō sang asing. (aiōnios g166) 55 Ka inōma ērēnōma mi ni, imila aipang yō, ayi mi ni, uma usa aipang yō. 56 Nadidu aghōmani asō inōma ērēnōma mi, na asō va sa ayi mi ni, ashi kide mi, imē kō shi kide nga. 57 Kōnō umani Ate akyuō tuma mi ni, kaya nga wō ni imē sō cē wō, kindii wō ni aghōmani akpaa mi kina imila nga yō ni, aki peni ōkyuō kaya mi. 58 Imē shi imila umani ishulu ka ayaya. Ananirakpēē nu la umanna, nadidu kindō ni, akpuru bō, nadidu aghōmani ala imila ri ni, aki peni ōkyuō ki ta kō sang asing." (aiōn g165) 59 IYesu tēri uma ri nadidu ka akyua umani asō mēē kide ōkō takwyuē aYahudawa ka aKafarnahum. 60 Ace aghō bō na pam kide aghōyīi nga ya kōō kindō ni, aba ju si, "Udii upii ri ni, ōlō shiya, inga ki bra uyira wō?" 61 IYesu ye si aghōyīi nga sō pii na ace bō kaya umēē nga ni, aba tēri bō si, "Udii umēē bra nu ikwyi wō? 62 Nagyi wō ni inu kōō wō ki ikwyi nu insi inu nu Anō Ajiya na asō kila nga ōka umani aba wō? 63 Aghing nga ka ma ōkyuō.

Erēnōma shi wō na akyuō uju ima ba. Upii ni imē tēri nu ni, aghing nga kina ōkyuō. 64 Ace aghō bō shi wō kide nu na ata ma bō aipang ba." Ko kpaa ka akyua ni, iYesu ye aghōmani ata ma bō aipang ba, kina aghōmani aki gbura na wō. 65 IYesu ba khimi utēri si, "Uwu sa ni imē tēri nu si, 'Ba aghōmani aki bra uba ukushi mi, sa Ate ma nga akyuō.'" 66 IYesu ya kpēē upii nga ni, ajiya na pam kide aghōyīi ya nga, asō yīi bō nga ba. 67 IYesu ba ghulu ushō na apai si, "Inu wang kō sang nu?" 68 ISiman iBitrus ba yira si, "Ate, ukushi inga wō na ayo ki kyaa? Ingō shina upii nō uka ma ōkyuō umani ushi wō na amara ba. (aiōnios g166) 69 Ayo ma aipang, ayo va ye si ingō shi agha upipar Ōnōng ra." 70 IYesu ba yira bō si, "Imē hwiya aghō ushō na apai, aghaye nu ni ishēē wō." 71 Asō yēni si iYahuda, anō iSiman Iskariyoti, ka anga ki gbura nga kō, ka anga ni aghaye nga kide ushō na apai.

7 Aya sang ni iYesu ba kigor kide aGalili, ni ata wang nga ukyeng kide aYahudiya ba, ka aYahudawa na shiya kō akadu wang pii nga kō. 2 Awii usra agya nō uzōō aYahudawa ya sang ju, 3 ni anayuru iYesu ba tēri nga si, "Ushi ōdōma ni ingo vuu kyang aYahudiya ka aghōyīi ngō ya nu uma uwō ica nō ōsō ju. 4 Nadidu aghōmani awang na aye nga nagigang ni, aki shō nga ni uma na asō ju ba. Insi ingō su ju uma ri ni, yēni ērēkwyuē ngō ka ajiya ye ngō." 5 Ka ibō anayuru iYesu ta ma bō aipang ni nga ba. 6 Ni iYesu ba tēri bō si, "Akyua mi kō sang wō ju ba, ukushi nu ni kwaligba akyua shi na kike. 7 Inu ni ashi ki bra wō tōō nu nga ba, imē ni ashi ta wang mi nga ba ka imē ka tēri utina akakiya ni aka ju. 8 Inu wor kya nu uka usra agya. imē ta ki kya mi ba, ka akyua mi kō sang wō ju ba." 9 IYesu ya kpēē utēri bō udibi uma ri ni, ava zōnō laa nga ka aGalili. 10 Anayuru nga ya kpēē uworu kya bō uka usra agya ni, iYesu va woru kō uyuyi, ata woru nga ka ayayē ba. 11 AYahudawa su wang nga kō ōkō usra agya, asō ghulu si, "Abi kō ni ajiya ri shi kō?" 12 Kide ikir bajiya ni ajiya sō pii na ace bō kaya iYesu kō uyuyi. Ace aghō bō sō tēri si, "Ajiya adaduma nga." Ace aghō bō si, "Kayi, asō dor ajiya wō." 13 Ni ba aghōmani abra utēri ila iYesu kide bajiya ba, ka asō hwiri ērēbata aYahudawa. 14 Aya fuma abiyatē usra agya ni, iYesu va ghila nga idē ōna Ōnōng ki kpēnē umēē. 15 Agha akakōng aYahudawa va

woo ica ki ghulu si, “Ikembō sa na ajiya ri ye uma nagigang ba si akō kya okō upila iwōō ba?” 16 IYesu va yira bō si, uma umani ime sō mēē ni, unga mē bō ba, unga aghōmani atuma mi bōō. 17 Nadidu aghōmani hwiya uju ima ni Onong wang ni, aki ye si umēē mi ba kō ukushi Onong, ba ukushi mi ba. 18 Aghōmani amēē uma ērēkwyuē nga ni, awang jōō ērēkwyuē nga kō. Ni aghōmani asō jōō aghōmani atuma mi ni, anga shi agha aipang, ni ashi nga ni utaa aipang ba. 19 iMusa nga mēē nu ba? Ni ba ace aghōmani asō yii umēē ba?” 20 ajiya va yira si, “Ingō shi nō ushēē kide ngo. Inga bu bō wang pii ngo kō?” 21 IYesu va yira bō si, “Imē ju ima uwoo ica iye, ni inu woo ica nadidu nu. 22 iMusa ma nu upii si inu sho aghumu, anga kyō uju ba, ananirakpēē bō. Kindō ni unu ka sho ananō aghumu ka awii uwuru aYahudawa. 23 In kini aki bra usho aghumu na anō ka awii uwuru aYahudawa ni ka aju imumani umēē iMusa tēri ni, ikembō sa ni inu kōō anaa wō nō umani ime ma ērēnōma okyuo ka awii uwuru? 24 inu ba tēri ajiya ashuwa ni ima ni inu nu ni ica ba, inu tēri ajiya ashuwa ni ima ushi na birbō.” 25 Na ace ajiya Urushelima tēri si, “Ajiya ri nga na su wang na wang pii nga kō ri ba” 26 Awē ni, asō pii ka ayaye, ata tēri bō nga ice ima ba. Ta agha ite kō yira si anga shi aghōfoo ni? 27 Uwē ni, ayō ye uka ni ajiya ri kunu kō, akyua ni aghōfoo aipang ki ba kō ni, ba aghō ki ye uka ni a kunu kō ba.” 28 IYesu sō mēē kide ōna Onong ni, ava sang ērēyue si, “Inu ye mi, inu va ye uka ni ikunu kō. Ita bami ni ērēkyuō ērēkwyuē mi ba. Aghō utuma mi ni agha aipang nga, anga ni inu ta ye nu nga ba. 29 Imē ni iye nga, ka ukushi nga kō ni ime kunu kō, anga tuma mi.” 30 IYesu ya tēri udibi uma ri ni, ajiya nga va wang utra ukpēē nga. Ni ba aghō piya nga ba, ka akyua nga ta kō ju wō ba. 31 Kindō ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu, na asō ju si, “Ni, akyua ni aghōfoo ki ba ni, aki ju uma uwo ica ka acēē uma ni ajiya ri ju ni?” 32 AFarisiyawa kōō uma ni ajiya sō tēri kaya iYesu, ni afirist akakōng kina aFirisiyawa va tuma aghō sha ōna Onong sa ya kpini nga. 33 IYesu yira bō si, “Akyua ni iki ci kini nu si na zēē, akpēē ni iki vuu mi ukushi aghō utuma mi. 34 Inu ki wang mi, ni inu ta ki nu mi nga ba. Uka ni shiya ni uta ki bra nō uba ba.” 35 AYahudawa va pii na ace bō ki ju si, “Abi wō na ki kyaa kō na ayu ta ki peni yi nga ba? Ta aki kyaa ukushi aYahudawa na ku furu bō na shi

kina aghōmani ashi bō aYahudawa ba ni, ka aya mēē aghōmani ashi bō aYahudawa ba ku kadu ni? 36 Ikembō na asō yeni na si, “Inu ki wang mi, ni uta ki peni mi nga ba?” Ikembō na asō yeni si “Uka ni ime shiya ni uta ki bra nō uba ba?” 37 Awii upra usra agya, angō shi awii aghaghe usra agya ni, iYesu tara ki sang ērēyue ki ju si, “Nadidu aghō kōō usa amusum na ba ukushi mi ka aba sa. 38 Nadidu aghō ma aipang ni me ni, ‘Avō mēē amusum umēē okyuo ki kunu kide ikwyi nga,’ Kōnō umani upii Onong tēri ni.” 39 IYesu sō pii kaya aghing Onong, anga ni aghō ma aipang ni nga ki yira, ka agha akyua ri ni a ta kō ma bō aghing Onong ba, ka ata ku jōō bō iYesu ba. 40 Ajiya ya kōō udi upii ni iYesu tēri ni, ava ju si, “Aipang, adi aghō ri nga si aghō pii kō otō Onong ra.” 41 Ace aghō bō va ju si, “Adi aghō ri nga si aghōfoo.” Ki ta ka kyua ri, aghōfoo ri ni aGalili nga na kunu wō? 42 Ba upii Onong tēri si aghōfoo ki kunu kide ute uDauda ba?” Aki va kunu ka aBaitalami, anifōng umani uDauda kunu kō ba?” 43 Anyu bajiya va kau kaya iYesu. 44 Ace aghō bō wang kpēē nga, ba aghōmani abra piya nga ba. 45 Aghō sha ya vuu bō ni, afirist akakōng kina aghite aFarisiyawa va ghulu bō si, “Ikembō sa ni uta ba nu ni nga ba?” 46 Aghō sha nga va yira si, “Ba ajiya na akō pii kina ajiya ri ni ba.” 47 AFarisiyawa va tēri aghō sha si, “Inu ni akō dor nu wudii? 48 Ta ace aghō shi wō kide aghō ite kō aFarisiyawa ni ama aipang ni nga? 49 Ni ikir bajiya ri ni ata ye bō ice ima kō umēē iMusa ba, ibō ni agha anyu ababi bō.” 50 INikodimus aghōmani akyua ukushi iYesu ka akyua, agha aye kide bō, tēri bō si, 51 Kō umēē iMusa ni ayō taki bra bō uwa ajiya ashuwa ba, sa akōō ka anyu nga, ka ye ima ni asō ju.” 52 Ava yira nga si, “Ingō ni agha aGalili nga na? Kra idē upii Onong kō nu, ba ace aghō pii kō otō Onong na ki ba ka aGalili ba.” 53 Kwinga va kyaa aca.

8 Ni iYesu va wor kya izizē na ashe uzaitun. 2 Ni kikyuating ni iYesu va ghila nga idē ōna Onong. Ajiya nadidu va ba bō ukushi nga, ava kō cica na asō mēē bō. 3 Na aghōmēē iMusa kina aFarisiyawa va ba na yiri na akpēē nga na anyē kina aghēmē. Ava sa nga na tara ka fatē bō. 4 Na ava ju iYesu nga si, “Aghōmēē, ayiri ri ni akpēē nga na nyē kina aghēmē. 5 Ni, umēē iMusa tēri si ataa ighō ri na atii sa akpuru bō. Ni ingō ni ingō tēri si ikē?” 6 Aghulu nga kindi ri

ka mra nga, ka peni uvulu na ki kya ni ashuwa nga. Ni iYesu va kpikpo, ki wọọ iwọọ ki ẹrẹbọ na anivọ nga. 7 Aya deẹ kọ ghulu iYesu nga ni, ava sisang ki tara ki ju bọ si, “Nadidu aghọ na ashị nọ uvulu ba ni akyo uta ayiri ri nọ utii.” 8 Ni iYesu va kpikpo ki deẹ kọ wọọ ki ẹrẹbọ. 9 Aya kọọ kindọ ni, ava deẹ kọ sang bọ kọ ukadu ka yila ye, kọ kpaa ka aghọ ite bọ ki ta agha azazi bọ, ki she iYesu nga ka yu nga, kina ayiri na tai kite nga. 10 Ni iYesu va sang ki tara, ki ghulu nga si, “Ayiri, abi na ashị kọ? Ba aghọ na awa ngọ ashuwa ba ni?” 11 Ava yira si, “Ba aghọ ba.” ni iYesu ju nga si, imẹ ma ta wa ngọ nga ashuwa ba. wor, ni ba khimi uvulu kọ ba.” 12 IYesu va khimi upeni na ajiya si, “Imẹ shi uyeri ashị. Aghọ yii mi ta ki kyeng nga kidẹ itii ba, aki peni uyeri okyue.” 13 Na afarisiyawa va ju iYesu nga si, “Ingọ sọ yeni ẹrẹkwuyẹ ngọ shi aipang nga ni ingọ yira kọ ba.” 14 IYesu va yira bọ si, “Ko ni imẹ yeni ẹrẹkwuyẹ mi ni, uyira mi ni aipang nga, ki imẹ ye uka ni ukunu kọ, kini uka ni iki kya mi kọ. Inu ta ye nu uka ni ikunu kọ ba kini uka ni ikya mi kọ ba. 15 Unu ka kyua ashuwa kọ kyoo ajiya. Imẹ ni ika ju mi ace aghọ ashuwa ba. 16 Ko ni imẹ ki ju ashuwa ni, ashuwa mi ni aipang nga, ki imẹ kayu mi ba, ka Ate mi na atuma mi shi kini mẹ. 17 Kidẹ umẹẹ nu ni awọọ si, inkini agha pai tẹri ima iyeng ra ni, iyiya yọ na yira upii bọ ka aipang nga. 18 Imẹ ni ika yeni ẹrẹkwuyẹ mi, Ate aghọ tuma mi ni anga shi agha ipai.” 19 Ava ghulu nga si, “Abi wọ ni Ate ngọ ra shi kọ?” iYesu va yira bọ si, “Inu ta ye mi nga ba, inu ta va ye nu Ate mi ba. Inu ta ye mi ni, Inu ta ye Ate mi.” 20 IYesu tẹri upii ri ka akyua na asọ mẹẹ ka ayayo kọnọ uka ni aka kyo ufẹ na aka ma kidẹ ọna Ọnọng. Kindọ ni ba aghọ ukpenẹ nga ba, ka akyua nga ta kọ ju wọ ba. 21 Ni iYesu va khimi utẹri ajiya nga si, “Imẹ ki wor, inu ki wang mi, inu ki va kpuru nu kidẹ uvulu nu. Uka ni iki kya mi ni, inu ta ki bra nu kyaa ba.” 22 Udi sa ni agha ite aYahudawa va ju si, “Ushi ni, Aki pii ẹrẹkwuyẹ nga wọ nu nga ni a ju si, ‘Uka ni iki kya mi ni, inu taki bra nu kyaa ba?’” 23 Ni iYesu va lite nọ tẹri bọ si, “Inu shi ka ẹrẹbọ, imẹ ni ikunu ka ayaya kọ. Inu ni anga ashị ri bọ, imẹ ni anga ashị ri nga ba. 24 Ọwọ sa ni imẹ tẹri nu si inu ki kpuru nu kidẹ uvulu nu. Ka insi inu ta ma nu aipang si aghọ ni imẹ tẹri nu si imẹ shi ba ni, inu ki kpuru nu kidẹ uvulu nu.” 25 Ibọ va ghulu iYesu nga si, “Ingọ ni inga”? IYesu va yira bọ si, “Imẹ shi aghọ ni imẹ tẹri nu kọ kpaa ka akyua. 26 Uma shi wo na pam ni imẹ ki bra utẹri kaya nu, ki imẹ ju nu ashuwa. Ni imẹ su tẹri ashị uma ni imẹ kọng kukushi aghọ na tuma mi kayu wọ, na asọ tẹri aipang kọ.” 27 Ajiya nga ta kpẹlẹ bọ si asu pii ni bọ kaya Ate ba. 28 Ọwọ sa ni iYesu ju bọ si, “Akyua ni inu ki zẹẹ Anọ Ajiya ni, akyua ra kọ ni inu ki kpẹlẹ si imẹ shi nga. Inu ki kpẹlẹ si ita shi mi kọ uju kwikẹ nọ ubra ẹrẹkwuyẹ mi ba, ka imẹ sọ tẹri ima ni Ate tuma mi kọ. 29 Aghọ tuma mi shi kini imẹ, ata shee mi nga kayu mi ba, ka imẹ sọ ju imumani awang kọ agba akyua.” 30 Akyua ni iYesu sọ tẹri udibi uma ri na ajiya napam va ma aipang ni nga. 31 IYesu va tẹri aYahudawa na ma aipang ni nga si, “In kini inu ko umẹẹ mi ni, inu ni aghoyii mi bọ anga aipang. 32 Ni inu ki ye aipang, aipang ki ma nu ulang.” 33 Ava yira nga si, “Ayọ ni anọ Ibrahim bọ, ayọ ta kọ shi yi agira ace aghọ ba. Ni ikẹmbọ sa ni ingọ sa ju si ayọ ki peni ulang ni?” 34 IYesu va yira bọ si, “Aipang, isọ tẹri nu si, nadidu aghọ na asọ ju uvulu ni agira uvulu nga. 35 Agira ka ci nga ka aca ki ta kọ sang asing ba, ka anọ ni anga ọna nga ki ta kọ sang asing. (aiōn g165) 36 Kindii ni insi anọ ma nu ulang ni, inu ki peni ulang unga aipang. 37 Imẹ ye ni inu ni anọ Ibrahim bọ, ni inu wang pii mi kọ, ka inu ta yira nọ umẹẹ mi ba. 38 Imẹ sọ tẹri nu imumani imẹ nu kukushi Ate mi, ni inu sọ ju imumani inu kọng kukushi ate nu.” 39 Ava yira nga si, “Ibrahim nga shi ate ba yọ.” Ni iYesu va yira bọ si, “Awasi inu na anọ Ibrahim bọ ni, inu ta kọ ju uma umani Ibrahim ju. 40 Imẹ ni ajiya nga aghọ utẹri aipang anga ni imẹ kọng kukushi Ọnọng, ni inu wang pii mi kọ. Ibrahim ta ju idi ima ba. 41 Kindii ni inu sọ ju imumani ate nu ka ju wọ.” Ni aYahudawa va ju si, “Ayọ ni anọ useshi bọ ba. Ọnọng nga shi Ate ba yọ, anga ashị kayu nga Ate na ayọ shi ni nga.” 42 IYesu ju bọ si, “Ata ju si Ọnọng nga shi Ate nu ni inu ta kọ yoo mi, ka ukushi Ọnọng kọ ni imẹ kunu kọ, agha akyua ri ni imẹ wẹ kọ kẹ. Ita ba mi nọ ubra ẹrẹkwuyẹ mi ba, Ọnọng nga tuma mi. 43 Ikẹmbọ sa ni inu ta kpẹlẹ nu upii mi ba? Ka inu ta bra nu ọkọng umẹẹ mi ba. 44 Inu ni anga ate nu Ishẹẹ bọ, ni inu wang ju imumani awang. Inga ni aghọ pili nga kọ kpaa ka akyua awang nga aipang ba, ba aipang kidẹ nga ba. Akyua na asọ tẹri atẹr ni asọ yeni ighọ nga kọ, ka inga ni agha atẹr nga, ate atẹr nga. 45 Ni imẹ sọ tẹri aipang, inu ta yira mi nga ba.

46 Inga kidë nu ki bra uyen i uvulu nga? In kini aipang nga ni imë sọ ɛrɛrɛ ni, ikɛmbọ sa ni inu ta ma nu aipang ni imë ba? 47 Aghọ na ashi angọ Ọnọng ni aka hwiri imumani Ọnọng ɛrɛrɛ. Ni inu ta hwiri imumani Ọnọng ɛrɛrɛ ba, ka inu ni angọ Ọnọng bọ ba.” 48 AYahudawa va yira nga ki ju si, “Aipang nga nọ umani, ayọ ɛrɛrɛ si ingọ ni aghọ aSamariya nga aghọ shi nu ushẹ ɛrɛrɛ ba?” 49 IYesu va yira bọ si, “Imë ni aghọ shi nọ ushẹ ɛrɛrɛ nga ba. Imë sọ ma Ate mi ughoghẹ wọ, ni inu su vuu nọ ughoghẹ mi kọ. 50 Imë sọ wang ujoọ ɛrɛkwyue mi ba. Ace aghọ shi kọ na nga sọ wang mi wọ, anga shi aghọ ɛrɛrɛ ashuwa. 51 Aipang, imë sọ ɛrɛrɛ nu, aghọ na sọ yii umẹ ɛrɛrɛ mi ni ata ki kpoo nga ba.” (aiōn g165) 52 Na aYahudawa va ju nga si, “Ka akyua ri ni, ayọ ma aipang si ingọ shi nọ ushẹ. Ibrahim kina Atina Ọnọng kọ kpuru bọ, ni ingọ si, ‘Nadidu aghọ na asọ yii umẹ ɛrɛrɛ mi ni ata ki kpoo nga ba.’ (aiōn g165) 53 Ingo kpaa kono uce ɛrɛrɛ ate bayọ Ibrahim ni? Inga ku kpoo, kindọ wọ ni aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kọ kpuru bọ. Ingo kpaa kini ingọ ni ingaa ni?” 54 IYesu yira bọ si, “Inkini imë jọọ ɛrɛkwyue mi ni, udu ujoọ ra ni uma wọ ice ima ba. Aghọ na asọ jọọ mi ni anga shi Ate mi, aghomani inu sọ ɛrɛrɛ si anga shi Ọnọng nu. 55 Inu ta ye nu nga ba, ni imë ye nga. Awasi imë ɛrɛrɛ nu si imë ta ye mi nga ba ni, imë ta kọ tee agha ateri kini inu ni. Ni imë ye nga, imë ka va ju imumani wang si imë ju. 56 Ate nu Ibrahim wẹ ni akọ ikwyifu nagigang ka apeni unu ufono mi, anu wọ, ki kọ ikwyifu.” 57 AYahudawa va ɛrɛrɛ IYesu si, “Ighọ wẹ ni uta kọ fuma ngo anyi ishi itong ba, nọ sọ ju si ingọ ye Ibrahim.” 58 IYesu ɛrɛrɛ bọ si, “Aipang, imë sọ ɛrɛrɛ nu, ata kọ jee Ibrahim nga ni, imë shi kọ. 59 IYesu ya ɛrɛrɛ udi upii ri ni ava kpaa atii na wang taa nga kọ. Ni iYesu va sọ ɛrɛkwyue nga, ki kunu nga kidë ọna Ọnọng.

9 IYesu sọ wor wudu ni, ava nu ace ajiya ni kọ kpaa kọ ujee nga ni afoo nga. 2 Na aghoyii nga va ghulu nga si, “Aghomẹ, uvulu inga wọ sa ni ajee ajiya ri na shi afoo ri? Uvulu nga kọ, ta uvulu aghojee nga kọ?” 3 Ni iYesu va yira bọ si, “Basi ajiya ri kọ aghojee nga vuu ba, ni ajee nga afoo ka yeni ubra Ọnọng kọ. 4 Iyiya yọ ni anyo lite nọ uju utina aghomani atuma mi ni onong shi kọ. Atii ki ba, ni ba aghọ ki bra uju utina ba. 5 Insi imë shi ka ashi ni, imë shi uyeri ashi.” 6 Aya ɛrɛrɛ kindii ni ava ta akpe ki ɛrɛbong, ki zoọ ni ɛrɛbong, nava vo ɛrɛbong na azọọ ki

coo ki ica ajiya nga. 7 Aju ajiya nga si, “Wor, ya hwuru ica ngọ ka amusum ighọ aSiluwam.” Idi ighang ri yọ shi “Utuma.” Na ajiya nga va wor kiya hwuru ica nga, ki vuu ni ica sọ kyoo uka. 8 Agha ayayo nga kina aghọ ka kyoo nga kọ shọr ka akyua, aju si, “Ba ajiya ri nga ka shọr ra ba?” 9 Ace aghọ bọ va ju si, “Anga.” Ace aghọ bọ si, “Kayi, alilẹ ace wọ.” Ni, ajiya nga va yira ki kirekwyue nga si, “Aini, imë shi ajiya nga.” 10 Ibọ va ghulu nga si, “Aju nagyi wọ ni ica ngọ fomọ?” 11 Ava yira bọ si “Ajiya na aka yoro si iYesu ra nga zoọ ɛrɛbong ki coo mi ki ica. Ateri mi si imë ya hwuru ka ighong aSiluwam. Imë va kyaa ki ya hwuru ni imë tee aghọ ukyoo uka.” 12 Ibọ va ghulu nga si, “Abi kọ na ajiya shi kọ?” Ava ju si, “Ita yemi ba.” 13 Na ajiya nga va kyaa na aghojee nga na shi afoo ka kyua ukushi aFarisiyawa. 14 Awii uwuru aYahudawa kọ ni iYesu zoọ ɛrɛbong ki fomọ ajiya ri ica wọ. 15 Kindọ wọ ni aFarisiyawa va ghulu nga si, nagyi wọ na apeni ukyoo wọ. Ni ajiya nga va ju si, “Azọọ ɛrɛbọ ki coo ki ica mi, ni imë hwuru, ka akyakyua ri ni imë ka kyoo uka.” 16 Ace aFarisiyawa va ju si, “Ajiya ri ni okọ ushi Ọnọng wọ na akunu wọ ba, ka aka yii nga onong awii uwuru aYahudawa ba.” Ni ace aghọ bọ ghulu ki ju si, “Nagyi wọ na ajiya ushi nọ uvulu ki ju uma uwo ica kindii wọ?” Ni aghọ bọ va kau. 17 Ni ava khimi ughulu ajiya nga si, “Ikembọ nọ ingọ ki ɛrɛrɛ kaya ɛrɛkwyue ajiya ri, ka ingọ na afomọ ngọ ica?” Ajiya nga va yira bọ si, “Atina Ọnọng nga.” 18 Aghakakong aYahudawa ni, ata ma bọ aipang si ajiya ri shi afoo kọ kpaa ka akyua ba, ni akyakyua ri ni aka kyoo uka ba. Kindọ ni, ava tuma na aghojee nga. 19 Ava ghulu bọ si, “Adi aghọ ni anọ nọ ngaa? Inu si ajee nga ni ashi afoo? Ni, aju nanyi na asọ bra ukyoo kakyakyua ri?” 20 Ni aghojee nga va yira si, “Ayọ ye si anọ bayọ wẹ ri, ni ajee nga na ashi afoo. 21 Ayọ ni, ayọ ta ye yi unga ni aju na asọ kyoo uka kakyakyua ri ba, ayọ ta ye yi aghọ ni afomọ nga ica ba. Inu ghulu nga, ashi nga ananọ ba, aki ɛrɛrɛ na anyu nga.” 22 Aghojee nga ɛrɛrɛ kindii ka ateri ɛrɛbata aghakakong aYahudawa, ka kọ kpaa ka akyua ni aYahudawa ku ju si nadidu aghọ ni aju si iYesu nga si aghofoo ni, aki kla nu ka okọ takwyue aYahudawa. 23 Owọ sa ni aghojee nga ju si, “Ashi nga ananọ ba, inu ghulu nga.” 24 Ni aFarisiyawa va khimi uyoro ajiya ni ajee nga na ashi afoo kọ kpaa ka akyua, ki ju nga si, “Teri aipang kọ ujoọ Ọnọng. Ka ayọ ni

ayọ ye si ajiya ni ama ngo ukyoo uka ri ni agho uvulu nga.” 25 Ni ava yira ki ju bo si, “Ko ni agho uvulu nga, ni ime ta ye mi ba. Ima iye yo ni ime ye, akyua nishi afoo, kindi ni ime kyoo uka.” 26 Ava khimi ughulu nga si, “Ikembo na ju ngo? Afomo ngo ica nagyi?” 27 Ava yira bo si, “Ime ko teri nu, inu ta ko nu ba. Ikembo sa ni inu wang va khimi okoo ko? Ta inu wang ko tee aghoyii nga ni?” 28 Ava ciya ajiya nga si, “Ingoo tee shi aghoyii nga, ka ayọ ni, aghoyii iMusa bo. 29 Ayọ tee ye si Onong pii kini iMusa, ni, ajiya ri ni ayọ ta ye yi uka ni akunu wo ba.” 30 Ni, ajiya nga va yira bo si, “Aidi ni ima uwo ica ye! Inu ta ye nu uka ni akunu wo ba, awe ni afomo mi ical 31 Ayọ ye si Onong ka ko nga agho uvulu ba, ni aka ko agho shor nga, ki ka va yii upii nga. 32 Ko ukpaa ka akyua ni aker ashi ni ata ko ko bo si ace agho fomo ica agho ni aje nge na ashi afoo ba. (aiōn g165) 33 Ajiya ri ni, awasi ukushi Onong wo ni akunu wo ba ni, ata ko bra nga uju ice ima ba.” 34 Ava yira nga si, “Ungo aghoni aje ngo kide uvulu, uwang mee yi ta?” Ni, ava kla nga. 35 IYesu ko ıla si akla ajiya nga, Aya peni nga ni, ava ghulu nga si, “Ingoo ma aipang na Anọ Ajiya ni?” 36 Ajiya nga va yira si, “Ate, inga shi agho? Teri mi ki ma aipang ni nga.” 37 IYesu teri nga si, “Ingoo nu nga, anga shi agho upii ni ngo.” 38 Ni ajiya nga va ju si, “Ate, ime ma aipang.” Ava jo nga. 39 IYesu va ju si, Ime ghila ashi ri wo ki ime teri ashuwa, ka aghoni aka kyoo bo ba ni apeni ukyoo, agho ukyoo ni asa tee afoo.” 40 Ni aFarisaiyawa ushi ko ukadu ya ko kindo ni, ava ju nga si, “Ungo so ju si ayọ ni afoo bo wudu?” 41 IYesu va teri bo si, “Awasi inu ni afoo bo ni, inu ta shinu na alaki uvulu ba. Ni, inu si inu kyoo ni, alaki uvulu nu ni ashiya.

10 Aipang nga ni iso teri nu, aghomani aghila nga ishuna na aтем ka anyu ghila ba ni, aghila ka ace anyu ni, anga na ayi ngaa. 2 Aghomani aghila ka anyu ni, anga shi agho shi na aтем. 3 Agho sha aтем ka fomo nga oka, aтем ka kong erewyue nga, aka yoro bo no uca bo. 4 In kini awoo bo ka asing ni, aka woru kite bo, aтем ka yii nga ka aye erewyue nga. 5 Aki yii bo akyeng ba, aki tebo ka ata ye bo erewyue nga ba. 6 IYesu teri bo idi ighang upii ri, ibo ni ata kpele bo imu teri nga ba. 7 IYesu va khimi uteri bo si, “Aipang nga ni iso teri nu, ime sa anyu ughila aтем. 8 Aghomani aba ku kite mi ni ayi bo, aтем ka va ko bo bu ba. 9 Ime sa

anyu, aghomani aghila ukushi mi ime ki foo nga, aki ghila ka kunu ngaa, aki peni imu wang nga. 10 Ayi ka ba ki va yi, ki pili, ki bra wo. Ime ba ki ebo peni okyuo, ki ebo peni wo na giga. 11 Ime sa aghocee adaduma. Aghocee adaduma ka ma okyuo nadidu ka aтем. 12 Agho ju utina umani na abiba ni ngaa sa cee aтем ne, inga na agho cee ngaa ba, aтем na ngaa ba. Inkini ava aghumu ba ukushi bo ne, a ki shiri aтем ka te ngaa. Ava aghumu ki kpeni aтем ka kiya bo nadidu. 13 Agho utina umani abiba ni ngaa ki te ngaa ko ufe bo na aja ngaa, ba ima ni iduma ngaa na aтем ba. 14 “Ime sa aghucee adaduma. Iye amee aтем, amee aтем ye mi, 15 Kini umani ni ime ye ate mi, ate me ma na ye mi. Ika ma okyuo mi ka aтем. 16 Ime si na aтем nga mani ashi bo udi ishuna ri ba. Ime ki vu ne bo. Ka aki kong erewyue mi, aki ba ishuna iye, agho cee agha ye. 17 Ima ni sa ni ate mi ka Yoo mi idi, ika ma okyuo mi ki va kpaa wo ko. 18 Ba agho mani aki kpaa mi okyuo wo, ime ma wo ki kirikwyi mi, ime shina eregoro ni ki ma wo ko, ime shi ni eregoro ni ki kpaa wo ko. Ima ni ate mi teri mi si iju idi.” 19 kindu ne aYahudawa va de ku ola inang kina acee bo. 20 Na pam ki ide bo va teri si asa ni ushee agho tiyagha ngaa. Ikembo sa ni inu so kong nga? 21 Acee agho va teri si, “upii ri ni nga agho shi no ushee wo ba. To ni ushee ki bara ufumu ica afoo?” 22 Akyua ya ju nga usra agya uma ona Onong ka Urushelima, akyua ra ni iriwe shi wo. 23 IYesu kyeng ke da izogo ona onong na iSulemanu vra. 24 AYahudawa ba gheme nga, ki teri nga si “Ayọ ki sha ki ita ka agbawii no ingo shee yi ko ughulu ikwyi yi? Insi ngo shi iKristi ni, teri ayọ ka ayaye.” 25 IYesu va yira ki teri bo si “Ime ko teri nu, inu taa ma nu aipang ki yira ba. Utina ni ime so ju no uca Ate mi ni, inu ki ye ta ko ime ni ingaa. 26 Inu taa ma nu aipang ba, ki inu shi no aтем mi ba. 27 Aтем mi ka kong erewyue mi, ime ye bo, ibo ko ye mi. 28 Ime ka ma bo okyuo umani ushi wo na amaa ba. Aki kpuru bo nga ba, ba agho umani aki yira bo ko ki ivọ mi. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Ate mi na ama mi aтем ni, acee kwinga no ughoghe. Ba agho umani aki yira bo ko ki ivọ Ate mi. 30 Ime kina Ate mi shi aghaye ra.” 31 AYahudawa va khimi uyeri atii na wang taa nga ko. 32 IYesu va yira ki teri bo si “Kide no upam ni ime ju nu kukushi Ate, kaya uligba wo kide ni inu wang taa mi na atii?” 33 AYahudawa va teri nga si “Ba si iyi wang taa ngo na atii

kide utina ododoma ni ingo ju wo ba, ingo so teri upii ububi Onong wo sa.” Ingo agho mani ingo sa ajiya ni ingo wang yeni erékwyue ngo si ingo sa aghaye ra kina Onong.” 34 IYesu va teri bo si “Awoo kide umee iMusa si, Onong teri si, inu ni inong yo”. 35 Ayu ye si nadidu upii Onong na awoo ni ushi wo ater ba. Insi ate teri aghomani aso hwiri upii nga si ‘inong’ yo ni, 36 Ime, aghomani ate hwiya ki tuma mi ka ashi ri ni, inu wang teri si utina ujer amara ni iso ju, no umani ime teri si, ‘Ime ni Ano Onong nga?’ 37 Insi uma umani Ate mi so ju bo ni ime so ju ba ni, inu ba ma aipang ni ime ba. 38 Insi uma bo ni ime so ju ni, inu ta ma nu aipang ba ni, inu sa ma aipang ni uma ni inu kyoo ni ime so ju, Ate shi kide mi, ime ko shi kide nga.’ 39 Ava ma erékwyue na wang kpené nga, ava sang nga kide bo. 40 IYesu va sang nga ki kyaa anyu eréyema Urdun uka ni iYahaya ju iminimini ko ukpaa ka akyua, ni aci ya ko ukaa. 41 Ajiya na pam va ba ukushi nga, ni aso teri nga si “iYahaya ka ju nga uma uwo ica kindi ba, imumani a teri ka ajiya ri ne aipang nga.” 42 Ko ukadu ra ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu.

11 Ace Ajiya shi wo na ayoro nga si iLazaru aghomani a sa shi akyuo ba ka aBetani. Ki ifong iMaryamu kina anayuru nga iMatta. 2 ILazaru aghomani ashi akyuo ba ni anayuru iMaryamu nga, anga shi aghomani asa coo Ate iYesu nga anye uvong ki ifra na va cira wo ni ufarikwyi nga ra. 3 Anayuru va tuma kukushi iYesu, ki teri si “Ate, aghomani ngo yoo ra ni, ashi akyuo ba”. 4 IYesu ya kong kindo ni, ava teri si “Udumu ri ta ki sa wo nga ukpo ba, oki ba no ujo ko kukushi Onong ka bre Ano nga.” 5 IYesu yoo iMatta kina anayuru nga, kina iLazaru. 6 Kindo ni aya ko si iLazaru shi akyuo ba ni, ava khimi awii apai ko oka umani ashi wo. 7 Aya kpee ni ava teri aghoyii nga si, “Ayo vuu yi aYahudiya”. 8 Aghoyii nga va teri nga si, Aghomee, awii ri ni aYahudawa wang taa ngo na atii, ni ingo wang va kya ngo ukadu?” 9 IYesu va yira bo si, “Ba si awa usho na apai yo shi awii aye ba? aghomani a wang kyeng kide uyeri ni aki kpa nga afra nga ba, ka akyoo uyeri ashi ri. 10 Aghomani aso kyeng kide itii ni, aka ker ifra nga ka uyeri shi wu ya ba”. 11 Aya kpee uteri bo udu umara ni, ava khimi uteri bo si “Aghikyo yi iLazaru so mor wu, ime ki kyami ki ime ya sang ngaa ko mor”. 12 Kindo ni aghoyii nga va

teri nga si, “Ate, inkini umor wo ni, aki leni”. 13 IYesu yeni si iLazaru ku kpoo wu, ebo aghoyii nga kpaa si aso umor wulu wu ni. 14 IYesu va teri bo ka ayaye si, “iLazaru ko kpoo. 15 Inu bo sa ni ime shi ni ikwyifu no umani ime shimi ya ko ka ba, ki inu ma aipang. Ayo ba wolu ka ayo kya yi ukushi nga”. 16 IToma aghomani ayoro si iDidimos va teri anayuru nga, aghoyii si, “Iyi ma ko kee, ki iyi ya kpuru yi kina nga”. 17 IYesu ya foma ukadu ni, ava kong si, iLazaru ko la awii anari kide alor no umani anaa wo. 18 ABetani shi ka yayo kina Urushelima, ototo bo cee wo ikang itai ba. 19 AYahudawa na pam so ba na abili iMatta kina iMaryamu no kpoo anayuru bu. 20 Ni iMarta ya kong si iYesu wo di ni, ava kunu ki ya sa ngaa asho nu ba. Ni UMaryamu va ghila ngaa ka aca. 21 Kindu ni iMata ba teri iyesu ngaa si, “Ate, da sa aku shi wo ni anayuru nga ta ko kpoo ngaa ba. 22 ko ka akyuakyuari ni iye ni onong ta ma ngo imumani ngo soro nga”. 23 IYesu va teri ngaa si, “Anayuru ngo ki sisang”. 24 Ni iMarta va teri nga si, “Iye ni aki sisang ka awii utaa amara”. 25 IYesu va teri nga si, “Ime sa aghomani iki sang agho kpuru, aghomani a ma aipang ni me ni, ko na akpoo ni aki okyuo. 26 Aghomani a sa akyuu ni, aka ma aipang ni me ni, aki ci ka fuma sang asing aki kpoo ngaa ba. Ngo ma aipang ni me?” (aiōn g165) 27 IMata ba teri nga si, “ima aipang ate, “Ee, Ate, ima aipang ngo sa aghofoo ra, ano Onong aghomani aki ba asing ri”. 28 A ya teri kindo ni, a va wor ki ya yoro anayuru nga uMaryamu, ki teri si, “aghumea a ba, asi ngo ba.” 29 A kong kindo ni, ava ju kaisa ki sisang ki kyaa ukushi iyesu. 30 IYesu ko sang nga oghila ngaa idi ifong ba. A shi ko ka ni iMarta sa ngaa asho ko. 31 Amara ni aYahudawa na si kini imaryamu na abili ngaa va nu na kunu ngaa asing ni, a va ki yi ngaa akpaa si aki kyaa oka alo ngaa ni, ka ya ci ko kadu ni. 32 Ni uMaryamu ya fuma oka ni iYesu shi wo ni, anu ngaa ni, a va kpaa ki te nga, ki teri si, “Ate, da si ngo shi wo ni, anayuru mi ta ku kpoo ngaa ba.” 33 IYesu ya nu na asu ci ni, aYahudawa na keng kini ngaa ebo ma na su ci ni, ima va lo ngaa ke ikwyi na giga. 34 A va teri si, “Abi wu inu naa nga ko”? A va teri ngaa si, “Ate ba ko ba nu.” 35 Amaa ra ni iYesu va ci. 36 Kindu ni aYahudawa va teri si, “kara mani a yoo ngaa!” 37 Acee agho bo ki de bo va teri si, “A fumu ica afoo ra ni, ikembō sa ni ata ju nga umani ajiya ra ki kpoo ngaa ba?”. 38 IYesu

ghemi duma wọ ki ikwyi nga na giga, a va kyaa ọka alo nga. Alo nga ni utii ughoghẹ bọ na a dara ayu kọ. **39** IYesu va tẹri bọ si, “Inu yini utii wọ.” Amaa ra ni iMarta anayuru aghomani akpọọ va tẹri iYesu si, “Ate, aki shi kọ yuu kindi, asa awii anari ku mani akpọọ.” **40** IYesu va tẹri nga si, “Imẹ tẹri ngo si inkini ngo ma aipang ni ngo ki nu ujoọ Onong ba?” **41** A va yini utii wọ. IYesu va sang irikwyi nga ka ayaya ki tẹri si, “Ate, isa ngo izaan ni ngo kọng mi. **42** Iye si ngo ka kọng mi kọ agba akyua, i tẹri kindo ka ajiya na shi kọ kawẹ ri ni ama aipang si ngo tuma mi. **43** A tẹri kindo ni a va sang ẹreyuẹ ka yaya ki tẹri si, “ILi’azaru kunu!” **44** Aghomani akpọọ va kunu, ifra nga kini ifong nga na loru na ageẹ nọ uma ko, ibate nga ni ayuru na uma ni anaa nga kọ. IYesu va tẹri bọ si, “inu shiri nga, ka wor.” **45** Amara ni aYahudawa na ba ubili uMaryamu ngaa ba nu ima ni iYesu ju ni, ava ma aipang kukushi nga. **46** Ace agho bọ va wor ki kyaa bọ kukushi aFarisiyawa, ki ya tẹri bọ ima ni iYesu ju. **47** Kindo ni Afirist akakong kina aFarisiyawa va curu agha akakong okọ ọka. A va ghulu bọ si, “Ikembọ nọ inu su ju? Ajiya ri we ni asu ju uma uwo ica na gigang! **48** insi iyii sheri nga na aju uma ri ni, naidu ajiya ki ma aipang ku kushi nga, kindo ni aRomawa ki ba ka va kpaa ifong yi wọ kina Ona Onong yii kọ!” **49** Kide bọ ni acee ajiya shi wọ ni ayuru nga si ikayafa aghumani ashi kide afirist akakong ka ayii ra, a va tẹri bọ si, “Inu ta ye nu ice ima ba ko na ji! **50** Inu ta kra nu ba, ushi uduma na ajiya ayeng kpọọ ka ya ajiya na pam, nọ mani a tẹri si ajiya na didu bọ na kpuru bọ.” **51** Udii upii ni iKayafa tẹri ni, unga yọọ irikwyi nga wọ ba, ka nga si aya aghaghẹ nga aFirist ayii ra, ayeni nga kide aghing si iYesu ki kpọọ ka aya ajiya na didu. **52** Ba si aYahudawa ka yu ba, ka curu anọ Onong aghomani ashi kọ uceẹ nọ ka na pam ka ba ajiya aye ra. **53** Imu kpẹni ka awii ni, aba taa ayuu aghu mani aki pii iYesu nga wọ. **54** Kindu ni iYesu ta su keng nga ka ayaye kide aYahudawa ba, aba shẹ uka, ki kyaa ifong ni sa yayo kina aghumu, ki ghila ngaa ifong na yuru si iFrayim. ọka du wu ni a va cẹ wo kina aghoyii nga. **55** Awii sra agya ubulu nga aYahudawa ya sang ba ni, Ajiya na pam va ba ifong Urushelima ka ba huru akwyi bọ na ki sa awii usra agya. **56** Ade ku wang iyesu ngaa, ati tara kọ ka ushor Onong na aghulu acee bọ, asu tẹri si, “ikembọ ni inu nu? Aki ba usra agha ri?” **57** Kindo ni

aFirist akakong kina aFarisiyawa kọ lor ayuu si, aghomani aye okọ mani iYesu shi wọ ni, agho ba tẹri bọ ki ebọ ya kpẹni nga.

12 Usra agya ubulu ya sẹ awii atin ni, iYesu va kyaa aBetani, ọka ni iLazaru aghomani iYesu sang ngaa a shi wọ **2** kọ ka du wu ni a keri nga imila atii kọ, iMarta ngaa ka wu imila, iLazaru shi agha ayeng ki dẹ aghumani ni ala imila kini iYesu. **3** uMaryamu va kpaa ayi uvong kide abiya ate abọ unardi nga ni a shini ofe na giga, ki coo iYesu ngaa ki ifra ki cira wọ ni fuu irikwyi nga. ọka na didu ona va ba ni avong. **4** Amara ni iYahuda Iskariyoti, agha ayeng ki dẹ aghoyii ngaa, aghomani aki gbara iYesu nga wọ, va tẹri si, **5** “Ikembọ sa ni ata gbara bọ ayi uvong ri wọ ka aya na ofe aji usho atai ka va ma agho shi na amiri ba?” **6** iYahuda tẹri udi upii ba si a duma na agho shi na amiri ba, ki nga ni ayi ngaa. Nga ka kọ ipa nọ ofe, ki dẹ wọ ni aka sa yi wo. **7** Iyesu va tẹri nga si, “sheri nga ya, ka akyo ayi ri sa awii ni aki naa mi wọ ngaa to wo bọ. **8** Kọ a gba awii ni agho wang ka shi kini inu, inu ma ni ba kọ agba wii ni inu shi kini ime ba. **9** Ikir ma ajiya aYahudawa ya kọng si iYesu shi kọ ka wẹ ni, a va ba, ba si iYesu ngaa ni aba ukushi nga ka yu nga ba, ama ni ibo nu iLazaru aghomani asang nga kọ kpọọ. **10** Kindo ni aya akakong aFirist a va taa ayuu si asu pii iLazaru ngaa wọ. **11** Ki iLazaru ngaa sa ni aYahudawa na pam su sheri aFirist bọ na ma aipang ni iYesu. **12** Ni ikyua ni ikir bajiya na ba usra agya ubulu ni, a va kọng si iYesu ashii kọ utiya uba Urushelima. **13** A va yeri ayaa udabinu ki kunu bọ asing, ki ya sa nga asho, na sang ayuu na tẹri si, “Ujoọ! Ayuu adaduma ka aghomani aki ba kọ uca ate! Ayuu adaduma ka agom nga Israila!” **14** IYesu pẹni acee anọ Izaki ni a va kila nga, kini imuma ni awoo si, **15** “Inu ba kọng ẹrebata ba, inu ajiya Urushelima. Agom nọ udii ka ya anọ Izaki!” **16** Kọ kpaa ka amara ni aghoyii nga ta kpii bọ imumani a ju ra ba, a ya kpee ubre iYesu nga ni, a va kpii si iwoo na awulu ra ni ka ya irikwyi ngaa iYesu, umaa keng na brebọ kọ nọ ma ni awulu. **17** Aghomani a shi kini nga ka kyua na yoro iLi’azaru ngaa na kunu ki da alo ni, ki sang ngaa kọ kpọọ, a dẹ kọ tẹri ajiya imumani iYesu ju. **18** Ajiya na giga kyaa ki ya sa nga asho, ka kọng ima uwo ica na aju. **19** Amaa ra ni, aFarisiyawa va pii kina anayuru bọ si, “Inu kra, inu ta biya nu ula ẹrekyuo nga ba,

ashi ri na didu su yii nga!” 20 Kide aghomani aba shor ka wii usra agya ubulu ki ebō ba jōō ni, Helenawa shiya. 21 A va ba ukushi iFilibus, agha aBetsaida ka aGalili, ki teri nga si, “Aya aghaghe, iyi wang pii kini iYesu.” 22 iFilibus va wor ki ya teri Andarawus ngaa, ni ka pai bō va kya ki ya teri iYesu ngaa. 23 iYesu va yara bō si, “Akyua ku ju na brē anō ajiya. 24 Aipang ngaa ni imē sō teri ngo, in ba si ikir alkama ki erēbō ni kpōō yu ba ni, iki cē ki yu bō. Inkini i kpōō yu ni, iki ma anō na pam. 25 Naidu aghomani yoo okyuo nga aki shiri wo. Aghomani a toro nga okyuo nga ka ashi ri ni, asu sheri wo ya ka ki peni okyuo ka awii taa amaa. (aiōnios g166) 26 Aghomani awang ju mi utina ni, aki yii mi. ōka ni imē shi wo ni aki yii mi ka ju mi utina. Ate mi ki jōō aghomani asu ju utina mi.” 27 “Akyuakyuari ni imē huri ikwyi mi ni isō lo. Ikembō ni imē su teri? ‘Ate, foo mi ka adidi akyua?’ Akau, imē ba don adidi ri akyua kō. 28 Ate, brē uca ngo.” Upii va kunu ka yaya si, “Ikō brē ngaa, iki va ghēmi ubrē ngaa kō.” 29 Ikir bajiya ni shiya, kō pii ni, a va teri si, “Aini iriviya kō,” Ace ghō bō si, “Atuma Ōnong ngaa peni.” 30 iYesu va teri bō si, “Upii ri ba ka ya inu kō, ba si ka ya imē wō ba. 31 Akyua ri kō ni aki teri ashi ri ashuwa kō, Akyua ri kō ni aki tumu aghō erēgom ashi kō. 32 Inkini aya sang mē kō ka ashi ri kō ni, iki curu ajiya ka ba ukushi mi.” 33 iYesu teri kindō ki ngaa yeni bō ighō kpō ni ngaa ki kpōō 34 Ikir bajiya va teri iYesu si, “Aini, umē ba yō teri iyii si, aghōfoo ki cē kini awii sang ashi. Iya ya wo ni ngo su teri si aki sang Anō Ajiya ka yaya? Ngaa si adidu anō ajiya?” (aiōn g165) 35 iYesu va teri bō si, “Uyeri shi wo kini inu ka akyua na a zēē kō. Inu keng akyua ni uyeri shi ki ni inu, ka itii ki ba. Aghō keng ki itii ta ye ngaa uka na ki kyaa kō ba. 36 Inu ma aipang ni uyeri, ka akyua ni ushi kini inu, ki inu tee anō yeri.” iYesu ya kpēē teri udii upii ri ni, a va sang ngaa ki ya sho irikwyi nga ki dē bō. 37 Kō nu mani iYesu ka ju uma uwo ica ki ite bō ni, ama ni ataa ma bō aipang kō ukushi nga ba. 38 Udii umari hwura ka ya imumani atuma Ōnong Ishaya teri si, “Ate, ingaa ma aipang ni utuma ba yo, Ngaa na ayini nga ni Imumani avō Ate ju?” 39 Imumani sa ni ataa ma bō aipang ba, kō nō mani Ishaya teri kō cee ōka si, 40 “A tee ni bō afoo, A sa ufoo irikwyi ki ikwyi bō, Ka ba bra ukyoo ni ica bō ba, kōni akpili ki dē ikwyi bō, Ka vuu ukushi mi, imē ki leni bō.” 41 Ishaya ju

kindu ki ngaa nu ujōō iYesu, ki ngaa ma ni ama ila nga. 42 Kindu ra ni Ajiya na pam ma aipang ni iYesu, kina acee akwyite bō ma aipang kō ukushi nga. Kindu ra ni ahuri erēbata na yini ka aFarisiyawa ye, ka wang bō ka kla bō ka ōkō takwyue aYahudawa ba. 43 Ibō ka wang jōō ka ayuu ba Ajiya ki te na ujōō mani Ōnong ki ju bō. 44 iYesu sang erēyue ki teri bō si, “Aghomani ama aipang ukushi mē ni, ukushi mi kō yu wu na ma aipang kō ba, ama ni ukushi aghomani a tuma mē wō. 45 Naidu aghomani asō kyoo mi ni, aghō kyoo aghomani a tuma mē. 46 Imē ba kana anō uyeri ngaa ka ashi naidu aghomani na ma aipang ni mē ni aki cē bō kide itii ba. 47 Naidu aghomani ahuri umēē mi ni, ata ma bō aipang ba ni, imē ki ma bu erēkiya utina bu ba. Imē ta ba mē teri ashi ashuwa ba, imē ba ki mē ba foo ashi kō. 48 Aghomani a toro mi ngaa, ata yara nga upii mi ba, ashi ki na aghomani aki tara ashuwa, upii ni mē teri, uwu ki teri nga ashuwa ka awii utaa amaa. 49 Uma ni mē su mēē nu ba ukushi mi wo ni ōka ba wo ba, Ate mi na atuma mi ngaa su teri uma ni mē su teri nu kōnō upii ni imē ki teri. 50 Imē ye si okyuo utaa amara ni aka peni wo kō upii na Ate ma. Kindu ni naidu ima ni imē teri ni, imē teri yo kini imumani Ate teri si imē teri.” (aiōnios g166)

13 Na akyua usra agya ubulu aYahudawa ya sō ba ni, iYesu ye si akyua ngaa ba, inga ki sher asing ka vuu, ōka ushi Ate ayaya. iYesu yoo agha asing nadidu, ayoo bō ki ta ka amaa. 2 Akyua mani iYesu kina aghoyii nga sō la imila ni, Ishēē va ghila ikwyi iYahuda Iskariyoti, anō iSiman, ava gbra iYesu. 3 iYesu ye ni Ate ma kwikē ki ivō nga, ava ye si inga ba kukushi Ōnong kō, ni ukushi Ōnong kō ni inga ki vuu kō. 4 Akyua mani asō la imila ni, iYesu va sisang ki woo igbang nga, inga ayaya, ava loru ugyauto ka buu nga. 5 Ava sa amusum kide awuu, ki hwuru atina nga ifra, na sha na bra bō ifra kina ugyauto mani a loru ka buu nga. 6 iYesu va ukushi iBitrus. iBitrus va wulu nga si, “Ate, ingo ki hwuru mi ifra?” 7 iYesu va teri nga si, “Ingo ki ye ngo ima ushi kō ju mi kakyakya ri ba ni, ingo ki kpēlē kō tutumu.” 8 iBitrus va teri nga si, “Kayi! ingo ki hwuru mi ifra ba.” iYesu va teri nga si, “Insi ita hwuru ngo nga ifra ba ni, ingo shi ngo nō ōka kukushi mi ba”. (aiōn g165) 9 iBitrus va teri nga si, “Aghō ōna, basi ifra yō ni ingo ki hwuru ba, hwuru nadidu ivō mi kina

erëkwuyë mi” 10 IYesu va tēri nga si, “Aghōmani akō sōmō ni, atō na pipar, ifra nga yō wang hwuru, ba osōmō ba ko ma. Inu shi na pipar, ba nadidu nu wō ba.” 11 Ka iYesu ye aghō mani aki gbra nga. Owō sa ni atēri si, “Ba nadidu nu bō shi na pipar ba.” 12 Na aya kpēē uhuru bō ifra ni, ava sōmō igbang nga, na va vuu ōka uci nga, kiya cicaa. Ava wulu bō si, “Inu kpēlē imumani imē ju nu? 13 Inu yorō mi si Aghōmēē kina Ate, aipang nga, kō umani ushi wudu. 14 Insi imē Ate nu kina Aghōmēē nu, hwuru nu ifra ni, iyyi yō ni inu hwuru ifra ace nu. 15 Imē yēni nu amaa kō, inu sō kō ju kōnō umani imē yēni nu. 16 Imē tēri nu aipang, agira kara cēri ate nga ba, aghōmani atuma kara gina aghō mani atuma nga ba. 17 Akyakyua ri ni inu kpēlē ōmari ni, Ōnōng ki ma nu anyu adaduma peni inu ju bō ni. 18 Ba nadidu nu kō ni imē sō pii kō ba, imē ye aghōmani imē hwiya. Ka ahwura uma mani, awōō kidē upii ōnōng, ōngo mani ingō tēri si ‘Aghōmani ala imila mi, a ta mi utumu’ 19 “Imē sō tēri ngo uma ri nō ōkō ba bō ba, peni uya ba ni ingō sō ma aipang si imē shi inga. 20 Imē sō tēri ngo aipang, aghōmani ayira, aghōmani imē tuma ni, ayira mi wudu. Aghōmani ayira mi ni ikwyi iye ni, ayira aghōmani atuma mi wudu.” 21 IYesu ya kpēē utēri uma ri ni, ikwyi nga va bra yō nagigang, ava tēri si “Aipang nga ni imē tēri nu, agha yeng ki gbra mi kō.” 22 Ni atina iYesu va tee aghō ukyyō ace nō umani ara ye bō atina umani asō tēri kaya nga ba. 23 Ace atina iYesu mani ayoo nagigang, cicaa ka ayayo nga. 24 ISiman iBitrus va wulu nga na avō si awulu iYesu ta inga na asō pii kaya nga. 25 Ni atina iYesu va ba ayayo kini nga, ki wulu nga si, Ate ingaa? 26 IYesu va tēri si, “Imē ki sōmō awo ubiredi ri kidē isō. Aghōmani imē ma nga ni, anga.” IYesu ya kpaa awo ubiredi ki sōmō kidē isō ni, aba ma iYahuda anō iSiman Iskariyoti. 27 Ni iYahuda ya yira ubiredi nga ni, ishēē va ghila nga. IYesu va tēri nga si “Aju ima mani awang ju kaishang.” 28 Kō umani, ba aghōmani akpēlē imumani iYesu sō yēni. 29 Ace aghō bō kpaa si, iYahuda nga shi aghō kyuru ipa nō ufē bō ni, IYesu sō tēri nga si aya ghē ima uwang bō kō usra agya wō, ko na ama aghina amir ice ima. 30 Ni iYahuda ya kpēē ula ubiredi nga ni, ava kyaa asing. Akyua ni, ating kō ju. 31 IYahuda ya kunu kidē ubōō ni, iYesu va tēri si “Akyakyua ri kō ni ajōō Anō Ajiya kō, ava jōō Ōnōng ni nga. 32 Insi Ōnōng yira ujōō ni

nga ni, Ōnōng ki ma Anō ujōō ni erëkwuyë nga, ka akyua ra ni aki peni ujōō. 33 Inu anō mi ōfisi, imē shi kini inu, ka anakyua nazii. Kōnō umani imē tēri aYahudawa si, Inu ki wang mi, ni inu ki bra nu ba ōkō shi mi ba. 34 Imē ma nu imumani Ōnōng sa uju osōsa, inu yoo ace nu. Inu yoo ace nu kōnō umani imē yoo nu ni. 35 Kindi wō ni kwinga ki ye si inu ni aghōyii mi bō, insi inu yoo ace nu.” 36 ISiman iBitrus va wulu si “Ate, abi wu ni ingō ki kyang kō?” IYesu va tēri nga si, “Ingō ki bra ngo ukyya kini imē ka akyakyua ri ba, ingō ki ba kō tutumu. 37 IBitrus va wulu nga si “Ate, ikēmbo sa ni imē ki bra mi uyii ngo ka akyakyua ri ba? Imē ki ma ōkyuō mi kaya ngo” 38 IYesu va tēri nga si, “Ingō ki ma ōkyuō ngo kaya mi? Imē sō tēri ngo aipang, akōr ta kō ta erëwyuē ni, ingō ki tēri si ingō ta ye mi ba iritai.”

14 “Inu ma dama ikwyi nu ba. Inu ma aipang kō Ōnōng kina ka inu va ma aipang ki imē. 2 Ōna ate mi ni, abōō shiya napam. Ba kindō ba ni ita kō tēri nu si imē ki kya mi ki imē ya ker nu ōkaa? 3 Peni iya kpēē uker nu ōka ni, iki ba ki ma kpaa nu, ka inu ma peni mi. 4 Ōka umani imē ki kya mi ni, inu ye utra.” 5 Ni iToma va tēri iYesu si, “Ate, iyi ye yi ōka mani ōki kyang ba, nanyi wō ni iyi ki kpēlē utra kō?” 6 IYesu va tēri nga si, “Imē shi utra, imē shi aipang, imē va shi ōkyuō. Ba aghō mani aki kyaa ukushi ate ayaya, na ata yii nga ukushi mi ba. 7 Awasi inu ye mi ni, inu ta kō ye ate mi. Ni kō kpaa akyua ri ni inu ye nga, kiva nu nga!” 8 IFilibus va tēri nga si, “Ate, yēni yi Ate ayaya, kō uwang yi wudu.” 9 IYesu va tēri nga si “Imē kō kpaa akyua ni nu kindi nagigang, ni ki ta ka akyua ri ni, inu ta ye mi nga ba iFilibus? Aghōmani anu mi ni, anu Ate ayaya! Ikēmbo sa ni ingō tēri si, ‘Imē yēni nu Ate? 10 Ingō ta ma ngo aipang si, imē shi kidē Ate, ni Ate kō shi kidē mi ba? Upii umani imē sō tēri nu ni, ōnga mē bō ba, ōnga Ate umani ashi kidē mi, anga sō ju utina nga. 11 Inu ma aipang si imē shi kidē Ate, Ate kō shi kidē mi, ko ni inu ma aipang kina utina mani imē ju. 12 Aipang nga ni isō tēri nu, aghōmani ama aipang kini imē ni, aki ju itina mani imē ju. Aghō ki ju itina mani igina inga mē, ka imē ki vuu mi ukushi Ate. 13 Inu shōr kwikē kidē nō uca mi, imē ki ju, ka Anō ma Ate ujōō. 14 Nadidu imumani inu shōr kidē nō uca mi ni, imē ki ju. 15 “Peni inu yoo mi ni, inu ki

ju imumani ime sa uju. **16** Ime ki shor Ate, ka ama nu ace agho ki she nu ko, aghomani aki ci kini nu ka aya ta ko sang asing. (aiŋ g165) **17** Agho nga shi aghing aipang, agha ayasing ta yira bo nga ba, ka ata nu bo nga ba, ko ni ata ye bo nga ba. Ni inu ye nga, ashi kini inu, aki va shi kide nu. **18** Ime ki sher nga ya kina akyor ni ba, ime ki vuu mi ukushi nu. **19** Akyua shi najii, agha aya asing ki so nu mi ba, ni inu ki nu mi, ka ime shi akyuo, inu ki ko shi akyuo. **20** Awii ra ni inu ki kpele si, ime shi kide Ate mi, inu kide mi, ime kide nu. **21** Aghomani ayira imumani ime sa uju ki ju ni, abo shi agho uyoo mi. Aghomani ayoo mi ni, Ate mi ki yoo bo. Ime ki ko yoo bo, ki ime va yeni bo erekwyue mi. **22** Ni iYahuda, ba Iskariyoti ba, va teri nga si, “Ate, ikembo sa ni ingo yeni yi erekwyue ngo ni ingo ta yeni ngo agha aya asing ba?” **23** IYesu va teri nga si “Nadidu aghomani ayoo mi ni, aki ju imumani ime teri bo ni, Ate mi ki yoo bo, iyi ki ba ukushi bo ki ima ci kini inga. **24** Nadidu aghomani ata yoo mi nga ba ni, aki ju uma uteri mi ba. Nadidu ighang upii mi ni, ba imee yo ba. Nadidu ighang upii mi ni, inga Ate mi yo, aghomani atuma mi. **25** Ime so teri nu uma ri ka akyua ni ime shi kini nu. **26** Agho ki she nu ko, aghing Onong, aghomani Ate ayaya ki tuma kide no uca mi, anga ki mee nu uma nadidu, aki va shuni nu uma umani ime teri nu. **27** “Ime sher nu no uci okyuo, uci okyuo mi ko ni ime ma nu. Ime ta ma nu nga kina agha aya asing ri ka ma ba. Inu ma dama ikwyi nu ba, inu ma va kong erabata ba. **28** Inu kong ni ime teri si ime ki wor, ni ime kiva vuu ukushi nu. Awasi inu yoo mi ni, inu ta ko ju ikwyifu ka ime ki kya mi ukushi Ate, ka Ate ce mi. **29** Ime so teri nu uma ri ka akyakya ri, no to ba. Peni uya ba ni, inu so ma aipang. **30** Ime ki so kpaa mi akyua ko pii ni inu nagigang ba, ka agho go eragom asing ri so ba. Ashi na akyuo kaya erekwyue mi ba. **31** Ime ju nabiboro imumani Ate sa mi uju, ka agha aya asing ye si ime yoo Ate. Inu sisang ki iyi sher uke”

15 “Ime shi oshē inabi onga aipang, Ate mi nga shi agho uwuu ikolo na ashi. **2** Aki kpa kwaligba aga umani ita ma wo ikolo ba. Aki khimi uker kwaligba aga umani ama ikolo, ka ukhimi ujee wo. **3** Inu shina pipar no upii mani ime teri nu. **4** Inu ci kide mi, ime ko ci kide nu. Kono umani ba aga oshē ikolo iki mu ikolo ni

erekwyue wo ba, sa ushi kina oshē ikolo. Inu ki ko bra nu ba, sa inu shi kini ime. **5** “Ee, ime shi oshē ikolo, inu ni, aga nga. Aghomani ashi kide mi ni, ime ki ko shi kide bo, aki mu ikolo nagigang. Inbasi kini ime ba ni, inu ki bra nu ju ice ima ba. **6** Aghomani ashi kini ime ba ni, ashi kini aga umani anaa ko ni iva hwiya wo. Igho aga ra ni aka yeri bo ki sa kide ugha. **7** Peni inu shi kide mi ni, upii mi ki ko shi kide nu, nadidu imumani inu shor ni, aki ma nu. **8** Peni inu ma ikolo nagigang ni, inu ni aghoyii mi anga aipang bo. Oki nyeni ujo Ate mi. **9** “Kono umani Ate yoo nu ni, kindi wo ni ime ko yoo nu wo. Inu ci ya kide uyoo mi. **10** Peni inu ju imumani ime sa uju ni, inu ki shi kide uyoo mi, kono umani ime ju ima uteri Ate mi ki ci kide uyoo nga ni. **11** Ime teri nu uma ri, ka inu peni ikwyifu. Ee, ikwyifu nu tii. **12** Uteri mi wo si, inu yoo ace kono umani ime yoo nu ni. **13** Ba uyoo umani ucee udii, uma okyuo ngo kaya na aghikyo ngo. **14** Inu ni aghikyo mi bo, peni inu ju ima uteri mi ni. **15** Ime so yoro nu si agira ba, ka agira ye imumani agho ona nga so ju ba. Akyua ri, inu ni aghikyo mi bo, ka ime teri nu kwike mani Ate mi teri mi. **16** Ba inu bo hwiya mi ba, ime hwiya nu. Utina nu wo shi, inu ya ma ikolo ingo ki ci nagigang, ka Ate ma nu imumani inu shor nga kide no uca mi. **17** Uteri mi wo nga shi si, inu yoo ace nu. **18** “Insi asing toro nu ni, inu ye si ime ni a toro wo na atō toro nu. **19** Asing ki yoo nu, peni inu ni anga nga bo ni, inu ni ba anga asing bo ba. Ime hwiya nu kaya asing ri, owo sani asing toro nu. **20** Inu shuni ni imumani isa teri nu? ‘Agira kara gina agho ona nga ba.’ Peni asa ju mi ububi ni, inu mani aki to ju nu ububi. Peni ayira umee mi ni, aki yira unga nu. **21** Aki ju nu umari nadidu kaya no uca mi, ka aye bo aghomani atuma mi ba. **22** Basi umani iba ki ma pii kini bo ba ni, ada shi bo kina ivulu ba, ni ana akyua ri ni ashi bo na ice ima uteri anga ivulu bo ba. **23** Aghomani atoro mi ni, a toro Ate mi. **24** Adawasi ime da ju mi bo uma umani ba aghomani aki bra uju ba ni, ada shi bo ni ivulu ba. Ni anu uma ju mi, nadidu kindii ni atoro mi kina ate mi. **25** Uma ri ba ka na ahwura umee iMusa mani uteri si, ‘A toro mi ba ice ima.’ **26** Ime ki tuma aghomani aki ma she nu ko, aki ba kukushi Ate mi. Anga shi aghing aipang, aghomani akunu kukushi Ate, anga ki teri aipang kaya erekwyue mi. **27**

Inu ni amaa na ayeni nga, ka inu shi kini nga kọ kpaa ka akyua.

16 “Imẹ ẹrẹrẹ nu uma ri ka inu ba waa utumu nọ uma aipang nọ ba. **2** Aki kla nu ka ọkọ takwuyẹ aYahudawa. Iyiya ni akyua ya sang uba umani nadidu aghomani apii nu kọ ni, aki hwiri kini inga sọ ju utina Ononọ wọ ni. **3** Asọ ju kindii ka ata kọ sang bọ uye Ate kina Anọ. **4** Imẹ ẹrẹrẹ nu uma ri ka akyua ni uba kọ ni, inu shuni si imẹ kọ ẹrẹrẹ nu. “Imẹ ta ẹrẹrẹ nu nga uma ri kọ kpaa ka akyua ba ka imẹ shi kini inu. **5** Ka akyakyua ri ni imẹ ki kyami ukushi aghomani atuma mi. Nadidu kindi ni, ba aghomani aghulu mi si, ‘Abi wọ nọ ingo ki kya ngo kọ ba?’ **6** Ikwyi nu sọ kọ ububi nọ umani imẹ ẹrẹrẹ nu uma ri. **7** Kindii ni, imẹ sọ ẹrẹrẹ nu aipang, ukyeng mi cẹ nọ ọdọdọma kukushi nu, ka agho ushe nu kọ ra kọ ba nga ba. Insi imẹ woru ni, imẹ ki tuma nu ni nga. **8** Akyua umani agho she nu ki, aki yeni asing si iyiya ni ughulu ikwyi bọ shi na kikya ba kaya uvulu, kina aya uju aipang, kina uwa ashuwa. **9** Ughulu ikwyi bọ kaya uvulu shi wọ na kikya ba ka atọ bọ uta ẹrẹpiya uma aipang bọ ba. **10** Ughulu ikwyi bọ kaya uju aipang shi wọ na kikya ba, ka imẹ ki kya mi ukushi Ate mi, inu va sọ nu mi nga ba. **11** Ughulu ikwyi bọ kaya uwa ashuwa shi wọ na kikya ba, ka ako wa agho uko ẹrẹgom asing ri ashuwa. **12** Imẹ she nọ uma na pam umani imẹ ki tọ ẹrẹrẹ nu, ni inu ta ki bra nọ ukpaa bọ kakyakyua ri ba. **13** Insi aghing aipang ya ba ni, aki kyeng ni nu kidẹ aipang nadidu, ka ba upii nga wọ na aki ẹrẹrẹ ba, aji ẹrẹrẹ uma umani aka hwiri wọ, aki ba ẹrẹrẹ nu uma umani ọki ba. **14** Aki jọọ mi, ka aki kpaa imumani imẹ ẹrẹrẹ wọ ka atẹri nu. **15** Nadidu imumani Ate shi ni yọ ni imẹ yọ, imẹ ni inga yọ. Ọwọ sa ni imẹ si Aghing ki kpaa imumani imẹ ẹrẹrẹ wọ ka atẹri nu.” **16** “Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi.” **17** Ace aghoyii nga ba ẹrẹrẹ ace bọ si, “Ikembọ na asọ yeni nọ umani atẹri yi si, ‘Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi?’ Ikembọ na asọ ba yeni nọ umani asi, ‘Imẹ ki kya mi ukushi Ate?’” **18** Aba lite nọ utẹri si, ‘Kọ utumu anakyua na zẹ?’ Ayo ta ye bọ imumani asọ yeni ba.” **19** IYesu ye si aghoyii nga wang ghulu nga kaya upii ri, aba ẹrẹrẹ bọ si, “Inu sọ ghulu ace nu kaya imumani imẹ sọ yeni nọ umani imẹ si, ‘Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi

nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi?” **20** Aipang, imẹ sọ ẹrẹrẹ nu, inu ki ni ikwyi ibibi, asing ki kọ ikwyifu. Inu ki kọ ikwyi ibibi, ni ikwyi ibibi nu ki tee ikwyifu. **21** Insi ayiri ki jee ni, aka kọ ọlọ nagigang, ka akyua ujee nga kọ ju. Insi akpẹ ujee anọ ni, aka yuu ọlọ na asa kọ wọ ka ashi ni ikwyifu nọ umani ajee anọ ka asing. **22** Umani ushi wudu kukushi nu. Inu sọ ju ikwyi ibibi ka akyakyua ri, imẹ ki khimi unu nu kọ, akyua ra wọ ni inu ki ju ikwyifu wọ, ba aghomani aki yira nu ikwyifu kọ ba. **23** Awii ra ni inu ta ki shor mi nga ice ima ba. Aipang ni imẹ sọ ẹrẹrẹ nu, Ate ki ma nu nadidu imumani inu shor kidẹ nọ uca mi. **24** Ki ba ta ka akyua ri ni, inu ta kọ shor nu ima kidẹ nọ uca mi ba. Inu shor, inu ki peni, ka ikwyifu nu hwura.” **25** Imẹ ju utina na ighang upii ki yeni nu uma ri kọ. Akyua ki ba ni iki pii ni inu ka ayaye kaya Ate, iki sọ ju mi utina ni ighang upii ba. **26** Awii ra ni inu shor kidẹ nọ uca mi. Inu ki shor Ate ka akyakwyi nu, imẹ ki shor nu ya ba, **27** ka Ate yoo nu ka akyakwyi nu, ka inu yoo nga, inu ba ma aipang si aba kukushi Ononọ wọ. **28** Ukushi Ate wọ ni imẹ ba wọ, imẹ shila asing, akyakyua ri ni iki ya asing ki vuu mi ukushi Ate.” **29** Aghoyii nga ba yira si, “Ee!, akyakyua ri wọ ni ingo sọ pii wọ ka ayaye, ba ni ighang upii ba! **30** Akyakyua ri ni ayo ye si ingo ye kwikẹ. Ingo ka bra uyira upii na ako ghulu ngo nga ba. Udii sa ni ayo ma aipang si ingo ba kukushi Ononọ kọ.” **31** IYesu yira si, “Inu ma aipang ka akyakyua ri? **32** Akyua ki ba, ako ba, agna umani kwinga ki te kyaa aca nga ka inu ya mi kayu mi. Kindi ni, imẹ shi kayu mi ba, Ate shi kini imẹ. **33** “Imẹ ẹrẹrẹ nu umari ka inu peni uci ọkyuọ kidẹ mi. Kidẹ asing ri ni inu sọ kọ ọlọ, inu kpẹnẹ ikwyi nu ka imẹ la ẹrẹkyuọ asing.”

17 IYesu ya kpẹ utẹri udubi uma ni avasa shang ẹrẹkwyuẹ nga ka ayaya ki pii nọ Ononọ si, “Ate mi, akyua ya ju. Nọ ujọ Anọ ngo ka ingaa ni ako jọọ ngo. **2** Kọ uma Anọ ẹrẹgorọ kaya ajiya, ka ama ọkyuọ utaa amaa kukushi aghomani ingo ma nga. (aiōnios g166) **3** Ọkyuọ utaa amaa shi si, ajiya ye ngo, ọngo aghomani ọngo shi Ononọ kayu ngo agho uma aipang. (aiōnios g166) **4** Imẹ jọọ ngo ka asing ri kọ hwura utina mani ingo ma mi si imẹ ju. **5** Ka aikyua ri ni, Ate, jọọ mi kini ujọ mani imẹ shi ni wọ kite ngo nọ ta kọ ker asing ba.” **6** “Imẹ kọ yeni umani ushi ka ajiya mani ingo ma mi ka asing

ri. Kọ kpaa ka akyua ni abọ na anga ngọ bọ, ni ingọ ma mi bọ, ava yii upii ngọ. 7 Aikyua ri na aye si nadidu imumani ingọ ma mi ni ukushi ngọ kọ. 8 Ki ighang mani ingọ tẹri mi ni Imẹ tẹri bọ, avasa yira. Aye si aipang nga ni ukushi ngọ kọ ni imẹ kunu kọ, ama aipang si ingọ tuma mi. 9 Imẹ sọ shọr kaya akwyue bọ. Ba ajiya asing ri ni sọ shọr kọ ba, ki kaya ajiya mani ingọ ma mi bọ, abọ ni imẹ sọ shọr kọ. 10 Nadidu imumani imẹ shi ni yọ ni inga ngọ yọ, ni imumani ingọ shi ni yọ ni inga mẹ yọ. Ava yen i ujọ kukushi bọ. 11 Imẹ kyeng ba okọ ushi ngọ. Imẹ ki sọ cica mi ka asing ri ba, ki ibọ sọ shi kide asing. Ate agho upipar, kyuru bọ kide nọ uca ngo, uca umani ingo ma mi, ka tee agha ayeng, kono umani imẹ shi kini ingo ni. 12 Akyua umani imẹ shi kini ibo ni, isha bọ kide nọ uca ngo, uca umani ingo ma mi, isha bọ, ba agho umani avulu si agha yeng mani ashi agho ide ugha, ka ahwura imumani upii Onong tẹri. 13 Akyua ri ni imẹ kyeng ba okọ shi ngọ. Ni isọ shọr udubi uma ni imẹ sọ shi ka aya asing ka aghoyii mi peni uhwura ikwyifu kide ikwyi bọ. 14 Imẹ tẹri bọ ighang ngọ. Asing vasa tọrọ bọ, ka abọ ni ba anga asing ri bọ ba, kono umani imẹ ni ba anga asing ri nga ba ni. 15 Imẹ shi mi kọ shọr ngọ sọ ukpaa bọ kaya asing ri ba, Ni isọ shọr ngọ sọ udara bọ ka agha ababi ri. 16 Abọ ni ba anga asing ri bọ ba, kono mani imẹ ni ba anga asing ri nga ba. 17 Hwuru bọ aipang, ki ighang ngọ ni, ọnga aipang kọ. 18 Imẹ tuma bọ kide asing, kono mani ọngọ tuma mi ni. 19 Ki ibọ bọ ni imẹ sọ hwuru ẹrẹkwyue mi ki ibọ kọ hwuru akwyi bọ na aipang.” 20 “Ba adi bẹ agho kayu bọ ni imẹ shọr ba, ni imẹ sọ shọr kaya ajiya mani aki ma aipang kono upii bọ. 21 Ate, imẹ sọ shọr nadidu bọ ka teghi agha yeng ra. Kono mani ingo shi kide mi ni, imẹ ni ishi kide ngọ, isọ shọr ta ni ashi kide yi, ka Ajiya asing ri ma aipang si ingo tuma mi. 22 Imẹ ma Ajiya ri ujọ mani ingo ma mi, ka teghi agha yeng kono mani ishi agha ayeng ni. 23 Imẹ ki cica kide bọ, ingo kide mi, ka teghi agha yeng ra, ka Ajiya ye si ingo tuma mi, ka aye si uyoo mi. 24 “Ate, imẹ wang si adibi ajiya mani ingo ma mi ka aci ni imẹ okọ mani imẹ shi wu. Imẹ wang si anu ujọ ngọ, ọngọ mani ingo ma mi nọ uyoo mi na akọ keri bọ asing ba. 25 Ate, agha aipang, agha asing yeng ba, imẹ ni imẹ yeng, ajiya ri ni, aye si ọngọ tuma mi. 26 Imẹ tẹri bọ mani ọngọ ushi,

iki lite nọ uyeni bọ, kọ yoo mani ingo yoo mi, ni, ulara kide bọ, imẹ ni ishi kide bọ.”

18 IYesu ya kperi upii nọ Onong ni, a va bulu na atina nga ki kyabo ọda uhọ avong aKidron. Kọ ọda uhọ avong nga ni ice ija shi ya, ni iYesu kina atina nga va ghila ide. 2 IYahuda, agho mani a gbura iYesu wu, a ye ukadu, ki iYesu kọ gheli nọ kyeng ukadu na atina nga. 3 Ni iYahuda va kpa aghola okpo iker, kina agho sha, agho mani agha kakong afirist kina aFarisiyawa a tuma. A kya ija nga na kọ agbilimo uyer, na ashi ugha, kina uma okoro. 4 IYesu mani aye nadidu ima ki ba nga ni, ava kunu, ki wulu bọ si, “Inga nọ wang?” 5 Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” IYesu va yira bọ si, “Imẹ” IYahuda agho mani a gbura nga wu ting kina ibo 6 IYesu ya yira si, “Imẹ shi nga ni”, ajigha nga vasa waa nọ tumu ki kpaa ki ẹrẹbong. 7 IYesu vasa kimi uwulu bọ si, “Inga nọ wang?” Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” 8 IYesu vasa yira bọ si, “I mẹ tẹri nọ si, imẹ shi nga, Insi imẹ inu wang ni, na ajigha ri na akikyabo.” 9 Udi ba ka upii iYesu mani akọ tẹri hura. Ka akọ tẹri akyua ra si, “Agho mani ingo mani ko agha ayeng ra wulu ba.” 10 Ni iSiman iBitrus agho mani ashi kina ikuma, ava wo ki kpa agira ifirist ighighe, ni otong avo ila nga kua wu. uca agira nga bọ shi iMalkus. 11 Ni iYesu vasa tẹri iBitrus si, “Vuu kina ikuma ngọ kide ofong. Iki sa mi kide asong mani Ate mẹ ma mi si isa ba?” 12 Na aghola okpo kina aghaghe bọ kina agho sha ona Onong ba ki ma kpeni nga, ki va loru nga 13 ava kyu ba ni nga ukushi iHannana, inga shi ate ayiri iKayafa. IKayafa ni anga shi ifirist ighighe ka anyi ri. 14 IKayafa nga ma aYahudawa upii si uceri ni oduduma agha yeng kpoo kaya agha pai. 15 Ni iSiman iBitrus kina ace atina iYesu yii nga kọ utumu. Atina iYesu ri ni ifirist ighighe nga ye nga, anga va sa ghila ide ona ifirist ighighe nga kini iYesu. 16 Ni iBitrus va sa lara ta ka anyu bọ ka sing. ada atina iYesu mani ifirist ighighe nga ye nga ni va kunu ki peni kina anayiri shi kọ sha anyu bọ, avasa ghila kina iBitrus. 17 Anayiri mani asha anyu bọ va tẹri iBitrus, “Ingo shi ngo ka ide agha atina ajiya ri ba?” iBitrus va yira nga si, “Kayi, imẹ shi mi ka ide ba.” 18 Asọ ju iriwe, agho sha ya kyeri ugha na akyiri, na ati-ting, na ahuri ucoci ugha. iBitrus ni ati-ting ya kina bọ na whuru ucoci ugha. 19 Ni ifirist ighighe va wulu iYesu

ipii kaya atina nga kina umêê nga. 20 IYesu va yira nga ki têri si, “Ai, imê têri upii ka ayaye ki ite akwinga, imê va mêtê ki òna Qnong kina ika qta akwyi aYahudawa na acuru nadidu. Imê sono kô têri mi ice ma kuyuyi ba. 21 Ya ni ingo sô wulu mi? Wulu aghô mani akong mi. Ka aye imumani imê têri.” 22 IYesu ya têri kindô ni, ace aghô kidê aghô sha na ting va hala iYesu na avô, na va wulu nga si, “Kindô wu ni ingo ki yira ifirist ighighe wu?” 23 IYesu va yira si, “Insi imê têri uvulu ni,” “Ni asô nyeni mani ushi. Insi imê têri aipang ni, ikembô sa ni ingo gyo mi?” 24 Ni iHannana va sa na kpa iYesu kaya loru, ukushi iKayafa ifirist ighighe. 25 Ni iBitrus shi kô kong qôcôci ugha ni, ace aghô va wulu nga si, “Ka ingo shi agha yeng kidê atina iYesu?” Ni iBitrus vasa nêrê, ki têri si, “Ba imê ba.” 26 Ace aghô ka idê agira ifirist ighighe ashi ya. Agira nga ni ashi ko ute aghô mani iBitrus kwyi nga otong ko, ava sa têri iBitrus si, “I ta nu ngô kina inga ka ija ba?” 27 Ni iBitrus vasa ba nêrê. Ba obura akyua akor va sa ta iriwi. 28 Ni ikwyating ava kpa iYesu ka òna iKayafa ki kya ugunu igwamna aRoma. ni avasa torô bô oghila idê ugunu, ka ma kpêni irighe ki ite Qnong ka va bora bô ola imila ubulu ba. 29 Ukadu wu ni iBilatus va kunu asing ki ma wulu, “Avulu ikê nga ni upêni ajiya ri ni nga?” 30 Avasa yira nga si, “Ada wa si ashi ayi ba ni,” “Iyi da kô ba yi ni inga ukushi ngô ba.” 31 iBilatus va têri bô si, “Uwulu ni nga ka kyakwyi nu kô ya ju nga ashuwa kini mani umêê nu têri ni.” Ni aYahudawa vasa têri si, “Ai, ara mayi irigoro ukpa ôkyô ajiya ba.” 32 Udi ba ka hura upii mani iYesu têri ighô ukpô mani inga ki ju. 33 iBilatus va vuu idê obô têri ashuwa, avasa yuru iYesu ki wulu nga si, “Ingo shi agom aYahudawa?” 34 IYesu va yira si, “Udi upii ngô ta ace aghô têri ngô upii kaya irikwyi mi?” 35 iBilatus va yira nga si, “Ai, ni imê shi mi aBayahude, ajiya ngô bô kina agha kakong afirist abô ba ni ngô ukushi mi. Ikembô ni uju?” 36 IYesu va têri nga si, “Ereğom mi ni ba inga asing ri kô ba. Ada wa si ikô ni, agira mi da kô koro ki kla mani aYahudawa a kpêni mi wu.” 37 Ni iBilatus va têri si, “Ingo na agom nga, ni!” IYesu va yira nga si, “Ingo têri na kikyâ ni mani utêri si Imê ni agom nga. imumani isa na ajeê mi wudu, imumani isa ni mêtê ba asing ri dô, ki mêtê tara ka aipang. Nadidu aghô mani ashi ka uho aipang na akong mi.” 38 iBilatus va wulu nga si, “Ikembô shi aipang?” Kini udi ni akunu

kikyâ ukushi aYahudawa ki têri bô si, “Imê ni ita peni nga kina ace avulu ba. 39 Ni uwê ni itali nu yu ni isher nu agha yeng kidê aghô shi kô bô iting ka agya ubulu. Inu wang mi si ‘isher agom aYahudawa?’” 40 Avasa têri bô ni erewyue ighighe, “Kai, ba anga ba! Ma yi iBarabbas!” iBarabbas ni ace ayi upili ajiya nga.

19 Ukadu ni iBilatus va sa ni ata iYesu aiwirimi. 2 Aghô ôkpô nga vasa ju itagya inga akara ki sumu ki irikwyi iYesu. Ava sumu nga uma veng 3 ava kya ukushi nga ki va kya, na sha ca nga na têri si, “Ôkyô ngô tiri wu, agom aYahudawa!” 4 Ni iBilatus va kimi ukunu kô, ki têri aYahudawa, “Uwê ni ki woo nu iYesu, ki ira peni mi nga na vulu ba.” 5 Uka udu ni iYesu va kunu ni itagya ereğom inga akara kina igbang veng. Ni iBilatus va têri bô si, “Ajiya nu wê.” 6 Agha kakong afirist kina aghô sha òna Qnong, ava ta shang erewyue na têri si, “Agara nga! Agara nga!” 7 AYahudawa va têri nga si, “Ai, iyi shi kini umêê, kono mani umêê têri ni ôshi na pii ngô kô, ka a tee ni irikwyi Qnong.” 8 iBilatus ya kong udi upii ni ava kimi ôkong erebata kô. 9 Ava kimi ghila idê ugunu. Ki ya wulu iYesu “Ingo kunu ka abi?” Ni iYesu ra yira nga ba. 10 Ôkô sani iBilatus va têri nga si, “Ingo torô ngô upii ni mêtê? Ingo ta yeng si imê shi kina akyô mani ishêring ngô ba, kô ni igara ngô ba?” 11 IYesu va yira nga si, “Ingo ki shi ngô ni akyô kaya mi ba in da si ara ma ngô ka yaya ba. Aghô mani a ma mi kidê ivô ngô aceri ngô kina vulu.” 12 Ka aya upii ra ni, iBilatus a wang mani asher iYesu, ni aYahudawa la ite nô têri si, “Insi ingo sher ajiya ri ni, ingo shi ngô aghikyô iKaisar ba. Nadidu aghô mani akpa irikwyi nga sa ashi agom ni asô wang la utumu iKaisar wudu.” 13 iBilatus ya kong mani atêri ni, ava wô iYesu ki cica ki ice igô ashuwa ôka mani ayuru si odemi atighi. kini irighimi Aramaya ni aka yuru si aGabbata. 14 Awii ucuru akpara usra agya ubulu kô onga awii atinsara, kina atinong. “Agom nu wê,” iBilatus va têri aYahudawa. 15 AYahudawa va shang erewyue na têri si, “A pighi nga! A pighi nga! Agara nga!” iBilatus va wulu bô si, “Inu wang si igara agom nu?” Ni aghakakong afirist va têri si, “Iyi shi yi kina ace agom ba in ba si iKaisar ba.” 16 Ôka udu ni iBilatus va kpa iYesu ki ma aYahudawa ka gara nga. Aghôla ôkpô va wulu ni iYesu. 17 A go gara ushi nga, ki kya uce ôka mani ayoro si ôka igbahu irikwyi.

Kina irighimi Aramaya ni ayoro si aGolgota. 18 Oka do ko ni agara nga ko, kina ace agha pai, ace agho ka avo ila, ace agho ka avo ipuruma iYesu ka bogating. 19 IBilatus wo ice iwo kiya deri kaya gara. A wo si, "IYESU ABANAZARET, AGOM AYAHUDAWA." 20 AYahudawa nagigang pila iwo ka oka mani agara iYesu ko ni ushi ayayo ni ifong, iwo ni awo ni irighimi Aramaya, ni iRomanci, ni iHelenanci. 21 Ni agha kakong afirist aYahudawa va teri iBilatus, "Ma wo si, 'Agom aYahudawa', oso wo si, 'Ajiya ri teri si anga shi agom aYahudawa'." 22 IBilatus va yira bo si, "Ima mani ime ko wo ni, ime ko wo wudu." 23 Aghola okpo nga ya kperi gara nga ni, ava yeri uma ugo nga, ki ko ika inari, kwagba okpo kpa oka yeng, ava kpa igbang igbigbang mani ara huri bo ba. a huri ko kpa ka ya ki ta ka ta. 24 Ava teri ace bo si, "Iyi ma giya ko ba, iyi ma wuru ito kaya ki nu agho mani aki la." Udi ba ka imumani awo kide upii Onong hura, "Ako ogbang mi kide bo kiva wuru ito kaya umami." Imumani aghola okpo nga ju wudu. 25 Ni, uice gara ni ayuru iYesu, anayuru ayuru nga, iMaryamu ayiri ikilobas, kina iMaryamu iMagadala. 26 IYesu ya nu ayuru nga kina atina nga mani ayo nagigang na ating ka yayo, ava teri ayuru nga si, "Ayiri, ano ngo we," 27 ni atina nga ni, "Ayuru ngo we." Ko kpa ka kua ra ni, atina va kpa nga kikya ona nga. 28 IYesu ye si a kperi akwike ni, ka va hura imumani awo kide awo Onong na ava teri si, "Ime wang sa amusum." 29 Ace abom shi kina amusum ikolo na ashi shi ko ka do. Ava so imusumu kide, ki somo ka ashi ki sang ki ta ka anyu iYesu. 30 IYesu ya yira amusum ikolo na ashi ni ava teri si, "Akperi!" Okado ava suu ni irikwyi nga ki sheri okyo nga. 31 Awii ucuru akpara, ikua na awii okokong ko. Ka aYahudawa wang bo mani okong shi kaya gara ka awii uwuru ba, ava soro iBilatus ka ma bo anyu wura ifra bo ka va shulu ni ikong. 32 Aghola akpo ba ki wura ifra agha yeng mani agara ki na iYesu, ava kya ki ya wura ifra aghing ipai ko. 33 Ni aya ba aya iYesu ni, ara wura bo ifra nga ko ba, ka ako kpo. 34 Ni, agha yeng va waa nga ni ikuma ko uho, ki isha nga, ayii kina amusum va kunu. 35 Agho mani anu nga teri, ni aipang nga na ateri. Aye si ateri aipang, ni ateri ki inu ma ma aipang. 36 Uma ri ba ka upii Onong hura, "Ba ogbahog yeng nga mani oki wura wu ba," 37 ni, uce upii Onong teri si, "A ki wang agho mani atulu." 38 Ata iricuru

ni, iYusuf ajiya Arimatiya, agho mani ashi atina iYesu ko uyuyi ka ahuri erabata aYahudawa, a soro okong iYesu ka kpa. IBilatus ma nga, ava ya kpa okong iYesu. 39 INikodimus agho mani asa kya okushi iYesu na ating, akyeng ni iYusuf, ako uma ovong, azoo amur kina alos, ofoma omoo ishi tai. 40 Ajiya nga ka pai bo kpa okong ki lomoo ki na ugyauto ki na uma ovong kini mani aYahudawa ka ju ko naa ajiya. 41 Oka mani agara iYesu ice ija shiya, kide ija nga ni ace alor shiya angoo mani asono ta bo ace agho yaba. 42 Ushi si awii ucuru akpara aYahudawa ni alor shi ka yayo, ava ta iYesu ya ko ka do.

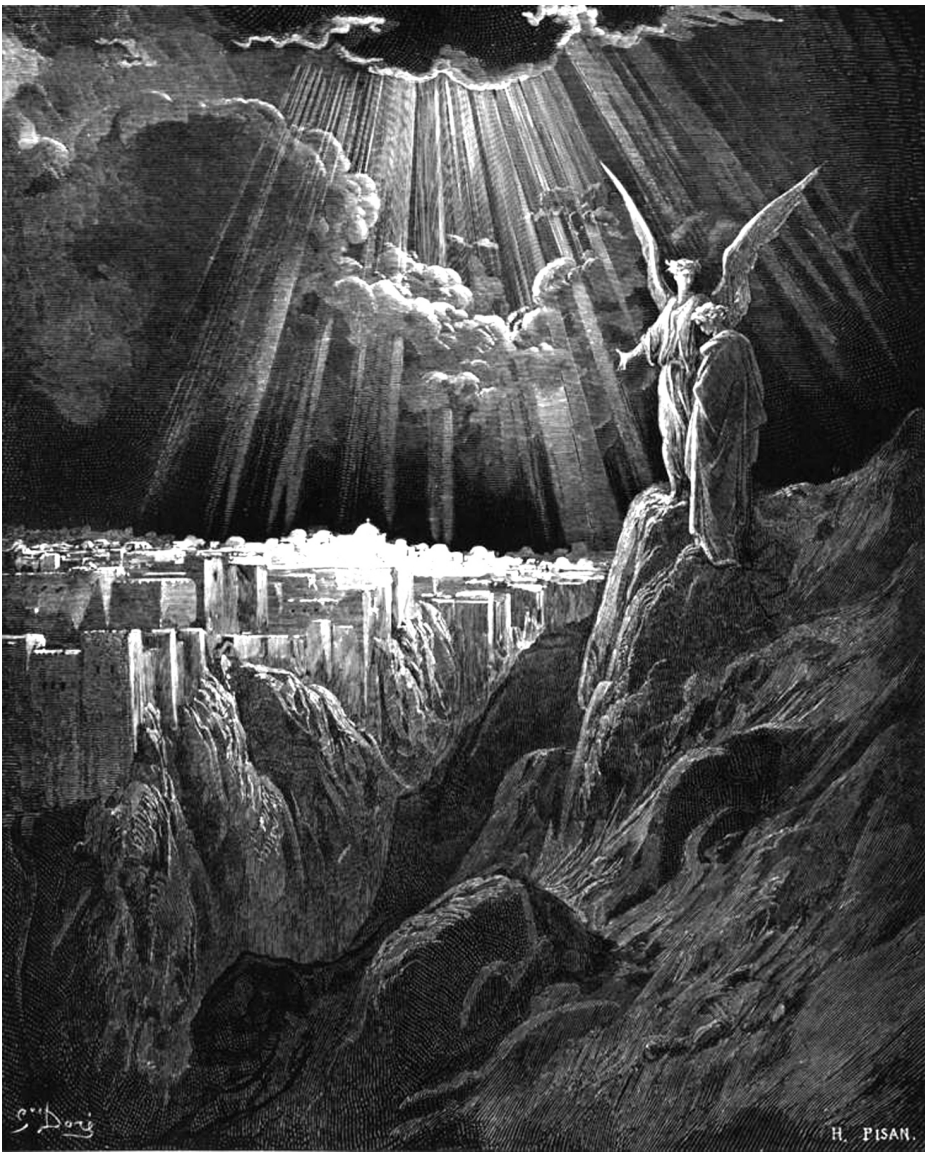
20 Kina ikwyating inga awii ayeng osati, no ka sono ko yer wu ba, iMaryamu iMagadaliya, akya oka alor iYesu, anu na ko yini otighi anyu alor ko. 2 Ava tii kiya peni iBitrus kina da agho yii iYesu mani ayo ra. Ava teri bo si "Ako woo Ate ko kide alor, owe ni ita ye yi oka mani asomo nga ko ba." 3 IBitrus kina da agho yii iYesu, va wor ki kya bo oka alor. 4 Ibo ka pai bo aso tii, ni ada ghoo tii ki kyu fuma oka alor kiya iBitrus. 5 Ava ta aghong ki teni, ava nu ugyauto mani afuwa nga ko yii, ni ada ghila ide alor ba. 6 Ni si go obo iBitrus ko utumu nga, ava ma ghila ide alor, ki nu ugyauto mani afuwa anga ni oyii. 7 Ava nu imu okong mani afuwa anga irikwyi ko, ko da uho, ada zoo bo ya kina oda ugyauto ba. 8 Ni agho yii iYesu mani afuma alor kisher iBitrus, va ghila. Aya nu ni ava ma aipang. 9 Ni ki ta ka aikyuari ni ada kpili bo ima mani awoo kide upii Onong si, iyii yu ni iYesu ki sisang ko kpo. 10 Ni agho yii nga va vuu bo aca. 11 IMaryamu ting ka sing koka alor, na sha na ci. Na aso ci ni, ava ta aghong ki teni ide alor. 12 Na va nu atuma Onong apai ago uma ufufugu, na acica koka mani okong iYesu osa shi ko, agha yeng cica koka irikwyi nga, ada ghoo ni ka ta ifra nga. 13 Ava wulu nga si, "Ayir, ikembo sani ingo so ci?" Ava yira bo si, "Ako kpa Ate mi ko," Ateri si, "Ime ta yemi oka mani asomo nga ko ba." 14 Aya kper oteri omari ni, ava tee ki nu iYesu nating, ni ada kpili nga ba. 15 IYesu va teri nga si, "Ayir, ikembo ni ingo su ci? inga ni ingo so wang?" IMaryamu kpasi agho ju tina kide ija nga, oko sani ateri nga si "Agho ona, peni ingo kpa nga ni, no teri mi oka mani osomo nga ko, kiya wo nga." 16 IYesu va teri nga si, "IMaryamu!" Ava tee kikya oka shi iYesu, ki teri nga kina iYahudanci si,

“Rabboni” okò shi aghomẹẹ. 17 IYesu va tẹri nga si, “Ma kpini mi ba, ki sọ̀nọ kyami ọka shi atemi ba. Ni kya kọ ya tẹri anayurumi si, iki vuu mi ọka shi ate mi kina ate nu, Ọ̀nọ̀ng mi kina Ọ̀nọ̀ng nu.” 18 Ni iMaryamu iMagadala va kya ọka shi agho yii iYesu, ki tẹri bọ si “inga nu iYesu!” ava tẹri bọ uma mani a tẹri nga. 19 Kina ọ̀ghẹ ọ̀nga awii ayeng atinsara, na agho yii iYesu afuwa akwyi bọ kide ọ̀bọ, ka ahuri ẹ̀rẹbata aghakakọ̀ng aYahudawa. Ni iYesu va ba, ki ma titara ga bughating bọ, ki tẹri bọ si, “Inu peni ikwyiful?” 20 A kpẹ tẹri bọ upii ni, ava nyeni bọ ivọ nga kina ẹsha nga. Na agho yii nga va peni ikwyifu nagigang kini unu iYesu. 21 IYesu va kimi ọ̀tẹri bọ si “Inu peni ikwyiful umani Ate mi tọma mi okò ni imẹ ma tọma nu.” 22 Ava sho bọ fẹni nga, ki tẹri bọ si, “Inu yira aghing Ọ̀nọ̀ng. 23 Insi inu yira ọ̀lọkpaa ivulu agho ni, ayira; insi ọda yira nu ọ̀lọkpaa ivulu nga ba ni, aki yira bọ ba. 24 Agha yeng kide agho yii iYesu, agho mani ayoro si iToma (ko iciri), asara shiya kakua mani iYesu sa ba kọ ba. 25 Ushe agho yii iYesu va tẹri nga si “Ibọ nu Ate!” Ava tẹri bọ si, “Inga ki ma aipang ba, si inga nu irinyuru ẹka akusa, ki nga va piya kina ani vọ nga, ki nga ta avo ka irinyuru ọ̀nga ẹsha nga.” 26 Utumu awii ananari ni, agho yii iYesu ashi kide ọna, iToma shiya ni bọ. Anyu abọ shibọ aye ba, iYesu va ghila ki titara ka bughating bọ, ki tẹri bọ si, “Inu peni ikwyi ifuu.” 27 Ava tẹri iToma si, “Ta ani vọng kọ kawẹ, kẹri ivọ mi. Nawa avọng kọ piya irinyuru ẹsha mi. Sheri uju ọta uma aipang ya nọ tee agho ma aipang.” 28 iToma va tẹri nga si, “Atemi kina Ọ̀nọ̀ng mi!” 29 IYesu va tẹri nga si, “Ingo ma aipang ki ingo nu mi. Agha anyu adaduma bọ agho mani ama aipang ba a numi ba.” 30 IYesu ju uce nọ uma uwo ica nagigang kọka shi atina nga, ọ̀ngọ mani ada wọ bọ kide awọ riba. 31 Awọ udibi ri ki inu ma aipang si, iYesu nga shi Ikristi, anọ Ọ̀nọ̀ng. Kọ ma aipang ni nga ni, iki peni okyo kide uca nga.

21 Utumu udi ni iYesu kunu okushi atina, ka anyu avọng aTibariya. Mani ọba wẹ, 2 ISiman iBitrus, kina iToma agho mani ayuru nga si uciri, kina iNataniyel ka aKana anga aGalili, kina anọ iZabadi, kina ace atina apai ashiya kini bọ. 3 IBitrus va tẹri si, “Imẹ kikya mi ahuri itagbo.” Agho sha va tẹri si, “Iyi maa kikya ni ngo.” Ava kono ki ghila ọ̀gbọlọ ki wulu.

Ka ting ni ata kpẹni bọ ice ma ba. 4 Ọka sọ yeri ni, iYesu ting ki belẹ avọng, ni atina nga ta kpili bọ si iYesu nga ting ba. 5 IYesu va yuru bọ ki tẹri si, “Agho ikyo, inu shi ki na itagbo?” Ayira si, “Kai” 6 IYesu va tẹri bọ si, “Feni ima huri itagbo nu ka avo ila ọ̀gbọlọ nu ki inu ki peni.” A ya ju kindo ni avasa kpini itagbo nagigang na ara bora bọ ọwaga ka ata kide ọ̀gbọlọ nga ba. 7 Atina ra mani iYesu yo ra va tẹri iBitrus si, “Ate nga!” ISiman iBitrus ya kono na atẹri si, “Ate nga,” ava kpa igbang nga ki sọmo ka, ago igbang ba ava funu ki ghila ide amusum. 8 Ushe atina ayii kide ọ̀gbọlọ, awaa imu huri itagbo ki huri itagbo natito, ka atọ bọ atọ na uho avọng ba, kina omara aji kọ ni. 9 Aya shulu ni, ava nu ujakri ugha sọ yara kọ kadu kina itagbo kaya, kina ubiredi. 10 IYesu tẹri bọ si, “Ba ki na ice itagbo mani inu kpini ka aikuari.” 11 ISiman iBitrus ghila ọ̀gbọlọ ide na amusum nga ki ya waa imu huri itagbo ki ba uho avọng. Itagbo tii ni ikikong, 153, ki ni ọ̀ghẹ ni ima huri itagbo ta gaa yu ba. 12 IYesu va tẹri bọ si, (Inu ba kọ ma la imila ikwyating.) Ba agho kide bọ mani abura wulu nga, “ta anga ni inga?” Ka aye si Ate nga. 13 IYesu ba, ki kpa ubiredi ki ma bọ, ki va ju kindo kini itagbo. 14 Ọnga itai mani iYesu nyeni irikwyi nga ka kushi atina nga utumu mani ashang nga ka kpo. 15 Aya kpẹri la imila ni, iYesu va tẹri iSiman iBitrus si, “ISiman anọ iYohanna, ingo yo mi kina aipang ki cee aduba agho?” 16 IYesu va kimi tẹri si, “ISiman anọ iYohanna, ingo yo mi ka aipang?” Ava yira si, “A, Ate, ingo ye si imẹ yo ngo.” IYesu va tẹri, “Sa ica kina atẹm mi.” 17 Ọnga itai mani awulu nga, “iSiman anọ iYohanna ingo yo mi?” IBitrus kono anang ka iYesu wulu nga sọ iritai, “Ingo yo mi?” Ava tẹri si, “Ate, ingo ye umari nadidu; ingo ye si imẹ yo ngo.” IYesu va tẹri si, “Ma atẹm mi imila. 18 Imẹ tẹri nu aipang, ushi ananọ ni usa ka sọmo uma ka irinuma nu ka kyakwyi nu nọ kya nọ ọka mani inu wang; insi inu ya ba anorapyi ni oki nawa ivọ nọ, ace agho nga ki sọmo nọ uma na nyeni nu ọka mani inu wang kya.” 19 IYesu tẹri kindo ka nyeni igho ukpo mani iBitrus ki ju ka joọ Ọ̀nọ̀ng. Ni ava tẹri nga si, “Yii mi!” 20 IBitrus va tẹẹ ki nu agho yii iYesu mani ayoo sọ yii bọ. Anga shi agho yii iYesu ra mani atoro ki ikọ iYesu ka akua la imila ubulu. Anga wulu iyesu si, “Ate, inga ki gbira ngo kọ?” 21 IBitrus ya nu nga ni, ava wulu nga si, “Ate, ajiya ri ni?” 22 IYesu va yira si,

“Insi imẹ wang si aci akyọ si iya vuu, ikembọ shi ẹmẹnẹ ngo? Ingo nọ yii mi.” **23** Kaya udi ni ila nga kpa kwabi ọka shi anayuru si aghọ yii iYesu ri ki kpo ba. Ni iYesu ra tẹri si aki kpo nga ba; atẹri si, “Insi imẹ wang si aci akyọ si mẹ ya vuu ni, ikembọ shi ẹmẹnẹ ngo?” **24** Anga shi aghọ yii iYesu ra mani atara kọ tumu uma ri ki va wọ bọ. Iyi ye si ọtẹri nga ni aipang nga. **25** IYesu va ju uce nọ uma ikir. Ada wa si aki wọ akwikẹ ni, nadidu asing ki shi wu na ọbọọ mani aki ta awọ mani awọ kọ ba.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Ajiya at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ajiya at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Ajiya---Ajiya-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

ILuka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

IMatta 12:32
IMatta 13:22
IMatta 13:39
IMatta 13:40
IMatta 13:49
IMatta 21:19
IMatta 24:3
IMatta 28:20
IMarkus 3:29
IMarkus 4:19
IMarkus 10:30
IMarkus 11:14
ILuka 1:33
ILuka 1:55
ILuka 1:70
ILuka 16:8
ILuka 18:30
ILuka 20:34
ILuka 20:35
IYahaya 4:14
IYahaya 6:51
IYahaya 6:58
IYahaya 8:35
IYahaya 8:51
IYahaya 8:52
IYahaya 9:32
IYahaya 10:28
IYahaya 11:26
IYahaya 12:34
IYahaya 13:8
IYahaya 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

IMatta 18:8
IMatta 19:16
IMatta 19:29
IMatta 25:41
IMatta 25:46
IMarkus 3:29
IMarkus 10:17
IMarkus 10:30
ILuka 10:25
ILuka 16:9
ILuka 18:18
ILuka 18:30
IYahaya 3:15
IYahaya 3:16
IYahaya 3:36
IYahaya 4:14
IYahaya 4:36
IYahaya 5:24
IYahaya 5:39
IYahaya 6:27
IYahaya 6:40
IYahaya 6:47
IYahaya 6:54
IYahaya 6:68

IYahaya 10:28
IYahaya 12:25
IYahaya 12:50
IYahaya 17:2
IYahaya 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēse

Romans 11:32

Geenna

IMatta 5:22
IMatta 5:29
IMatta 5:30
IMatta 10:28
IMatta 18:9
IMatta 23:15
IMatta 23:33
IMarkus 9:43

IMarkus 9:45
IMarkus 9:47
ILuka 12:5
James 3:6

Hadēs

IMatta 11:23
IMatta 16:18
ILuka 10:15
ILuka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

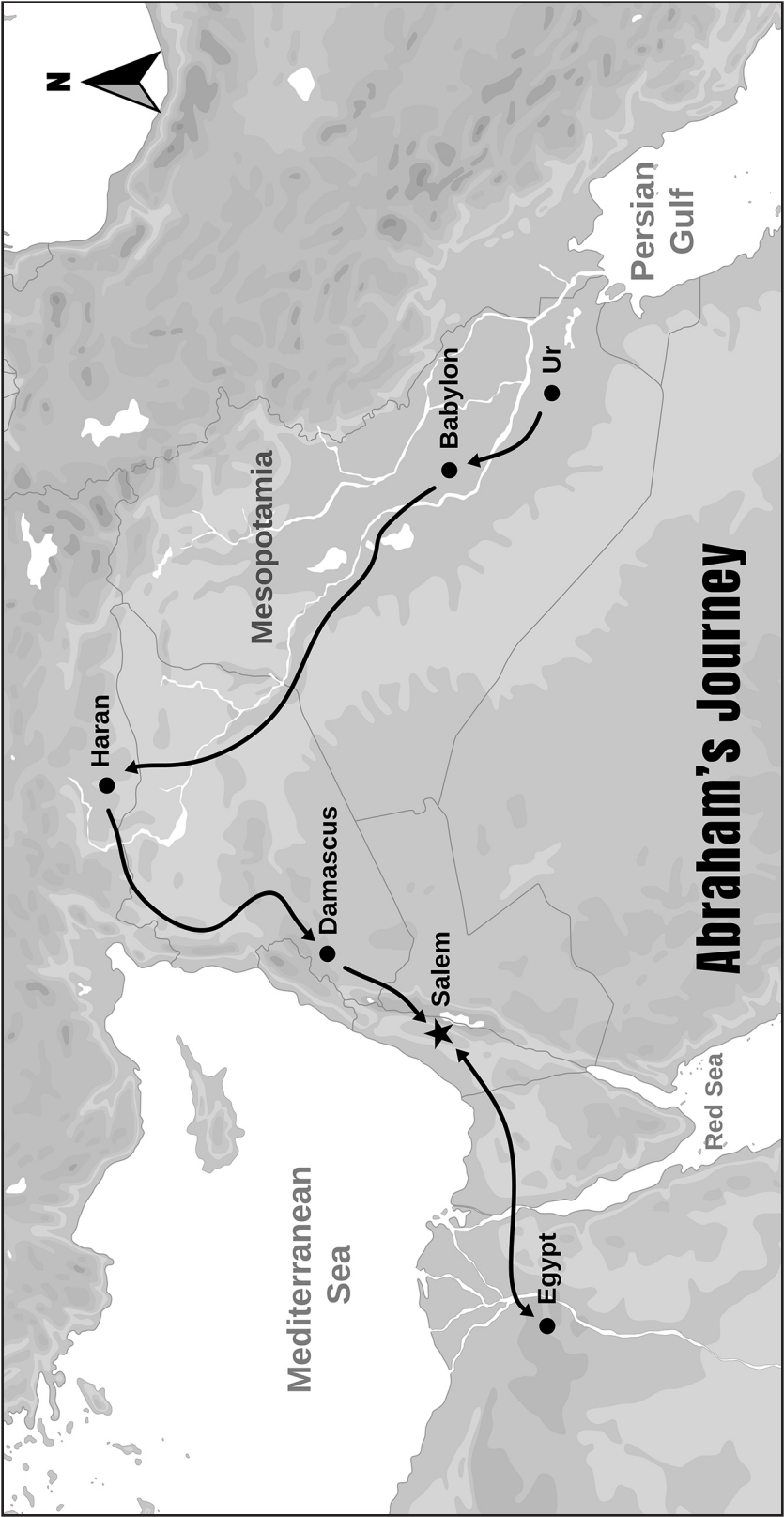
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

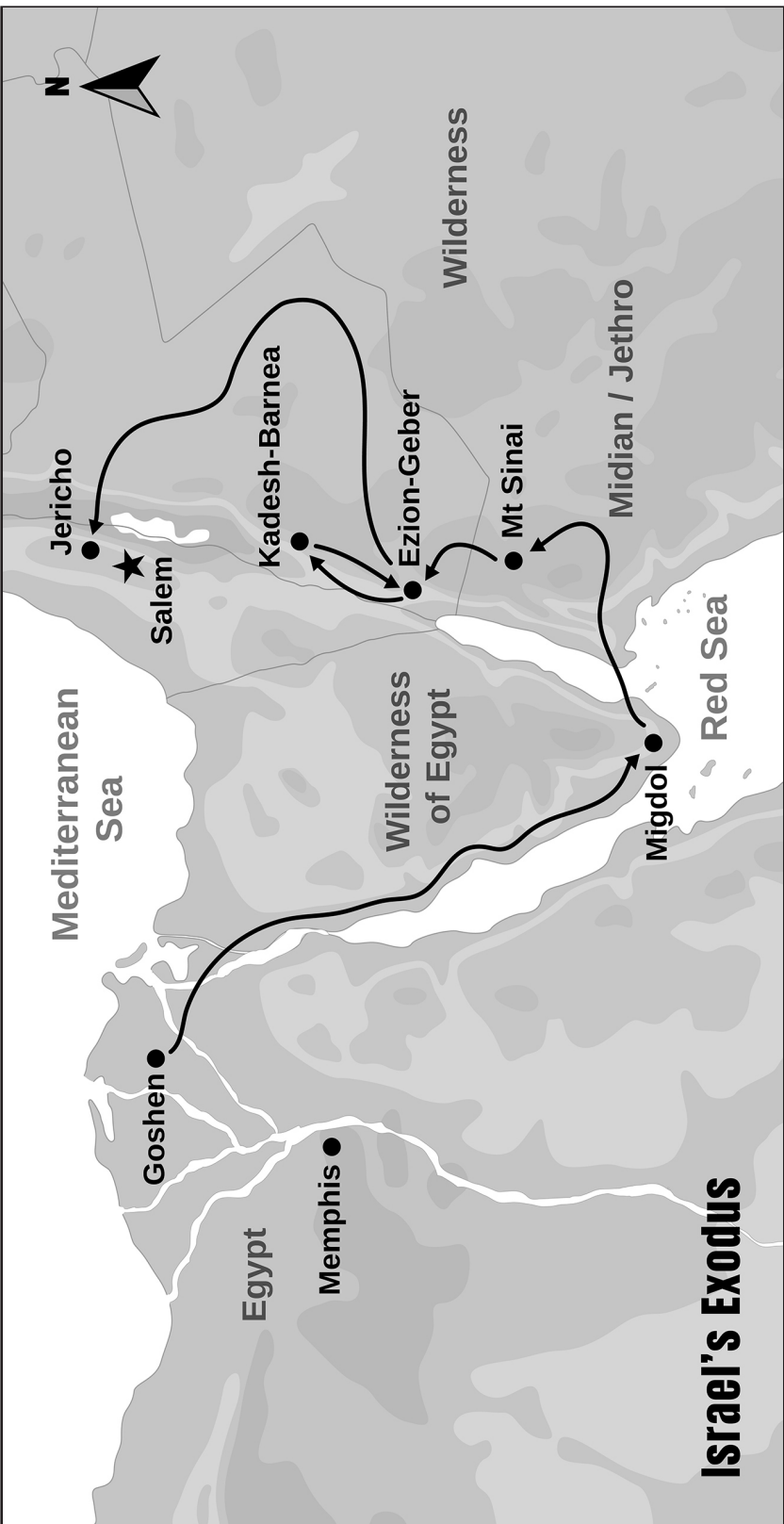
None yet noted

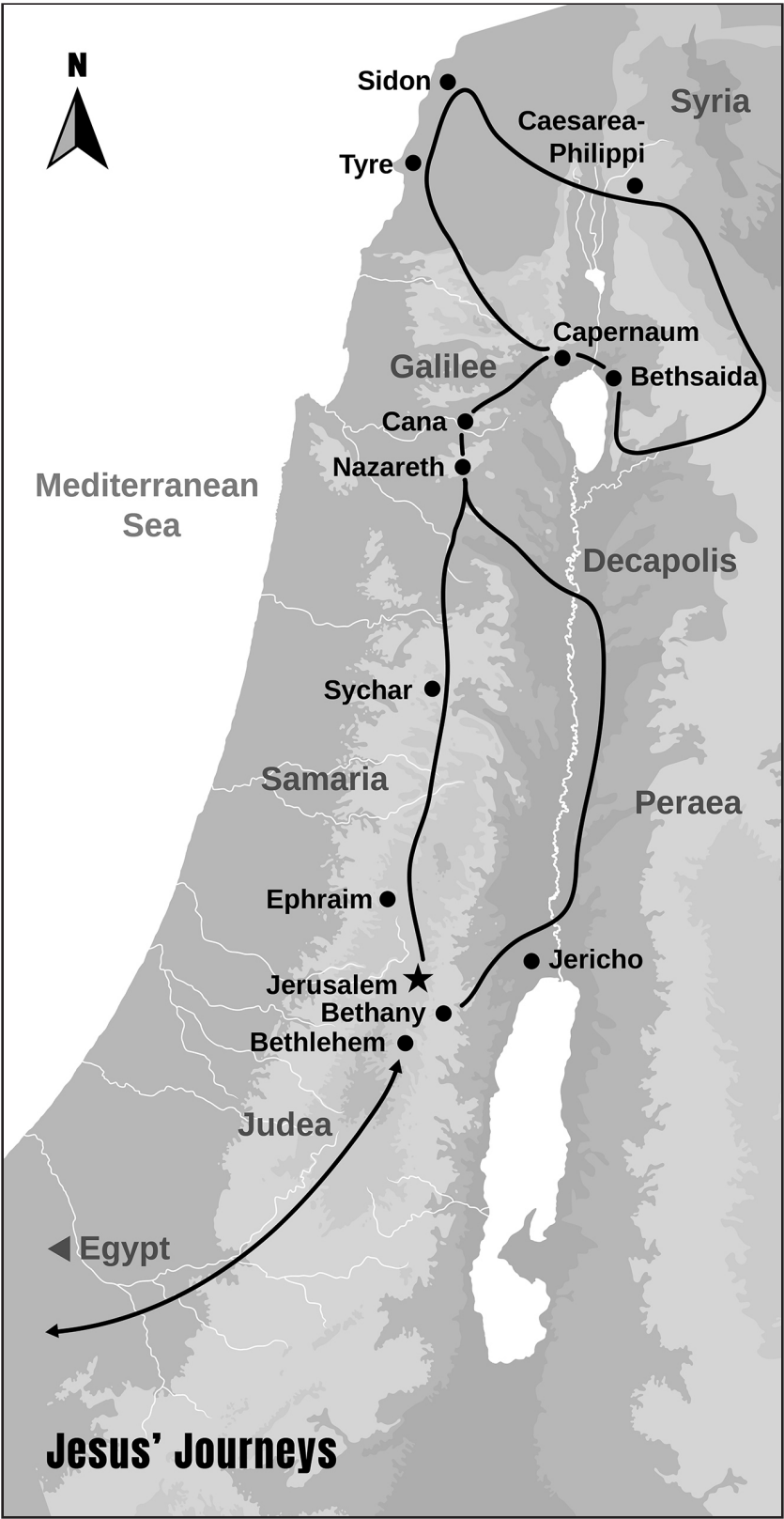
Abraham's Journey

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

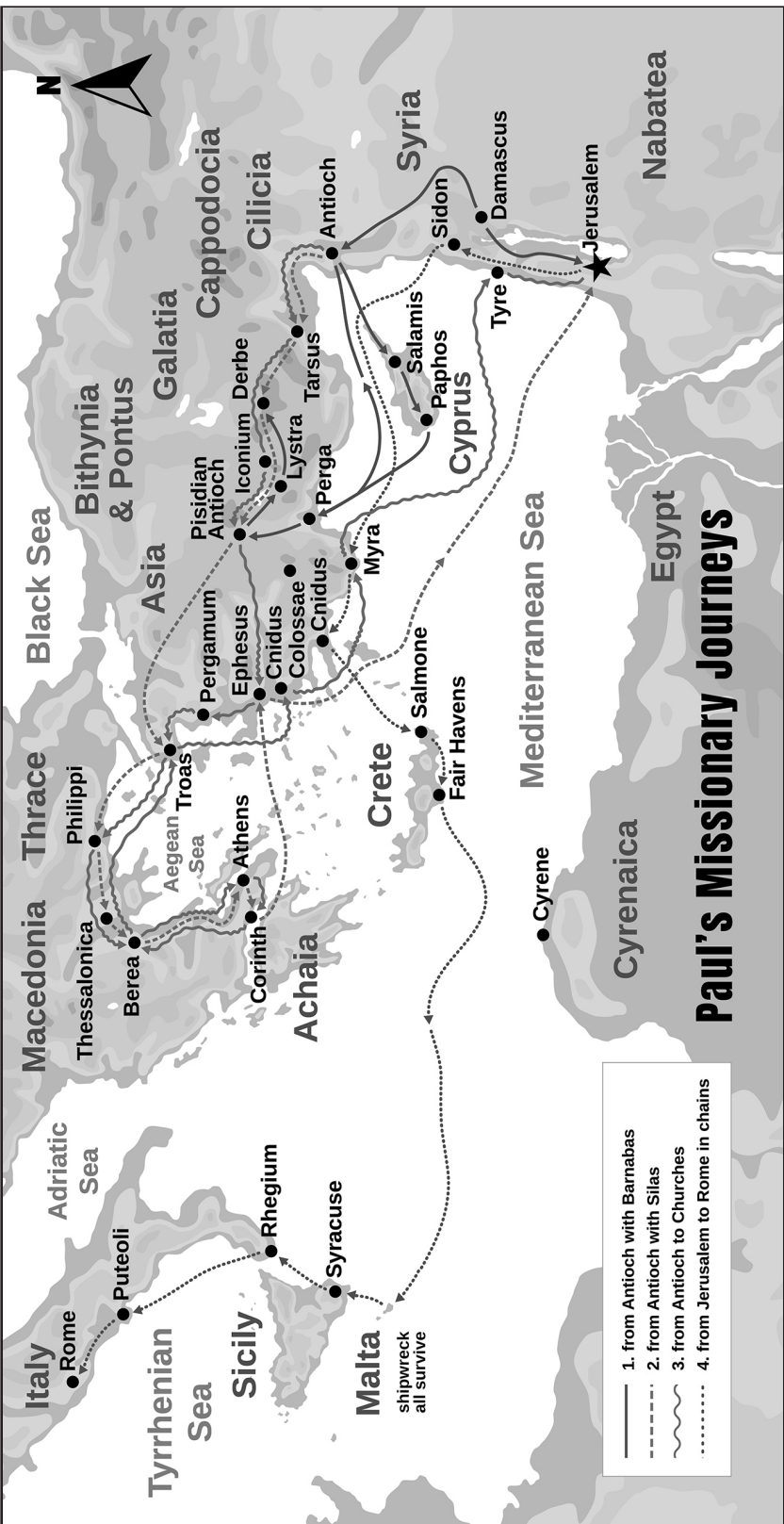

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Ka Anọ Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee agho ju ajiya utina, ka va ma bo okyuo nga ka fo ajiya wu. - IMarkus 10:45

Jesus' Journeys

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people**
- 1956** Jim Elliot martyrd in Ecuador
 - 1830** John Williams reaches Polynesia
 - 1731** Zinzendorf leads Moravian mission
 - 1614** Japanese kill 40,000 Christians
 - 1572** Jesuits reach Mexico
 - 1517** Martin Luther leads Reformation
 - 1455** Gutenberg prints first Bible
 - 1323** Franciscans reach Sumatra
 - 1276** Ramon Llull trains missionaries
 - 1100** Crusades tarnish the church
 - 1054** The Great Schism
 - 997** Adalbert martyrd in Prussia
 - 864** Bulgarian Prince Boris converts
 - 716** Boniface reaches Germany
 - 635** Alopen reaches China
 - 569** Longinus reaches Alodia / Sudan
 - 432** Saint Patrick reaches Ireland
 - 397** Carthage ratifies Bible Canon
 - 341** Ulfilas reaches Goth / Romania
 - 325** Niceae proclaims God is Trinity
 - 250** Denis reaches Paris, France
 - 197** Tertullian writes Christian literature
 - 70** Titus destroys the Jewish Temple
 - 61** Paul imprisoned in Rome, Italy
 - 52** Thomas reaches Malabar, India
 - 39** Peter reaches Gentile Cornelius
 - 33** Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			▶		Genesis 1:26 - 2:3		
How are we sinful?			▶		Romans 5:12-19		
Where are we?			▶				
					Innocence		
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.			
▶ Who are we?	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden			
		Son	God's perfect fellowship				
		Holy Spirit					
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels		
		Deceased believing					
		Deceased unbelieving					
	Angels	Holy					
		Imprisoned					
		Fugitive					
		First Beast					
		False Prophet					
		Satan					
	Why are we?			▶		Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God’s image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?				
Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:13 Thalaasa	
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Ajiya at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Kindo ni inu kya ko uya teri gijya ashi ka ayii mi, usa bo ka aba aghoyii mi, nu ju bo iniminini kide no uca Ate kini ugna Anq kini unga Aghing Onong. - IMatta 28:19

